

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

Naslov: Letno poročilo 2022

Številka: 33

Leto: 2023

Izdajatelj:
Banka Slovenije
Slovenska 35, 1505 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (1) 47 19 000
e-pošta: pr@bsi.si
www.bsi.si

Letno poročilo temelji na podatkih in informacijah,
dostopnih do 21. aprila 2023.

Razmnoževanje publikacije, v celoti ali deloma, ni dovoljeno.
Uporaba in objava podatkov in delov besedila je dovoljena le z
navedbo vira. © Banka Slovenije

ISSN 1518-2103

(elektronska izdaja)

This publication is also available in English.

Kazalo

Nagovor guvernerja	5
1 Gospodarska gibanja	8
1.1 Mednarodne razmere	8
1.2 Slovensko gospodarstvo	9
2 Bančni sistem	17
3 Izvajanje nalog Banke Slovenije	24
3.1 Mandat Banke Slovenije in institucionalni okvir	24
3.2 Denarna politika	28
3.3 Nadzor bank	33
3.4 Makrobonitetna politika	41
3.5 Reševanje bank in sistem jamstva za vloge	45
3.6 Bankovci in kovanci	49
3.7 Plačilni in poravnalni sistemi	55
3.8 Soupravljanje deviznih rezerv ECB	59
3.9 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije	59
3.10 Centralni kreditni register	62
3.11 Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije	63
3.12 Statistika	64
4 Trajnostno in z okoljsko tematiko povezano delovanje Banke Slovenije	69
4.1 Denarna politika v luči podnebnih sprememb	69
4.2 Družbeno odgovorno in trajnostno investiranje	70
4.3 Podnebna tveganja v zakonodajnem okvirju	71
4.4 Podnebna tveganja na makrobonitetnem področju	71
4.5 Podnebna in okoljska tveganja v bankah	72
4.6 Merjenje lastnega ogljičnega odtisa	73
4.7 Skrb za varstvo okolja pri izdajanju bankovcev	73
4.8 Konferenca Evropske investicijske banke in Banke Slovenije	74
5 Sodelovanje Banke Slovenije z drugimi institucijami in strokovnimi skupinami	75
5.1 Delovanje Banke Slovenije v domačem in mednarodnem okolju	75
5.2 Sodelovanje z domačimi institucijami	79
6 Poročanje Banke Slovenije državnemu zboru	82
7 Poročilo o delu Banke Slovenije	83
7.1 Organa odločanja	83
7.2 Delovanje Sveta Banke Slovenije leta 2022	83
7.3 Odnosi z javnostmi	84
7.4 Upravljanje tveganj	92

7.5	Skladnost poslovanja	93
7.6	Notranja revizija	94
7.7	Revizijski odbor	95
7.8	Upravljanje podatkov	96
7.9	Poslovanje Banke Slovenije v letu 2022	96
7.10	Postopki pred sodišči	101

8	Računovodski izkazi	102
----------	----------------------------	------------

	Podzakonski predpisi	138
--	-----------------------------	------------

	Seznam kratic	140
--	----------------------	------------

Nagovor guvernerja

Banka Slovenije je v letu 2022 delovala v razmerah napetih geopolitičnih odnosov, povezanih z rusko agresijo v Ukrajini, ter posledičnih pretresov na trgih energentov in drugih surovin. Teme, povezane s pandemijo, so se pomikale v ozadje. Gospodarstvo se je kljub temu ponovno pokazalo kot bolj odporno na nove izzive od prvotnih pričakovanj. Nadaljnja, sicer bolj umirjena gospodarska rast je lani poleg skokovitega porasta cen energije prispevala k zvišanju inflacije, ki ostaja glavni gospodarski izziv.

Lani smo se ob nadaljnji krepitvi inflacije v okviru ECB odločili za preobrat denarne politike v smeri restriktivnosti. Inflacija se je pričela zviševati v drugi polovici leta 2021 pod vplivom hitrega gospodarskega okrevanja in vztrajanja motenj na strani ponudbe, dodatno pa so jo pospešili pretresi na trgih energije in drugih surovin, ki so sledili ruskemu napadu na Ukrajino in s tem povezanimi sankcijami. Z normalizacijo delovanja dobavnih verig se je težišče njenih dejavnikov od ponudbe nagnilo na stran povpraševanja. Ob krepitvi inflacije v regiji in širše smo se julija lani v Evrosistemu začeli cikel zviševanja obrestnih mer. Z zviševanjem z izjemno nizke ravni smo nadaljevali na vseh monetarnih zasedanjih, ki so sledili in naše ključne obrestne mere do vključno maja letos zvišali za skupaj 3,75 odstotne točke. Pred tem smo v prvi polovici lanskega leta postopno zaključili z dodatnimi nakupi vrednostnih papirjev, v drugi polovici leta pa prilagodili tudi pogoje dolgoročnejših posojil bankam (TLTRO III) in slednje spodbudili k hitrejšemu poplačilu. S temi ukrepi ključno prispevamo k zaostrovanju širših pogojev financiranja, ki je potrebno za postopno umirjanje pritiska na cene s strani povpraševanja. Ob tako široko osnovani inflaciji pa ostaja ključno, da samo ukrepi denarne politike ne bodo dovolj in bo potrebno usklajeno delovanje vseh ekonomskih politik.

Zviševanje obrestnih mer je pozitivno vplivalo na lansko dobičkonosnost bank v Sloveniji, ki je prispevala k ohranjanju njihove solidne kapitaliziranosti. Obseg kreditov gospodinjstvom in nefinančnim družbam se je v letu 2022 precej povečal. To je skupaj z zviševanjem neto obrestne marže, ki je do lanske pomladi še upadala, ugodno vplivalo na dobičkonosnost slovenskih bank – ta je bila ponovno precej višja od povprečja evrskih bank. Skoraj 11-odstotna donosnost na kapital pred obdavčitvijo je sicer tudi odraz skromnega oblikovanja oslabitev in rezervacij v slovenskih bankah; ob upoštevanju njihovega dolgoročnega povprečja bi bila polovico nižja. Po tem, ko se je regulatorni kapital bank tekom lanskega leta znižal zaradi prevrednotenja vrednostnih papirjev, katerih cene so pod vplivom globalnega zviševanja obrestnih mer vidno upadle, so ga banke z zadržanjem dela dobičkov in izdajo kapitalskih instrumentov konec leta povišale malo nad raven s konca leta 2021. Kapitalski položaj bank je tako ostal soliden, a med njimi opažamo precejšnje razlike v kapitalskih presežkih in sposobnosti absorbiranja negativnih posledic morebitnih gospodarskih šokov oziroma drugih sistemskih tveganj. Skrbno upravljanje z likvidnostjo ter spremljanje gospodarskih in konkurenčnih razmer ostaja zelo pomembno za stabilnost bank, kot se je pokazalo tudi pri nedavnih pretresih na ameriškem bančnem trgu.

Glavnina tveganj za bančni sistem je lani ostala na ravni iz leta 2021, dodatno smo kot povišano ocenili obrestno tveganje in to upoštevali pri usmerjanju naših nadzorniških aktivnosti v bankah. Ocenitve kreditnega tveganja in tveganja na trgu nepremičnin smo lani ohranili kot povišani. V prvi polovici lanskega leta smo kot »povišano« na novo ocenili še obrestno tveganje, saj sta velik porast fiksne obrestovanja

posojil in okrepljeno kreditiranje povečala obrestno občutljivosti bank, oceno dohodkovnega tveganja pa smo ob hitri rasti obrestnih prihodkov v drugi polovici leta znižali na zmerno. Tveganje financiranja bank je ostalo zmerno, četudi se je razmeroma visoka vzela med ročnostjo naložb in obveznosti leta 2022 še povečala zaradi porasta dolgoročnih posojil na eni strani in vlog na vpogled na drugi. Te ocene letos ohranjamo nespremenjene. Lani smo se konec februarja in na začetku marca soočili še z negotovostjo, vezano na sankcije zahodnih držav proti Rusiji, po napovedi katerih so se banke v regiji z ruskim lastništvom soočile z zmanjšanjem zaupanja in odlivom depozitov. To je privedlo do odločitve o prenehanju poslovanja skupine Sberbank Europe AG, za hčerinsko banko v Sloveniji oziroma njene komitente pa smo sprejeli drugačno rešitev – reševanje oziroma prodajo banke, s čemer smo prispevali k ohranitvi stabilnosti finančnega sistema. Bančni sistem je ostal visoko odporen na sistemska tveganja z vidika likvidnosti ter srednje odporen z vidika solventnosti in dobičkonosnosti.

Zaradi naraščanja tveganj na trgu nepremičnin in širših cikličnih tveganj za bančni sistem smo lani povečali zahteve za kapitalske blažilnike bank. Po večletni rasti cen nepremičnin, ki se je v drugi polovici leta 2021 in v začetku lanskega leta močno povečala, smo lani spomladi uvedli sektorska blažilnika sistemskih tveganj za banke. Njuna uvedba je obenem dopolnjevala prilagoditev makrobonitetnega ukrepa omejevanja kreditiranja prebivalstva. Z njo smo med drugim povečali dovoljena odstopanja bank od omejitev vrednosti obroka posojila glede na dohodke posojilojemalca, ki smo jih omogočili tudi pri kreditorejalcih z najnižjimi dohodki. Zanje se je namreč ukrep od njegove uvedbe prekomerno zaostrial zaradi visoke rasti minimalne plače. Rast cen stanovanjskih nepremičnin se je v drugi polovici leta pričela umirjati, k čemer je prispevala tudi umiritev stanovanjskega kreditiranja po njegovi močni okrepitvi pred pričetkom zviševanja obrestnih mer. Med naraščanjem cikličnih tveganj za bančni sistem smo podobno kot večina evropskih držav konec lanskega leta sprejeli še odločitev o pozitivni stopnji proticikličnega kapitalskega blažilnika, ki smo ga določili pri pol odstotka. S tem bodo banke morale ohranjati višjo kapitalsko ustreznost, kar bo dodatno povečalo odpornost slovenskega bančnega sistema.

Poleg omenjenih aktivnosti smo v banki izvajali še vrsto drugih nalog, ki so del našega mandata in mnoge kritično pomembne za delovanje gospodarstva in finančni sistem. Ocenjujem, da smo svoj zakonski mandat leta 2022 uspešno izpolnili. To velja tako za področje makroekonomske stabilizacije, h kateri smo v okviru Evrosistema prispevali z odločnim ukrepanjem denarne politike proti vztrajnejši in višji inflaciji od pričakovanj, kot tudi na področju ohranjanja in krepitve finančne stabilnosti, kjer smo poleg vpeljave oziroma zvišanja zahtev za kapitalske blažilnike bank lani uspešno izvedli prvi postopek reševanja banke po vzpostavitvi enotnega mehanizma reševanja na nivoju bančne unije. S postopkom reševanja Sberbank banke, ki se je zaključil s prodajo banke, smo zagotovili nemoteno nadaljnje delovanje banke in ohranili finančno stabilnost v Sloveniji, brez obremenitve drugih bank ali državnega proračuna. Na področju mikrobonitetnega nadzora smo težili k zgodnjemu zaznavanju tveganj, aktivnosti nadzora prilagajali ekonomskih in finančnih okoliščinam ter se dodatno osredotočili na upravljanje s tveganji in notranje upravljanje bank. Za dosledno izvajanje svojega mandata si bomo prizadevali tudi v prihodnje.

OSEBNA IZKAZNICA BANKE SLOVENIJE

Banka Slovenije je centralna banka Republike Slovenije. Ustanovljena je bila s sprejetjem Zakona o Banki Slovenije 25. junija 1991. Je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Banka Slovenije je v izključni državni lasti s finančno in upravljaljsko avtonomijo. Računovodske izkaze Banke Slovenije revidira neodvisni mednarodni revizor. Temeljni cilj Banke Slovenije je stabilnost cen.

8

LETO
ZAPORED

smo v letu 2022 prejeli naziv
Ugledni delodajalec.

1,7

MIO € PRESEŽKA
PRIHODKOV NAD
ODHODKI V 2022

31,7 mio € presežka prihodkov
nad odhodki v letu 2021.

55,9

MILIJONOV
TRANSAKCIJ

smo v letu 2022 za svojih 140
komitentov izvršili v Banki Slovenije.

KLJUČNA PODROČJA DELOVANJA IN NALOGE BANKE SLOVENIJE

DENARNA POLITIKA

Temeljni cilj Evrosistema, katerega del smo tudi v Banki Slovenije, je ohranjati stabilnost cen.

9,3
%

je leta 2022 v povprečju znašala inflacija, merjena s HICP.

8,5
mrd €

je ob koncu leta 2022 znašala presežna likvidnost v slovenskem bančnem sistemu.

771
mio €

je znašalo stanje TLTRO III v Sloveniji konec 2022.

3,2
tone

zlata imamo v Banki Slovenije v mednarodnih rezervah. Vrednost zlata in terjatev je konec leta 2022 znašala 174 mio €.

MIKROBONITETNI NADZOR

Nadzorujemo poslovanje bank in hranilnic z namenom pravočasne prepoznave tveganj.

158
kršitev

smo v letu 2022 ugotovili pri nadzoru pomembnih bank.

141
kršitev

smo v letu 2022 ugotovili pri nadzoru manj pomembnih bank.

68
postopkov

licenciranja se je zaključilo z izdajo dovoljenja.

26
postopkov

za izdajo dovoljenja za opravljanje članov upravljalnih organov se je zaključilo z izdajo dovoljenja.

MAKROBONITETNA POLITIKA

Identificiramo, spremljamo in ocenjujemo sistemska tveganja za finančno stabilnost ter sprejemamo ukrepe za preprečevanje oziroma omejevanje določenih tveganj.

50,6
mrd €

je konec 2022 znašala bilančna vsota bančnega sistema, ki je v letu 2022 ustvaril 543 mio € dobička pred obdavčitvijo.

1,1
%

je konec leta 2022 znašal delež nedonosnih izpostavljenosti na ravni bančnega sistema (konec leta 2021 je znašal 1,2 %).

10,0
%

je znašala medletna rast posojil nebančnemu sektorju.

18,5
%

je znašala kapitalaska ustreznost bančnega sistema na konsolidirani osnovi.

REŠEVANJE BANK IN SISTEM JAMSTVA ZA VLOGE

Zagotavljamo urejeno reševanje bank v težavah s kar najmanjšimi posledicami za gospodarstvo in javne finance.

182,4
mio €

je konec leta 2022 znašala vrednost sredstev Sklada za reševanje bank.

148,2
mio €

je konec leta 2022 znašala vrednost Sklada za jamstvo vlog.

32,2
mio €

prispevkov so leta 2022 banke skupno vplačale v Sklad za jamstvo vlog.

11,0
mio €

so leta 2022 v Enotni sklad za reševanje, ki ga upravlja Enotni odbor za reševanje, prispevale banke iz Republike Slovenije.

PLAČILA IN INFRASTRUKTURA

Banka Slovenije skrbi za nemoteno delovanje plačilnih sistemov in sistemov za poravnavo vrednostnih papirjev.

1.175.094 transakcij
v vrednosti 440,39 mrd EUR
je bilo leta 2022 poravnanih v
TARGET2-Slovenija.

11,54 mrd €
poslov v vrednostnimi papirji so
v letu 2022 poravnali udeleženci
slovenskega trga na denarnih
računih T2S.

24/7/365
je pravnim in fizičnim osebam iz
celotne EU omogočena izmenjava
evrskih plačil
prek TIPS.

269.392 transakcij
v vrednosti 170,29 mio €
je bilo leta 2022
poravnanih v TIPS.

BANKOVCI IN KOVANCI

Banka Slovenije skrbi za oskrbo slovenskega trga s pristo in primerno gotovino.

14,7 mrd €
gotovine neto je Banka
Slovenije dala v obtok od
 uvedbe evra do
31. decembra 2022.

31,6 mio €
je konec leta 2022 znašala
skupna vrednost tolarških
bankovcev in bonov,
ki so še v obtoku.

952 kosov
ponarejenih bankovcev in
6.320 kosov ponarejenih
kovancev je bilo leta 2022
umaknjenih iz obtoka.

131,6 mio
kosov bankovcev in kovancev
smo leta 2022 prešteli v naši
števnici.

1.1 Mednarodne razmere

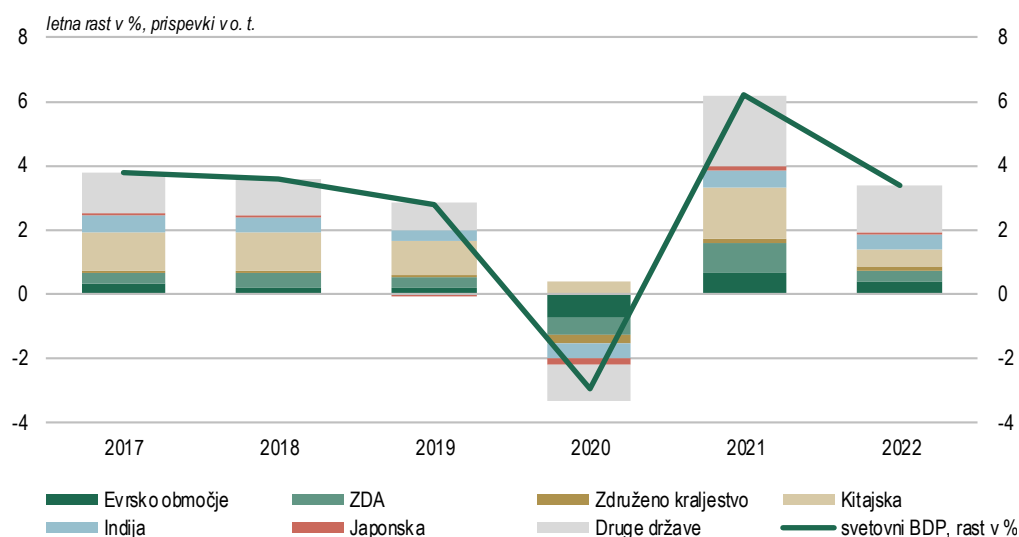
Svetovna gospodarska rast se je po močnem odboju v letu 2021 lani upočasnila pod vplivom vojne v Ukrajini, omejitvenih ukrepov na Kitajskem in visoke inflacije. Konjunktura v mednarodnem okolju se je začela umirjati že v drugi polovici leta 2021 zaradi ponovnega širjenja pandemije, težav v oskrbovalnih verigah ter močnih podražitev energentov in drugih vhodnih surovin. Kljub temu je bil odboj v svetovni gospodarski aktivnosti rekorden, 6,3-odstoten, lani pa je sledilo precejšnje znižanje rasti, po ocenah MDS na 3,4 %. To je za 0,3 odstotne točke manj od povprečja v obdobju po recesiji leta 2009 in pred pandemijo (slika 1). Umirjanje pandemije v lanskem prvem polletju je državam omogočilo postopno odpravo omejevalnih ukrepov, kar je spodbudilo močnejše povpraševanje po storitvah. Z izbruhom vojne v Ukrajini 24. februarja so se geopolitični odnosi močno zaostriili, uvedba sankcij proti Rusiji in pretresi na (evropskih) energetskih trgih pa so se izrazili v dodatnih močnih podražitvah energentov ter drugih vhodnih surovin in materialov. Rast v predelovalnih dejavnostih so v prvem polletju še zavirale motnje v dobavnih verigah, medtem ko so podjetja v drugem polletju omejevala proizvodnjo zaradi šibkejšega povpraševanja in visokih proizvodnih stroškov.

Gospodarska rast se je lani upočasnila v vseh večjih gospodarstvih. Ob vztrajanju Kitajske pri ničelni toleranci do koronavirusa se je rast BDP drugega največjega gospodarstva upočasnila na 3,0 %, kar je najpočasnejša rast po letu 1976 z izjemo pandemičnega leta 2020. Eno najvišjih rasti je s 6,8 % dosegla Indija, medtem ko se je ameriški BDP povečal za 2,1 %. Za ravno pred pandemijo je še vedno zaostajala gospodarska aktivnost Združenega kraljestva, ki se je lani okrepila za 4,0 %. BDP evrskega območja se je povečal za 3,5 %, kar je za 1,6 odstotne točke nad povprečjem prejšnje konjunktore (2014–2019). Upočasnitev gospodarske rasti je bila v številnih gospodarstvih manjša od pričakovanj, kar je odraz odpornosti zasebne potrošnje in naložb na poslabšanje razmer ob robustnem trgu dela in podpori ekonomskih politik.

Lani je svetovna inflacija glede na oceno MDS v povprečju znašala 8,7 %. Medtem ko so cene zaradi hitrega okrevanja po pandemiji in s tem povezanimi motnjami v dobavnih verigah močno naraščale že v drugi polovici leta 2021, se je zviševanje inflacije in srednjeročnih inflacijskih pričakovanj po začetku vojne v Ukrajini še dodatno okrepilo. Potem ko je svetovna inflacija, merjena s CPI, dosegla vrh v poletnih mesecih, je v mnogih gospodarstvih sledilo postopno zniževanje stopenj skupne inflacije zlasti zaradi padajočih cen energentov in manjših motenj v dobavnih verigah. Močan je bil tudi zasuk v naravnosti denarnih politik. Hkrati so bile razlike v stopnjah inflacije med državami izrazito velike, pri čemer je bila inflacija v povprečju leta še vedno razmeroma nizka v nekaterih azijskih gospodarstvih, vključno s Kitajsko in Japonsko, vendar zelo visoka v Turčiji in Argentini. Ob koncu leta so inflacijski pritiski, povezani z energenti, nekoliko popustili ob stabilnejših razmerah na energetskih trgih, pritiski, povezani z osnovno inflacijo, pa so ostali močni, saj se je ob visoki ravni povpraševanja nadaljevalo prehanje višjih vhodnih stroškov predvsem v končne cene storitev.

Ob negotovih gospodarskih razmerah se je svetovni BDP leta 2022 povečal za 3,4 %, kar je nekoliko pod letnim povprečjem zadnjega desetletja pred izbruhom pandemije.

Slika 1: Prispevki gospodarstev k rasti svetovnega BDP

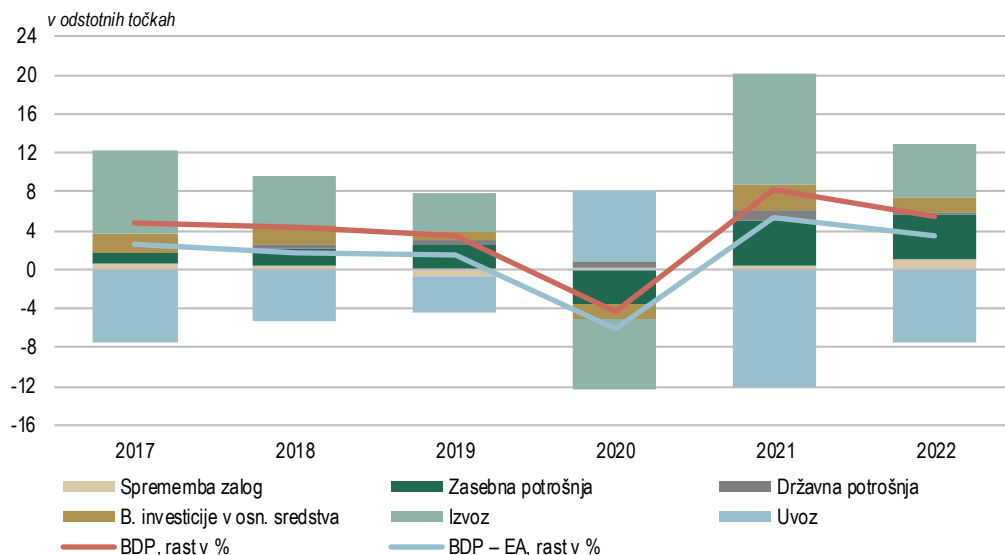
Vir: MDS, preračuni Banke Slovenije.

1.2 Slovensko gospodarstvo

Leto 2022 je bilo gospodarsko uspešno, zasebni sektor pa je pokazal odpornost na visoko inflacijo, negotovost in otežene razmere v mednarodni trgovini. Ob umirjanju gospodarske aktivnosti med letom se je BDP lani povečal za 5,4 %, kar je bilo znova opazno v več kot v povprečju evrskega območja (slika 2). Rast je bila še zlasti visoka v dejavnostih, odvisnih večinoma od domačega povpraševanja, ki je bilo tudi lani močno. Z nadaljnjo rastjo zaposlenosti, rekordno nizko brezposelnostjo in državnimi ukrepi za blaženje posledic energetske druginje so ostali pogoji za končno trošenje gospodinjestevugodni, rast pa je dosegla 9,1 %. V manjši meri je lani ostala spodbudjevalna tudi končna potrošnja države, še precej večji pa je bil njen prispevek k rasti investicij v osnovna sredstva. Te so se lani povečale za 7,8 %. Še zlasti izrazite so bile v gradbenih projektih, kar je sovpadalo z volilnim letom in končevanjem obdobja evropske finančne perspektive. Spodbudna je ostala tudi rast investicij v opremo in stroje, čeprav je upadlo zaupanje, pešalo tuje povpraševanje in so z normalizacijo denarne politike naraščale obrestne mere. Ob znakih šibkejšega povpraševanja po blagu na trgih EU v drugem polletju se je rast blagovnega izvoza lani močno umirila, zaradi močnega tujega povpraševanja po storitvah, še zlasti turističnih, pa je bil skupni izvoz realno še vedno večji za 6,5 %. Zaradi ugodnih razmer na domačem trgu je bila skupna rast uvoza še močnejša, prispevek neto menjave s tujino k rasti BDP pa negativen. Ob negotovostih v mednarodnih dobavnih verigah je bilo v prvi polovici leta prisotno kopičenje zalog, kar je k lanski rasti BDP prispevalo 1,2 odstotne točke (slika 2).

Ob ugodnih razmerah na domačem trgu je gospodarska rast ostala visoka tudi leta 2022.

Slika 2: Prispevki
komponent trošenja k
letni rasti BDP v Sloveniji

Vir: SURS, preračuni Banke Slovenije.

Raven zaposlenosti je lani dosegla novo najvišjo vrednost. Po podatkih nacionalnih računov je bila s 1.079 tisoč za 25,7 tisoč višja kot leta 2021. Rast zaposlenosti je bila 2,4-odstotna, kar je za 0,2 odstotne točke nad povprečjem evrskega območja (slika 3) in za 1,1 odstotne točke več kot leto prej. Prisotna je bila v veliki večini skupin dejavnosti, najvišja pa znova v gradbeništvu. Stopnja anketne brezposelnosti se je ob koncu leta prič znižala pod 4 % in bila tudi v povprečju leta pri 4,0 % med najnižjimi v evrskem območju (slika 3). Skladno z zaposlenostjo in brezposelnostjo sta se lani povečevali stopnji aktivnosti in delovne aktivnosti, ki sta v starostni skupini 15–64 let s 76,2 % in 73,1 % presegali evrsko povprečje. Ob vse večji tesnosti na trgu dela se je povečal delež podjetij s težavami pri zaposlovanju, ki so jih reševala z zaposlovanjem tujih državljanov.¹

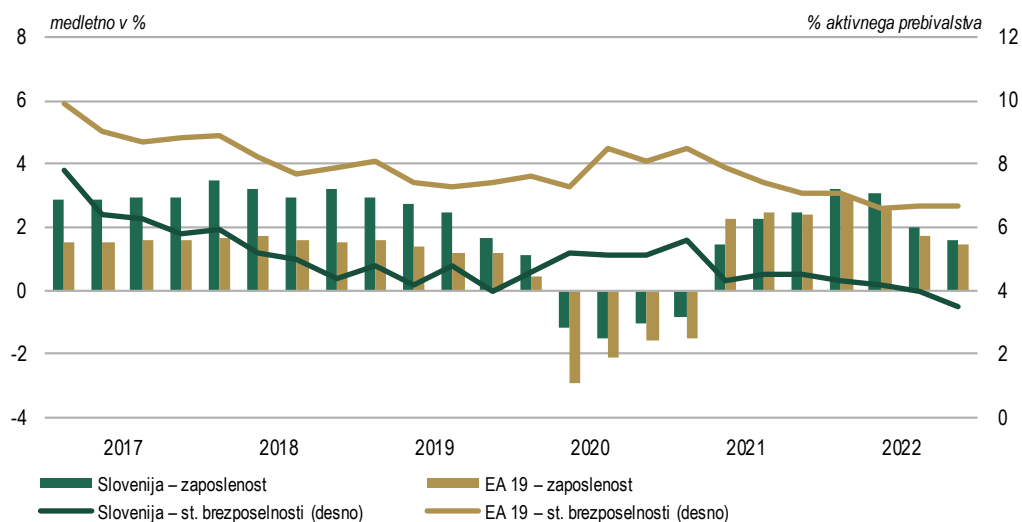
Zaposlenost je leta 2022 dosegla novo najvišjo raven.

Nominalna rast plač se je lani krepila, vendar ostala nižja kot leta 2021. Rast plač, merjenih s sredstvi za zaposlene na zaposlenega, je bila lani 4,3-odstotna, kar je 3,7 odstotne točke manj kot leto prej, ko so plače krepili epidemični dodatki (slika 4). V zasebnem sektorju so na lanskoletno rast med drugim vplivala višja izredna izplačila ob koncu leta, v javnem pa se je rast začela krepiti v drugi polovici leta zaradi izteka negativnih medletnih učinkov ukinitve večine epidemičnih dodatkov ter tudi zaradi dogovorov o dvigu plač med vlado in sindikati javnega sektorja. Realna rast produktivnosti dela je bila lani z umiranjem gospodarske aktivnosti vse šibkejša, v zadnjem četrtletju celo negativna, kljub temu pa višja od realne rasti plač. Ta je bila lani –4,6-odstotna.²

¹ Podrobnejši analizi tesnosti trga dela sta dostopni v okvirju 2.1.2 v publikaciji [Pregled makroekonomskih gibanj z napovedmi, december 2022](#) in v okvirju 4.1 v publikaciji [Pregled makroekonomskih gibanj, januar 2023](#).

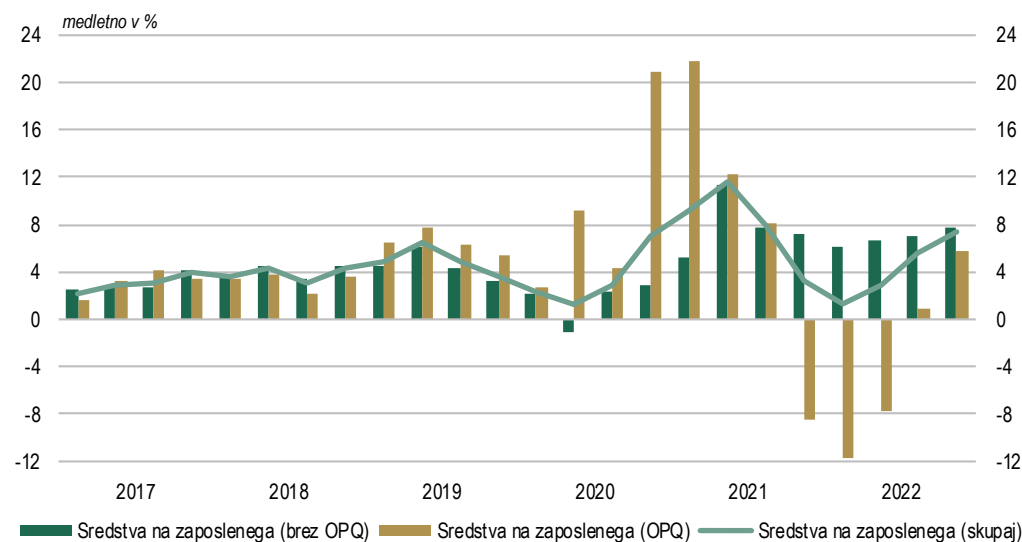
² Podrobnejša analiza rasti plač v odnosu do rasti cen in produktivnosti je dostopna v okvirju 4.2 v publikaciji [Pregled makroekonomskih gibanj, januar 2023](#).

Slika 3: Primerjava gibanj na trgu dela med Slovenijo in evrskim območjem na četrtni ravni

Vir: SURS, Eurostat, preračuni Banke Slovenije.

Slika 4: Nominalna rast sredstev za zaposlene na zaposlenega na četrtni ravni

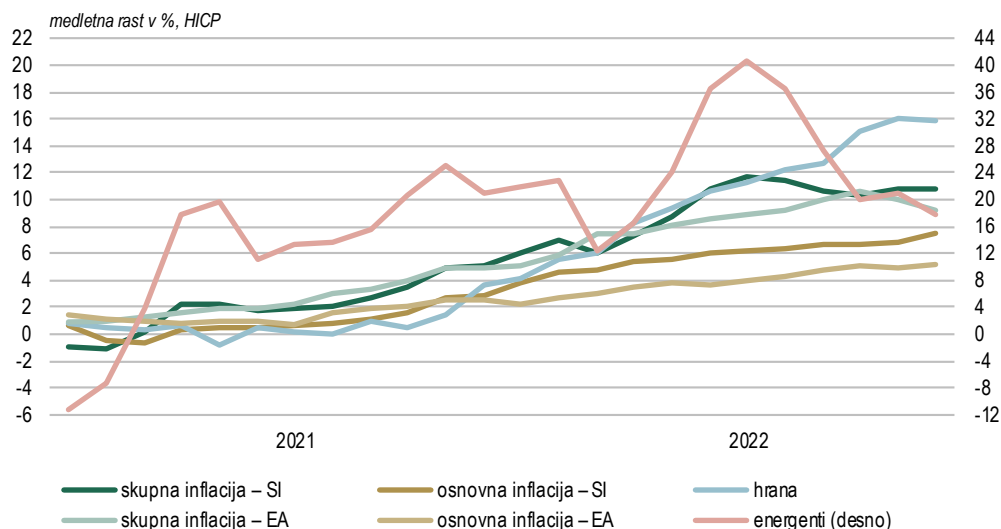

Vir: SURS, preračuni Banke Slovenije.

Nominalna rast plač je lani zaostala za inflacijo in rastjo produktivnosti.

Leto 2022 je zaznamovala visoka inflacija, ki so jo najprej poganjale predvsem cene energentov in razmere v dobavnih verigah. V povprečju leta je skupna inflacija, merjena s HICP, dosegla 9,3 %, kar je za 0,9 odstotne točke več kot v evrskem območju in za 7,3 odstotne točke več kot leta 2021 (slika 5). Ob hitri rasti potrošnje po ukinitvi najstrožjih zdravstvenih ukrepov ter hkratnih težavah v dobavnih verigah in ob naraščajočih cenah energentov je začela pospeševati že v drugi polovici leta 2021, ko je decembra dosegla 5,1 %. Rast cen se je z zaostritvijo geopolitičnih razmer zaradi vojne v Ukrajini stopnjevala vse do julija, ko je dosegla vrh pri 11,7 %. Glavni dejavnik rasti so bile ponovno cene energentov, ki so bile julija lani medletno višje za več kot 40 %. Tudi v nadaljevanju leta je skupna inflacija ostala visoka in je vztrajala nad 10 %, še višjo rast cen pa so zadrževali umirjanje svetovnih cen naftnih derivatov in državni ukrepi za omejitev končnih cen energentov za gospodinjstva.

Slika 5: Inflacija v letih 2021 in 2022

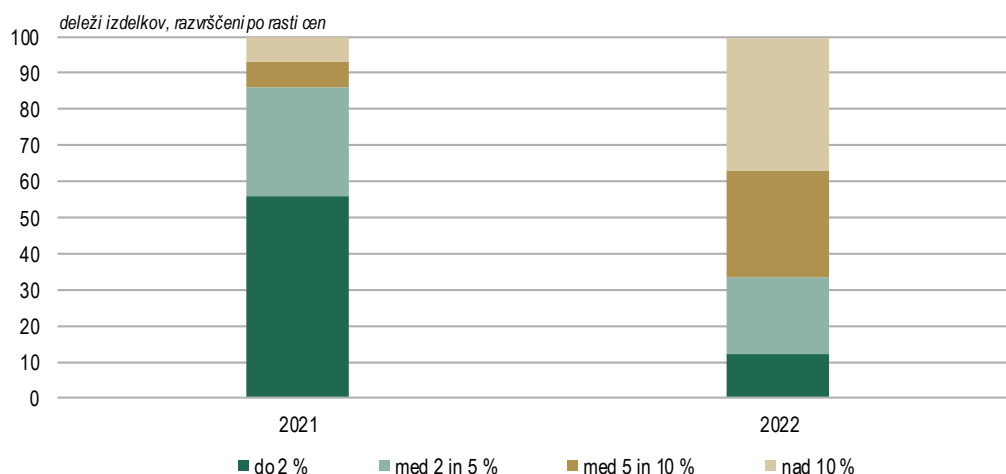

Opomba: Prikazana osnovna inflacija je inflacija brez cen energentov in hrane.
Vir: SURS, Eurostat.

Rasti cen energentov so z zamikom sledile podražitve drugih izdelkov in storitev v potrošniški košarici. Zaradi pomembne vloge energentov v proizvodnji hrane (kmetijska mehanizacija, izdelava gnojil, prevoz) so se lani najprej poviševale cene nepredelane in nato še predelane hrane. Tako je bila hrana v povprečju leta dražja za 10,6 %. Ob visoki rasti uvoznih cen in vhodnih stroškov proizvodnje, zlasti visokih cen energentov in surovin, so se močno okrepile tudi cene neenergetskega industrijskega blaga. V okolju močnega povpraševanja na domačem trgu je sledila še rast cen storitev zaradi prenosa podražitev energentov in hrane zlasti v cene gostinskih storitev in prevoza. S tem se je osnovna inflacija, merjena brez cen energentov in hrane, med letom krepila. V povprečju leta je bila 5,9-odstotna, kar je 2,0 odstotne točke več kot v evrskem območju in 5,0 odstotne točke več kot leta 2021. Visoka rast cen se je razširila po košarici življenjskih potrebščin, saj je lani pri več kot tretjini izdelkov in storitev preseгла 10 %, delež z manj kot dvoidstotno rastjo pa se je v primerjavi z letom 2021 bistveno zmanjšal (slika 6).

Preteklo leto je zaznamovala visoka inflacija, ki je bila najprej posledica rasti cen energentov, nato pa se je razširila po celotni košarici dobrin.

Slika 6: Razširjenost visoke inflacije

Vir: SURS, Eurostat, preračuni Banke Slovenije.

Leta 2022 sta se izboljšali cenovna in stroškovna konkurenčnost gospodarstva.³

Ob deprecijaciji evra do košarice valut 37 trgovinskih partneric so se nadaljevala ugodna gibanja zunanje konkurenčnosti, čeprav je bila domača inflacija višja kot v povprečju partnerskih držav (slika 7). Depreciacija evra je k 0,3-odstotnemu znižanju (izboljšanju) kazalnika cenovne konkurenčnosti prispevala 1,1 odstotne točke, relativno višja domača inflacija pa je padec zmanjšala za 0,8 odstotne točke. Lansko gibanje cenovne konkurenčnosti je bilo manj ugodno kot v večini drugih članic evrskega območja zaradi relativno višje domače inflacije in tudi manj izrazitega vpliva deprecijacije evra. Slednje je posledica razlik v sestavi košarice valut trgovinskih partneric, ki odraža pomen posameznega trga za gospodarstvo. Stroškovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva se je ob precejšnjem padcu relativnih stroškov dela na enoto proizvoda lani še bolj izboljšala (za 3,8 %) in s tem vrnila na raven pred pandemijo. Realni stroški dela na enoto proizvoda so se zmanjšali za 5,5 %, v povprečju evrskega območja pa za 1,3 %. Domače gibanje stroškovne konkurenčnosti je bilo tako lani med najugodnejšimi med članicami evrskega območja.

Depreciacija evra je leta 2022 podpirala zunanjo konkurenčnost izvoznikov.

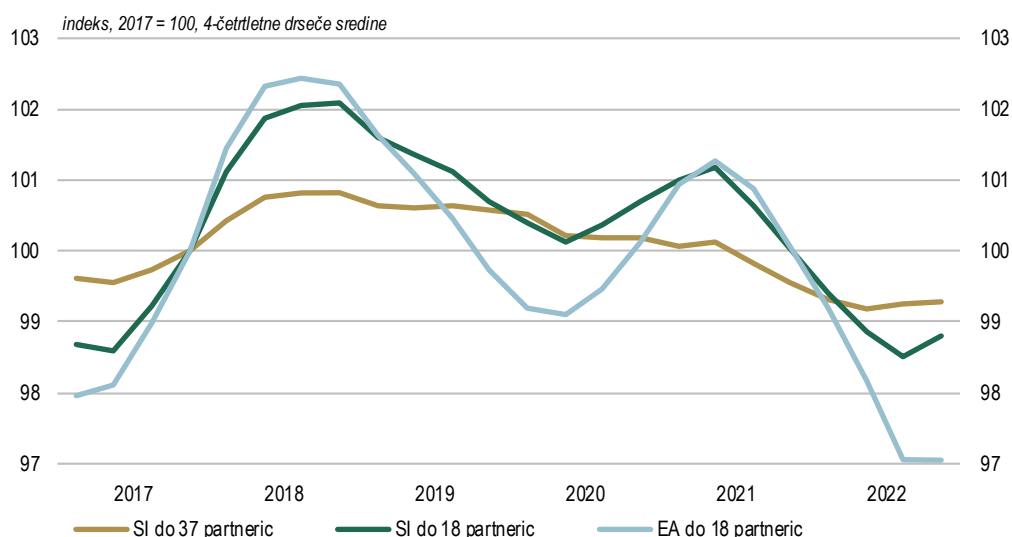
Tekoči račun plačilne bilance je lani prešel v primanjkljaj zaradi visoke rasti nominalnega blagovnega uvoza, večje poslabšanje pa je blažil močan izvoz storitev, predvsem potovanj. Primanjkljaj je lani znašal 250 mio EUR oziroma 0,4 % BDP, leta 2021 pa je bil tekoči račun v presežku v znesku 2,0 mrd EUR oziroma 3,8 % BDP (slika 8). Glavnino k obratu je prispeval zasuk v saldu blagovne menjave s presežka (0,9 mrd EUR) v primanjkljaj (2,3 mrd EUR), pri čemer so se zaradi višje rasti uvoznih cen v primerjavi z izvoznimi močno poslabšali pogoji menjave, trošenje na domačem trgu pa je bilo močnejše od tujega povpraševanja.⁴ Oba dejavnika sta se odrazila v visoki nominalni rasti blagovnega uvoza, ki je s 30,7 % rast blagovnega izvoza presegla za 9,8 odstotne točke. Povečanje primanjkljaja na tekočem računu je omejil za 1,1 mrd EUR večji presežek v menjavi storitev, ki je lani presegel 3,5 mrd EUR. K temu je približno tri petine, 670 mio EUR, prispeval večji presežek v menjavi potovanj, pri čemer so izvozni prihodki z normalizacijo razmer v mednarodnem turizmu dosegli rekordnih 2,9 mrd EUR, kar je za 2,4 % več kot leta 2019, torej pred pandemijo. Spremembe v dohodkih so bile bistveno manjše, saj se je primanjkljaj povečal za 160 mio EUR na 1,5 mrd EUR.⁵

³ Merjeni sta z efektivnim tečajem ECB, deflaciniranim s cenami življenjskih potrebščin oziroma stroški dela na enoto proizvoda v odnosu do 37 trgovinskih partneric. Padec vrednosti kazalnika pomeni izboljšanje konkurenčnosti in obratno.

⁴ Analiza vpliva poslabšanja pogojev menjave na lanski saldo tekočega računa plačilne bilance je objavljena v [Pregledu makroekonomskih gibanj, marec 2023](#), okvir 5.1, str. 22.

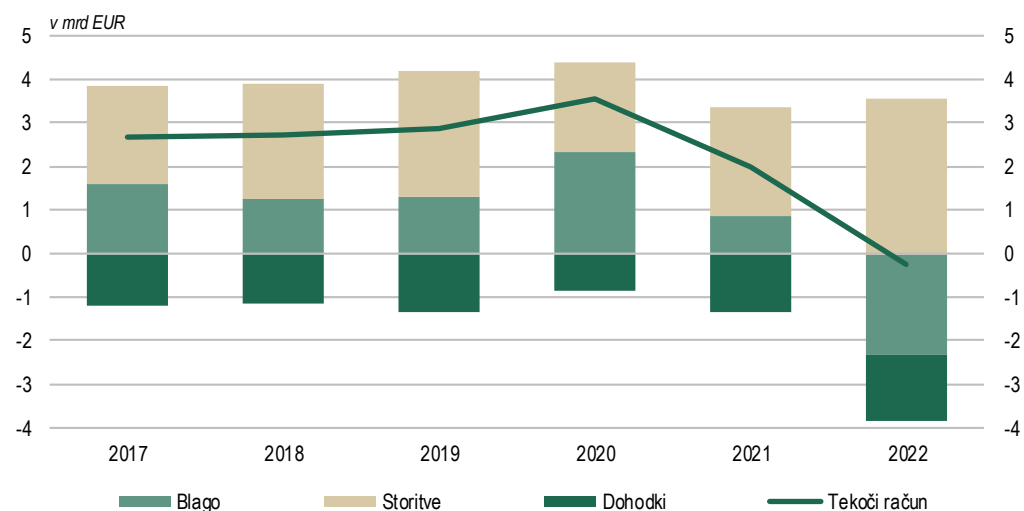
⁵ Analiza salda dohodkov tekočega računa plačilne bilance je objavljena v [Pregledu makroekonomskih gibanj, marec 2023](#), okvir 5.2, str. 23.

Slika 7: **Cenovna konkurenčnost Slovenije in evrskega območja**

Opomba: Cenovna konkurenčnost je izražena z efektivnim tečajem evra, deflaciranim s HICP. Upad indeksa kaže na izboljšanje cenovne konkurenčnosti in obratno.
Vir: ECB, preračuni Banke Slovenije.

Slika 8: **Komponente tekočega računa plačilne bilance**

Vir: Banka Slovenije.

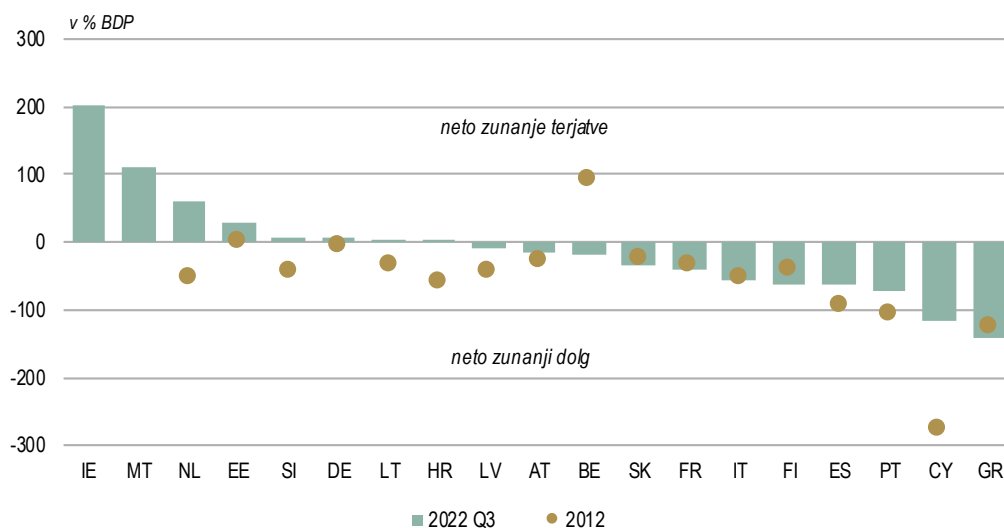
Tekoči račun je bil lani v primanjkljaju zaradi visoke rasti uvoznih cen in močnega domačega povpraševanja.

Finančni račun plačilne bilance se je lani prevesil v primanjkljaj, Slovenija pa je kljub temu še povečala svoj neto upniški položaj do tujine pri dolžniških instrumentih. Tujina je lani neto financirala Slovenijo v višini 1,1 mrd EUR oziroma 1,9 % BDP, medtem ko je bilo leta 2021 obratno, saj je neto kapitalski tok slovenskih rezidentov v tujino znašal 2,3 mrd EUR oziroma 4,3 % BDP. Glavnino v obratu salda so prispevale finančne transakcije zasebnega sektorja, ki je lani glede na leto prej manj investiral v tujino (zlasti v neposredne naložbe) in hkrati bolj povečal obveznosti do tujine (predvsem do portfeljskih vlagateljev in iz na novo najetih posojil).⁶ Kljub primanjkljaju je bila Slovenija lani – zaradi precej večjih (negativnih) cenovnih sprememb obstoječih

⁶ Približno tri četrtine obrata v saldu je prispeval zasebni sektor, preostalo četrtino pa sta prispevali centralna banka in država, ki sta lani povečali neto priliv kapitala.

obveznosti kot naložb glede na leto prej⁷ – drugič zapored brez neto zunanje dolga, pri čemer so imetja dolžniških instrumentov v tujini preseгла obveznosti do nerezidentov še opazneje kot pred letom. Neto dolžniške terjatve do tujine, ki so ob koncu leta 2021 znašale 2,5 % BDP, so se lani povečale na 6,3 % BDP. Poleg Slovenije jih ima še približno polovica članic evrskega območja, v drugi polovici pa se ohranja neto zunanji dolg (slika 9). Doma ostaja neto dolžnik do tujine le sektor država, ki je lani svoj dolg v deležu BDP zmanjšal za 10,8 odstotne točke na 24,5 % BDP. Zasebni sektor je svoj neto upniški položaj do tujine ohranil na podobni ravni kot leto prej.

Slika 9: **Neto zunanji položaj članic evrskega območja pri dolžniških instrumentih**

Opombe: Leto 2012 prikazujemo, ker je bil takrat neto zunanji dolg Slovenije največji. Za nekatere države podatki za to leto niso prikazani (LU 2.199 % BDP, MT 466 % BDP, IE 349 % BDP), za leto 2022 Q3 tudi ne za LU (2.016 % BDP).
Vir: ECB, preračuni Banke Slovenije.

Slovenija je bila lani kljub primanjkljaju na finančnem računu drugo leto zapored brez neto zunanje dolga.

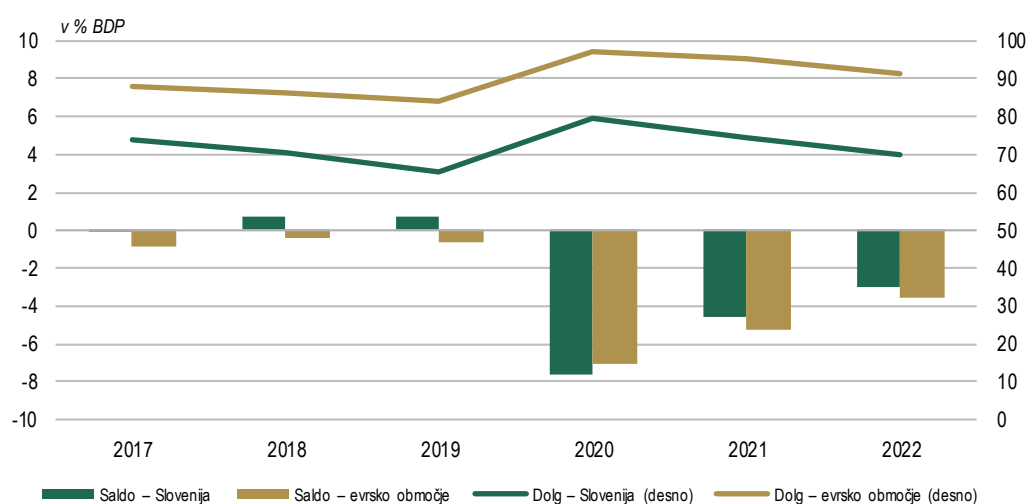
Javnofinančni položaj Slovenije se je lani izboljšal. Primanjkljaj je dosegel 3,0 % BDP, kar je za 1,6 odstotne točke manj kot v predhodnem letu, in ugodneje od vladnih načrtov (-3,8 % BDP). Zmanjšanje primanjkljaja je bilo posledica nadaljevanja precej visoke gospodarske rasti, ki se je odrazila v 6,8-odstotni rasti prihodkov, ter manjšega obsega diskrecijskih ukrepov za blaženje posledic epidemije, ki jih je bilo skupaj z ukrepi za blaženje visokih cen energentov in inflacije manj kot leta 2021. Rast izdatkov je bila 3,8-odstotna, pri čemer so se ponovno močno okrepile investicije države. Zaradi visoke nominalne gospodarske rasti, ki odraža tudi visoko inflacijo, se je dolg države zmanjšal na 69,9 % BDP. Primanjkljaj države, izražen v deležu BDP, je bil leta 2022 manjši kot v evrskem območju, višje je bilo tudi zmanjšanje dolga države. Ta je, merjen kot delež v BDP, ostal precej manjši kot v evrskem območju, hkrati pa še vedno večji kot pred pandemijo (slika 10).

⁷ Predvsem se je tržna vrednost slovenskih vrednostnih papirjev v lasti tujcev znižala bolj od tržne vrednosti tujih vrednostnih papirjev v lasti rezidentov.

Primanjkljaj in dolg države v deležu BDP sta bila ob manjšem obsegu podpornih ukrepov lani manjša kot leta 2021, toda večja kot pred pandemijo.

Zadolževanje je lani še vedno potekalo po ugodnih pogojih, ki so se postopno slabšali. Zahtevana donosnost desetletne državne obveznice se je ob normalizaciji denarne politike višala, vendar pa so bili pogoji zadolževanja zgodovinsko gledano še vedno ugodni, čeprav nekoliko manj kot leta 2021. Hkrati so se zvišali tudi pribitki slovenske desetletne državne obveznice nad nemško, ki odražajo premijo za tveganje slovenskega državnega dolga. Donosi pri izdajah zakladnih menic so po šestih letih v drugem polletju prešli iz negativnega v pozitivno območje. Večji del zadolžitve je bil izveden v prvi polovici leta, torej ob ugodnejših pogojih zadolževanja. Ocene posojilnega tveganja države pri bonitetnih agencijah se niso spreminjale, obeti pa so ostali stabilni.

Slika 10: Fiskalni položaj države – primerjava Slovenije z evrskim območjem

Vir: SURS, Eurostat.

Število kreditnih institucij v Sloveniji je lani ostalo nespremenjeno, znašalo je šestnajst. Konec leta 2022 je v Sloveniji delovalo 11 bank, tri hranilnice in dve podružnici tujih bank. V strukturi bančnega sistema so prevladovalе banke z 91,9-odstotnim tržnim deležem bilančne vsote, hranilnice so predstavljale 5,0-odstotni in podružnice tujih bank 3,1-odstotni delež. Deleži se glede na predhodna leta niso bistveno spremenjali, lani se je za nekoliko manj kot za odstotno točko povečal delež bank. Število bank se je v zadnjih letih zmanjševalo, trend zmanjševanja števila bančnih institucij se bo predvidoma nadaljeval tudi letos, saj je predvidena pripojitev banke ki jo je marca lani prevzela v začetku največja bančna skupina. Bančni sistem je do decembra lani predstavljal dve tretjini finančnih sredstev slovenskega finančnega sistema. Koncentracija v slovenskem bančnem sistemu se je v zadnjih letih postopoma povečevala, tako po zmanjševanju samega števila bank kot tudi po naraščanju vrednosti Herfindahl-Hirshmanovega indeksa bilančne vsote.

V Sloveniji je konec leta delovalo 16 kreditnih institucij.

Bilančna vsota bank se je v letu 2022 povečala za 4,9 % na 50,6 mrd EUR. Medletna rast se je lani zmanjšala in za dobre tri odstotne točke zaostala za predlansko. K povečanju bilančne vsote, ki je lani znašalo 2,3 mrd EUR, so med viri največ prispevale vloge, 2,6 mrd EUR, manj pa dolžniški vrednostni papirji in obveznosti do bank, medtem ko so se najbolj zmanjšale obveznosti bank do ECB. Banke so lani večji del prejetih sredstev usmerile v povečanje posojil nebančnemu sektorju, ki je znašalo 2,5 mrd EUR, stanje vrednostnih papirjev se je povečalo za 0,4 mrd EUR, likvidna sredstva oziroma terjatve bank do centralne banke pa so se zmanjšale za 1,1 mrd EUR. Razmerje bilančne vsote bank do BDP se je lani, ob povečanju obsega nominalnega BDP in znižanju rasti bilančne vsote še zmanjšalo, na 86,5 %.⁸

Medletna rast posojil nebančnemu sektorju se je leta 2022 močno zvišala in bila precej nad evrskim povprečjem. Septembra je s 13,0 % dosegla večletni vrh in bila več kot dvakrat višja kot v evrskem območju (6,1 %). Do konca leta se je umirjala in decembra znašala 10,0 %, medtem ko se je v evrskem območju do decembra umirila na 4,8 %. Medletno se je povečevalo kreditiranje gospodinjstev, predvsem s stanovanjskimi posojili, glede na leto 2021 pa se je posebej močno okrepilo kreditiranje nefinančnih družb. Medletna rast stanovanjskih posojil, ki se tudi med pandemijo glede na pretekla leta ni bistveno znižala, se je v letu 2021 močno pospešila in v letu 2022 nadaljevala trend zviševanja. Do polovice leta je z 11,9 % dosegla najvišjo raven v več kot desetletju in bila med najvišjimi v evrskem območju. Do konca leta se je ob čedalje višjih obrestnih merah in visokih cenah na trgu nepremičnin umirjala ter se decembra znižala na 9,9 %. Še naprej je bila močno nad povprečjem evrskega območja (4,4 %). Medtem se je medletno upadanje potrošniških posojil med letom 2022 upočasnjevalo in novembra prvič po aprilu 2020 prešlo v rast, ki je do konca leta ostala šibka. Decembra je znašala 0,9 %, v primerjavi z drugimi evrskimi državami pa je bila podpovprečna (povprečna rast v evrskem območju je znašala 3,2 %). H krepitvi potrošniškega kreditiranja je prispevalo okrevanje zasebne potrošnje, ki jo je omejilo obdobje pandemije in omejitvenih ukrepov, hkrati pa je izzvenel učinek visoke osnove iz obdobja nadpov-

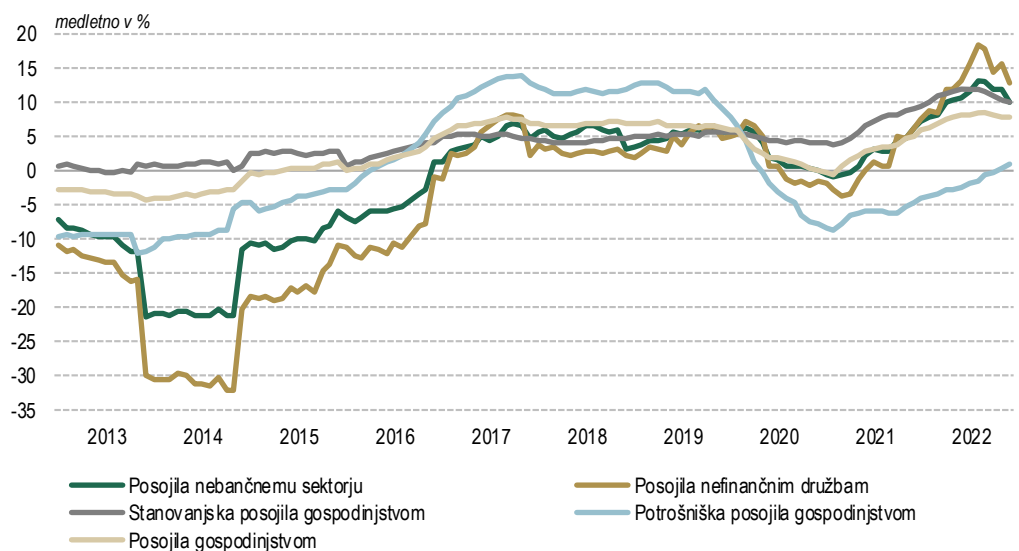
⁸ Bilančni podatki bank po poročanju bank po zaključnih računih na posamični osnovi. Primerjava zadnjih razpoložljivih podatkov o BDP in bilančni vsoti bančnega sistema (SURS, Banka Slovenije).

prečnih rasti pred uvedbo makrobonitetnih omejitev kreditiranja potrošnikov. Na dinamiko rasti posojil gospodinjstvom je najpomembneje vplivala rast stanovanjskih posojil, ki so po obsegu večji del posojil gospodinjstvom. Medletna rast posojil gospodinjstvom je z 8,5 % dosegla dolgoletni vrh septembra, do decembra pa se je umirila na 7,8 %. Potem ko je bila večino leta 2021 pod povprečjem evrskega območja, ga je ob koncu leta 2022 močno preseгла (to je znašalo 3,8 %).

Medletna rast stanovanjskih posojil se je precej zvišala, posebej močno pa se je okrepila rast posojil nefinančnim družbam.

Kreditiranje nefinančnih družb se je v letu 2022 glede na predhodna leta močno okrepilo. Medletna rast je avgusta z 18,4 % dosegla najvišjo raven po več kot desetletju in se do decembra umirila na 12,8 %. Glede na velikost družb, ki so se financirale pri bankah, je bila rast široko osnovana, posebej močno pa se je okrepila pri velikih družbah. Prav tako je bila široko osnovana po dejavnostih, pri čemer so k rasti največ prispevale družbe v predelovalnih dejavnostih, trgovini in dejavnostih oskrbe z elektriko plinom in paro, po namenu pa je prevladovalo financiranje obratnih sredstev. V mednarodni primerjavi je močno preseгла povprečje evrskega območja (to je decembra znašalo 5,5 %).

Slika 11: Kreditiranje nebančnega sektorja

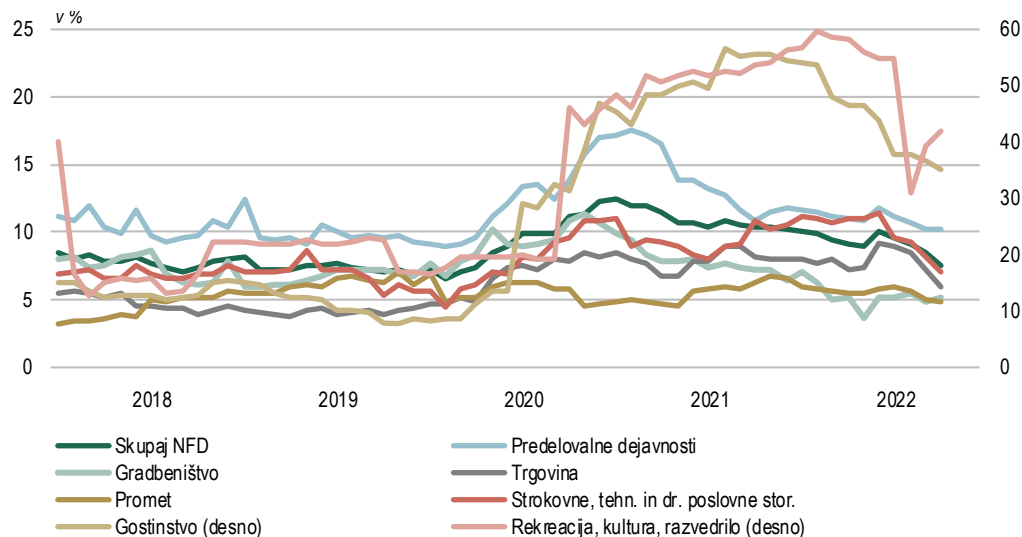

Vir: Banka Slovenije.

V letu 2022 so se kljub povečanemu kreditnemu tveganju ohranili ugodni kazalniki kakovosti bančnih naložb. Delež nedonosnih izpostavljenosti se je med letom gibal med 1,1 % in 1,2 %, kar je najnižja raven od začetka merjenja tega kazalnika v letu 2016⁹. Zmanjšanje deleža NPE je bilo v preteklih letih med največjimi v EU. V letu 2016 je bil slovenski delež NPE med petimi največjimi v EU, do junija 2021 pa se je zmanjšal pod povprečje držav EU in tudi po zadnjih podatkih ostaja rahlo pod njim. Delež NPE v slovenskem bančnem sistemu se je v letu 2022 zmanjšal v vseh delih portfelja, z izjemo tujcev pri neposrednih izpostavljenostih bank do komitentov iz Rusije, Ukrajine in Belorusije ter v gostinstvu, kjer se je nadaljevalo med pandemijo začetno poslabševanje portfelja. Oba portfelja predstavljata majhen delež v celotni izpostavljenosti bank.

⁹ Kazalnik kakovosti portfelja z daljšo zgodovino, delež zamud nad 90 dni, se je z najvišje dosežene ravni 18,1 % v novembru 2013 do konca leta 2022 zmanjšal na 0,7 %, kar je prav tako najnižja raven od začetka merjenja konec leta 2007.

Slika 12: Deleži skupine 2 po dejavnosti NFD

Vir: Banka Slovenije.

Drugi kazalnik kakovosti portfelja, struktura izpostavljenosti po skupinah kreditnega tveganja, se je v letu 2022 prav tako izboljšal. Delež skupine s povečanim kreditnim tveganjem (skupina 2 po MSRP) se je večino leta zmanjševal in v zadnjih dveh mesecih ponovno nekoliko povečal. Kljub temu je bil ob koncu leta v vseh glavnih skupinah komitentov manjši kot leto prej. Izpostavljamo le predelovalne dejavnosti, pri katerih se je delež skupine 2 med letom povečal, dejavnost pa spada med energetsko bolj intenzivne in je posledično pod vplivom močno povečanih vhodnih stroškov. Na ravni celotnega portfelja je delež skupine 2 konec leta 2022 znašal 5,1 %, to je za 0,7 odstotne točke manj kot leto prej. Drugače kot v Sloveniji so banke v evrskem območju od zadnjega četrletja 2021 povečevale delež skupine 2 in ga nekoliko zmanjšale šele v zadnjem četrletju 2022.

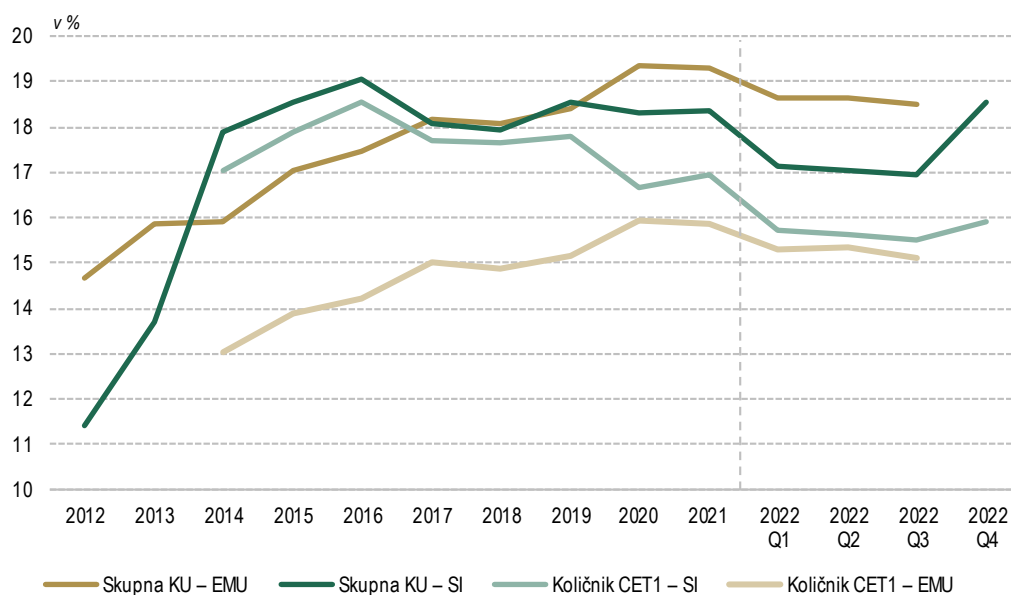
Celotna pokritost portfelja z oslabitvami in rezervacijami je lani ostala stabilna pri 1,1 %. Nekoliko nižja kot leto prej je bila decembra pokritost donosnih izpostavljenosti pri 0,4 %. Pokritost NPE z oslabitvami in rezervacijami se je v letu 2022 znižala na 56,4 %, kar je za 1,1 odstotne točke manj kot konec leta 2021.

Kapitaliziranost bančnega sistema je solidna, vendar pa razlike med bankami ostajajo še precejšnje.

Kapitalski položaj bančnega sistema je ostal soliden, vendar pa so razlike v odpornosti na sistemska tveganja med bankami še precejšnje. Ohranjanje solidnega in stabilnega kapitalskega položaja pomembno vpliva na sposobnost pokrivanja izgub, poleg tega tudi zagotavlja ključno osnovo za rast bančnega sektorja. Količniki kapitalske ustreznosti so imeli med letom padajoči trend, ki se je v zadnjem četrletju zaustavil. Količnik skupne kapitalske ustreznosti bančnega sistema na konsolidirani osnovi se je leta 2022 povečal za 0,2 odstotne točke na 18,5 %, medtem ko se je količnik navadnega temeljnega kapitala (CET1) zmanjšal za 1 odstotno točko na 15,9 %. K zmanjševanju obsega regulatornega kapitala so med letom prispevali predvsem negativni učinki iz prevrednotenja vrednostnih papirjev, medtem ko so h krepitvi prispevale izdaje kapitalskih instrumentov in zadržani dobički, ki ostajajo pomemben dejavnik pri vzdrževanju stabilne kapitalske ustreznosti. Poleg gibanja obsega regulatornega kapitala je na gibanje količnikov kapitalske ustreznosti vplivala tveganju prilagojena aktiva, ki

se je povečevala v prvih treh četrtletjih leta predvsem zaradi višje kreditne aktivnosti v segmentu podjetij in stanovanjskega kreditiranja. Kljub večanju količnika skupne kapitalne ustreznosti na ravni celotnega bančnega sistema se je ta pri večini bank zmanjšal. Razlike v kapitalskih presežkih nad opredeljenimi kapitalskimi zahtevami so med bankami ostale precejšnje, s tem pa tudi njihova sposobnost absorbiranja negativnih posledic morebitnih gospodarskih šokov oziroma drugih sistemskih tveganj.

Slika 13: Gibanje količnikov kapitalne ustreznosti na konsolidirani osnovi v primerjavi z evrskim območjem

Vir: Banka Slovenije, ECB (SDW).

Likvidnost bančnega sistema je ostala visoka. Sposobnost pokrivanja neto likvidnostnih odlivov v kratkoročnem stresnem obdobju, ki se kaže v vrednosti količnika likvidnostnega kritja, se je na ravni bančnega sistema rahlo zmanjšala, vendar ostala visoka. Vrednost LCR je kljub znižanju na 290 % močno preseгла minimalno regulatorno zahtevo (100 %). Podobno kot v Sloveniji so se vrednosti LCR znižale tudi v večini drugih držav evrskega območja, Slovenija pa ostaja uvrščena med tretjino držav z najvišjimi vrednostmi tega kazalnika.¹⁰ Primarna likvidnost je kljub znižanju predstavljala petino bilančne vsote in s tem trikratno preseгла dolgoletno povprečje.¹¹ Slovenski bančni sistem je lani nekoliko izboljšal sposobnost pokrivanja potreb po stabilnem financiranju v enoletnem obdobju, kar se kaže v povečanju količnika neto stabilnega financiranja na 164 %. Vse banke so presegle minimalne zahteve LCR in NSFR (100 %), vendar pa so razlike v odpornosti na sistemska tveganja med njimi še vedno precejšnje. Skrbno upravljanje likvidnosti ter spremljanje gospodarskih in konkurenčnih razmer ostaja zato še naprej pomembno za stabilnost poslovanja bank.

Vloge nebančnega sektorja so se leta 2022, podobno kot predhodno leto, močno povečale zaradi priliva vlog gospodinjstev in nefinančnih družb, medtem ko je odvisnost od drugih virov financiranja ostala majhna. Vloge gospodinjstev so se povečale za 7,6 % oziroma 1,8 mrd EUR na 25,8 mrd EUR, kar predstavlja skoraj 79 % bilančne vsote. Izrazitejši priliv vlog je bil prisoten zlasti v pomladnih mesecih in ob sezonsko značilnem koncu leta, medtem ko se je njihov obseg od avgusta do oktobra nekoliko zmanjšal. Do odliva vlog je prišlo tudi zaradi težav ene od slovenskih bank ob začetku vojne v Ukrajini, kar pa zaradi hitre in uspešne rešitve njenega poslovanja ni povzročilo nestabilnosti v financiranju bančnega sistema. Nefinančne družbe so po

¹⁰ Primerjav a zadnjih razpoložljivi podatkov za evrsko območje na konsolidirani osnovi.

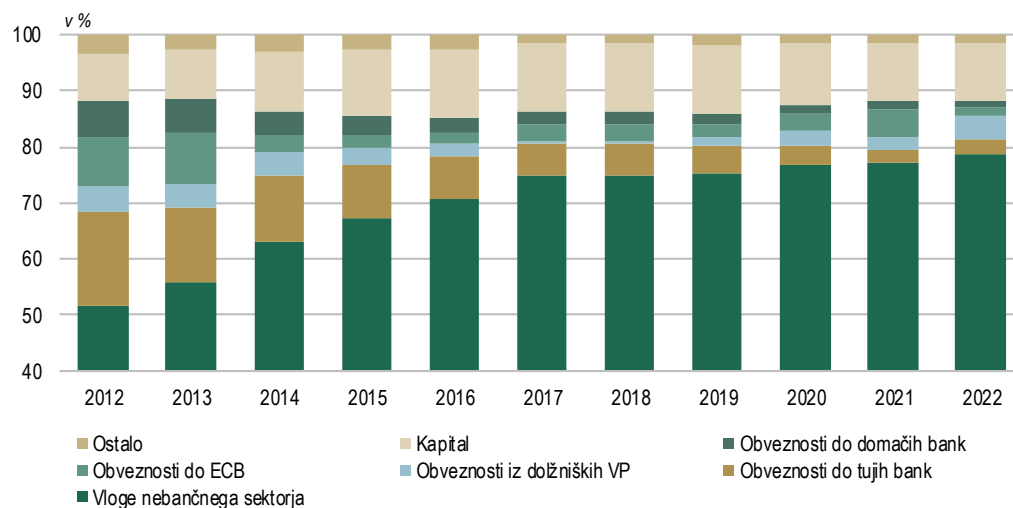
¹¹ Povprečen delež obsega primarne likvidnosti v bilančni vsoti je izračunan za obdobje od januarja 2000 do januarja 2023.

zmanjšanju prihrankov pri bankah v prvi polovici leta te v poletnih in jesenskih mesecih močno okrepile, k čemur je morda delno prispevala tudi odprava ležarin za visoka stanja na računih pri bankah. Vloge nefinančnih družb so se v letu 2022 povečale za 7,9 % oziroma 712 mio EUR, kar je nekoliko manj kot predhodno leto. Ob nizkih depozitnih obrestnih merah, ki zaostajajo za evrskim povprečjem, so varčevalci še naprej nemotivirani za vezavo svojih prihrankov, zato je glavnina vlog nebančnega sektorja ostala vpoglednih.

Vloge gospodinjestev in nefinančnih družb so ostale stabilen vir financiranja slovenskih bank.

Nizke obrestne mere in negotove razmere varčevalce odvrtačajo od vezave prihrankov v bankah, zato so se nadalje krepile vpogledne vloge. Njihov delež se je povečal na visokih 82,5 % vseh vlog nebančnega sektorja, medtem ko so se kratko in dolgoročno vezane vloge zmanjšale. Čeprav so se (vpogledne) vloge lani povečale tudi v drugih državah evrskega območja, med njimi Slovenija izstopa po največjem deležu vlog gospodinjestev v bilančni vsoti (49,6 %) in med njimi prevladujejo vpogledne vloge.

Slika 14: **Struktura virov financiranja bank ob koncu posameznega leta**

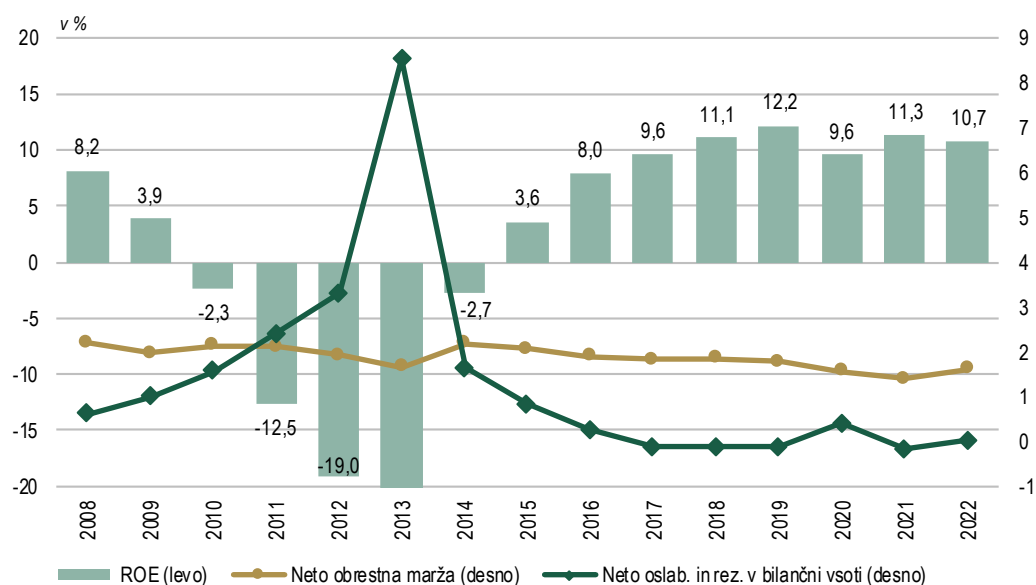
Vir: Banka Slovenije.

Dobiček v slovenskem bančnem sistemu je lani malenkost zaostajal za predlanskim, donosnost pred obdavčitvijo na kapital pa je bila primerljiva s predhodnimi leti.

Banke so v letu 2022 ustvarile 543 mio EUR dobička pred obdavčitvijo in dosegle 10,8-odstotno donosnost na kapital. Slovenski bančni sistem je lani tako ohranil ROE, ki je primerljiva s predhodnimi leti. Lanski dobiček pred obdavčitvijo je za malenkost zaostajal za predlanskim (-3,9 %). Lani so k povečanju dobička prispevali predvsem višji neto obrestni prihodki bank. Potem ko se je predlani obseg neto obresti medletno še zmanjševal, je rast že v začetku leta prešla v pozitivno in se postopoma povečevala, kar je bila predvsem posledica večjega obsega kreditiranja. Zlasti od poletja je k povečevanju čedalje bolj prispevalo postopno zviševanje obrestnih mer. Neto

obrestni prihodki so se do konca leta medletno povečali za petino (+19,6 %). Posledično se povečuje tudi neto obrestna marža. Potem ko je maja dosegla najnižjo vrednost (1,39 %), se je do konca lanskega leta zvišala na 1,61 %. Neto neobrestni prihodki so lani nekoliko zaostajali za predlanskimi (-2,3 %), na kar je vplivalo več dejavnikov: izguba iz finančnih sredstev obvezno merjenih po pošteni vrednosti (prejšnje pomlad dobiček zaradi pozitivnih učinkov iz prevrednotenja kreditov pri več bankah), nekoliko nižji prihodki iz prejetih dividend in upočasnitev rasti neto opravnin. Operativni stroški so se lani povečali manj kot bruto dohodek, za 5,6 % medletno. Banke lani niso več, tako kot predlani in večkrat v zadnjih letih, neto sproščale oslabitev in rezervacij. Kljub temu je bilo neto oblikovanje oslabitev in rezervacij zelo nizko ter je obsegalo le odstotek ustvarjenega bruto dohodka bank. Donosnost na kapital pred obdavčitvijo je lani dosegla 10,7 %, kar je malenkost manj kot predlani (11,3 %), ter bi ob upoštevanju dolgoročnega povprečja deleža oslabitev in rezervacij v ustvarjenem bruto dohodku bank lani znašala le polovico dejanske. Dobičkonosnost slovenskih bank je bila lani primerljiva s povprečjem vrednosti ROE zadnjih petih let. Pri tem je dobičkonosnost slovenskih bank v zadnjih letih presegala tisto v EU in evrskem območju, od leta 2017 pa je vrednost ROE dosegala celo dvakratnik tiste v EU oziroma v evrskem območju.

Slika 15: ROE, neto obrestna marža na obrestonosno aktivno ter neto oslabitve in rezervacije v deležu bilančne vsote

Vir: Banka Slovenije.

Ocenjujemo, da je glavnina tveganj za finančni sistem v letu 2022 ostala na ravni predhodnega leta. Drugače je bilo pri obrestnem tveganju, kjer smo oceno tveganja v začetku leta 2022 dvignili na povišano. Veliko povišanje fiksnega obrestovanja je ob povečanem kreditiranju nebančnega sektorja vplivalo na precejšnje povečanje obrestne občutljivosti bank. Oceno dohodkovnega tveganja smo znižali na zmerno. Z zviševanjem obrestnih mer so se močno povečali neto obrestni prihodki, medtem ko je obseg neto neobrestnih prihodkov ostal soliden, rast operativnih stroškov pa je ostala zmerna. Ocena odpornost bank na sistemska tveganja se v primerjavi z letom 2021 ni spremenila, v segmentu likvidnosti je ostala visoka, v segmentu solventnosti in dobičkonosnosti pa je bila ocenjena kot srednja. Razlike v odpornosti na sistemska tveganja so med bankami precejšnje, zato bo tudi v prihodnje pomembno vzdrževanje stabilne kapitalске ustreznosti.

Slika 16: Prikaz tveganj
Banke Slovenije za
slovenski bančni sistem

	2018	2019	2020	2021	2022
Sistemsko tveganje					
Makroekonomsko tveganje	visoka	visoka	visoko zelo nizka	visoka	visoka
Tveganje, ki izhaja iz nepremičninskega trga	visoka	visoka	visoka	visoka	visoka
Tveganje financiranja v bančnem sistemu	visoka	visoka	visoka	visoka	visoka
Obrestno tveganje v bančnem sistemu	visoka	visoka	visoka	visoka	visoka
Kreditno tveganje v bančnem sistemu	nizko visoka	nizko visoka	visoka	visoka	visoka
Dohodkovno tveganje v bančnem sistemu	visoka	visoka	visoka	visoka	visoka
Tveganje, ki izhaja iz lizinskih družb	nizko visoka	nizko visoka	visoka	visoka	visoka
Odpornost na sistemska tveganja					
Solventnost in dobičkonosnost bančnega sistema	nizko visoka	nizko visoka	nizko visoka	visoka	visoka
Likvidnost bančnega sistema	nizko visoka	nizko visoka	nizko visoka	nizko visoka	nizko visoka
Legenda	tveganje	visoka	visoka	visoka	visoka
	odpornost	nizko visoka	visoka	visoka	visoka

Vir: Banka Slovenije.

3.1 Mandat Banke Slovenije in institucionalni okvir

Banka Slovenije svoj mandat samostojno ali v okviru Evropskega sistema centralnih bank izpolnjuje na štirih temeljnih stebrih svojega delovanja:

Denarna politika se nanaša na tiste odločitve centralne banke, s katerimi ta vpliva na ceno in razpoložljivost denarja v gospodarstvu ter s katerimi vpliva na izbrani cilj denarne politike. Skladno z Zakonom o Banki Slovenije je temeljni cilj Banke Slovenije stabilnost cen, kar je tudi glavni cilj Evropskega sistema centralnih bank, katerega del je Banka Slovenije. Ohranjanje stabilnosti cen je najboljši prispevek denarne politike h gospodarski rasti in ustvarjanju delovnih mest. Cilj Evrosistema je, da se rast cen izdelkov in storitev (to je inflacija) v srednjeročnem obdobju v evrskem območju ohranja na ravni okrog dveh odstotkov.¹²

Mikrobonitetni nadzor je del našega mandata, ki se nanaša na zagotavljanje finančne stabilnosti. Cilj nadzorniških aktivnosti je pravočasno zaznati tveganja na vseh področjih poslovanja bank in hranilnic (kreditna, likvidnostna, operativna, kapitalna, obrestna tveganja, tveganja s področja dobičkonosnosti, notranjih kontrol, korporativnega upravljanja, ugleda, preprečevanja pranja denarja) ter z učinkovitim ukrepanjem zagotoviti stabilnost kreditne institucije in finančnega sistema.

Makrobonitetna politika je namenjena blažiti finančnih ciklov in povečevanju odpornosti finančnega sistema na motnje. Makrobonitetna politika identificira, spremlja in ocenjuje sistemska tveganja za finančno stabilnost ter sprejema potrebne ukrepe za preprečevanje oziroma omejevanje sistemskih tveganj. Končni cilj makrobonitetne politike je prispevati k zaščiti stabilnosti finančnega sistema kot celote, kar vključuje povečanje odpornosti finančnega sistema ter preprečevanje in zmanjševanje kopičenja sistemskih tveganj, s čimer se zagotavlja vzdržen in trajnostni prispevek finančnega sektorja h gospodarski rasti.

Reševanje bank v težavah in sistem jamstva za vloge. Naše osnovno poslanstvo v tem okviru je zagotoviti urejeno reševanje bank(e) v (hudih) težavah s čim manjšimi posledicami za gospodarstvo in javne finance. Cilj vzpostavitve mehanizma reševanja je prenesti breme morebitnega reševanja bank na bančni sektor (ne na javne finance) ter s tem zmanjšati moralno tveganje in tudi povečati zaupanje javnosti oziroma vlagateljev v banke. Hkrati je Banka Slovenije skrbnik sistema za jamstvo vlog, katerega temeljna cilja sistema sta zaščititi vlagatelje in ohranjati njihovo zaupanje v bančni sistem. Trden in učinkovit sistem jamstva za vloge je eden od pomembnih pogojev za vzdrževanje finančne stabilnosti v državi.

Poleg tega v okviru zakonskega mandata opravljamo še druge naloge, in sicer izdajo gotovine, upravljanje plačilnih sistemov, upravljanje uradnih deviznih rezerv in drugega premoženja Banke Slovenije, delujemo lahko kot plačilni in/ali fiskalni agent države in kot predstavnik države v mednarodnih denarnih organizacijah, vodimo račune za Republiko Slovenijo, državne organe in osebe javnega prava, opravljamo naloge finančne, denarne, bančne in plačilnobilančne statistike, upravljamo centralni kreditni register in podobno. Del naših nalog se nanaša na upravljanje kritične infrastrukture Republike Slovenije po Zakonu o kritični infrastrukturi.

¹² V okviru Evrosistema smo julija 2021 sprejeli novo strategijo denarne politike, ki opredeljuje tudi prilagojen inflacijski cilj naše denarne politike. Več o tem je navedeno v okvirju 3.

Naše delovanje je bilotudi leta 2022 umeščeno v institucionalni okvir na evropski ravni, predvsem pa pri naslednjih nalogah.

Pri upravljanju Evrosistema oziroma Evropskega sistema centralnih bank, katerega ključna dela sta izvajanje denarne politike in uresničevanje temeljnega cilja Evrosistema (tj. stabilnosti cen), smo sodelovali z organi odločanja ECB na način, kot je opredeljen v Pogodbi o delovanju EU, Statutu Evropskega sistema centralnih bank (ESCB) in ECB, Poslovniku Sveta ECB oziroma Razširjenega sveta ECB in Izvršilnega odbora. Eden od članov Sveta ECB, ki je glavni organ odločanja ECB in pristojen za sprejemanje najpomembnejših strateških odločitev, ključnih za delovanje Evrosistema, je po funkciji guverner Banke Slovenije.

Na področju mikrobonitetnega nadzora in pri določanju pravil za banke in druge subjekte nadzora smo dejavno sodelovali v okviru Enotnega mehanizma nadzora (SSM) in Evropskega bančnega organa (EBA). SSM je eden od treh stebrov bančne unije, katerega naloga je izvajanje neposrednega nadzora nad pomembnimi bankami in bančnimi skupinami v celotnem evrskem območju, odgovoren je tudi za izvajanje posrednega nadzora nad manj pomembnimi bankami z uvedbo enotnih pravil za izvajanje nadzora v sodelujočih državah. EBA je neodvisen organ Evropske unije, katerega namen je z vzpostavitvijo enotnih evropskih pravil v bančništvu zagotoviti učinkovito in usklajeno stopnjo ureditve varnega in skrbnega poslovanja ter nadzora v evropskem bančnem sektorju. Član najvišjih organov odločanja SSM in EBA je viceguverner Banke Slovenije.

Na področju makrobonitetnega nadzora smo sodelovali v institucionalnem okviru ECB oziroma v okviru Evropskega odbora za sistemska tveganja, odgovornega za makrobonitetni nadzor nad finančnim sistemom v Evropski uniji. Cilj delovanja ESRB je preprečevati in blažiti sistemska tveganja za finančno stabilnost v Evropski uniji, njegove naloge pa so opredeljevanje tveganj, na podlagi katerih se lahko izdajajo priporočila za korektivne ukrepe. Člana splošnega odbora ESRB sta guverner Banke Slovenije (po funkciji) in eden od viceguvernerjev.

Na področju reševanja bank delujemo v okviru Enotnega mehanizma za reševanje, odgovornega za pripravo načrtov reševanja in analizo rešljivosti sistemsko pomembnih bank ali skupin ter uporabo sklada za reševanje. Naš cilj je vzpostaviti enotna evropska pravila in procese za reševanje ter minimizirati stroške reševanja in zniževanja vrednosti premoženja, če pride do propada banke. Prav tako kot SSM tudi SRM deluje na nacionalni evropski ravni tako, da sodeluje z nacionalnimi pristojnimi organi, v tem primeru z nacionalnimi organi za reševanje. Centralizirana uporaba pooblastil za reševanje je dodeljena Enotnemu odboru za reševanje, katerega član je tudi po en predstavnik nacionalnih organov za reševanje (v primeru Banke Slovenije eden od viceguvernerjev), ter nacionalnim organom za reševanje, pri čemer se pravila o vzpostavitvi in delovanju enotnega mehanizma za reševanje v državah članicah uporabljajo neposredno.

Naše delovanje je vezano tudi na sodelovanje z drugimi organi in institucijami v okviru Republike Slovenije, Evropske unije in tudi širše. Več o tem v 5. poglavju.

Shema 1: Institucionalni okvir delovanja Banke Slovenije ob koncu leta 2022

Okvir 1: Strategija Banke Slovenije

V Banki Slovenije se zavedamo, da je naše delovanje določeno z mandatom, ki nam je bil zaupan z Zakonom o Banki Slovenije ter drugimi nacionalnimi predpisi in širšimi odločitvami, ki jih je sprejela Slovenija (npr. prevzem evra). Pomembno je, kako v Banki Slovenije te naloge izvajamo, zato smo konec leta 2021 sprejeli Strategijo Banke Slovenije in jo leta 2022 začeli uresničevati. Temeljni gradniki strategije so: 1) Poslanstvo: Soustvarjamo stabilno ekonomsko okolje za uspešnost Slovenije ter blaginjo te in prihodnjih generacij. 2) Vrednote: profesionalnost, odgovornost in transparentnost. 3) Vizija: Napredna, povezovalna, trajnostno naravnana centralna banka. 4) Strateške smernice: I. razvijamo povezovalno organizacijsko kulturo; II. omogočamo rast in razvoj zaposlenih; III. delujemo učinkovito in smotrno; IV. sooblikujemo digitalno okolje; V. smo trajnostno naravnani in družbeno odgovorni. Aktivacijo temeljnih gradnikov smo zasnovali v obliki strateških ciljev, ki smo jih ugnezdili znotraj strateških smernic.

Snovanju je sledila priprava predloga nabora ciljev. Za uspešno izvajanje smo vzpostavili delovne skupine in strukturo skrbnikov. Sponzorji SC so člani Sveta Banke Slovenije in generalni sekretar. Odgovorni so za usmerjanje izvedbe, razreševanje vsebinskih dilem in zagotavljanje virov. Nosilci SC so direktorji oddelkov ali strokovnjaki, z odgovornostjo za načrtovanje aktivnosti, organizacijo in spremljanje izvedbe. Aktivnosti izvajajo člani delovnih skupin. Delovne skupine smo oblikovali ob upoštevanju načel raznolikosti in vključenosti. Vzpostavili smo tudi vlogo krovnega spremljanja uresničevanja strategije.

Delovne skupine so v letu 2022 opredelile vsebine in cilje SC, pričakovane izide in učinke ter pripravile izvedbene načrte za prihodnji dve leti. Pri SC, ki so se kot projekti ali razvojne naloge oddelkov izvajali že v preteklosti, smo tudi letos zaznali precejšnje napredke. Določeni SC so se še letos kot strateške vsebine izoblikovali v razpravah, izhajajočih iz aktualne strategije. Pri teh pričakujemo prve konkretne izide v prihodnjem letu.

I. Razvijamo povezovalno organizacijsko kulturo

Organizacijska kultura je odraz naših skupnih zavzevanj za profesionalno, odgovorno in transparentno delovanje. Prizadevamo si za razvoj povezovalne kulture, ki jo bomo dosegali z usklajenim delovanjem, pozornostjo, usmerjeno v izvajanje skupnih strateških ciljev, in odprtostjo za dialog.

Naše delovanje v domačem prostoru in delovnih telesih EU, Evrosistema in ESCB bo temeljilo na jasnih stališčih, izgradnji prepoznavnosti in doslednem zastopanju povezovalne vloge.

II. Omogočamo rast in razvoj zaposlenih

Strokovno usposobljeni in motivirani zaposleni so ključni dejavnik našega nadaljnjega razvoja in doseganja zastavljenih strateških ciljev. Da bomo zagotovili povezanost, prožnost in usmerjenost zaposlenih k rezultatom, bomo omogočili razvoj v skladu z našimi poslovnimi cilji.

Poseben poudarek bomo namenili skrbi za zagotavljanje in izobraževanje ključnih strokovnjakov in vodij ter njihov strokovni, osebni in karierni razvoj. Še naprej bomo zagotavljali stabilno, spodbudno, zdravo in družini prijazno delovno okolje.

III. Delujemo učinkovito in smotrno

Nadaljevali bomo z aktivnostmi, usmerjenimi v zagotavljanje razvojne, organizacijske in stroškovne učinkovitosti. Skrbno bomo upravljali sredstva, iskali uspešne in optimalne rešitve, tudi pri odpravljanju pomanjkljivosti, ter se odzivali na spreminjajoče se razmere in prilagajali naše delovanje glede na njih.

Nadaljevali bomo optimizacijo poslovnih procesov in nadgradili ključne kazalnike uspešnosti njihovega izvajanja. Kritično bomo ocenili okvir delovanja, aktivnosti ter rezultate dela z vidika smotrnosti in racionalnosti. Okrepili bomo vsebinske razprave ter sposobnost predvidevanja in odzivanja na prihodnje izzive.

IV. Sooblikujemo digitalno okolje

Napredek na področju digitalizacije spreminja strukturo gospodarske dejavnosti in vedenja ekonomskih deležnikov. Spremembe pomembno vplivajo tudi na finančni sektor. Na tem področju delujemo kot usmerjevalec sprememb in nadzornik, s ciljem zagotavljati finančno stabilnost in varnost uporabnikom digitalnih storitev.

Digitalizacija našega poslovanja vključuje aktivnosti na področju kibernetike, varnosti, učinkovitega in varnega dela z dokumenti ter optimizacijo delovnih procesov. Še naprej bomo vpeljevali sodobna orodja za obdelavo podatkov in napredne metode podatkovne analitike.

V. Smo trajnostno naravnani in družbeno odgovorni

Trajnostno naravnost bomo izkazovali z aktivnostmi, usmerjenimi v prispevek k trem temeljnim vidikom trajnosti: gospodarska rast, socialna vključenost in varstvo okolja.

V okviru svojega mandata bomo prispevali k ciljem pariškega sporazuma. Dejavno bomo sodelovali pri razvoju ter vpeljevanju nadzorniških metodologij in praks za podnebna in okoljska tveganja. Spremljali bomo vplive podnebnih sprememb in z njimi povezanih ukrepov na makroekonomska gibanja. V dialogu s kreditnimi institucijami bomo spodbujali vključevanje podnebnih in okoljskih tveganj v okvire upravljanja tveganj in postopke odločanja. Krepili bomo usposobljenost zaposlenih za ustrezno obravnavanje vplivov podnebnih sprememb. Trajnostne cilje bomo upoštevali tudi pri upravljanju lastnih finančnih naložb in zmanjšanju lastnega ogljičnega odtisa.

3.2 Denarna politika

Ob znakih širše zasidranosti visoke inflacije smo v Evrosistemu v letu 2022 normalizirali naravnost denarne politike z ustavitvijo neto nakupov vrednostnih papirjev, začetkom zviševanja ključnih obrestnih mer in prilagoditvijo pogojev TLTRO-III. S tem smo se odzvali na bistveno spremenjene makroekonomske razmere ob odpiranju gospodarstva zaradi izhoda iz pandemičnih ukrepov, od konca februarja pa tudi šokov, ki jih je povzročila ruska agresija na Ukrajino. Zaradi zaščite prenosa signala denarne politike v splošne finančne razmere v celotnem gospodarstvu evrskega območja je bil ob spremembi naravnosti denarne politike sprejet instrument zaščite transmisije. Skupaj z možnostjo fleksibilnega ponovnega investiranja vrednostnih papirjev, zapadlih pri PEPP, tj. prerazporeditve nakupov v času, med jurisdikcijami in naložbenimi razredi, ki je bila na voljo za odziv na tveganja povezana s pandemijo, je TPI predstavljal varovalo za uspešno transmisijo denarnopolitične naravnosti.

S pospešenim prehodom iz spodbujevalno naravnane denarne politike v restriktivno smo vzpostavili pogoje za čimprejšnjo vrnitev inflacije k dvo odstotnemu srednjeročnemu cilju. Inflacijo so v letu 2022 potiskale navzgor naraščajoče cene energentov in hrane, ozka grla v dobavnih verigah in okrevanje povpraševanja po pandemiji. Cenovni pritiski so se med letom okrepili in razširili po celotnem gospodarstvu, pričakovanja glede njihovega znižanja pa so se odmikala v prihodnost. Cilj zaostritve denarne politike je bil zmanjšati podporo agregatnemu povpraševanju in preprečiti, da bi se povišana inflacija prenesla v zvišanje inflacijskih pričakovanj, kar bi upočasnilo znižanje inflacije in zvišalo stroške njenega zniževanja. Omejen vpliv denarne politike na inflacijske pritiske, ki prihajajo s ponudbene strani, na primer kot posledica prekinitev v ponudbenih verigah ali vojne v Ukrajini, pomeni, da je imela koordinacija z drugimi ekonomskimi politikami pri zniževanju inflacije povečan pomen.

Normalizacija naravnosti denarne politike je vključevala spremembe pri nakupih vrednostnih papirjev, ključnih obrestnih merah in dolgoročnih posojilih bankam.

Zaključek neto nakupov vrednostnih papirjev v okviru izrednega programa nakupov vrednostnih papirjev ob pandemiji konec marca in neto nakupov v okviru programa nakupov vrednostnih papirjev 1. julija sta bila prvi korak k normalizaciji denarne politike. Glavnice zapadlih vrednostnih papirjev smo v preostanku leta 2022 še naprej v celoti ponovno investirali. Ob koncu leta je stanje portfelja APP po odplačni vrednosti znašalo 3.254 mrd EUR, tj. 130 mrd EUR več kot konec leta 2021. Stanje portfelja PEPP je ob koncu leta 2022 znašalo 1.681 EUR, kar je bilo 100 mrd EUR več kot konec leta 2021. Vrednostni papirji izdajateljev iz javnega sektorja so pri tem obsegali skoraj 80-odstotni delež APP in več kot 95-odstotni delež PEPP. Pri PEPP bomo nadaljevali s ponovnim investiranjem glavnice zapadlih vrednostnih papirjev vsaj do konca leta 2024. Pri APP pa smo z marcem 2023 začeli s postopnim in predvidljivim zmanjševanjem portfelja s tem, da glavnice zapadlih vrednostnih papirjev ponovno ne investiramo več v celoti. Hitrost zniževanja portfelja bo do konca junija 2023 v povprečju znašala 15 mrd EUR na mesec, nadaljnja hitrost pa bo določena odvisno od makroekonomskih razmer.

Konec leta 2022 je stanje APP znašalo 3.254 mrd EUR, stanje PEPP pa 1.681 mrd EUR.

Drugi korak normalizacije denarne politike je bil začetek zviševanja ključnih obrestnih mer. Julija 2022 smo vse tri ključne obrestne mere ECB dvignili za 50 bazičnih točk: za mejni depozit na 0 %, za operacije glavnega refinanciranja na 0,50 % in za mejno posojilo na 0,75 %. S tem dvigom obrestna mera mejnega depozita prvič po juniju 2014 ni bila več negativna. Poleg tega je to bil prvi dvig obrestnih mer ECB v 11 letih. Inflacijske napovedi so v preostanku leta 2022 narekovale dodatne dvige ključnih obrestnih mer. V septembru in oktobru smo ključne obrestne mere ECB zvišali vsakokrat za 75 bazičnih točk, v decembru pa še za dodatnih 50 bazičnih točk. V letu 2022 smo ključne obrestne mere ECB dvignili za skupno 250 bazičnih točk, s čimer je obrestna mera mejnega depozita povišala iz negativnih -0,50 % na začetku na 2,00 % ob koncu leta 2022. Z dvigi smo nadaljevali tudi v začetku leta 2023.

Zaradi uskladitve pogojev vseh instrumentov denarne politike z normalizacijo denarne politike smo oktobra spremenili pogoje tretje serije ciljno usmerjenih operacij dolgoročnejšega refinanciranja.¹³ Ob izbruhu pandemije so operacije TLTRO-III z ugodno obrestno mero zagotavljale ohranjanje ugodnih pogojev financiranja podjetij in gospodinjstev ter s tem igrale ključno vlogo pri blažitvi deflacijskih tveganj. Zaradi spremenjenih okoliščin, tj. močnega zvišanja inflacije v letu 2022, smo prilagodili obrestovanje operacij TLTRO-III v preostanku obdobja do njihove dospelosti. S tem se zvišanja obrestnih mer denarne politike lahko močnejše prenašajo v obrestne mere za bančna posojila, zaostreni pogoji financiranja pa prispevajo k zniževanju inflacije. Zaradi spremenjenih pogojev so bili bankam ponujeni dodatni datumi za prostovoljna predčasna vračila izposojenih sredstev. Konec leta 2022 je stanje operacij TLTRO-III na ravni Evrosistema znašalo 1.318 mrd EUR, kar je 880 mrd EUR manj kot ob koncu leta 2021. Banke so v letu 2022 predčasno vrnile 826 mrd EUR izposojenih sredstev, medtem ko je na dveh operacijah zapadlo 54 mrd EUR. Stanje TLTRO-III v Sloveniji se je v letu 2022 zmanjšalo za 1.592 mio EUR na 771 mio EUR.

Za zagotovitev transmisije denarne politike smo se na ravni ECB julija odločili za instrument zaščite transmisije. Na podlagi TPI bi Svet ECB lahko aktiviral nakupe vrednostnih papirjev v državi, kjer bi se pogoji financiranja poslabšali neupravičeno, tj. ne sproženo s poslabšanjem kazalnikov gospodarjenja. TPI bi zagotavljal ohranjanje nemotene in homogene transmisije naravnosti denarne politike v vseh državah evrskega območja, kar je predpogoj za doseganje cenovne stabilnosti. Obseg nakupov vrednostnih papirjev ni vnaprej omejen, temveč bi bil odvisen od resnosti tveganj za transmisijo denarne politike. Nakupi bi bili osredotočeni na vrednostne papirje javnega sektorja s preostalo zapadlostjo med enim in desetimi leti. Ob tem morajo države izpolnjevati določena merila, ki nakazujejo, da si prizadevajo za trdne in vzdržne fiskalne in makroekonomske politike. Implementacija nakupov bi potekala tako, da ti ne bi vplivali na naravnost denarne politike. Za zaščito transmisije denarne politike in ohranjanje njene enotnosti je od leta 2012 za države, ki se soočajo s posebnimi razmerami, na voljo tudi program dokončnih denarnih transakcij (angl. outright monetary transactions, OMT), ki do zdaj ni bil uporabljen.

¹³ Serija desetih kreditnih operacij s triletno ročnostjo, ki so jih banke lahko črpale od septembra 2019 do decembra 2021, z možnostjo predčasnega vračila.

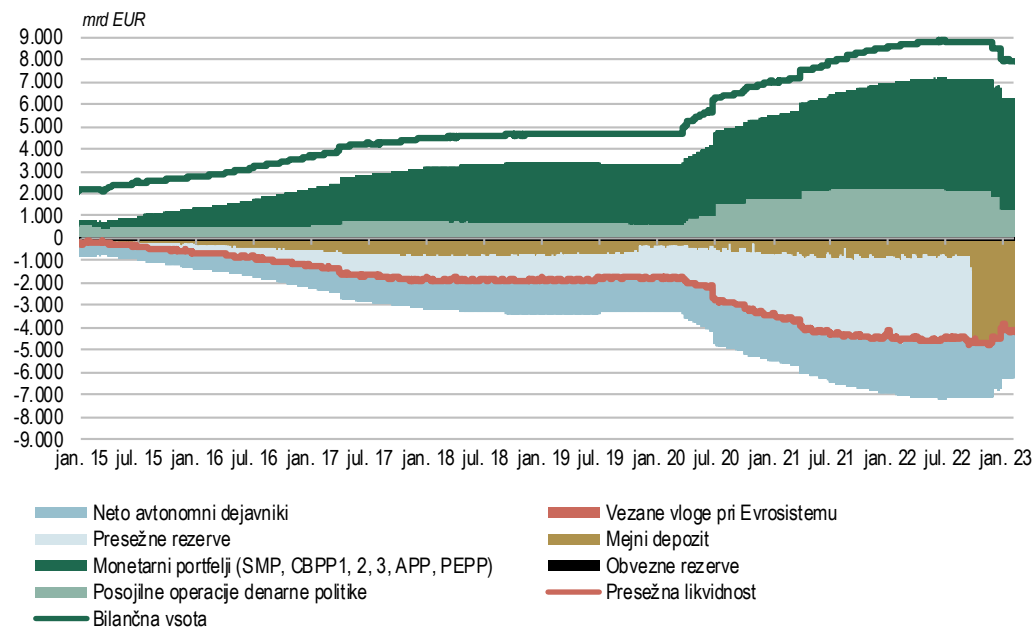
Fleksibilnost pri ponovnem investiranju PEPP in TPI sta bili varovali transmisije denarne politike ob normalizaciji njene naravnosti.

Operacije TLTRO-III so še naprej predstavljale večinski delež kreditnih operacij denarne politike, saj je bilo sodelovanje bank v drugih operacijah minimalno. V letu 2022 so si banke evrskega območja v povprečju v operacijah glavnega refinanciranja izposodile 1,4 mrd EUR, v trimesečnih operacijah dolgoročnejšega refinanciranja pa 0,4 mrd EUR. V januarju 2023 je zapadla zadnja izredna pandemična operacija dolgoročnega refinanciranja (angl. Pandemic emergency longer-term refinancing operations – PELTRO), izvedena ob koncu leta 2021. Zanimanje bank za izposojno ameriških dolarjev je bilo v letu 2022 skromno, saj so si banke v sedemdnevnih operacijah v povprečju izposodile 0,2 mrd USD. Slovenske banke v letu 2022 v navedenih operacijah niso sodelovale.

Ukrepe, s katerimi smo aprila 2020 za čas pandemije povečali razpoložljivost primernega finančnega premoženja bank za zavarovanje kreditnih operacij Evrosistema, smo začeli postopno ukinjati. K povečanju razpoložljivosti primernega zavarovanja sta od leta 2020 največ prispevala zmanjšanje odbitkov pri vrednotenju premoženja za 20 % in razširitev uporabe dodatnih bančnih posojil. Polovica znižanja odbitkov je bila odpravljena v juliju 2022, preostanek bo odpravljen junija 2023. Pri ACC smo julija ponovno uvedli nekatere začasno opuščene tehnične zahteve za primernost teh posojil, preostale bomo predvidoma marca 2024. Poleg tega bodo vrednostni papirji, ki jih je izdala grška centralna država, ostali primerno zavarovanje vsaj do zaključka ponovnega investiranja glavnice zapadlih vrednostnih papirjev PEPP, čeprav ne bodo izpolnjevali minimalne zahtevane bonitetne ocene.

Obseg finančnega premoženja v zavarovanju pri Evrosistemu se je v letu 2022 zmanjšal zaradi znižanja TLTRO-III. Konec leta 2022 je bilo v zavarovanju 2.342 mrd EUR oziroma 508 mrd EUR manj finančnega premoženja kot leto prej. Delež prostega zavarovanja, ki ni bil obremenjen s kreditnimi operacijami, se je v obdobju enega leta povečal z 22 % na 43 % vsega zavarovanja. Finančno premoženje bank v Sloveniji pri Banki Slovenije je konec leta 2022 znašalo 3,5 mrd EUR, od tega je bilo prostih 78 % vsega premoženja.

Slika 17: Poenostavljena konsolidirana bilanca stanja Evrosistema

Opomba: Bolj negativna presežna likvidnost pomeni njen porast.
Vir: ECB.

Z zaključkom neto nakupov vrednostnih papirjev APP in PEPP se je v drugi polovici leta 2022 rast bilančne vsote Evrosistema ustavila, višja prostovoljna vračila TLTRO-III pa so jo ob koncu leta znižala na 7.956 mrd EUR (slika 17). Do zaključka neto nakupov vrednostnih papirjev 1. julija 2022 je bilančna vsota Evrosistema še rasla in konec junija dosegla najvišjo vrednost 8.842 mrd EUR. Ob koncu leta 2022 so kreditne operacije, APP in PEPP skupaj predstavljali 79 % aktive bilance Evrosistema (81 % ob koncu leta 2021), od tega 17 % kreditne operacije denarne politike (26 % ob koncu leta 2021).

Presežna likvidnost¹⁴ je v letu 2022 upadla za 307 mrd EUR na 3.830 mrd EUR. Po spremembi pogojev TLTRO-III so banke novembra in decembra pospešile prostovoljna vračila izposojenih sredstev in s tem zmanjšale presežno likvidnost. Po drugi strani so presežno likvidnost od septembra povečevali nižji neto avtonomni dejavniki, predvsem vloge nebančnih strank pri Evrosistemu. Odliv teh vlog na trg je bil zmeren in kontroliran, ker smo septembra, ko je obrestna mera mejnega depozita postala pozitivna, začasno omogočili obrestovanje teh vlog po obrestnih merah blizu tržnim. Tako je lahko do 30. aprila 2023 obrestna mera dosegala evrsko obrestno mero čez noč, €STR, po tem pa €STR minus 20 bazičnih točk. Pred prostovoljnimi vračili TLTRO-III je 14. novembra 2022 presežna likvidnost dosegla najvišjo raven 4.748 mrd EUR. Presežna likvidnost se je znižala tudi v slovenskem bančnem sistemu, za 0,9 mrd EUR na 8,5 mrd EUR, predvsem zaradi prostovoljnih vračil TLTRO-III.

Predvsem zaradi prostovoljnih vračil TLTRO-III proti koncu leta se je bilančna vsota Evrosistema znižala na približno 7.956 mrd EUR, presežna likvidnost pa na približno 3.830 mrd EUR.

¹⁴ Presežna likvidnost je razlika med skupno likvidnostjo, zagotovljeno bančnemu sistemu, in likvidnostnimi potrebami bank. Enaka je seštevku presežnih rezerv bank, imetij na računih pri Evrosistemu nad izračunanimi obveznimi rezervami, in mejnega depozita bank pri Evrosistemu. Likvidnostne potrebe bank so seštevku neto avtonomnih dejavnikov in izračunanih obveznih rezerv. Avtonomni dejavniki so denimo izdani bankovci, vloge subjektov javnega sektorja pri centralni banki ali finančne naložbe centralne banke, ki niso posledica izvajanja denarne politike (npr. devizne rezerve).

Po 14. septembru, ko je obrestna mera mejnega depozita postala pozitivna, so banke ponovno začele uporabljati to dnevno odprto ponudbo; posledično so upadle presežne rezerve bank (slika 17). Povprečni vpis mejnega depozita je pred 14. septembrom znašal 709 mrd EUR, po 14. septembru pa približno 4.447 mrd EUR (v letu 2021 700 mrd EUR). Denar se je v mejni depozit preselil iz presežnih rezerv bank, kjer ni bil obrestovan: presežne rezerve so se z največ 3.888 mrd EUR pred 14. septembrom znižale na 47 mrd EUR v zadnjem obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv v letu 2022. Podobno je bilo v slovenskem bančnem sistemu: pred 14. septembrom banke praktično niso uporabljale mejnega depozita, presežne rezerve bank so dosegle 9,1 mrd EUR. Po 14. septembru je mejni depozit v povprečju znašal 7,3 mrd EUR, povprečne presežne rezerve pa so v zadnjem obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv v letu 2022 znašale le še 160 mio EUR.

Ob pozitivni obrestni meri mejnega depozita so banke od septembra obnovile vpisovanje mejnega depozita in zato imele nižje presežne rezerve.

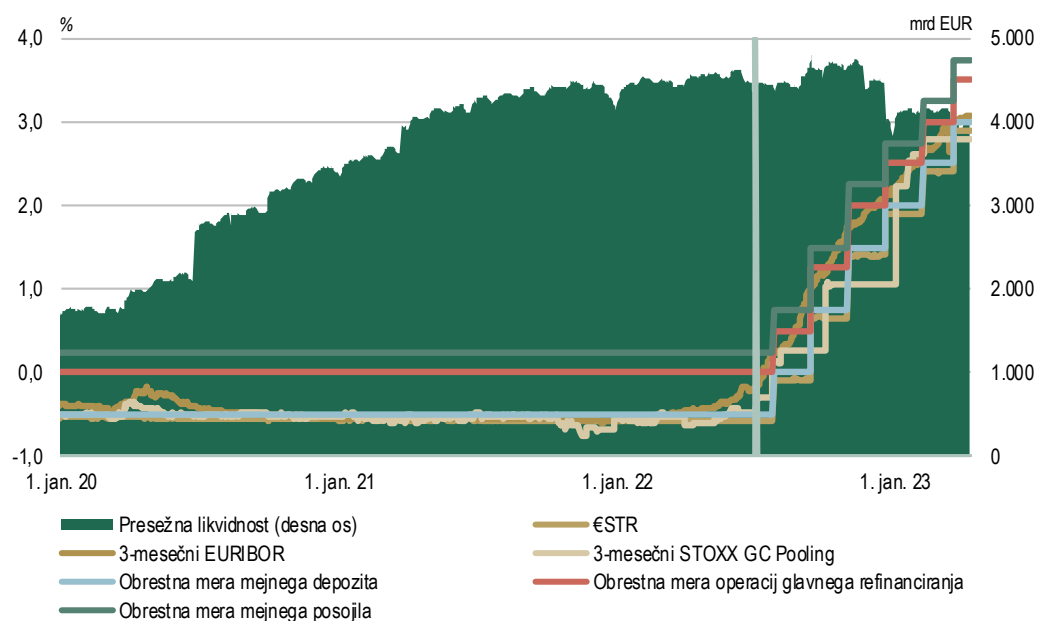
S koncem obdobja negativnih ključnih obrestnih mer ECB smo ukinili dvostopenjski sistem obrestovanja presežnih rezerv. Ta sistem, po katerem so bile povprečne presežne rezerve do šestkratnika obveznih rezerv izvzete iz obrestovanja po negativni obrestni meri mejnega depozita, v razmerah pozitivnih obrestnih mer ni bil več potreben. 14. septembra je bil večkratnik za izračun izvzetja znižan na nič.

21. decembra smo znižali obrestovanje rezerv bank pri Evrosistemu do višine izračunanih obveznih rezerv z obrestne mere OGR na obrestno mero mejnega depozita. S približanjem obrestovanja tržni obrestni meri – €STR je bila tipično do 10 bazičnih točk pod obrestno mero mejnega depozita – smo zagotovili nevtralnost obrestovanja.

Dvigi ključnih obrestnih mer ECB so se odrazili na denarnem trgu, ki je prvi člen v verigi transmisije denarne politike, vendar pa hitrost prilaganja tržnih obrestnih mer ni bila enaka v vseh segmentih. Prenos dvigov ključnih obrestnih mer ECB v €STR, ki pomeni ceno izposoje denarja čez noč, je bil popoln in takojšen. Referenčne obrestne mere EURIBOR, ki ima ročnosti med enim tednom in enim letom, so se na krajših ročnostih počasneje odzvale na dvig obrestnih mer ECB. To je bilo delno posledica povečanega povpraševanja po kratkoročnih naložbah na denarnem trgu v okolju visoke presežne likvidnosti, negotovosti glede prihodnje ravni ključnih obrestnih mer in premije, ki so jo zaračunavale banke, ki so sprejemale vezane vloge. Zvišanje ključnih obrestnih mer ECB se je v nekaterih primerih zakasnjeno odrazilo tudi na zavarovanem trgu (repo). Prenos v repo obrestne mere je bil oslavljen v prvih dneh po septembrskem zvišanju obrestnih mer zaradi pričakovanj, da bodo vlagatelji v okolju pozitivnih obrestnih mer v velikem obsegu vlagali denarna sredstva na repo trg in posledičnega pričakovanja pomanjkanja visoko kakovostnih, likvidnih vrednostnih papirjev. Napetosti so se izkazale za prehodne, saj so se obrestne mere na zavarovanem denarnem trgu večinoma normalizirale in prilagodile novi ravni obrestnih mer, prilagoditev pri poznejših dvigih ključnih obrestnih mer pa je tudi bila hitrejša.

Da je bila transmisija v repo obrestne mere ustrezna, je poskrbelo tudi nadaljevanje posojanja vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru APP in PEPP. Namen posojanja je ohraniti likvidnost sekundarnega in repo trga vrednostnih papirjev in s tem nemoteno delovanje trgov kljub zmanjšanju investitorjem razpoložljivega obsega obveznic zaradi obsežnih nakupov vrednostnih papirjev s strani Evrosistema v preteklih letih. V zavarovanje tovrstnih posojil smo poleg drugih vrednostnih papirjev sprejemali tudi denarna sredstva. Najvišji dovoljeni znesek denarnega zavarovanja za izposajo vrednostnih papirjev smo novembra zvišali s 150 mrd EUR na 250 mrd EUR.

Slika 18: Obrestne mere ECB, medbančnega denarnega trga in presežna likvidnost evrskega območja

Vir: Bloomberg.

Banka Slovenije kot posojilodajalec v skrajni sili

Med našimi ključnimi cilji po Zakonu o Banki Slovenije je prizadevanje za finančno stabilnost. V tem okviru lahko delujemo kot posojilodajalec v skrajni sili, tj. v zameno za zavarovanje posojamo solventni banki oziroma hranilnici v likvidnostnih težavah. Leta 2022 ni bilo potrebe po takem posojilu.

3.3 Nadzor bank

Nadzorniške aktivnosti leta 2022 smo osredotočili na naslednja prednostna področja: upravljanje kreditnega tveganja, informacijsko komunikacijska tehnologija, identifikacija in strategija upravljanja podnebnih ter okoljskih tveganj, notranje upravljanje.

Mikrobonitetni nadzor pomembnih bank izvajamo v okviru ECB – SSM, manj pomembne banke nadzorujemo neposredno.

Cilj naših nadzornih aktivnosti je pravočasno zaznati tveganja na vseh področjih poslovanja bank in hranilnic (kreditna, likvidnostna, operativna, kapitalna, obrestna tveganja, tveganja s področja dobičkonosnosti, notranjih kontrol, korporativnega upravljanja, ugleda, preprečevanja pranja denarja itd.) **ter z učinkovitim ukrepanjem zagotoviti stabilnost bančnega in finančnega sistema.** Banka Slovenije je članica SSM, v okviru katerega se izvaja nadzor nad pomembnimi evropskimi bankami oziroma SI. Operativno se ta nadzor izvaja prek združenih nadzornih skupin JST.¹⁵ Nacionalni nadzorni organi, torej tudi Banka Slovenije, dejavno sodelujemo pri vseh operativnih aktivnostih nadzora za vse pomembne evropske banke. Končne nadzorniške odločitve za te banke sprejemamo v okviru ECB, pri odločanju pa sodelujejo predstavniki ECB in nacionalnih nadzornih organov.¹⁶

Nadzor bank in hranilnic, ki ne izpolnjujejo meril za pomembne banke, tj. manj pomembnih bank oziroma LSI,¹⁷ opravljajo nacionalni nadzorniki, in sicer v skladu z nacionalno in evropsko zakonodajo, ob upoštevanju pravil ter metodologij ECB in SSM. Za manj pomembne banke nacionalni nadzorniki ECB redno pošiljamo nadzorniške podatke o poslovanju bank in jo obveščamo tudi o pomembnih ugotovitvah nadzora. V okviru ECB si z izdajo skupnih nadzorniških standardov in usmeritev na različnih področjih nadzora prizadevamo za poenotenje nadzorniških pristopov in praks. Nacionalni nadzorni organi se lahko z ECB posvetujemo o izdaji ukrepov, končno odločanje pa je v naši pristojnosti – razen v izrednih primerih. Tovrstna ureditev tudi omogoča, da lahko po potrebi ECB prevzame neposredni nadzor nad manj pomembnimi bankami, in sicer na pobudo nacionalnega nadzornika, na lastno pobudo ob možnosti nastanka sistemske krize ali če nacionalni nadzornik neustrezno izvaja nadzor.

V letu 2022 je seznam pomembnih in manj pomembnih bank ostal enak. V postopku reševanja je Sberbank banko, d. d., prevzela Nova Ljubljanska banka, d. d., in se preimenovala v N Banko, d. d. Kot podrejena družba pomembne banke je tudi N Banka, d. d., ostala pomembna banka pod nadzorom ECB.

Tabela 1: **Pomembne banke in manj pomembne banke (na dan 31. december 2022)**

Skupina pomembnih bank (SI)	Skupina manj pomembnih bank (LSI)
NOVA LJUBLJANSKA BANKA, d. d.	SKB BANKA, d. d., LJUBLJANA
NOVA KREDITNA BANKA MARIBOR, d. d.	DEŽELNA BANKA SLOVENIJE, d. d.
GORENJSKA BANKA, d. d., Kranj	DELAVSKA HRANILNICA, d. d., Ljubljana
UNICREDIT BANKA SLOVENIJA, d. d.	HRANILNICA LON, d. d., Kranj
BANKA INTESA SANPAOLO, d. d.	PRIMORSKA HRANILNICA VIPAVA, d. d.
N BANKA, d. d.	SID – Slovenska izvozna in razvojna banka*
ADDIKO BANK, d. d.	
BANKA SPARKASSE, d. d.	

Vir: Banka Slovenije.

* Ima poseben status kot specializirana banka za spodbujanje izvoza in razvoja. V skladu z Zakonom o Slovenski izvozni in razvojni banki (ZSIRB) nadzor nad poslovanjem SID banke v okviru svojih pristojnosti izvajajo Banka Slovenije, Agencija za zavarovalni nadzor in ministrstvo, pristojno za finance.

V Sloveniji sta konec leta 2022 poslovali tudi dve podružnici bank oziroma bančnih skupin iz držav članic EU (BKS Bank AG, bančna podružnica, in RCI Banque Societe Anonyme, bančna podružnica Ljubljana).¹⁸

¹⁵ JST za vsako banko sestavljajo: koordinator iz ECB ter člani iz nacionalnega nadzornega organa in ECB.

¹⁶ Najkompleksnejše nadzorniške odločitve ECB sprejema Svet ECB.

¹⁷ V skupino manj pomembnih bank se uvrščajo banke in hranilnice.

¹⁸ Podružnice bank držav EGP v Republiki Sloveniji:

<https://www.bsi.si/financa-stabilnost/subjekti-nadzora/kreditne-institucije-drzav-egp-v-sloveniji>

Nadzor se izvaja v obliki stalnega nadzora (angl. on-going supervision) in pregledov v bankah (angl. on-site supervision). Na podlagi regulatornih zahtev, nadzorniškega priročnika in nadzorniških prednostnih nalog letno za vsako banko opredelimo glavne nadzorniške aktivnosti. Določimo tudi banki specifične nadzorniške aktivnosti, s čimer se odzivamo na spremembo profila tveganosti banke ali na spremembe v bančnem sistemu. Gre za nadzor, ki temelji na oceni tveganja (angl. risk based approach) in pri katerem so nadzorniške aktivnosti usmerjene v najpomembnejša tveganja posamezne banke. Vendar pa svoje nadzorniške aktivnosti tudi prilagajamo aktualnim razmeram. Tako smo že v začetku leta 2022 prilagodili obseg, časovni okvir in intenzivnost načrtovanih dejavnosti, tako da smo se osredotočili na tveganja, ki izhajajo iz vojne v Ukrajini, vključno z visoko inflacijo in poznejšim odzivom denarne politike.

Glavna naloga stalnega nadzora je letna izvedba procesa nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja tveganj oziroma SREP. Del stalnega nadzora so tudi tematski pregledi, ki se izvajajo hkrati vseh bankah ali v skupini bank. Tematski pregledi se izvajajo na področjih, kjer ocenimo, da prihaja do povečanih tveganj. Poleg tematskih pregledov se v bankah izvajajo tudi načrtovani pregledi posameznih področij tveganj. Ob ugotovljenih kršitvah predpisov ali pomanjkljivostih pripravimo nadzorniške ukrepe.

Za leto 2022 smo določili naslednje nadzorniške prednostne naloge, ki so bile tudi izhodišče za nadzor slovenskih bank:

- upravljanje kreditnega tveganja:
 - spremljava COVID ranljivih panog;
 - ustreznost upravljanja kreditnega tveganja (zgodnje odkrivanje poslabšanja kakovosti sredstev, ustrezno oblikovanje oslabitev);
 - upravljanje izpostavljenosti z visokim finančnim vzvodom;
- upravljanje informacijsko komunikacijske tehnologije;
 - upravljanje kibernetских tveganj in zunanega izvajanja;
 - strategije digitalizacije;
- okrepljeno notranje upravljanje:
 - spremljava delovanja upravljalnih organov;
- identifikacija in upravljanje podnebnih in okoljskih tveganj.

V letu 2022 smo izvedli SREP v običajnem in celovitem obsegu. Rezultati SREP procesa so na splošno ostali enaki in primerljivi s preteklimi leti. Čeprav je prišlo do okrevanja po pandemiji koronavirusa, smo ostali previdni zaradi eksogenih šokov, ki so posledica dolgotrajnih učinkov pandemije in vojne v Ukrajini. Večina izdanih kvalitativnih ukrepov v okviru procesa SREP je obravnavala pomanjkljivosti pri obvladovanju kreditnega in operativnega tveganja, notranjem upravljanju in pri upravljanju kapitala. Prvič so bili izdani tudi ukrepi za obravnavo podnebnih in okoljskih tveganj. Slednja so bila prvič predmet stresnih testov, ki smo jih izvedli v okviru procesa SREP (več v 4. poglavju).

Kljub izzivom, ki sta jih prinesli epidemija in tudi vojna v Ukrajini z njenimi posledicami, se je izkazalo, da je kapitalska ustreznost bank primerna in stabilna, čeprav so razlike med bankami precejšnje. V okviru procesa SREP smo natančno pregledali dividendne

načrte bank in izvedli nadzorniški dialog z bankami, katerih načrti niso bili sorazmerni z njihovim profilom tveganja.

Po nenadni spremembi geopolitičnega okolja zaradi vojne v Ukrajini in poznejše energetske krize smo nadzorniške aktivnosti v letu 2022 usmerili v ocenjevanje ranljivosti in odpornosti bank. Ocenjevali smo neposredne in posredne posledice vojne v Ukrajini in energetske krize. V teh razmerah je ključno, da banke pravočasno opredelijo ranljive panoge in dolžnike, razumejo kako povišanje cen energentov vpliva nanje, spremljajo dolžnike ter pravočasno in ustrezno prerazvrstijo, če pride do negativnega razvoja dogodkov. Modeli, ki jih banke uporabljajo za ocenjevanje izgub iz kreditnega tveganja v negotovih razmerah in spremenjenih makroekonomskih okoliščinah (npr. visoka stopnja inflacije) ne delujejo najbolj optimalno, zato so potrebne modelske prilagoditve. Bankam smo v okviru ECB in Banke Slovenije predstavili nadzorniška pričakovanja v zvezi s tem. Zaradi negotovosti v okolju ostajajo znaki povečanega kreditnega tveganja, zato bo to tudi v letu 2023 ključno tveganje v rednem nadzoru bank.

Na področju kreditnega tveganja smo v eni od pomembnih bank izvedli tematski pregled v segmentu stanovanjskih nepremičnin. Osredotočili smo se na ocenjevanje morebitnih tveganj, vgrajenih v obstoječe izpostavljenosti, in pomanjkljivosti v upravljanju tveganj pri novih poslih. Pregled se je zaključil v letu 2023, ugotovitve bomo vključili v proces SREP 2023.

Na področju kreditnega tveganja smo opravili tudi dva poglobljena pregleda, prvi pregled se je nanašal na uporabo ocene majhne verjetnosti plačila pri opredelitvi neplačila kreditjemalca in drugi na oceno ustreznosti oblikovanih oslabitev v skupini 3 po MSRP 9.

V eni od pomembnih bank je bila izvedena ciljna analiza učinkovitosti in raznolikosti upravljalnega organa. Ugotovitve bomo vključili v proces SREP 2023.

Med nadzorniškimi prednostnimi nalogami je bilo tudi obravnavanje izzivov, ki jih za banke postavlja digitalna preobrazba. V okviru bančnega nadzora smo osredotočeni na oceno sposobnosti bank za razvoj in izvajanje digitalnih strategij, primernih za krepitev vzdržnosti njihovega poslovnega modela in preudarno obravnavanje s tem povezanih tveganj. Cilj je tudi izboljšati nadzorniško razumevanje razvoja trga in ohranjati korak z vplivom hitro razvijajočega se tehnološkega okolja. Banke so bile pozvane, da odgovorijo na anketo o digitalni transformaciji in uporabi fintecha. Tudi v prihodnjih letih bomo temu področju posvetili del nadzorniških aktivnosti.

Po objavi ECB Vodnika o podnebnih in okoljskih tveganjih novembra 2020 smo začeli izvajati vrsto nadzorniških aktivnosti, da bi ocenili zmogljivosti bank za obvladovanje podnebnih in okoljskih tveganj ter pospešili uskladitev bančnih praks z nadzorniškimi pričakovanji. Po pregledu samoocen in izvedbenih načrtov bank leta 2021 smo v okviru ECB leta 2022 opravili tematski pregled, v katerega so bile zajete tudi tri slovenske banke. V tematskem pregledu smo ocenili trdnost in celovitost ključnih politik in postopkov bank ter njihovo sposobnost učinkovitega nadzora nad strategijami podnebnih in okoljskih tveganj in profili tveganj. Na splošno je bil prepoznan napredek pri razvoju praks glede na nadzorniško oceno v letu 2021, vendar bodo morale banke vložiti še precej truda, da se bodo uskladile z nadzorniškimi pričakovanji. Banke so vzpostavile okvir za obravnavo podnebnih in okoljskih tveganj, vendar uporabljenim pristopom še vedno manjkajo metodološka dovršenost, uporaba podrobnih informacij o podnebnih in okoljskih tveganjih ter aktivno upravljanje portfelja in profila tveganosti. Bankam so bila izdana pisma s priporočili in roki za odpravo pomanjkljivosti. Odpravo pomanjkljivosti bomo spremljali.

Prav tako smo v letu 2022 na podlagi samoocene manj pomembnih bank ocenjevali njihovo trenutno pripravljenost na prepoznavanje in upravljanje podnebnih in okoljskih tveganj. Ugotavljali smo, da se manj pomembne banke omenjenih tveganj sicer zavedajo, pri čemer pa je prostora za napredek še zelo veliko, zato smo jim izdali pisma z usmeritvami za izboljšanje stanja na tem področju. Letos bomo spremljali njihov napredek.

Na področju podnebnih in okoljskih tveganj smo v pomembnih bankah v letu 2022 ocenjevali tudi ustreznost razkritij podnebnih in okoljskih tveganj bank. Ugotavljamo, da so banke začele razkrivati več informacij v zvezi s podnebnimi in okoljskimi tveganji, vendar razkritja še niso skladna z nadzorniškimi pričakovanji. Banke sovzačetku leta 2023 prejele nadzorniška pisma s priporočili, glede prihajajočih regulatornih zahtev na področju razkritij, pa bomo redno spremljali napredek in ustreznost razkritij.

Opravljeni so bili trije načrtovani pregledi v pomembnih bankah, in sicer na področjih kreditnega tveganja in notranjega upravljanja. Konec leta 2022 sta se začela tudi dva pregleda v mešani sestavi nadzornikov iz Banke Slovenije in tujih nadzornih institucij na področju kreditnega tveganja. Dodatno je bil v dveh pomembnih bankah izveden pregled vezan na spoštovanje določb Sklepa o makro-bonitetnih omejitvah kreditiranja potrošnikov.

Opravljenih je bilo sedem načrtovanih bonitetnih pregledov v manj pomembnih bankah, in sicer: štiri na področju kreditnega tveganja, dva na področju obrestnega in likvidnostnega tveganja in eden na področju operativnega tveganja. Izveden je bil tudi tematski pregled področja kibernetnega tveganja, v katerega so bile vključene štiri manj pomembne banke.

V okviru mešanih ekip znotraj SSM sobili nadzorniki vključeni v tri preglede pomembnih bank v tujini. Pregled na Nizozemskem se je opravil na področju kreditnega tveganja, pregled v Grčiji na področju likvidnostnega tveganja in pregled v Franciji na področju operativnega tveganja.

V okviru bonitetnega nadzora smo izdali tudi več različnih dovoljenj, ki so se nanašala na: opustitev zahtev velike izpostavljenosti, vključitev medletnega dobička in negativnega dobrega imena med navadni lastniški kapital, vključitev kapitalskih instrumentov v izračun dodatnega in dodatnega temeljnega kapitala, pridobitev kvalificirane naložbe, izvzetje iz odobritve finančnega holdinga, uporabo materialne spremembe modela IRB za kreditno tveganje in razširitev uporabe modela PD.

Nadzorniške ugotovitve so pomemben rezultat rednih nadzorniških aktivnosti in odražajo pomanjkljivosti, ki jih morajo banke odpraviti. V letu 2022 se največji delež ugotovljenih nepravilnosti nanaša na upravljanje podnebnih in okoljskih tveganj, kar je pričakovano, ker je omenjeno tveganje eno izmed ključnih nadzorniških prednostnih nalog in je bilo v letu 2022 več aktivnosti izvedenih prav na tem področju.

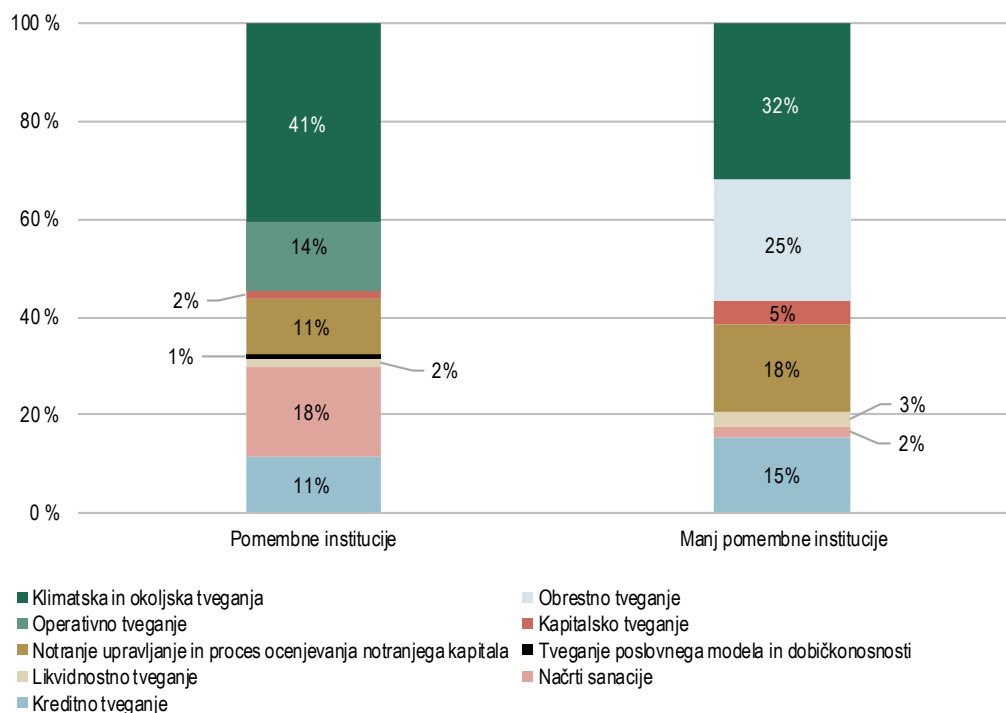
Pri nadzoru pomembnih bank smo leta 2022 ugotovili 158 nepravilnosti in pomanjkljivosti pri poslovanju, poleg že omenjenih podnebnih in okoljskih tveganj je največ nepravilnosti na področjih sanacijskega načrta, operativnih tveganj, kreditnega tveganja in notranjega upravljanja (slika 19).

Večina ugotovitev ima nizek in srednji vpliv na finančni položaj bank, raven kapitala, notranje upravljanje ter na kontrole in upravljanje tveganja bank, zato smo bankam izdali ukrepe v obliki pisma s priporočili (tabela 2).

Pri nadzoru manj pomembnih bank smo ugotovili 141 nepravilnosti in pomanjkljivosti, največ na področju podnebnih in okoljskih tveganj, notranjega upravljanja ter obrestnega in kreditnega tveganja. Nekatere ugotovljene nepravilnosti so bile odpravljene že v letu 2022, odpravo preostalih pa bomo spremljali v letu 2023.

Večina ugotovitev ima nizek in srednji vpliv na finančni položaj bank.

Slika 19: Ugotovljene kršitve po kategorijah tveganj v bankah in hranilnicah leta 2022

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 2: Nadzorniški ukrepi, izrečeni bankam in hranilnicam leta 2022

Vrsta ukrepa	Število izdanih ukrepov v pomembnih institucijah	Število izdanih ukrepov v manj pomembnih institucijah
Izdane odločbe z nadzorniškimi ukepi	6	7
Izdana nadzorniška pisma s priporočili	14	8
Izdane odredbe za odpravo kršitev	0	4
Izdana pisma po pregledu poslovanja	2	7
Izdane ugotovitelne odločbe o odpravljenih kršitvah	0	2
Izdane odredbe o odsvojitvi delnic	0	0
Izdane odločbe neupravičenim imetnikom kv alificiranih deležev	0	3
Izdane odločbe o začetku postopka za prepoved opravljanja funkcije v upravljalnem organu	0	0

Vir: Banka Slovenije.

Nadzorniške ukrepe pomembnim bankam izdaja ECB. Najpogostejša oblika ukrepa je operativni akt (angl. operational act) oziroma pismo s priporočili. Pomembnejši ukrepi se izdajo v obliki odločbe, ki je pravno zavezujoči akt. V letu 2022 je bilo pomembnim bankam izdanih šest odločb z ukrepi.

Nadzorniške ukrepe manj pomembnim bankam izdajamo v Banki Slovenije. Pomembnejše ukrepe bankam in hranilnicam, članom njihovih upravljalnih organov in delničarjem izdajamo v obliki zavezujočih pravnih aktov, ki jih določa Zakon o bančništvu, tj. v obliki odredb in odločb.

Nadzor nad poslovanjem dveh podružnic tujih bank oziroma bančnih skupin držav članic (ena iz Avstrije in ena iz Francije) opravljamo prek rednih poročil, zahtev po dodatnih pojasnilih in prek spremljave likvidnostnega položaja. Leta 2022 podružnicam nismo izdali nobenega ukrepa.

Nadzor skladnosti poslovanja in PPDFT

Za razliko od bonitetnega nadzora nad bankami je nebonitetni nadzor izključno v naši pristojnosti. Osrednja pozornost je namenjena preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma, pri tem so poleg bank in hranilnic zajeti tudi drugi subjekti nadzora, ki jih v skladu z določbami Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma (ZPPDFT-2) nadziramo v Banki Slovenije (plačilne institucije, družbe za izdajo elektronskega denarja, menjalci in ponudniki, ki se ukvarjajo s storitvami virtualnih valut). Poleg aktivnosti na področju PPDFT so se leta 2022 izvajale tudi nadzorniške aktivnosti, vezane na potrošniško kreditiranje v skladu z določbami Zakona o potrošniškem kreditiranju (ZPotK-2) ter upoštevanje omejevalnih ukrepov oziroma sankcij, kot jih urejajo Zakon o omejevalnih ukrepih, ki jih Republika Slovenija uvede ali izvaja v skladu s pravnimi akti in odločitvami, sprejetimi v okviru mednarodnih organizacij (ZROUPAMO) in relevantne EU uredbe. Prav zadnje področje je zaradi vojne v Ukrajini dobilo popolnoma nove razsežnosti. V skladu z 269. členom ZBan-3 v Banki Slovenije upravljamo sistem za obveščanje o kršitvah.

Na področju PPDFT so bile izvedene naslednje aktivnosti.

Izvajanje pregledov

V skladu s smericami evropskih nadzornih organov, da morajo nadzorniške aktivnosti temeljiti na ocenjenem tveganju (angl. risk based supervision), smo v Banki Slovenije leta 2022 opravili enajst pregledov oziroma sklopov nadzorniških aktivnosti in sodelovali na sedmih nadzorniških kolegijih na področju PPDFT. V letu 2022 so se še naprej krepile nadzorniške aktivnosti v povezavi s ponudniki, ki se ukvarjajo s storitvami virtualnih valut.

Priprava regulative

Na podlagi novega ZPPDFT-2 smo leta 2022 izdali prenovljene Smernice Banke Slovenije o oceni tveganja pranja denarja in financiranja terorizma, sodelovali pri pripravi pripadajočih podzakonskih aktov ter dali številna mnenja in pojasnila glede izvajanja zakonskih zahtev izdanih smernic. Sprejeli smo tudi niz posodobljenih ali novih smernic organa EBA (Smernice o nadzoru na podlagi tveganja, Smernice o vlogi in odgovornosti pooblaščenca za PPDFT ter Smernice o sodelovanju in izmenjavi informacij med bonitetnimi nadzorniki, nadzorniki za preprečevanje pranja denarja/financiranja terorizma in finančnoobveščevalnimi enotami v skladu z Direktivo 2013/36/EU).

Mednarodno sodelovanje

Z vidika mednarodnega sodelovanja se je tudi v letu 2022 krepila pozornost, namenjena problematiki PPDFT, kar se posledično odraža v povečanem obsegu številnih mednarodnih aktivnosti, v katerih Banka Slovenije sodeluje z različni organi (EBA –

Stalni odbor za PPDFT, ECB, Evropska komisija, Svet Evrope – odbor MONEYVAL, OECD). Še naprej sodelujemo tudi pri usklajevanju novega EU zakonodajnega paketa s področja PPDFT.

Druge aktivnosti

V sklopu drugih aktivnosti smo v Banki Slovenije dejavno sodelovali pri uveljavitvi novega ZPPDFT-2 ter obravnavali nezaželene deviacije na trgu in pobude subjektivnega nadzora za spremembo zakonodaje za zagotavljanje enakih pogojev. Kot nadzornik na področju PPDFT redno sodelujemo z bonitetnimi nadzorniki, izmenjane informacije s področja PPDFT pa se vključujejo tudi v presoje v postopkih licenciranja in v ocene primernosti članov upravnih organov. V sodelovanju z Institutom Jožef Štefan v okviru mednarodnega projekta Infinitech smo razvili platformo za učinkovitejše izvajanje nadzorniških aktivnosti na področju PPDFT, tudi prek tehnologije za obdelavo velike količine podatkov.

Na področju zagotavljanja skladnosti poslovanja bank z določbami ZPotK-2, ki ureja potrošniško kreditiranje, so bili v letu 2022 izvedeni štiri pregledi oziroma sklopi nadzorniških aktivnosti, veliko aktivnosti pa je bilo usmerjenih v uveljavitev sprememb v bankah in hranilnicah glede vračanja že plačanih stroškov pri predčasnem odplačilu kredita. V Banki Slovenije še naprej spremljamo usklajevanje spremembe Direktive EU o potrošniških kreditih in Direktive EU glede pogodb o finančnih storitvah, sklenjenih na daljavo, in revizijo Direktive EU o hipotekarnih kreditih ter sodelujemo z Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport, Tržnim inšpektoratom, Zvezo potrošnikov Slovenije, Evropsko komisijo in organom EBA.

Zaradi vojne v Ukrajini so leto 2022 zaznamovali številni novi mednarodni omejevalni ukrepi, uvedeni zoper Rusijo in Belorusijo, kar se je odrazilo tudi v izrazitem povečanju aktivnosti Banke Slovenije na tem področju. Največ pozornosti smo namenili preventivni in svetovalni funkciji. Za učinkovito komunikacijo s subjekti nadzora in obveščanje o njihovih novih oziroma spremenjenih obveznostih ter izboljšano razumevanje vsebine omejitev smo v letu 2022 subjektom nadzora poslali več informativnih pism ter vzpostavili novo spletno podstran Banke Slovenije o finančnih omejevalnih ukrepih in elektronski naslov, na katerega subjekti nadzora pošiljajo operativna vprašanja. Sodelovali smo tudi pri izvedbi več delavnic in posvetov.

Preglede pri subjektih nadzora še vedno večinoma izvajamo v okviru celovitih pregledov področja PPDFT, zaradi povečanih tveganj za morebitno kršitev veljavnih omejevalnih ukrepov in potrebe po celovitem pregledu stanja pa smo uvedli tudi dodatne nadzorniške aktivnosti.

Vključeni smo bili tudi v zakonodajne aktivnosti na nacionalni in EU ravni (novela ZOU-PAMO, predlog Uredbe EU o hitrih plačilih, predlog morebitnih nacionalnih omejevalnih ukrepov). Zaradi hitre dinamike sprejemanja in kompleksnosti novih omejevalnih ukrepov se je v letu 2022 okrepilo tudi medsebojno sodelovanje pristojnih nacionalnih organov, zato smo dejavno sodelovali v Stalni koordinacijski skupini za omejevalne ukrepe, ki jo vodi MZEZ, in njeni Podskupini za finančne omejevalne ukrepe, ki deluje pod okriljem Ministrstva za finance. Skupaj z drugimi nadzornimi organi za Evropsko komisijo tudi zagotavljamo relevantne podatke o izvajanju finančnih omejevalnih ukrepov.

Postopki licenciranja in notifikacije

V Banki Slovenije izdajamo dovoljenja v skladu z ZBan-3, uredbo EMIR, ZPlaSSIED, Delegirano uredbo Komisije (EU) 2018/389, ZDP-2, uredbo CRR in ZPotK-2. V skladu z Zban-2 in ZPlaSSIED smo pristojni tudi za obravnavo notifikacij.

Leta 2022 smo vodili 69 postopkov v skladu z ZBan-2, uredbo EMIR, ZPlaSSIED in uredbo CRR. Od tega se je 68 postopkov zaključilo z izdajo dovoljenja, drugi pa so bili ustavljeni, umaknjeni ali pa so bili ob koncu leta nezaključeni in preneseni v leto 2022. Razmerje med prejetimi vlogami in izdanimi dovoljenji znaša 0,8, ker Banka Slovenije v okviru enega postopa v nekaterih primerih izda več dovoljenj.

Leta 2022 smo izdali 30 odločb o prenehanju dovoljenj: 23 za opravljanje funkcije člana upravljalnega organa banke, eno za opravljanje finančnih storitev, štiri za pridobitev posrednega kvalificiranega deleža ter dve za prenehanje opravljanja menjalniških poslov.

V Banki Slovenije smo pristojni tudi za obravnavo notifikacij po ZBan-3, ZPotK-2 in ZPlaSSIED. Leta 2022 smo prejeli 100 notifikacij za neposredno opravljanje storitev bank držav članic v Sloveniji in za čezmejno opravljanje storitev posredovanja potrošniških kreditov za nepremičnino ter notifikacij plačilnih institucij držav članic za opravljanje plačilnih storitev v Sloveniji in družb za izdajo elektronskega denarja za opravljanje storitev izdajanja elektronskega denarja in plačilnih storitev. Leta 2022 je ena banka s sedežem v Republiki Sloveniji priglasila neposredno opravljanje storitev v drugi državi članici EU.

3.4 Makrobonitetna politika

Makrobonitetna politika je politika, s katero se identificirajo, spremljajo in ocenjujejo sistemska tveganja za finančno stabilnost z namenom zaščite in ohranjanja stabilnosti celotnega finančnega sistema.¹⁹ Končni cilj makrobonitetne politike je zagotoviti trajnostni prispevek finančnega sektorja h gospodarski rasti. Države EU imamo na voljo številne makrobonitetne instrumente, ki jih lahko uporabimo in prilagodimo glede na zaznana sistemska tveganja. Makrobonitetne instrumente lahko na splošno razdelimo na tiste, ki vplivajo na kapital bank, tiste, ki vplivajo na posojilojemalce, in tiste, ki skrbijo za zadostno likvidnost bančnega sistema. Makrobonitetni instrumenti, ki vplivajo na kapital bank, so namenjeni gradnji odpornosti bančnega sistema, makrobonitetni instrumenti, ki vplivajo na posojilojemalce, pa vzpostavljajo minimalne kreditne standarde in lahko omejijo čezmerno kreditno rast. Nekateri makrobonitetni instrumenti se uporabljajo v enaki obliki po vseh državah EU, medtem ko se drugi instrumenti lahko razlikujejo in se oblikujejo glede na specifičnosti posameznega bančnega sistema oziroma sistemskih tveganj.

¹⁹ 2. člen Zakona o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema (Uradni list RS, št. 100/13).

V Sloveniji makrobonitetno politiko oblikuje Odbor za finančno stabilnost.

V Banki Slovenije smo pristojni za razvoj in implementacijo makrobonitetnih ukrepov za bančni sektor in lizinski družbe. Pravno podlago za izvajanje makrobonitetne politike predstavljajo Uredba o kapitalskih zahtevah (CRR), Zakon o bančništvu (ZBan-3) in Zakon o makrobonitetnem nadzoru finančnega sistema (ZMbNFS).

Proces oblikovanja in implementacije makrobonitetne politike se lahko razdeli v štiri medsebojno povezane faze:

1. identifikacija in ocena ravni sistemskih tveganj;
2. izbira in oblikovanje (kalibracijo) makrobonitetnega instrumenta;
3. implementacija makrobonitetnega ukrepa;
4. ocenjevanje makrobonitetne politike in instrumenta.

V Banki Slovenije na podlagi orodij za spremljanje finančne stabilnosti ocenimo raven sistemskih tveganj. Sistemsko tveganje je tveganje motenj v finančnem sistemu, ki imajo lahko resne negativne posledice za delovanje finančnega sistema in realnega gospodarstva. V Banki Slovenije redno objavljamo oceno sistemskih tveganj v Poročilu o finančni stabilnosti in v drugih publikacijah. Z izoblikovanim naborom kazalnikov spremljamo razvoj sistemskih tveganj in ocenjujemo doseganje posameznih vmesnih ciljev makrobonitetne politike. Ti so:²⁰

- blažitev in preprečitev čezmerne rasti kreditiranja in čezmernega finančnega vzvoda;
- blažitev in preprečitev čezmernega neskladja v strukturi ročnosti in nelikvidnosti;
- omejitev koncentracije neposredne in posredne izpostavljenosti;
- omejitev sistemskega vpliva izkrivljajočih spodbud, da bi se zmanjšalo moralno tveganje;
- krepitev odpornosti finančnih infrastruktur.

Če ocenimo, da je raven sistemskih tveganj povišana ali da obstaja tveganje, da vmesni cilji makrobonitetne politike ne bodo doseženi, se lahko odločimo za uvedbo makrobonitetnih ukrepov. Njihov izbor in kalibracija sta odvisna od ravni in izvora tveganja ter sledita načelom, opisanim v Strateškem okvirju makrobonitetne politike.

Izboru in kalibraciji instrumenta sledita implementacija in ocena učinkovitosti. Makrobonitetni ukrep je uspešen, če prispeva k doseganju zastavljenih vmesnih ciljev makrobonitetne politike in posredno k zmanjšanju sistemskih tveganj.

Implementirani makrobonitetni ukrepi imajo lahko tudi negativne čezmejne učinke oziroma so lahko predmet izogibanja, zato je čezmejno sodelovanje izredno pomembno. ESRB sodeluje pri koordinaciji makrobonitetne politike na evropski ravni. Zadolžen je tudi za izdajo priporočil o vzajemnosti makrobonitetnih ukrepov. Izda lahko tudi priporočila in opozorila nacionalnim in evropskim organom.

²⁰ Vmesni cilji makrobonitetne politike so navedeni v Strateškem okvirju makrobonitetne politike Banke Slovenije in so skladni s priporočilom ESRB/2013/1.

Tabela 3: Makrobonitetni ukrepi Banke Slovenije, veljavni v letu 2022

Makrobonitetni ukrep	LETO UVEDBE/ spremembe ²¹	Tip ukrepa	Vmesni cilj	Ocena doseganja cilja
Makrobonitetne omejitve kreditiranja prebivalstva (LTV, DSTI in omejitve ročnosti)	2016*/2018**/ 2019***/2020**** /2022*****	ZAVEZUJOČ	Ublažiti in preprečiti čezmerno rast kreditiranja in čezmerni finančni v zvod	Rast potrošniških posojil se je umirila, izboljšali so se kreditni standardi pri odobranju potrošniških in stanovanjskih posojil
Blažilnik za druge sistemske pomembne banke (DSPB)	2016	ZAVEZUJOČ	Omejiti sistemski vpliv izkrivljajočih spodbud, da bi se zmanjšalo moralno tveganje	Višja odpornost zaradi višje zahteve po CET1, ki za banke ni bila omejujoča
Proticiklični kapitalski blažilnik (CCyB)	2016/2022*****	ZAVEZUJOČ	Ublažiti in preprečiti čezmerno rast kreditiranja in čezmerni finančni v zvod	Vrednost blažilnika se je zaradi stanja kreditnega oziroma finančnega cikla dvignila na 0,5 %, banke ga bodo morale izpolnjevati od 31. 12. 2023
Sektorska blažilnika sistemskih tveganj	2022*****	ZAVEZUJOČ	(a) blažitev in preprečitev rasti kreditiranja in čezmernega finančnega v zvođa (b) omejitev koncentracije neposredne in posredne izpostavljenosti	Ocena dosega cilja še ni na voljo

Vir: Banka Slovenije.

* V letu 2016 smo uvedli priporočilo glede razmerja LTV in DSTI za stanovanjska posojila.

** Leta 2018 je bilo makrobonitetno priporočilo razširjeno na potrošniška posojila, za katera so poleg omejitev razmerja DSTI veljale tudi omejitve najvišje ročnosti.

*** Leta 2019 sta DSTI in omejitve ročnosti postala zavezujoča makrobonitetna instrumenta.

**** Leta 2020 so bile zaradi epidemije covid-19 uvedene prilagoditve ukrepa DSTI, ki so bankam dovolile, da pod določenimi pogoji iz izračuna DSTI izključijo začasno znižanje dohodka med epidemijo.

***** S 1. 7. 2022 so začele veljati dodatne spremembe obstoječih omejitev kreditiranja prebivalstva.

***** Svet Banke Slovenije je konec leta 2022 sprejel dvig proticikličnega kapitalskega blažilnika z 0 % na 0,5 %, in sicer bodo banke morale izpolnjevati pogoj od 31. 12. 2023.

***** Sektorska blažilnika sistemskih tveganj sta bila uvedena v letu 2022, veljati pa sta začela 1. 1. 2023.

V letu 2022 smo prilagajali makrobonitetno politiko glede na zaznana sistemska tveganja v slovenskem finančnem sistemu. V primerjavi z letom 2021 smo skrčili nabor ukrepov makrobonitetne politike s šest na štiri, povečali smo proticiklični kapitalski blažilnik, prilagodili smo obstoječi makrobonitetni ukrep omejevanja kreditiranja potrošnikov ter ga dopolnili z uvedbo dveh sektorskih blažilnikov sistemskega tveganja.

Maja 2022 smo sprejeli Sklep o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja potrošnikov (Uradni list RS, št. 60/22, v nadaljevanju: sklep), ki je nadomestil Sklep o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja prebivalstva (Uradni list RS, št. 94/19, 75/20 in 60/22). Sklep je prinesel nekaj sprememb in dopolnitev, ki so izboljšale dostopnost do posojil. Najpomembnejša sprememba je bila prilagoditev dovoljenih izjem DSTI, saj je bančni sistem po spremembi sklepa lahko odobril tudi posojila, ki niso zadostila pogoju, da mora potrošniku po poplačilu vseh obveznosti ostati vsaj 76 % bruto minimalne plače in znesek za (morebitne) vzdrževane družinske člane. Zaradi visoke rasti cen stanovanjskih nepremičnin smo spremenili tudi priporočeno vrednost LTV. Ta se je znižala z 80 % na 70 %, razen za kupce, ki kupujejo primarno nepremičnino.

V sklopu istega paketa makrobonitetnih ukrepov smo uvedli dva sektorska blažilnika sistemskih tveganj. Sektorske izpostavljenosti, za kateri veljajo kapitalске zahteve v višini 1 % oziroma 0,5 % so vse izpostavljenosti na drobno do fizičnih oseb, zavarovane s stanovanjskimi nepremičninami, oziroma vse druge izpostavljenosti do fizičnih oseb. Blažilnika v največji meri obravnavata tveganja, opredeljena ob sprejetju novega sklepa. Pri kalibraciji, ki je temeljila na simulaciji možnih izgub bank ob uresni-

²¹ Navedeno je leto, ko je ukrep začel veljati.

čitvi tveganj, smo obema blažilnikoma določili stopnjo 0,5 %. Dodatno smo pri blažilniku za izpostavljenosti zavarovane z nepremičninami zvišali stopnjo na 1 %, kar odraža dodatne kapitalske zahteve za pokritje tveganj, ki smo jih opredelili na trgu stanovanjskih nepremičnin.²² Sektorska blažilnika sistemskih tveganj ne obravnavata širšega cikličnega tveganja, kot ga določa 232. člen ZBan-3 (oziroma 130. člen CRD), ki opredeljuje uporabo CCyB, čeprav je ciklični element tveganja na nepremičninskem trgu del širšega cikličnega tveganja.

V drugi polovici leta smo dvignili stopnjo proticikličnega kapitalskega blažilnika za izpostavljenosti do Republike Slovenije. V letu 2022 se je zaradi vztrajno visoke rasti cen stanovanjskih nepremičnin, okrepljene rasti kreditov privatnemu nefinančnemu sektorju in visoke negotovosti v makroekonomskem okolju, ciklično sistemsko tveganje v Sloveniji povečalo. Tako smo podobno kot številne druge države Evropskega gospodarskega prostora (EGP) dvignili proticiklični kapitalski blažilnik za izpostavljenosti do Republike Slovenije z 0 % na 0,5 % zneska skupne izpostavljenosti tveganjem. Banke morajo zahtevo ukrepa proticikličnega kapitalskega blažilnika izpolnjevati od 31. 12. 2023.

Nekatere banke so zaradi svoje velikosti, velike povezanosti z drugimi finančnimi institucijami in realnim gospodarstvom, visoke kompleksnosti poslovnega modela in velikega obsega čezmejnega delovanja sistemskopomembne. Znamenom zviševanja odpornosti morajo te institucije izpolnjevati blažilnik za druge sistemsko pomembne banke (blažilnik za DSPB).²³ Višina blažilnika se določi enkrat letno glede na zgoraj opisane značilnosti. Bankam se ob spremembah višine blažilnika zagotovi prehodno obdobje za njegovo izgraditev. V tabeli je podana višina blažilnika za DSPB, ki ga morajo banke izpolnjevati v letu 2022, takih bank pa je bilo v letu 2022 šest.

Tabela 4: Višina blažilnika DSPB, ki so ga morale banke dosežati v letu 2022

Banka	Višina kapitalskega blažilnika
NLB, d. d.	1,25 %
Nov a KBM, d. d	0,50 %
SID banka, d. d., Ljubljana	0,25 %
SKB, d. d.	0,25 %
Unicredit banka Slo venija, d. d.	0,25 %
Banka Intesa Sanpaolo, d. d.	0,25 %

Vir: Banka Slovenije.

²² Več o analizi tveganj, na podlagi katere se uvajata sektorska blažilnika sistemskih tveganj, utemeljitvi za določitev stopenj in učinkov instrumenta je na voljo v [Poročilu o finančni stabilnosti](#), maj 2022, v poglavju Makrobonitetna politika za bančni sistem in liziške družbe.

²³ Metodologija je podrobneje pojasnjena na naših spletnih straneh.

3.5 Reševanje bank in sistem jamstva za vloge

Vsebinsko področje reševanja bank in jamstva za vloge je urejeno v več pravnih aktih Evropske Unije. 4. aprila 2001 je bila sprejeta Direktiva 2001/24/ES²⁴ o reorganizaciji in prenehanju kreditnih institucij, 15. maja 2014 pa še Direktiva 2014/59/EU²⁵ o vzpostavitvi okvira za sanacijo ter reševanje kreditnih institucij in investicijskih podjetij. Ključno vlogo v okviru reševanja bank imajo organi za reševanje, pristojni za uporabo instrumentov za reševanje in izvajanje pooblastil za reševanje. Pomembno novost v tem okviru je prinesla Uredba (EU) št. 806/2014²⁶ z dne 15. julija 2014, ki je določila enotna pravila in postopek za reševanje kreditnih institucij in določenih investicijskih podjetij v okviru enotnega mehanizma za reševanje in enotnega sklada za reševanje. Na področju jamstva za vloge je z vidika pravnih aktov EU ključna predvsem Direktiva 2014/49/EU²⁷ z dne 16. aprila 2014, ki je določila pravila in postopke v zvezi z ustanovitvijo in delovanjem sistemov jamstva za vloge.

Reševanje bank

V Banki Slovenije v skladu z Zakonom o reševanju in prisilnem prenehanju bank (ZRPPB-1)²⁸ izvajamo naloge in pooblastila organa za reševanje bank. S tem zakonom se v slovenski pravni red prenašata Direktiva 2001/24/ES in Direktiva 2014/59/EU. ZRPPB-1 ureja pristojnosti in postopke, ki jih vodi Banka Slovenije pri izvajanju nalog in pooblastil organa za reševanje bank, načrtovanje reševanja bank, postopek reševanja in pooblastila v zvezi z uporabo ukrepov za reševanje, ter postopke prisilnega prenehanja banke (prisilna likvidacija in stečaj). Cilji reševanja banke so, da se z uporabo ukrepov za reševanje zagotovi nadaljevanje izvajanja kritičnih funkcij, preprečijo resnejši negativni vplivi na finančno stabilnost, zaščitijo javna sredstva, zaščitijo vlagatelji iz naslova zajamčenih vlog in investitorji iz naslova zajamčenih terjatev, ter premoženje in sredstva strank. Z Uredbo št. 806/2014/EU je bil ustanovljen Enotni odbor za reševanje.²⁹ V Banki Slovenije v skladu z ZRPPB-1 in Uredbo 806/2014/EU izvajamo naloge in pooblastila v zvezi z reševanjem, razen nalog in pristojnosti, za katere je v skladu z Uredbo 806/2014/EU pristojen in odgovoren SRB.

V Banki Slovenije izvajamo naloge in pooblastila organa za reševanje bank.

Marca 2022 smo sodelovali v postopku reševanju Sberbank banke, ki je delovala v okviru bančne skupine Sberbank Europe AG. To je bil prvi izvedeni postopek reševanja banke v Sloveniji po vzpostavitvi enotnega mehanizma reševanja na ravni bančne unije leta 2014.

²⁴ Uradni list EU, L 125, 5. maj 2001, str. 15–23, s spremembami.

²⁵ Uradni list EU, L 173, 12. junij 2014, str. 190–348, s spremembami.

²⁶ Uradni list EU, L 225, 30. julij 2014, str. 1–90, s spremembami.

²⁷ Uradni list EU, L 173, 12. junij 2014, str. 149–178, s spremembami.

²⁸ Uradni list RS, št. 92/21.

²⁹ Z omenjeno rešitvijo smo ohranili finančno stabilnost v Sloveniji, brez obremenitve drugih bank ali državnega proračuna. Ob tem podrobneje pojasnjujemo, kakšna je sistemska ureditev. Več o Enotnem odboru za reševanje v poglavju 3.1 Mandat Banke Slovenije in institucionalni okvir.

Banke z ruskim lastništvom, kamor je sodila tudi omenjena bančna skupina, so se po začetku ruske vojaške agresije na Ukrajino v izjemno kratkem času soočile z zmanjšanim zaupanjem in likvidnostnimi težavami. Po razglasitvi bančne skupine, da bo propadla oziroma da obstaja možnost njenega propada, je SRB kot pristojni organ za reševanje sprejel odločitev o reševanju slovenske Sberbank banke. V skladu z določili Uredbe 806/2014/EU smo sprejeli ustrezne implementacijske odločbe za izvedbo ukrepov reševanja. Postopek reševanja se je uspešno zaključil s prodajo banke Novi Ljubljanski banki. S tem smo zagotovili nemoteno nadaljnje delovanje banke in ohranili finančno stabilnost v Sloveniji, brez obremenitve drugih bank ali državnega proračuna.

Poleg izvedbe ukrepa reševanja smo v Banki Slovenije tudi v letu 2022 pozornost namenjali osvežitvi načrtov reševanja, v katerih se določijo ukrepi za reševanje ali prisilno prenehanje, ki bi se lahko izvedli v bankah, če bi te propadale. V Banki Slovenije samostojno pripravljamo načrte reševanja za banke v naši pristojnosti ter sodelujemo v internih reševalnih skupinah SRB pri vzpostavitvi in osveževanju načrtov sistemskih bank in mednarodnih bančnih skupin, prisotnih v Sloveniji. SRB je pristojen za pripravo načrtov reševanja bank in bančnih skupin, ki so pod neposrednim nadzorom ECB, in drugih čezmejnih bančnih skupin. Med te so v letu 2022 spadale NLB, NKBM, Gorenjska banka, Unicredit, Intesa Sanpaolo, Sparkasse, Addiko in N-banka³⁰. Priprava načrtov reševanja za banke v pristojnosti SRB se izvaja v okviru internih reševalnih skupin ob sodelovanju nacionalnih organov za reševanje iz držav, v katerih je prisotna posamezna članica bančne skupine. Sodelovanje v internih reševalnih skupinah poteka v obliki izmenjave dokumentov, rednih telekonferenc in srečanj. V Banki Slovenije smo pristojni za pripravo načrtov reševanja za banke, ki ne spadajo v pristojnost SRB. Med te so v letu 2022 spadale Deželna banka Slovenije, Delavska hranilnica, Hranilnica Lon in Primorska hranilnica Vipava. V Banki Slovenije pri pripravi načrta reševanja za SKB banko, članico skupine OTP, sodelujemo z Madžarsko centralno banko, ki je pristojni reševalni organ za to skupino.

Z Uredbo št. 806/2014/EU je bil ustanovljen Enotni sklad za reševanje. SRF je v lasti SRB, ki sklad tudi upravlja. SRB sklad uporablja za namene zagotavljanja učinkovite uporabe instrumentov za reševanje in izvajanja pooblastil za reševanje ter v skladu s cilji reševanja in načeli, ki urejajo reševanje, iz Uredbe št. 806/2014/EU. Polni se v skladu s pravili o prenosu sredstev zbranih na nacionalni ravni v SRF, kot so določena v Sporazumu o prenosu in vzajemnosti prispevkov v okviru enotnega sklada za reševanje.³¹ Ciljna raven SRF predvideva doseganje razpoložljivih finančnih sredstev sklada v višini vsaj 1 % zneska zajamčenih vlog vseh kreditnih institucij z dovoljenjem v vseh sodelujočih državah članicah do 1. januarja 2024.

Skupna velikost SRF je po vplačilih leta 2022 dosegla višino 63,6 mrd EUR. Skupna vplačila v SRF so leta 2022 znašala 13.670 mio EUR, od tega je prispevek bank iz Republike Slovenije znašal 11,0 mio EUR.³²

Od ustanovitve SRF njegova sredstva še niso bila uporabljena.

³⁰ Bivša Sberbank banka Slovenija

³¹ Zakon o ratifikaciji Sporazuma o prenosu in vzajemnosti prispevkov v okviru enotnega sklada za reševanje (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 15/15 in 15/15 – popr.).

³² Podrobnejša specifikacija vplačil v SRF po državah je na razpolago na spletnih straneh SRB.

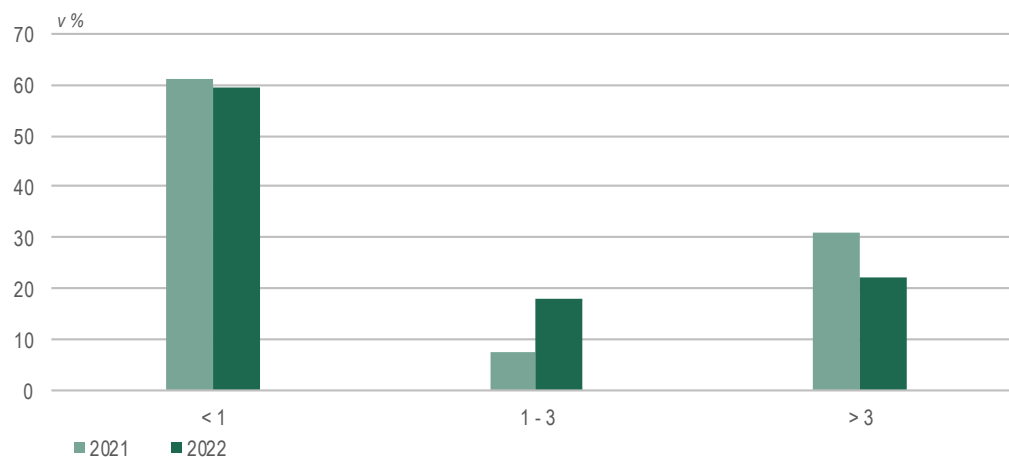
V Banki Slovenije od konca marca 2015 upravljamo poseben Sklad za reševanje bank, ki smo ga vzpostavili na podlagi Zakona o organu in skladu za reševanje bank.³³ Sklad je namenjen financiranju ukrepov prisilne likvidacije po ZRPPB-1, ki jih Banka Slovenije lahko izreče bankam. Postopek prisilne likvidacije banke je postopek prenehanja banke kot pravne osebe, ki ga izvede Banka Slovenije, zato da se zaključijo posli banke ter poplačajo njene obveznosti do upnikov iz pogodb o opravljanju bančnih storitev, finančnih storitev in dodatnih finančnih storitev, ki jih je opravljala banka na podlagi dovoljenja za opravljanje storitev banke v skladu z zakonom, ki ureja bančništvo. Ciljna raven sredstev sklada znaša 2,3 % vsote vseh zajamčenih vlog v Republiki Sloveniji po stanju na dan 30. septembra 2014, pri čemer so se sredstva v višini 1,3 % vsote vseh zajamčenih vlog zagotovila z vplačanimi ustanovnimi denarnimi sredstvi, za sredstva v višini 1 % vsote vseh zajamčenih vlog pa banke zagotavljajo likvidna sredstva kot zavarovanje za izredno vplačilo denarnih sredstev.

V Banki Slovenije upravljamo slovenski Sklad za reševanje bank.

V Banki Slovenije sredstva Sklada za reševanje bank, v skrbi za čim nižje stroške upravljanja, upravljamo v skupnem skladu, skupaj s sredstvi Sklada za jamstvo vlog. Sklad za reševanje bank in Sklad za jamstvo vlog imata v skupnem skladu (Sklad za reševanje in jamstvo vlog) delež, sorazmeren višini njihovih naložb v seštevku naložb obeh skladov. Banke so v Sklad za reševanje bank marca 2015 vplačale ustanovna denarna sredstva v višini 191,1 mio EUR.

Sredstva skupnega sklada se nalagajo v likvidne državne, regionalne, agencijske in podjetniške dolžniške instrumente, pri čemer so naložbe praviloma omejene z intemo bonitetno oceno Banke Slovenije vsaj A-. Sredstva skupnega sklada smo tudi v letu 2022 namesto nalaganja v kratkoročne depozite pustili na računu pri Banki Slovenije, saj je to še vedno bila donosnejša alternativa. Poleg tega je skupni sklad ob pričakovanju dvigov ključnih obrestnih mer ECB in s tem povišanja tržnih donosnosti znižal obrestno izpostavljenost (modificirano trajanje) krepko pod zgornjo dovoljeno raven. Glede na ročnost je bilo 60 % naložb skupnega sklada v razredu z zapadlostjo do enega leta, 18 % v razredu z zapadlostjo med enim letom in tremi leti ter 22 % v razredu z zapadlostjo nad tremi leti.

Slika 20: **Struktura skupnega sklada po razredih ročnosti**

Vir: Banka Slovenije.

³³ Uradni list RS, št. 97/14, 91/15, 44/16 – ZRPPB in 27/17.

Vrednost Sklada za reševanje bank je konec leta 2022 znašala 182,4 mio EUR, vrednost skupnega sklada pa 330,6 mio EUR. Čisti poslovni izid Sklada za reševanje bank je bil leta 2022 negativen v višini 8.475.629 EUR, čisti poslovni izid skupnega sklada pa negativen v višini 14.221.754 EUR, kar je predvsem posledica splošnega porasta tržnih donosnosti nemških državnih obveznic in kreditnih pribitkov v letu 2022. Podrobnejše poslovanje je razkrito v letnem poročilu Sklada za reševanje bank.³⁴

Sklad za reševanje bank preneha delovati 31. decembra 2024. Od vzpostavitve Sklada za reševanje bank njegova sredstva še niso bila uporabljena.

Jamstvo za vloge

V Banki Slovenije v skladu z Zakonom o sistemu jamstva za vloge³⁵ izvajamo naloge in pristojnosti v zvezi s sistemom jamstva za vloge kot organ Republike Slovenije za jamstvo vlog. S tem zakonom se v slovenski pravni red prenaša Direktiva 2014/49/EU. Banka Slovenije je v skladu z ZSJV vzpostavila in upravlja sistem jamstva za vloge, ki zagotavlja jamstvo za vloge vlagatelja v primeru nerazpoložljivosti vlog pri banki. Jamstvo za vloge se zagotavlja z izplačilom kritja zajamčenih vlog vlagateljem ali z drugimi ukrepi, s katerimi se ohranja dostop vlagateljev do zajamčenih vlog v primeru reševanja ali prisilnega prenehanja banke. Na podlagi ZSJV so vloge v posamezni banki ali hranilnici s sedežem v Republiki Sloveniji zajamčene do višine 100.000 evrov na vlagatelja. Rok za izplačilo kritja zajamčenih vlog je v letu 2022 znašal deset delovnih dni od objave odločbe Banke Slovenije o nerazpoložljivosti vlog (deset delovnih dni znaša v prehodnem obdobju od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2023, od 1. januarja 2024 pa bo znašal sedem delovnih dni).

V Banki Slovenije izvajamo naloge in pooblastila organa za jamstvo vlog.

V letu 2022 smo nadaljevali periodično testiranje zajema podatkov o zajamčenih vlogah pri bankah v Republiki Sloveniji. V okviru medinstitucionalnega sodelovanja smo z Ministrstvom za finance nadaljevali dialog o finančni kapaciteti sistema jamstva za vloge in postopkih v primeru izplačila zajamčenih vlog.

V Banki Slovenije smo v okviru upravljanja sistema jamstva za vloge vzpostavili Sklad za jamstvo vlog. Sklad se lahko uporabi za izplačilo kritja zajamčenih vlog in financiranje ukrepov reševanja ali prisilnega prenehanja, s katerimi se vlagateljem zagotavlja ohranitev dostopa do zajamčenih vlog. Financiranje sklada se primarno zagotavlja z rednimi prispevki bank. Sklad mora najpozneje do 3. julija 2024 razpolagati s sredstvi v višini 0,8 % vsote vseh zajamčenih vlog v Republiki Sloveniji (ciljna raven sklada). Če razpoložljiva sredstva sklada ne bi zadoščala za izplačilo kritja zajamčenih vlog ali poplačilo drugih obveznosti sklada, se bankam naloži vplačilo izrednih prispevkov v sklad. Financiranje sklada se zagotavlja še s prihodki od naložb sklada, zadolževanjem na trgu in pridobivanjem posojil iz drugih virov v skladu z ZSJV. ZSJV poleg tega predvideva tudi možnost izrednega likvidnostnega posojila skladu s strani Banke Slovenije, ter kratkoročno posojilo Republike Slovenije, če sklad na podlagi prej omenjenih virov ne bi mogel pravočasno zagotoviti zadostnih sredstev za izpolnitev obveznosti.

³⁴ Letna poročila Sklada za reševanje bank so objavljena na naših spletnih straneh.

³⁵ Uradni list RS, št. 27/16 in 17/22.

Vrednost Sklada za jamstvo vlog je konec leta 2022 znašala 148,2 mio EUR. V letu 2022 so banke v Sklad za jamstvo vlog vplačale prispevke v skupni višini 32,2 mio EUR. Čisti poslovni izid Sklada za jamstvo vlog je bil leta 2022 negativen v višini 5.759.126 EUR. Podrobnejše poslovanje je razkrito v letnem poročilu Sklada za jamstvo vlog.³⁶ V Banki Slovenije sredstva Sklada za jamstvo vlog upravljamo v skupnem skladu, skupaj s sredstvi Sklada za reševanje bank (več v pod poglavju Reševanje bank).

Od vzpostavitve Sklada za jamstvo vlog njegova sredstva še niso bila uporabljena.

Vloge pri bankah iz držav članic EGP, ki bančne storitve v Republiki Sloveniji opravljajo prek podružnice ali neposredno, so zajamčene po sistemu zajamčenih vlog v državi članici, kjer je sedež banke. Sistem jamstva za vloge v Republiki Sloveniji na zahtevo in v imenu sistema jamstva za vloge druge države članice izvede izplačilo kritja zajamčenih vlog, vplačanih pri podružnici banke te države članice v Republiki Sloveniji. Sistem jamstva za vloge te države članice zagotovi sredstva v višini kritja zajamčenih vlog, ki bodo izplačane v Republiki Sloveniji, ter vse potrebne informacije in navodila za izvedbo izplačila kritja zajamčenih vlog podružnice.

Banka Slovenije je sopodpisnica multilateralnega sporazuma Evropskega združenja jamstvenih shem (EFDI), ki ureja sodelovanje med sistemi jamstva za vloge.

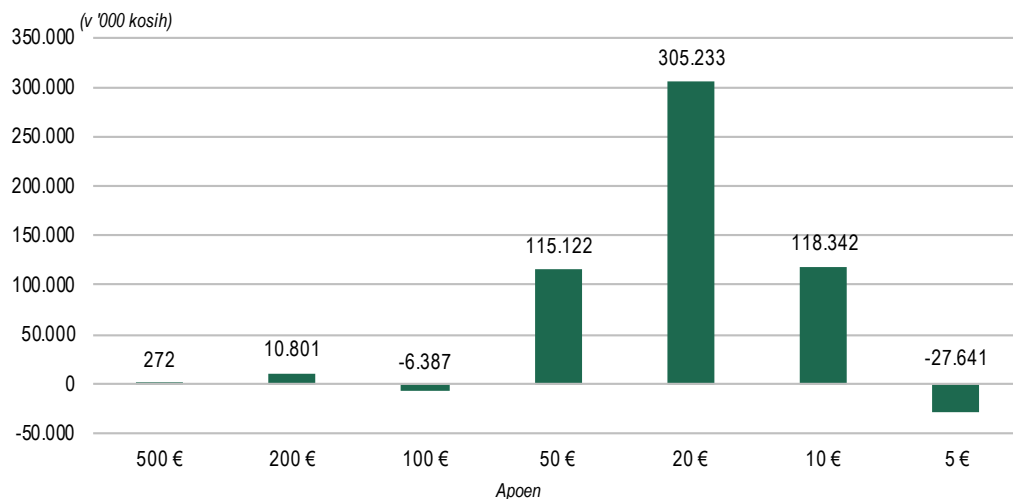
3.6 Bankovci in kovanci

Oskrba trga z gotovino je ena izmed ključnih nalog Banke Slovenije. Od uvedbe evra v Sloveniji (1. januar 2007) do 31. decembra 2022 smo dali v obtok neto 14,7 mrd EUR gotovine, od tega je bilo 14,6 mrd EUR bankovcev (515,7 mio kosov) in 143,0 mio EUR kovancev (528,5 mio kosov). Količinsko je bilo največ bankovcev za 20 EUR (305,2 mio kosov), sledijo pa jim apoeni za 10 EUR (118,3 mio kosov), 50 EUR (115,1 mio kosov), 200 EUR (10,8 mio kosov) in 500 EUR (272,0 tisoč kosov). Pri obeh preostalih apoenih (100 EUR in 5 EUR) je bila od uvedbe evra prisotna negativna neto izdaja bankovcev (število izdanih bankovcev je bilo manjše od števila vrnjenih bankovcev). Pri kovancih količinsko največji del neto izdaje obsegata kovanca za en evrski cent (165,1 mio kosov) in dva evrska centa (110,5 mio kosov), medtem ko je ta najnižji pri apoeni za petdeset evrskih centov (17,4 mio kosov). Oskrbo države z evrsko gotovino smo zagotavljali iz centralnega gotovinskega centra in prek depojev bankovcev.

Od 1. januarja 2007 do 31. decembra 2022 smo dali v obtok neto 14,7 mrd EUR gotovine.

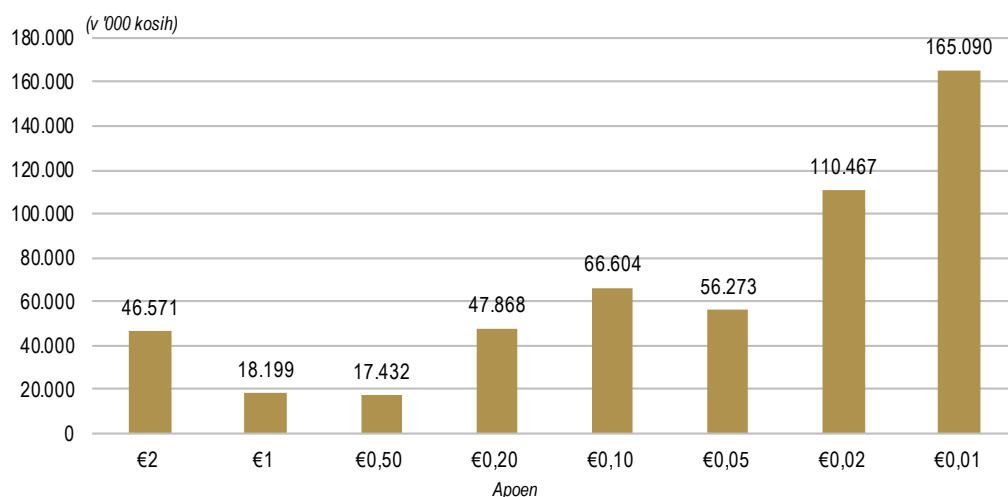
³⁶ Letna poročila Sklada za jamstvo vlog so objavljena na naših [spletnih straneh](#).

Slika 21: **Neto izdani bankovci po apoeh na dan 31. decembra 2022**

Vir: Banka Slovenije.

Slika 22: **Neto izdani kovanci po apoeh na dan 31. decembra 2022**

Vir: Banka Slovenije.

Na podlagi Zakona o priložnostnih kovancih smo za Republiko Slovenijo opravljali posle priprave, izdaje, distribucije in hrambe tečajnih in priložnostnih kovancev.³⁷ V obtok smo izročili spominski kovanec za 2 EUR ob 150. obletnici rojstva arhitekta Jožeta Plečnika (nakovanih 1 mio kosov) in spominski kovanec za 2 EUR ob 35. obletnici programa Erasmus (nakovanih 1 mio kosov) ter zbirateljske kovance ob 150. obletnici rojstva slikarja Matije Jame (nakovanih 750 zlatnikov, 1.250 srebrnikov in 57.500 zbirateljskih dvokovinskih kovancev za 3 EUR). Za numizmatične namene smo izdali zbirko kovancev z letnico 2022 v navadni in posebni tehniki kovanja z visokim sijajem (angl. proof) ter spominski kovanec za 2 EUR in zbirateljski kovanec za 3 EUR (oba izdelana v tehniki visokega sijaja). Numizmatični izdelki, ki smo jih izdali skupaj z Republiko Slovenijo, so (bili) na voljo na naši blagajni in v izbranih poslovalnicah obeh naših agentov za prodajo numizmatičnih izdelkov, v Deželni banki Slovenije, d. d., in družbi Moro & Kunst, d. o. o.

³⁷ Več v rubriki Numizmatika na naših [spletnih straneh](#).

V Banki Slovenije smo leta 2022 izročili v obtok zbirateljske kovance ob 150. obletnici rojstva slikarja Matije Jame. spominski kovanec ob 150. obletnici rojstva arhitekta Jožeta Plečnika in spominski kovanec ob 35. obletnici programa Erasmus.

Fotografija 1: Zbirateljski kovanci, izdani ob 150. obletnici rojstva slikarja Matije Jame (zlatnik, srebrnik in 3-evrski kovanec)

Fotografija 2: Spominski kovanec, izdan ob 150. obletnici rojstva arhitekta Jožeta Plečnika

Fotografija 3: Spominski kovanec, izdan ob 35. obletnici programa Erasmus

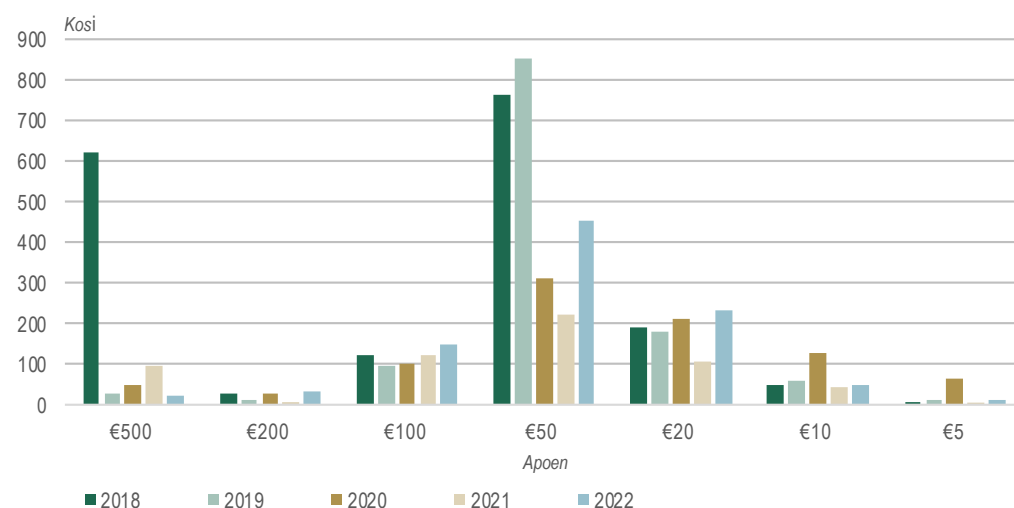
V Banki Slovenije smo opravili 592 menjav tolarskih bankovcev in bonov (leta 2021: 366 menjav tolarskih bankovcev in bonov). V letu 2022 se je iz obtoka skupaj vrnilo za 76,7 tisoč EUR tolarskih bankovcev in vrednostnih bonov (leta 2021: 149,3 tisoč EUR). Do 31. decembra 2022 je znašala skupna vrednost tolarskih bankovcev in bonov, ki so še v obtoku, 31,6 mio EUR. Vrednostne bone in tolarske bankovce je mogoče zamenjati na našem blagajniškem okencu brez časovne omejitve, medtem ko tolarskih kovancev v skladu z Zakonom o uvedbi eura od 3. januarja 2017 ni več mogoče zamenjati.

Konec leta 2022 je znašala skupna vrednost tolarskih bankovcev in bonov, ki so še v obtoku, 31,6 mio EUR.

V števnicah smo prešteli 131,6 mio kosov bankovcev in kovancev (leta 2021: 118,9 mio kosov bankovcev in kovancev). V letu 2022 smo prešteli 131,4 mio kosov bankovcev in 0,2 mio kosov kovancev (leta 2021: 118,6 mio kosov bankovcev in 0,3 mio kosov kovancev). Za zagotovitev primerne kakovosti bankovcev v obtoku smo izločili in uničili skupno 17,5 mio kosov bankovcev (leta 2021: 13,7 mio kosov bankovcev).

S kontrolami delovanja naprav za obdelavo gotovine ter izvajanjem izobraževanj na področju preverjanja pristnosti in primernosti gotovine skrbimo, da naprave in usposobljeni zaposleni prepoznajo ponaredek ter se tako iz obtoka umaknejo vsi ponarejeni bankovci in kovanci. Leta 2022 je bilo iz obtoka umaknjenih³⁸ 952 kosov ponarejenih bankovcev in 6.320 kosov kovancev, leta 2021 pa 598 kosov bankovcev in 2.475 kosov kovancev. Skupno število odkritih ponaredkov se je povečalo, njihova skupna vrednost pa je upadla za 9 %. Največji del ponarejenih bankovcev v količinski strukturi predstavlja bankovec za 50 EUR (47,5 %), pri ponarejenih kovancih pa prevladujejo ponaredki za 2 EUR (92,5-odstotni količinski delež). Primerjava podatkov Evrosistema na tem področju uvršča Republiko Slovenijo v skupino držav z manjšim številom odkritih ponaredkov. Leta 2022 je bilo odkritih tudi sedem kosov ponaredkov tuje gotovine (ameriški dolarji in angleški funti), leta 2021 pa 26 kosov. Kakovost ponarejene tuje gotovine ostaja na približno enaki ravni.

Slika 23: Količinska struktura ponarejenih evrskih bankovcev, umaknjenih iz obtoka

Vir: Banka Slovenije.

³⁸ Po podatkih Nacionalnega analitskega centra za evrske bankovce in Nacionalnega analitskega centra za evrske kovance. Njuno pooblastilo izhaja iz Uredbe 1338/2001/ES.

V letu 2022 smo v Banki Slovenije uvedli možnost spletnega naročila numizmatičnih izdelkov pred njihovo izdajo v obtok za vse domače in tuje fizične ter pravne osebe. S tem smo razširili možnosti dostopa do numizmatičnih izdelkov, omogočili enake možnosti nakupa vsem zainteresiranim kupcem in dosegli enakomernejšo razdelitev razpoložljive količine izdelkov med njih, hkrati pa skrajšali vrste pred blagajniškimi okenci ob izdajah priložnostnih kovancev. Poziv k naročanju novih izdaj vseh priložnostnih kovancev letnika 2022 je bil javno objavljen prek spletne strani Banke Slovenije ter prek spletnih strani Deželne banke Slovenije in Moro & Kunst, ki sta prodajna agenta Banke Slovenije za numizmatiko. Prijave in naročila numizmatike so kupci ob upoštevanju splošnih pogojev lahko oddali na obrazcu v elektronski ali fizični obliki po pošti. Količine naročanja so bile omejene, zainteresirani kupci pa so lahko izbirali med več prevzemnimi mesti (tj. pri blagajniškem okencu Banke Slovenije, v izbrani poslovalnici Deželne banke Slovenije ali pri Moro & Kunst) ali naročili dostavo izdelkov po pošti. Po zaključku naročanja je Banka Slovenije izdelke za naročnike za obdobje 14-dnevnega prevzemnega roka rezervirala. Izdelki, ki so po izvedbi rezervacij še ostali in izdelki, ki v prevzemnem roku niso bili prevzeti, so bili kupcem ponujeni v redni prodaji na vseh navedenih prevzemnih mestih. Anketa o zadovoljstvu kupcev je pokazala, da so kupci numizmatike nov sistem naročanja in prodaje numizmatičnih izdelkov zelo dobro sprejeli. Zadovoljni so bili predvsem s tem, da so izdelke nove izdaje lahko naročili v naprej, da so bili izdelki zanje rezervirani in da so jih lahko prevzeli na izbranem prevzemnem mestu v Sloveniji ali po pošti.

Sistem naročanja numizmatičnih izdelkov nameravamo ohraniti tudi za prihodnje izdaje in ga v posameznih lastnostnih še dopolniti/izboljšati.

ECB je med oktobrom 2021 in junijem 2022 še drugič izvedla študijo o plačilnih navadah potrošnikov v evrskem območju (SPACE 2022³⁹) ter ugotovitve primerjala s prvo izvedbo (SPACE⁴⁰) in poskušala glavne ugotovitve v čim večji meri primerjati tudi z rezultati študije o rabi gotovine v gospodinjstvih evrskem območja (SUCH⁴¹) iz leta 2016.

Izsledki študije kažejo, da gotovina ostaja najpogosteje uporabljen plačilni instrument na prodajnih mestih (v trgovinah s trajnim in netrajnim blagom, barih, restavracijah, kioskih, bencinskih servisih, hotelih, na tržnicah, kulturnih, športnih in razvedrilnih ustanovah ...) ter pri plačilih med potrošniki tako na ravni Evrosistema kot v Sloveniji. Na ravni Evrosistema so potrošniki na prodajnih mestih 59 % transakcij opravili z gotovino (vrednostno 42 %), v letu 2019 je delež znašal 73 % (vrednostno 48 %), v letu 2016 pa 79 % (vrednostno 54 %). V Sloveniji je delež gotovinskih plačil na prodajnih mestih po ugotovitvah zadnje študije nad povprečjem Evrosistema, in sicer je s 73 % ostal nespremenjen glede na rezultate iz leta 2019 (vrednostno 59 % v letu 2019 in 63 % v letu 2016), medtem ko je v letu 2016 znašal 79 % (vrednostno 68 %). Delež gotovinskih plačil se zmanjšuje predvsem na račun kartičnih plačil, pri čemer je bilo znižanje na ravni Evrosistema tokrat večje kot v obdobju med letoma 2016 (SUCH) in 2019 (SPACE). Hitrejši upad rabe gotovine na prodajnih mestih in na drugi strani porast kartičnih plačil lahko delno pripišemo tudi epidemiji covid-19 in z njo povezanim večjim zaprtjem javnega življenja ter tudi opozorilom pred prenosom virusa prek gotovine in spodbujanju rabe negotovinskih načinov plačil. Gotovino je sicer doma ali v trezorju hranilo kar 37 % vprašanih, medtem ko je bilo v letu 2019 takih 34 %, v letu 2016 pa 24 %.

Delež kartičnih plačil na ravni Evrosistema je v letu 2022 znašal 34 % (vrednostno 46 %), medtem ko je bil v letu 2019 25 % (vrednostno 43 %), in v letu 2016 19 % (vrednostno 39 %). Potem ko je bilo še v letu 2016 brezstičnih le 6 % kartičnih plačil, opravljenih na prodajnih mestih, se je ta delež v letu 2019 povečal na 41 % (v Sloveniji 72 %) in v letu 2022 na 62 % (v Sloveniji 83 %). Uporaba negotovinskih načinov plačil je, kot ugotovljeno že v prvi izvedbi študije, posebej pogosta pri spletnih nakupih, kjer je kar 47 % transakcij opravljenih s karticami in 24 % z e-plačilnimi rešitvami (npr. PayPal, Sofort, Afterpay). Tudi sicer postajajo spletni nakupi vse pogostejši, pri čemer je v določeni meri na povečanje deleža tovrstnih nakupov vplivala tudi epidemija covid-19. Prek spleta je bilo opravljenih 17 % vseh neponavljajočih se nakupov⁴², (vrednostno 28 %), medtem ko jih je bilo v letu 2019 7 % (vrednostno 17 %). Slovenija je bila v letu 2022 s 15 % spletnih nakupov rahlo pod povprečjem Evrosistema (10 % v letu 2019), hkrati pa je bil vrednostni delež teh nakupov s 40 % najvišje med državami članicami Evrosistema (20 % v letu 2019).

Del ankete o preferencah potrošnikov o načinih plačil je pokazal, da te ne odražajo dejanskega stanja načinov plačevanja, kot je ugotovljeno s študijo. Kar 55 % vprašanih (v Sloveniji 53 %) ima raje brezgotovinske načine plačil, le 22 % pa gotovino (v Sloveniji 26 %). Nasprotno pa kot (zelo) pomembno možnost, da je na voljo plačilo z gotovino, ocenjuje 60 % vprašanih (v Sloveniji 54 %).

³⁹ [Study on the payment attitudes of consumers in the euro area \(SPACE\) – 2022 \(europa.eu\)](#)

⁴⁰ [Study on the payment attitudes of consumers in the euro area \(europa.eu\)](#)

⁴¹ [The use of cash by households in the euro area \(europa.eu\)](#)

⁴² Na prodajnih mestih (POS) je bilo opravljenih 80 % vseh poročanih nakupov, med potrošniki (P2P) pa 4 %.

3.7 Plačilni in poravnalni sistemi

Plačilni in poravnalni sistemi so infrastruktura finančnega trga, ki omogoča prenos denarnih sredstev in vrednostnih papirjev ter je temeljni sestavni del finančnega sistema. Z učinkovitim, neprekinjenim in varnim izvrševanjem velikega števila in velikih vrednosti finančnih transakcij (tj. izmenjavo in poravnavo plačil ter vrednostnih papirjev) pomembno prispevajo k nemotenemu delovanju finančnih trgov ter s tem k splošni stabilnosti in učinkovitosti gospodarstva.

V Banki Slovenije kot (so)upravljavec tržnih infrastruktur v lasti in upravljanju Evrosistema omogočamo tržnim udeležencem poravnavo v netveganem centralnobančnem denarju. V tem okviru smo v letu 2022 upravljali plačilni sistem TARGET2-Slovenija, znotraj katerega smo udeležencem vodili poravnalne račune za poravnavo plačil velikih vrednosti, namenske denarne račune za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji na vseevropski platformi za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji TARGET2-Securities ter namenske denarne račune za poravnavo takojšnjih plačil na vseevropski infrastrukturi za poravnavo takojšnjih plačil v evrih TARGET Instant Payment Settlement. V prej omenjene infrastrukture smo vključeni tudi kot udeleženec. Ob tem slovenskim bankam in hranilnicam omogočamo dostop do vseevropskih plačilnih sistemov za plačila malih vrednosti. Kot nadzornik zagotavljamo skladnost plačilnih in poravnalnih sistemov, ponudnikov plačilnih storitev in storitev izdajanja elektronskega denarja ter menjalcev z zahtevami zakonodaje. Delujemo tudi kot usmerjevalec (tj. katalizator) aktivnosti tržnih deležnikov na področju plačil in tržnih infrastruktur za plačila in vrednostne papirje.

V letu 2022 smo naloge v vlogah, ki jih izvajamo na področju plačilnih in poravnalnih sistemov, izvedli v skladu z načrti, poleg tega smo bili aktivno vpeti v dva projekta Evrosistema: digitalni evro ter konsolidacija TARGET2 in T2S.

Upravljanje plačilnih infrastruktur

Ob koncu leta 2022 smo v plačilnem sistemu TARGET2-Slovenija vodili poravnalne račune 17 slovenskim udeležencem, ki so v celotnem letu poravnali 1.175.094 transakcij (8,3 % več kot v letu 2021) v vrednosti 440,39 mrd EUR (8,3 % manj kot v letu 2021). Za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji v T2S smo za 10 slovenskih udeležencev skupaj vodili 22 denarnih računov, prek katerih je bilo v 54.401 transakciji (39,0 % več kot v letu 2021) poravnanih za 11,54 mrd EUR poslov z vrednostnimi papirji (11,3 % manj kot v letu 2021). Za poravnavo takojšnjih plačil v TIPS pa smo za vsakega od 15 slovenskih udeležencev (od februarja 2022 so v TIPS vključene vse slovenske banke in hranilnice, ki nudijo plačilne storitve) vodili po en denarni račun, prek katerih je bilo poravnanih 269.392 (skoraj desetkrat več kot v letu 2021) transakcij v vrednosti 170,29 mio EUR (skoraj osemkrat več kot v letu 2021).

V letu 2022 so slovenski udeleženci v TARGET2-Slovenija poravnali 1.175.094 transakcij v vrednosti 440,39 mrd EUR, na denarnih računih T2S 54.401 transakcijo v vrednosti 11,54 mrd EUR, na denarnih računih TIPS pa 269.392 transakcij v vrednosti 170,29 mio EUR.

Na področju čezmejnih plačil malih vrednosti smo kreditnim institucijam v Sloveniji omogočali, da prek nas izmenjujejo kreditna plačila SEPA z več kot 3.700 in direktne obremenitve SEPA z več kot 3.000 ponudniki plačilnih storitev iz EU.

V letu 2022 smo sodelovali pri nadaljnjem razvoju tržnih infrastruktur v lasti in upravljanju Evrosistema s poudarkom na projektu konsolidacije obstoječega plačilnega sistema TARGET2 in platforme T2S. Poleg tega smo sodelovali tudi pri uvajanju storitev TIPS, ki bodo ponudnikom plačilnih storitev omogočale, da bodo lahko vsa plačila, ki jih danes izvršujejo kot kreditna plačila, izvrševali prek TIPS (tj. kot takojšnja plačila).

Nadzor plačilnih in poravnalnih sistemov ter ponudnikov plačilnih storitev

S ciljem zagotavljati učinkovito, neprekinjeno in varno delovanje plačilnih in poravnalnih sistemov ter ponudnikov plačilnih storitev Banka Slovenije spremlja in analizira njihovo delovanje ter izdaja nadzorne ukrepe. V skladu z ZPlaSSIED nadziramo plačilne sisteme, kreditne institucije, plačilne institucije in družbe za izdajo elektronskega denarja, v skladu z Zakonom o deviznem poslovanju menjalce, v skladu z Uredbo o izvajanju Uredbe (EU) št. 909/2014 o izboljšanju ureditve poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji in o centralnih depotnih družbah pa si pri izvajanju nadzora nad upravljavcem poravnalnega sistema nadzorniške pristojnosti delimo z Agencijo za trg vrednostnih papirjev.

V letu 2022 smo v skladu z ZPlaSSIED izdali pet dovoljenj za pridobitev kvalificiranega deleža, dve dovoljenji za opravljanje plačilnih storitev zaradi združitve oziroma delitve in tri dovoljenja za spremembo pravil plačilnega sistema ter v skladu z Delegirano uredbo Komisije 2018/389/EU trem kreditnim institucijam izdali dovoljenje za izvzetje iz obveznosti vzpostavitve nadomestnega mehanizma. V skladu z ZDP-2 smo izdali eno odločbo o odvzemu dovoljenja za opravljanje menjalniških poslov in eno odločbo o prenehanju dovoljenja za opravljanje menjalniških poslov.

Nadaljevali smo nadzor implementacije varnostnih ukrepov pri kartičnih plačilih v okviru e-trgovine in odpravljanja ovir na namenskih vmesnikih za dostop do plačilnih računov. Na področju plačilnih storitev smo izvedli celovit pregled poslovanja ene banke, ene plačilne institucije in ene družbe za izdajo elektronskega denarja ter tematski pregled poslovanja štirih kreditnih institucij. Izvedli smo tudi pregled poslovanja enega upravljavca plačilnega sistema in dveh menjalcev.

V letu 2022 smo v sodelovanju z ATVP zaključili drugi postopek nadzora centralne depotne družbe po Uredbi št. 909/2014/EU o izboljšanju ureditve poravnave vrednostnih papirjev v Evropski uniji in o centralnih depotnih družbah. V skladu z regulatorno zahtevo po vsakoletnem izvajanju nadzora smo v oktobru 2022 začeli tretji postopek nadzora iste centralne depotne družbe.

Usmerjanje in spodbujanje aktivnosti tržnih deležnikov

Tudi v letu 2022 smo nadaljevali usmerjanje aktivnosti tržnih deležnikov s ciljem izboljšati konkurenco in pospeševati razvoj trgov plačil in vrednostnih papirjev v skladu s politiko Evrosistema. Pri tem delujemo povezovalno, s ciljem iskanja sinergij med tržnimi deležniki. Osredotočamo se na cilje, ki jih deležniki na omenjenih trgih ne morejo doseči sami oziroma zahtevajo usklajevanje različnih interesov. Sistemski pogled na trg, znanje, ugled in dejstvo, da na trgu ne nastopamo kot konkurent drugim deležnikom, so vzvodi za izvajanje katalizatorske vloge.

Med redne aktivnosti spadajo spodbujanje harmonizacije z vseevropskimi (in globalnimi) praksami in standardi na področju plačil in upravljanja finančnega zavarovanja ter prizadevanja za dvig ravni kibernetske odpornosti in neprekinjenosti poslovanja tržnih infrastruktur za plačila in vrednostne papirje. V tem pogledu smo usmerjali aktivnosti tržnih deležnikov v okviru Nacionalnega sveta za plačila, Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za vrednostne papirje in finančno zavarovanje ter Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za plačila.

V NSP smo v letu 2022 pozornost namenili med drugim problematiki določenega segmenta ljudi, ki ne morejo odpreti plačilnega računa. S ciljem izmenjati poglede ter določiti primeren pristop in način za reševanje omenjene problematike, smo v letu 2022 začeli dialog s ključnimi institucijami.

Tematike, ki so bile v letu 2022 obravnavane v okviru Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za vrednostne papirje in Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za plačila, so se večinoma nanašale na spodbujanje harmonizacijskih aktivnosti v domačem okolju na področju poravnave vrednostnih papirjev in upravljanja s finančnim zavarovanjem ter na nadaljnji razvoj tržnih infrastruktur v upravljanju Evrosistema.

V Banki Slovenije tržnim subjektom, katerih finančne rešitve temeljijo na sodobnih tehnologijah, prek Stičišča Banke Slovenije za finteht inovacije zagotavljamo pojasnila v zvezi z regulatomimi zahtevami, ki so v naši pristojnosti. V letu 2022 smo v okviru stičišča prejeli največje število vprašanj poslovnih subjektov do zdaj, večina pa se jih je nanašala na pridobitev dovoljenja za opravljanje plačilnih storitev ali storitev izdajanja elektronskega denarja ter na vpis v register ponudnikov storitev zagotavljanja informacij o računih. Velik del vprašanj je bil – skladno z aktualnim razvojem zakonodaje na tem področju – namenjen kriptosredstvom, še zlasti vidikom zagotavljanja skladnosti z zahtevami za preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma. Na področju fintehta smo dejavni tudi na mednarodni ravni, kjer sodelujemo v Evropskem forumu spodbujevalcev inovacij ter v Mreži inovacij in tehnični skupini za finteht regulacijo Banke za mednarodne poravnave. Dodatno tvorno sodelujemo tudi z reprezentativnimi združenji tržnih deležnikov v okviru različnih tematskih dogodkov s področja finančnih tehnologij.

V letu 2022 se je nadaljevala raziskovalna faza projekta Digitalni evro. V Evrosistemu se med raziskovalno fazo odločamo o različnih možnostih zasnove digitalnega evra, centralnobančne digitalne valute, ki bi predstavljala novo, elektronsko obliko valute evro, pri kateri bi njegovi imetniki – tako kot v primeru gotovine – imeli terjatev do centralne banke. Raziskovalna faza se bo zaključila jeseni 2023, ko bo tudi sprejeta odločitev o morebitnem prehodu v izvedbeno fazo. Odločitev o izdaji digitalnega evra še ni sprejeta.

V preteklem letu smo določili prednostne primere uporabe, model distribucije in vloge v morebitnem ekosistemu digitalnega evra. Kot prednostne primere uporabe smo izbrali spletna plačila, plačila med fizičnimi osebami in v fizičnih trgovinah ter javna plačila (npr. prejem subvencij, plačevanje davkov). Pri tem bi Evrosistem nastopal v vlogi izdajatelja digitalnega evra in skrbel za poravnavo transakcij, posredniki pa bi še vedno ohranili pogodbeni odnos s končnimi uporabniki in skrbeli za procese, kot je na primer skrbni pregled strank. Med različnimi modeli distribucije digitalnega evra smo izbrali plačilno shemo, ki bi pomenila enoten nabor pravil, standardov in postopkov za pretok digitalnega evra od izdajatelja (Evrosistema) do posrednikov in naprej do končnih uporabnikov. V sklopu raziskovalne faze tudi dejavno razvijamo prototip digitalnega evra, katerega analiza bo objavljena drugem četrtletju 2023.

V Banki Slovenije dejavno sodelujemo v projektu Digitalni evro. Z našim strokovnim znanjem sooblikujemo zasnovo digitalnega evra in izražamo stališča glede njegovih najpomembnejših lastnosti. Glede na potencialen širok vpliv izdaje digitalnega evra o novostih redno obveščamo ključne deležnike slovenskega plačilnega prostora na sestankih NSP in Nacionalne skupine deležnikov za tržno infrastrukturo za plačila, medtem ko smo se z mnenjem državljanov o digitalnem evru seznanili prek fokusnih skupin, ki so bile organizirane v decembru 2021 in 2022. O novostih pri projektu Digitalni evro bomo zainteresirano javnost še naprej redno obveščali prek podstrani na spletni strani Banke Slovenije.

Zaradi neprestanega razvoja na področju plačil in z namenom nadaljnje integracije tržnih infrastruktur ter uspešnega obravnavanja izzivov v prihodnosti, smo se v okviru Evrosistema konec 2017 odločili, da razvijemo novo generacijo sistema za bruto poravnavo v realnem času. Namera Evrosistema je bila s tehnično in funkcionalno konsolidacijo plačilnega sistema TARGET2 in platforme T2S ponuditi udeležencem boljše, prenovljene storitve, poleg tega pa znižati stroške upravljanja in zagotavljati večjo kibernetsko odpornost.

S ciljem uspešne migracije na novo platformo, smo v letu 2022 slovenskim udeležencem ponudili strokovno pomoč pri njihovih pripravah na migracijo in poslovanje na konsolidirani platformi ter v Banki Slovenije izvedli vse prilagoditve, potrebne za vzpostavitev vloge (so)upravljavca nove platforme.

Z uspešno migracijo 25 centralnih bank in njihovih bančnih skupnosti, vključno z Banko Slovenije in slovenskimi udeleženci, je v marcu 2023 začela delovati nova platforma. Na njej je udeležencem še vedno na voljo dostop do instrumentov denarne politike in posojila čez dan ter izvajanje poravnave v centralno bančnem denarju, poleg tega pa jim je omogočen lažji dostop do storitevtržnih infrastruktur Evrosistema in zagotovljeno učinkovitejše upravljanje likvidnosti.

3.8 Soupravljanje deviznih rezerv ECB

V Banki Slovenije upravljamo tudi del deviznih rezerv ECB. Ob prevzemu evra 1. januarja 2007 smo del deviznih rezerv v ameriških dolarjih in zlatu prenesli na ECB (vrednost prenesenih deviznih rezerv je 31. decembra 2022 znašala 194,3 mio EUR). Glavni namen deviznih rezerv ECB je Evrosistemu zagotoviti zadostno likvidnost pri posegih na deviznem trgu. K deviznim rezervam ECB so svoj delež prispevale vse nacionalne centralne banke evrskega območja in jih skupaj z ECB tudi upravljajo.

Skupaj z luksemburško centralno banko od 1. januarja 2007 upravljamo svoja deleža deviznih rezerv ECB. Poleg deviznih rezerv, prenesenih na ECB, imamo naložen del svojih naložb v tuji valuti, če bi ECB morda, v skladu z določbami 30. člena Protokola o Statutu ESCB in ECB, vpoklicala dodatne devizne rezerve.

3.9 Upravljanje finančnih naložb Banke Slovenije

V Banki Slovenije upravljamo lastne finančne naložbe s ciljem srednjeročno prispevati h krepitvi kapitala, s čimer prispevamo k zagotavljanju finančne neodvisnosti pri izpolnjevanju centralnobančnih nalog. Poleg izpolnjevanja primarnega cilja si prizadevamo tudi za družbeno odgovoren in trajnosten način investiranja. Vrednost finančnih naložb Banke Slovenije, ki niso povezane z izvajanjem denarne politike Evrosistema, je konec leta 2022 znašala 3,8 mrd EUR.

Vrednost naših finančnih naložb Banke Slovenije je konec leta 2022 znašala 3,8 mrd EUR.

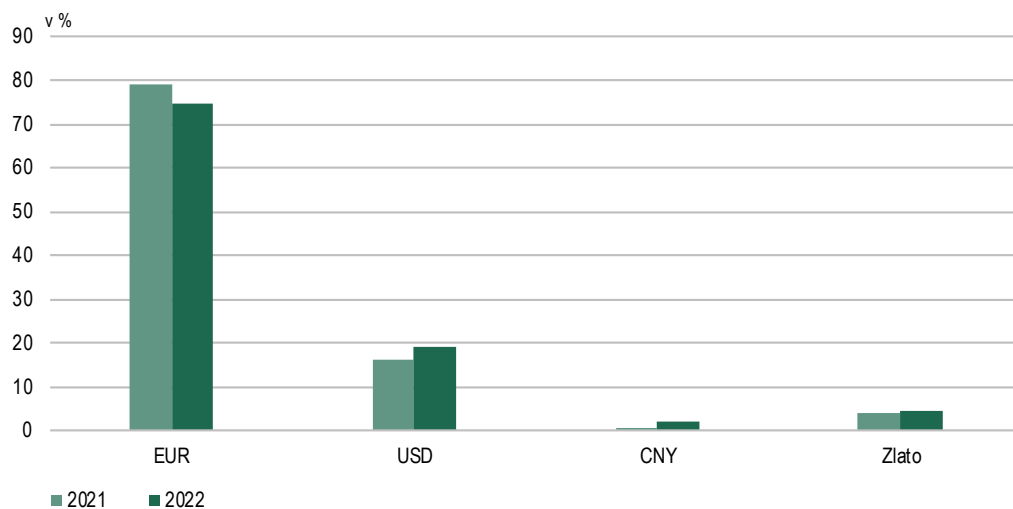
Struktura finančnih naložb Banke Slovenije je določena na podlagi strateške alokacije naložb, ki se ob upoštevanju vseh omejitev osvežuje enkrat letno z optimizacijo pričakovane donosnosti ob še sprejemljivi ravni kvantitativno izraženih finančnih tveganj. Strateško alokacijo finančnih naložb Banke Slovenije na letni ravni na predlog Investicijskega odbora sprejme Svet Banke Slovenije. Finančne naložbe Banke Slovenije so ob upoštevanju strateške alokacije naložb razdeljene v več portfeljev, ki se med seboj razlikujejo bodisi po valutni strukturi bodisi po naložbenih razredih, ki zadevne portfelje sestavljajo. Približno polovica finančnih naložb Banke Slovenije je aktivno upravljanih proti primerjalnim portfeljem. Finančne naložbe Banke Slovenije obsegajo naložbe v državni, naddržavni, agencijski, regionalni, kriti in podjetniški dolg (finančni in nefinančni), poleg tega s ciljem diverzifikacije tveganj in doseganja višje potencialne dolgoročne donosnosti del finančnih naložb nalagamo tudi v kotirajoče indeksne sklade (angl. Exchange Traded Fund, ETF), ki posnemajo gibanje geografsko, valutno in sektorsko razpršenega globalnega delniškega indeksa. Del naših finančnih naložb je tudi monetarno zlato.

Naložbe v dolžniške instrumente so praviloma omejene z interno bonitetno oceno Banke Slovenije vsaj A-. Poleg tega so naložbe v različne tipe dolga dodatno omejene s predpisano največjo možno agregatno izpostavljenostjo do posameznega tipa dolga in s seznamom dovoljenih izdajateljev. Opređeljena je tudi zgornja meja izpostavljenosti do posamezne entitete oziroma skupine povezanih entitet, pri čemer je zgornja meja izpostavljenosti odvisna od interne bonitetne ocene Banke Slovenije. Morebitna odstopanja od opisanih omejitev odobri Svet Banke Slovenije ali skladno z njegovimi usmeritvami Investicijski odbor, ki tudi mesečno spremlja proces upravljanja.

Velika večina naših finančnih naložb je nominiranih v evrih (2,8 mrd EUR), preostanek pa so tuje valute. Delež naložb nominiranih v evrih se je v letu 2022 sicer nekoliko zmanjšal ob hkratnem povečanju deleža naložb nominiranih v USD in CNY. To je bila posledica povišanja vrednosti USD proti EUR ob hkratnem zaključku triletnega obdobja postopne odprave valutnega ščitenja USD deviznih rezerv in nekolišnega povečanja naložb v sklad državnih obveznic, nominiranih v CNY, ki ga upravlja Banka za mednarodne poravnave.

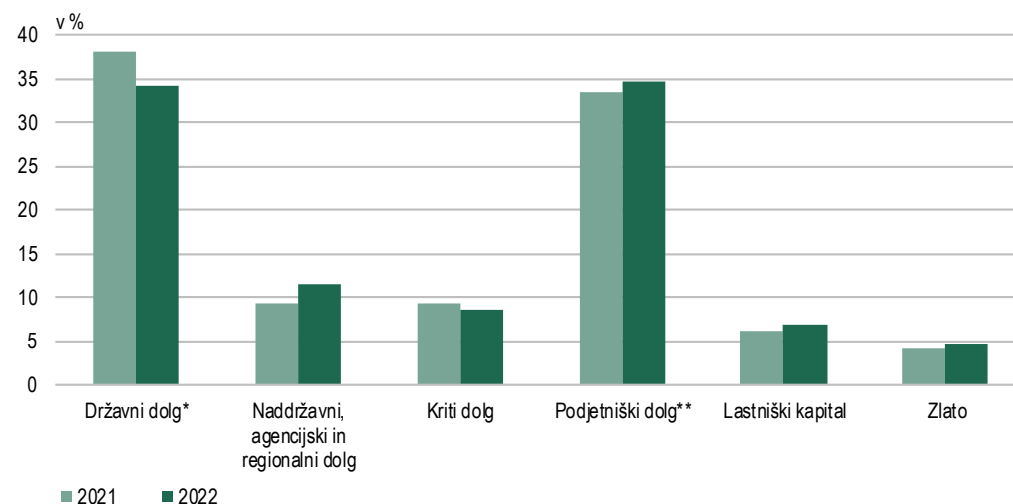
V strukturi finančnih naložb Banke Slovenije po naložbenih razredih se je leta 2022 zmanjšal državni dolg (34 %) na račun rahlega povečanja naložb v naddržavni, agencijski in regionalni dolg (11 %), podjetniški dolg (35 %) in v delniške ETF (7 %). Glede na ročnost se je v letu 2022 zaradi zmanjšanja finančnih naložb v razredu z zapadlostjo do enega leta (28 %) povečal delež naložb v razredu z zapadlostjo med enim in tremi leti (25 %) in v razredu z zapadlostjo nad tremi leti (47 %; vključno z naložbami v sklad BIS in delniške ETF, ki nimajo zapadlosti). Glede na bonitetno oceno delež naložb v bonitetnem razredu AAA znaša 44 %, v razredu AA 15 %, preostanek pa v bonitetnem razredu pod AA (vključno z naložbami v delniške ETF, ki nimajo bonitetne ocene).

Slika 24: Valutna struktura finančnih naložb Banke Slovenije

Vir: Banka Slovenije.

Slika 25: Struktura finančnih naložb Banke Slovenije po naložbenih razredih

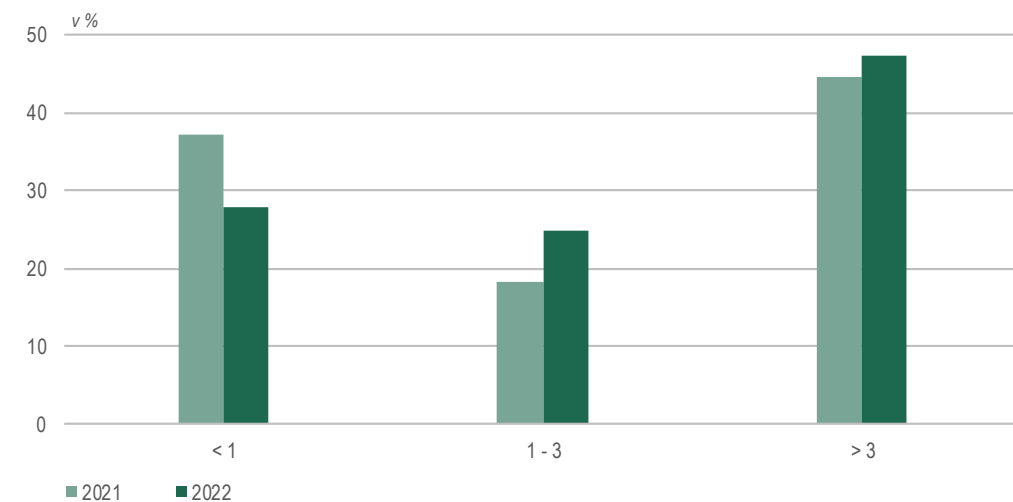

* Vključuje stanje na računu.

** Finančni in nefinančni podjetniški dolg.

Vir: Banka Slovenije.

Slika 26: Struktura finančnih naložb Banke Slovenije po ročnostnih razredih

Vir: Banka Slovenije.

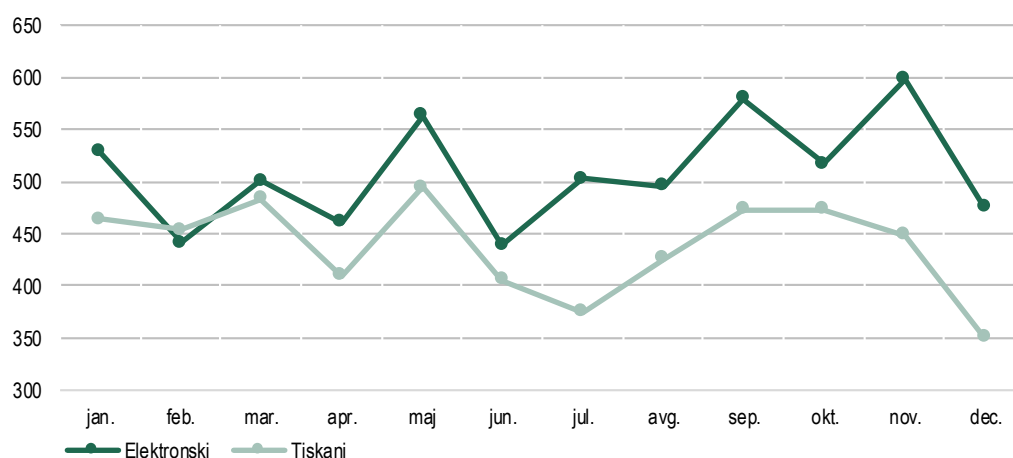
3.10 Centralni kreditni register

V osrednji nacionalni zbirki podatkov in informacij o zadolženosti fizičnih oseb in poslovnih subjektov, smo 31. decembra 2022 obdelovali podatke o kreditnih poslih 1.566.326 fizičnih oseb (0,73 % manj kot leto prej) in 118.503 poslovnih subjektih (10,3 % več kot leto prej). Do podatkov v sistemu SISBON je konec leta 2022 lahko dostopalo 65 različnih kreditodajalcev, od tega 41 članov (subjekti iz 15. člena Zakona o centralnem kreditnem registru),⁴³ ki imajo dostop do vseh podatkov v sistemu SISBON, in 24 vključenih kreditodajalcev, ki dostopajo le do omejenega obsega podatkov, kot ga določa tretji odstavek 19. člena Zakona o centralnem kreditnem registru. Do podatkov v sistemu SISBIZ je lahko dostopalo 37 kreditodajalcev, vsi s statusom člana.

V letu 2022 je bilo fizičnim osebam prvič izdanih več izpisov lastnih podatkov v elektronski obliki kot v tiskani.

Sistem izmenjave informacij smo upravljali učinkovito v skladu z zahtevami relevantne zakonodaje. Članom sistema in vključenim kreditodajalcem smo zagotavljali nemoteno delovanje sistema 24 ur na dan vse dni v letu. Fizičnim osebam in poslovnim subjektom, o katerih podatki se vodijo v sistemu izmenjave, smo omogočali nemoteno izvajanje njihovih zakonskih pravic v zvezi z lastnimi podatki. Pri fizičnih osebah je opazen trend povečanega zanimanja za elektronsko obliko seznanitve z lastnimi podatki. V postopkih izvajanja pravice do seznanitve z lastnimi podatki je bilo fizičnim osebam v letu 2022 posredovanih 11.360 izpisov lastnih podatkov, od tega 5.258 v tiskani obliki in 6.102 v elektronski obliki. Poslovni subjekti so se z lastnimi podatki seznanili 864-krat, in sicer prek spletne aplikacije Moj SISBIZ. Konec leta 2022 smo pripravili rešitev, ki fizičnim osebam omogoča seznanitev z lastnimi podatki prek spletne aplikacije Moj SISBON, in sicer z uporabo nove elektronske osebne izkaznice. Tako bodo fizične osebe še lažje uveljavljale svoje pravice v zvezi s podatki, ki se obdelujejo v SISBON.

Slika 27: Prikaz števila izdanih izpisov lastnih podatkov fizičnih oseb v elektronski in tiskani obliki

Vir: Banka Slovenije.

Tudi v letu 2022 smo velik poudarek namenili zagotavljanju varnosti sistema in pravilnosti ter ažurnosti podatkov, ki se vodijo v sistemu, in sicer z izvajanjem nadzora nad člani glede izpolnjevanja zahtev področne zakonodaje. V postopkih nadzora smo opravili 33 revizijskih pregledov članov SISBON in 14 pregledov članov

⁴³ Zakon o centralnem kreditnem registru (Uradni list RS, št. 77/16): <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO7517>.

SISBIZ, v okviru katerih smo skupno izdali 289 revizijskih priporočil. Dodatno smo izvedli še dva revizijska pregleda novih člana SISBON in tri revizijske preglede novih članov SISBIZ, da bi ugotovili, ali izpolnjujejo vse tehnične in varnostne pogoje za vključitev v sistem izmenjave in obdelavo podatkov, ki jih prejmejo iz sistema.

Obseg pritožb v zvezi s pravilnostjo podatkov ostaja razmeroma majhen glede na število vseh oseb oziroma poslovnih subjektov o katerih podatki se vodijo v sistemu. V letu 2022 je bilo vloženih skupno 1.238 pritožb (25 % več kot leto prej) v zvezi s pravilnostjo podatkov v sistemu SISBON, kar je 0,08 % vseh fizičnih oseb, o katerih podatki se vodijo v sistemu. Od tega je bilo 36,6 % upravičenih pritožb, kar je za 5 odstotne točke več kot leto prej. Po vsebini se upravičene pritožbe v večini nanašajo na nepravilno poročanje statusa zaključka izvršb in statusa zaključka poslov, povezanih s postopkom osebnih stečajev. Poslovni subjekti so v letu 2022 vrožili skupno 40 pritožb, kar je 0,03 % vseh poslovnih subjektov, o katerih podatki se vodijo v sistemu.

3.11 Plačilne storitve za komitente Banke Slovenije

V Banki Slovenije smo ponudnik plačilnih storitev in vodimo račune za komitente, med katerimi največjo skupino predstavljajo proračunski uporabniki. Vodimo enotni zakladniški račun države in enotne zakladniške račune občin. Računi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega oziroma občinskih proračunov, med katere se uvrščata tudi Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, so odprti kot podračuni enotnega zakladniškega računa države oziroma občin. Podračune vodi Uprava Republike Slovenije za javna plačila.

Poleg enotnih zakladniških računov vodimo tudi namenske transakcijske račune države in drugih proračunskih uporabnikov. Za Ministrstvo za finance opravljamo storitevplačilne banke in zanj vodimo denarni račun za namene poravnave vrednostnih papirjev v TARGET2-Securities. Pri nas ima odprte račune tudi KDD, in sicer račun jamstvenega sklada, fiduciarni račun za skrbniške storitve in transakcijski račun za lastna sredstva. Naši komitenti so tudi tuje finančne institucije in institucije EU.

V letu 2022 se je število komitentov zmanjšalo na 140 in število odprtih računov na 148. Poleg namenskega transakcijskega računa za potrebe izvajanja projektov UNESCO in računa Sklada Republike Slovenije za nasledstvo, je svoje enotne zakladniške račune zaprlo tudi 16 občin in skupaj s proračunskimi uporabniki izvajanje plačilnega prometa preneslo na novo odprte podračune v okviru enotnega zakladniškega računa države.

V Banki Slovenije omogočamo svojim komitentom izvrševanje kreditnih plačil, tudi kot takojšnjih plačil, in direktnih obremenitev.

Glede na leto 2021 se je število transakcij povečalo za 1,7 mio oziroma za 3 % na 55,9 mio. Vključeni smo v različne plačilne in druge sisteme ter imamo vzpostavljeno korespondenčno mrežo računov v tujini. S tem komitentom zagotavljamo, da lahko nemoteno plačujejo svojim nasprotnim strankam po svetu in od njih prejemajo plačila. Plačilne storitve izvajamo z visoko stopnjo avtomatizacije. Ročno obdelamo manj kot 1 % vseh transakcij.

Takojšnja plačila postajajo nova norma plačevanja. Področje plačilnih storitev je podvrženo nenehnemu razvoju. V Banki Slovenije smo zato veliko aktivnosti namenili razvoju takojšnjih plačil in v letu 2022 četrtno domačih SEPA kreditnih plačil, kar je 6,5 mio transakcij, izvršili kot takojšnja plačila.

Zato, da ostajajo plačilne storitve varne, učinkovite in skladne s spremembami v plačilnih sistemih, v Banki Slovenije posodabljammo in nadgrajujemo aplikativno podporo. Večje nadgradnje so bile v letu 2022 izvedene zaradi sprememb v načinu poravnave transakcij v sistemih, v katerih se izvršujejo SEPA kreditna, debetna in takojšnja plačila. Nadaljevali smo z nadgradnjo aplikativne podpore za poslovanje z novo konsolidirano platformo sistema TARGET2 in TARGET2-Securities, ki je zaživela v marcu 2023 in omogoča harmonizacijo storitev na ravni Evrosistema.

3.12 Statistika

V Banki Slovenije so bile v letu 2022 uspešno izvedene naloge na področjih denarne in finančne statistike, statistike mednarodnih odnosov s tujino, statistike nacionalnih finančnih računov in nadzorniških podatkov ter druge statistike, vključno z objavo in obsežnim zagotavljanjem statističnih podatkov uporabnikom (ECB, Eurostat, MDS, OECD, domači uporabniki). Ob tem smo tudi zmanjševali breme poročanja podatkov v statistiki ekonomskih odnosov s tujino in nadzorniških podatkih ter krepili avtomatizacijo pri upravljanju podatkov.

V letu 2022 so bili v statistiko vključeni tudi nadzorniški podatki. To vključuje zbiranje in obdelavo podatkov za potrebe nadzora in reševanja bank. Zaradi vključenosti Banke Slovenije v organe Evropske unije pa se zbrani podatki posredujejo tudi ECB v okviru SSM in SRB ter prek njih tudi EBA.

Statistika finančnih institucij in trgov

V letu 2022 je bila na ravni ESCB ustanovljena delovna skupina Working Group on Integrated Reporting and Data Dictionary z mandatom izvedbe projekta poenotenja in združitve statističnega poročanja v Evrosistemu (projekt IReF, angl. Integrated Reporting Framework). Delovna skupina je nasledila Expert Group on Integrated Reporting, ki je med letoma 2020 in 2021 izvedla pregled vseh statističnih poročevalskih zahtev po državah Evrosistema ter tudi obsežno analizo stroškov in koristi (CBA) v bančni industriji in pri drugih obveznikih statističnega poročanja. Cilj projekta IReF je poenotiti opredelitve in pripraviti enotno pravno podlago za usklajen okvir poročanja z večkratno uporabnostjo podatkov brez podvajanj. Delovna skupina je od aprila 2022 izvedla preko 50 pisnih postopkov, ki med drugim predstavljajo podlago in izhodišča za izvedbo druge analize stroškov in koristi v bančni industriji v letu 2023. V nadaljevanju je leta 2024 predvidena zasnova pravnega okvirja, njegovo sprejetje v letu 2025, tehnična priprava na izvedbo v letu 2026 in začetek poročanja IReF v januarju 2027. Ob tem potekajo v skladu s pobudo Evropskega parlamenta tudi prizadevanja ECB in EBA za združitve statističnih in nadzorniških poročevalskih zahtev bank.

V letu 2022 je uspešno potekalo poročanje podatkov v skladu s Smernicami 2018/876/EU in 2019/1335/EU v register institucij in hčerinskih družb RIAD. Poleg tega je bila izvedena tudi revizija ESCB sistema s splošno ugotovitvijo, da je sistem dovolj učinkovit, preostale pomanjkljivosti pa bodo rešene v letu 2023. V letu 2022 so se prav tako začele intenzivne priprave registra RIAD na usklajen okvir poročanja – IReF.

V letu 2022 se je AnaCredit (večnamenska baza podrobnih podatkov o kreditih in kreditnem tveganju za posojila, ki jih kreditne institucije odobrijo pravnim osebam in katerih izpostavljenost iz kreditnih poslov presega 25.000 EUR) začel uporabljati tudi za nadzorniške in analitske potrebe sistema ESCB/SSM. Še vedno poteka intenzivno izboljševanje kakovosti podatkov, pri čemer ostaja kakovost podatkov za slovenske poročevalce na visoki ravni. Lani smo v ta namen v določenem delu izvedli podrobno analizo vsebinskega poročanja.

Na področju statistike investicijskih skladov smo se ob rednem poročanju podatkov z ATVP in ECB dogovarjali glede uvedbe poročanja alternativnih investicijskih skladov. Po dogovoru se z vzpostavitvijo poročanja AIS, ki naj bi predvidoma trajale do poldruga leta, počaka na osnutek nove uredbe.

Na področju statistike plačil smo prešli na prenovljeno poročanje na podlagi Uredbe o spremembi uredbe s področja plačilnih statistik (Regulation amending Regulation (EU) No 1409/2013 on payments statistics (ECB 1409/2013) (ECB/2020/59), Sklepa o poročanju podatkov statistike plačil (Uradni list RS, št. 153/21) ter Navodila za poročanje podatkov statistike plačil (Uradni list RS, št. 153/21). Novo poročilo vključuje tudi podatke o goljufijah, zato je bilo prej samostojno Poročilo podatkov o goljufijah (FRAUD) ukinjeno. Obsežne spremembe podatkovnih zahtev so terjale popolno prenovno poročevalskega sistema. Ob prehodu na novo poročanje so bili vzpostavljeni redna komunikacija in usklajevanje s poročevalci ter intenzivno delo na področju kakovosti podatkov.

Statistika ekonomskih odnosov s tujino

Banka Slovenije je v juniju 2022 opravila revizijo statistike plačilne bilance, stanja mednarodnih naložb in zunanjega dolga za obdobje od 2019 do 2021. Opravljena revizija je v treh letih skupno vplivala na višji presežek tekočega računa za 0,3 mrd EUR in višji presežek finančnega računa plačilne bilance za 0,7 mrd EUR. Poleg tega je statistična napaka nižja za 0,3 mrd EUR, neto stanje mednarodnih naložb pa se je posledično konec leta 2021 zvišalo za 0,3 mrd EUR (z –3,7 mrd EUR na –3,4 mrd EUR). Največje spremembe so se nanašale na podatke za leto 2021. V tekočem računu plačilne bilance se je saldo blagovne menjave izboljšal za 0,4 mrd EUR predvsem zaradi revidiranih podatkov SURS (zlasti zaradi znižanega uvoza). Saldo primarnih dohodkov se je poslabšal za 0,2 mrd EUR najbolj zaradi revidiranih podatkov reinvestiranih in izplačanih dobičkov. Slednji so pridobljeni iz letnih poročil o neposrednih naložbah in nadomestijo začasno oceno do prejema poročil. V finančnem računu plačilne bilance je bilo izboljšanje salda za 0,8 mrd EUR v največji meri posledica spremenjene ocene gotovine v obtoku (za 0,6 mrd EUR) in uskladitve s statistiko finančnih računov za sektor države za 0,1 mrd EUR.

V okviru delovne skupine za plačilno bilanco na Eurostatu je bilo pripravljeno poročilo o kakovosti statistike plačilne bilance in stanja mednarodnih naložb. Poročilo je bilo pripravljeno za vsako državo posebej in poslano Evropskemu ter nacionalnim parlamentom. Izpolnili smo tudi nov enotni opis metodologije, ki ga je s tem Eurostat uvedel tudi za področje plačilne bilance (angl. National Reference Metadata in Single Integrated Metadata Structure).

V letu 2022 je potekalo intenzivno sodelovanje s Statističnim Uradom Republike Slovenije (SURS) glede izpolnitve novih zahtev za poslovne statistike, ki izvirajo iz Uredbe 2019/2152/EU o evropskih poslovnih statistikah (angl. European Business Statistics – EBS). Gre za izpolnitev zahtev za področje mednarodne menjave

storitev z dodatno členitvijo glede na velikost, povezanost in način dobave (podatki STEC in MOS). V Banki Slovenije že potekajo postopki za pripravo dela podatkov, ki jih bo prispevala in posredovala SURS, ki jih bo nato dopolnil s svojimi viri in statističnimi postopki (ob upoštevanju zaupnosti) ter poslal na Eurostat.

Prenova navodila za poročanje subjektov o ekonomskih odnosih s tujino (Navodilo o poročanju storitvene in dela blagovne menjave, transferov, poslovnih in finančnih terjatev in obveznosti ter kapitalskih naložb z nerezidenti) pomeni zmanjšanje bremena za poročevalce kapitalskih naložb z nerezidenti. Natančneje so bile opredeljene posamezne vrste transakcij. Prag poročanja se je dvignil z 2 mio EUR bilančne vsote na 5 mio EUR. Podatke pod pragom poročanja je mogoče kakovostno oceniti s povezovanjem različnih baz podatkov.

Statistika finančnih računov

V okviru srednjeročne strategije ECB na področju statistike četrletnih finančnih računov se je nadaljevala postopna implementacija nove smernice,⁴⁴ ki je prinesla razširjene zahteve glede priprave in poročanja podatkov finančnih računov.

Na področju statistike finančnih računov sektorja države je potekalo sodelovanje s SURS in Ministrstvom za finance pri reševanju metodoloških vprašanj. Ti obsegajo vsebinsko in institucionalno opredelitev posameznih subjektov in transakcij sektorja države ter njihovo knjiženje. V letu 2022 so bili v ospredju izdatki vezani na ublažitev posledic epidemije in energetske krize. To pomembno vpliva na poročanje Republike Slovenije v okviru postopkov evropskega ekonomskega upravljanja, kjer je v letu 2022 še veljala odstopna klavzula od fiskalnih pravil, ki pa bo v letu 2023 po pričakovanih odpravljena in bodo pravila ponovno vzpostavljena. V septembru 2022 smo sodelovali tudi pri rednem obisku Eurostata.

Nadzorniški podatki

Redno spremljanje bank v okviru nadzora in priprava podlag za reševanje bank se izvaja na podlagi informacij, ki jih banke sporočajo z rednimi poročili. Za zagotovitev skupnega pristopa med nacionalnim nadzornikom in ECB pri vsakodnevem nadzoru mora biti vsem uporabnikom zagotovljen enoten nabor podatkov, ki omogoča enotno spremljanje bank. S tem namenom se podatki, ki jih banke poročajo Banki Slovenije, sekvenčno posredujejo ECB. Banka Slovenije in ECB že ob prejemu podrobno preverjata prejete podatke, s čimer se zagotovita ustrezna kakovost in konsistentnost. Zbrane podatke ECB pošilja še EBA, ki jih uporabi pri pripravi poročil o dogajanju v bančnem okolju na ravni EU, pri izvajanju svojih nalog ter pri svetovanju kot neodvisen svetovalec Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu in Evropski komisiji.

⁴⁴ Smernica ECB (EU) 2021/827 z dne 29. aprila 2021 o spremembi Smernice ECB/2013/24 o zahtevah Evropske centralne banke za statistično poročanje na področju četrletnih finančnih računov (ECB/2021/20).

V letu 2022 smo sodelovali pri aktivnostih EBA v povezavi z zahtevami CRR2 za povečanje proporcionalnosti v poročevalskih zahtevah z namenom zmanjšanja obremenitve bank ter pri preučevanju možnosti vzpostavitve integriranega poročanja nadzorniških in statističnih podatkov ter podatkov za reševanje. Namen integracije je uskladitev in optimizacija poročanja na tehničnem in semantičnem področju ter posledično poenostavitev poročevalskega procesa. Prvič smo v okviru EBA sodelovali tudi pri vaji za oceno učinkov implementacije standardov Basel III.

Druge statistike in aktivnosti

V letu 2022 smo v sodelovanju s SID banko izvedli anketo o dostopu podjetij do financiranja vključno z vprašanji o vplivu višjih stroškov za energijo na podjetja in s publikacijo z analizo rezultatov. Anketa Banke Slovenije omogoča pogled o razpoložljivosti zunanjega financiranja z vidika podjetij.

Podatki ankete evrskega območja o financiranju in potrošnji gospodinjstev (angl. Household Finance and Consumption Survey, HFCN) so bili poslani ECB in jih je ECB tudi validirala. Konec leta smo pripravili javni razpis za prihodnjo raziskavo, ki se bo predvidoma začela izvajati septembra 2023. V skupini HFCN se pospešeno pripravlja smernica za omenjeno raziskavo, ki bi države zavezala k obveznemu zbiranju podatkov in poročanju.

Nadalje smo spremljali in beležili ukrepe za blaženje gospodarskih in socialnih posledic epidemije ter porabe sredstev iz Mehanizma za okrevanje in odpornost. V okviru Eurostata smo obravnavali ukrepe držav za blažitev vpliva visokih cen energije.

Uvažali in skrbeli smo za veliko različnih baz podatkov ter izboljševali opise podatkov: register nepremičnin (zaradi spremembe podatkov GURS smo prilagodili njegovo polnjenje), državni dolžniški vrednostni papirji in servisiranje dolga, vsi slovenski imetniki vrednostnih papirjev (ki so jih izdali slovenski in tuji izdajatelji), vsi imetniki slovenskih vrednostnih papirjev (domači in tuji imetniki), Statistični poslovni register in države ustanovitelja v okviru registra podjetij. Nadalje smo objavljali tudi podatke za notranje uporabnike v aplikaciji Shiny (angl. proof of concept): o vrednostnih papirjih, nepremičninah, finančnih računih, energetiki, tečajnicah in statističnih regijah.

V letu 2022 smo začeli izvajati aktivnosti za vsebinski in sistemski pristop k prenovi poročanja bank. Gre za odziv na koncept prenove na ravni ESCB pod imenom Integrated reporting framework (IReF). IReF se vsebinsko osredotoča predvsem na zahteve ECB v zvezi s statistiko bilance stanja, obrestnih mer, imetij vrednostnih papirjev in kreditne podatke (AnaCredit). Cilj projekta je učinkovitejše zbiranje statističnih podatkov in zmanjšanje poročevalskega bremena bank. Še zlasti bodo imele koristi banke, ki delujejo v več državah, saj bodo integrirane zahteve olajšale dosledno in standardizirano čezmejno poročanje. Zato je v prenavo vključen tudi bančni sektor. Vzporedno poteka tudi priprava enotnega pojmovnika definicij (angl. Banks' Integrated Reporting Dictionary, BIRD), ki bankam pomaga učinkovito izpolniti zahteve glede poročanja. Po zastavljeni časovnici naj bi uredbo IReF sprejeli v letu 2025, sistem pa bi zaživel v 2027.

V naslednji fazi se bodo v sistem integrirali tudi podatki za nadzor in reševanje. Ključni elementi integriranega pristopa obsegajo: (i) način organizacije podatkov, (ii) definicije podatkov, (iii) ravni agregacije podatkov in (iv) časovne zahteve za poročanje.

V letu 2022 smo se dejavno vključevali v delo delovnih teles ESCB/EBA na vseh ravneh ter usklajevali stališča glede pristopa ter prednosti in koristi prenove. Projekt je zahteven tudi na nacionalni ravni, saj zahteva natančen pregled podatkov integriranega pristopa in postopnost pri njegovem uvajanju. Glede krepitve koordinacije z bančnim sektorjem je bila v letu 2022 reaktivirana tudi mešana delovna skupina za poročanje pod okriljem Združenja bank Slovenije. Ker pa je končni cilj integracija vseh podatkovnih zahtev v enoten okvir, je nujno sodelovanje tudi med mednarodnimi institucijami, predvsem ECB in EBA, NCB-ji in bankami. Zato bo na mednarodni ravni ustanovljen tudi skupni odbor za poročanje (angl. Joint Bank Reporting Committee, JBRC).

Trajnostno in z okoljsko tematiko povezano delovanje Banke Slovenije

V Banki Slovenije se zavedamo povečevanja podnebnih tveganj in pomembnosti kolektivnih prizadevanj, zato dejavno sodelujemo v delovnih skupinah ustreznih mednarodnih institucij, na primer v okviru ECB, ESRB in EBA. Oktobra 2020 smo se pridružili Mreži za ozelenitev finančnega sistema (angl. Network for Greening the Financial System, NGFS).

V Banki Slovenije smo se zavezali, da bomo v okviru mandata v naslednjih letih prispevali k ciljem Pariškega sporazuma in prizadevanjem NGFS. Jeseni 2021 smo ustanovili Odbor za klimatske spremembe in zeleno agendo, da bi učinkovito povezali, koordinirali ter usmerjali dela na področju klimatskih sprememb in zelene agende znotraj Banke Slovenije ter sodelovali z drugimi institucijami na tem področju.

Naloga odbora je zagotavljanje, da bodo vsebine s področja klimatskih sprememb in zelene agende, pomembne za delovanje in izvajanje nalog Banke Slovenije, obravnavane celovito ter v skladu s Strategijo Banke Slovenije in Strategijo denarne politike ECB. V nadaljevanju predstavljamo delo na tem področju v letu 2022.

4.1 Denarna politika v luči podnebnih sprememb

V skladu s predhodno objavljenim podnebnim akcijskim načrtom Evrosistema⁴⁵ smo v letu 2022 dopolnili podnebno agendo in napovedali vključitev ukrepov za obravnavanje podnebnih sprememb v okviru izvajanja denarne politike. Ti ukrepi so zasnovani ob upoštevanju, da je primarni cilj denarne politike Evrosistema ohranjanje stabilnosti cen. Usmerjeni so v zmanjševanje finančnega tveganja v bilanci stanja Evrosistema, spodbujanje transparentnosti in ob upoštevanju primarnega cilja v podpiranje prehoda v zeleno gospodarstvo. Podjetja in finančne institucije spodbujajo k podnebnim razkritjem in zmanjševanju izpustov toplogrednih plinov; bolj učinkovita orodja za zmanjšanje segrevanja planeta so v domeni vlad in zakonodajalcev. Ukrepi Evrosistema vključujejo (1) prilagoditev imetij v programu nakupov podjetniških obveznic, (2) posodobitve sistema zavarovanja terjatev, (3) uvedbo zahteve za podnebna razkritja in (4) izboljšanje praks upravljanja tveganj.

1) Prilagoditev imetij podjetniških obveznic: Od oktobra 2022 dalje prilagajamo portfelj podjetniških obveznic pri denarni politiki v korist večjega deleža izdajateljcev z boljšimi podnebnimi rezultati. Podnebna uspešnost se meri z dejanskimi izpusti toplogrednih plinov, objavljenimi cilji glede zmanjševanja izpustov v prihodnje in razkrivanjem izpostavljenosti podnebnim tveganjem. Cilj je zmanjšati izpostavljenost finančnim tveganjem podnebnih sprememb ter spodbuditi izdajatelje, da izboljšajo razkritja in zmanjšajo izpuste. V prvem četrtletju 2023 smo posledično začeli redno objavljati podnebne informacije o naših imetjih v programu nakupov podjetniških obveznic.

2) Posodobitev sistema zavarovanja terjatev. Omejiti želimo delež vrednostnih papirjev izdajateljcev z velikim ogljičnim odtisom v zavarovanju kreditnih operacij Evrosistema. V začetku bomo omejitve uporabili za dolžniške vrednostne papirje nefinančnih družb, pozneje, ko se bo kakovost podnebnih podatkov izboljšala, pa jih bomo razširili še na

⁴⁵ Podnebni akcijski načrt je ECB prvič objavila v [juliju 2021](#), podnebno agendo pa je dopolnila v [juliju 2022](#).

drugo primerno finančno premoženje. Če bodo izpolnjeni tehnični predpogoji, bo ukrep predvidoma začel veljati pred koncem leta 2024, predhodno pa ga bomo testirali.

3) Uvedba zahteve za podnebna razkritja: Z namenom večje transparentnosti želimo v zavarovanje kreditnih operacij Evrosistema sprejemati dolžniške vrednostne papirje izdajateljev in bančna posojila dolžnikov, ki izpolnjujejo zahteve iz Direktive glede poročanja podjetij o trajnostnosti. Nova merila za primerno finančno premoženje bo mogoče uporabiti, ko bo direktiva začela veljati oziroma bo implementirana v nacionalne zakonodaje, predvidoma v letu 2026. Da bi se nasprotne stranke lahko pripravile na ta ukrep, bomo pred njegovo uveljavitvijo izvedli testni preizkus.

4) Izboljšanje praks upravljanja tveganj: Z namenom ustrežnejšega obravnavanja naše izpostavljenosti podnebnim tveganjem, bomo pregledali in ovrednotili ta tveganja v bonitetnih ocenah, ki jih uporabljamo pri ocenjevanju primernosti finančnega premoženja za zavarovanje kreditnih operacij Evrosistema in za programe nakupov vrednostnih papirjev pri denarni politiki. Bonitetne agencije bomo spodbujali, da transparentno razkrivajo, kako v bonitetnih ocenah upoštevajo podnebna tveganja ter da povečajo svoje zahteve glede njihovih razkritij pri izdajateljih oziroma dolžnikih. Pri tem bomo tesno sodelovali s pristojnimi organi na tem področju. Hkrati bomo do konca leta 2024 uvedli minimalne standarde vključevanja podnebnih tveganj v bonitetne ocene internih bonitetnih sistemov nacionalnih centralnih bank.

Vsi našti ukrepi bodo del rednih pregledov z namenom sproti preveriti, ali ustrezajo namenu ter ali so v skladu s cilji Pariškega sporazuma in cilji EU o podnebni nevtralnosti.

4.2 Družbeno odgovorno in trajnostno investiranje

Konec marca 2023 smo v Banki Sloveniji objavili poročilo, v katerem smo prvič razkrili podrobne s podnebjem povezane informacije o naših celotnih finančnih naložbah. S tem smo naredili prvi korak k izboljšanju transparentnosti glede podnebnih tveganj in priložnosti v okviru lastnih naložb. Okvir za razkritje podnebnih informacij je bil razvit v tesnem sodelovanju med vsemi članicami Evrosistema, ob upoštevanju priporočila Projektne skupine za finančna razkritja v zvezi s podnebjem.⁴⁶ V Banki Slovenije smo se odločili poročati o vseh štirih kategorijah TCFD – upravljanje, strategija, upravljanje s tveganji ter metrike in cilji – ter o več v preteklost oziroma v prihodnost usmerjenih podnebnih kazalnikov s petletno zgodovino podatkov. Večina v preteklost usmerjenih podnebnih kazalnikov naših lastnih naložb se je v zadnjih petih letih nekoliko izboljšala, predvsem kot posledica splošnega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov večine državnih in nedržavnih izdajateljev ter povečanja naših naložb v nedržavne izdajatelje iz ogljično manj intenzivnih sektorjev. V prihodnje si bomo prizadevali postopno izboljšati s podnebjem povezane kazalnike naših finančnih naložb. V skladu s strategijo podnebne nevtralnosti EU v podporo Pariškemu sporazumu je naš dolgoročni cilj, da se do leta 2050 v največji možni meri približamo ničelnim neto emisijam toplogrednih plinov v okviru lastnih naložb. Za uresničitev te zaveze smo si zastavili dva srednjeročna cilja, ki ju nameravamo doseči do konca leta 2025. Prvič, povečali bomo naložbe v zelene, socialne in trajnostne obveznice s trenutnih skoraj 280 mio EUR na vsaj 400 mio EUR. Drugič, vidno bomo zmanjšali ogljični odtis naložb v izdajatelje iz zasebnega sektorja. To bomo dosegli z znatno zaostritvijo trenutnih kriterijev za izključitev podjetij s seznama primernih izdajateljev nefinančnega dolga in z določitvijo strategij za zmanjševanje emisij toplogrednih plinov v okviru naših drugih naložb v izdajatelje iz zasebnega sektorja.

⁴⁶ Priporočila so dostopna na [Recommendations | Task Force on Climate-Related Financial Disclosures \(fsb-tcf.org\)](https://www.fsb-tcf.org)

4.3 Podnebna tveganja v zakonodajnem okvirju

V Banki Slovenije dejavno spremljamo razvoj zakonodaje s področja tveganj ESG. S tem namenom spremljamo delo Evropske komisije in njenih strokovnih teles, ki pripravljajo **širši EU zakonodajni okvir za trajnostno financiranje**, zlasti v delu, ki se nanaša na bančni oziroma finančni sektor. V zaključnih fazah priprave zakonskih in podzakonskih aktov s tega področja smo ponavadi vključeni tudi v pravno-lingvistične preglede in preglede prevodov teh aktov. Intenzivneje smo vključeni v pripravo **sektorske bančne zakonodaje** s tega področja, saj sodelujemo v delovni skupini EBA, ki je dejavna pri izvedbi številnih mandatov EBA v zvezi s pripravo zakonodaje. EBA je tako zadolžena za pripravo nekaterih *podzakonskih aktov*, kot je npr. izvedbeni tehnični standard s podrobnostmi glede nadzorniških razkritij bank za področje tveganj ESG iz leta 2022. Druga pomembna naloga EBA je priprava *strokovnih podlag* za dopolnitev bonitetne bančne zakonodaje z vključitvijo tveganj ESG. V ta sklop spada npr. poročilo o upravljanju in nadzoru tveganj ESG iz leta 2021, ki se bo upoštevalo pri naslednjih spremembah CRD, v pripravi je tudi poročilo o bonitetni obravnavi izpostavljenosti s poudarjeno komponento ESG, ki bo podlaga za dopolnitev uredbe CRR. Spremembam v CRD in CRR bodo sledile številne *smernice EBA*, ki bodo bankam zagotovile dodatne usmeritve glede izpolnjevanja novih zakonodajnih zahtev. Trenutno že potekajo aktivnosti za oblikovanje smernic glede standardov, metodologij in kriterijev za upravljanje tveganj ESG in glede načrtov za prehod na tem področju. Pogosto je EBA zaprosena tudi za pripravo *strokovnih nasvetov ali mnenj* pri oblikovanju širše EU trajnostne zakonodaje, predvsem v segmentih, ki so bolj relevantni za banke. V letu 2021 je tako EBA posredovala Evropski komisiji nasvet glede razkritij bank v skladu z zahtevami 8. člena Uredbe o EU taksonomiji, trenutno pa sta v pripravi nasvet glede »zelenega zavajanja« ter nasvet glede zelenih posojil in hipotekarnih posojil. V letu 2022 je EBA pripravila tudi mnenje glede predloga ESRS standardov trajnostnega poročanja.

4.4 Podnebna tveganja na makrobonitetnem področju

Na makrobonitetnem področju že nekaj let redno spremljamo podnebna tveganja, opredeljena kot fizična in tranzicijska tveganja. Pri tem sodelujemo v številnih mednarodnih organizacijah in ustreznih delovnih skupinah za podnebna tveganja (ESRB, NGFS, OFS). Trenutne ocene podnebnih tveganj temeljijo predvsem na kazalnikih tranzicijskih tveganj. Povišanje cen energentov in surovin kot posledica popandemičnega okrevanja in vojne v Ukrajini je povečalo izpostavljenosti bančnega sistema do podnebno občutljivih dejavnosti. Delež izpostavljenosti do podnebno občutljivih dejavnosti v portfelju NFD se po stanju konec leta 2022 giblje med 37 % in 57 %, medletne stopnje rasti izpostavljenosti do podnebno občutljivih dejavnosti pa so se močno povečale v drugem polletju.⁴⁷ Ob visoki gospodarski rasti in rasti prihodkov gospodarstva v letu 2021 so se emisijske intenzitete dejavnosti zniževale, kar je izboljšalo nekatere kazalnike podnebnih tveganj bank.⁴⁸ Razlike med bankami pa ostajajo precejšnje. Ocene so odvisne od uporabljenih predpostavk pri zapiranju podatkovnih vrzeli in opredelitve kazalnikov, zato je še zlasti pomembna standardizacija kazalnikov pri zasnovi okvirov spremljave podnebnih tveganj. Nove regulative na področju trajnostnega financiranja bodo lahko pomembno prispevale k zapolnitvi teh vrzeli.

⁴⁷ Podnebno občutljive dejavnosti so definirane na podlagi strukture emisij v Sloveniji, ter zajemajo dejavnosti ki najbolj prispevajo k celotnim emisijam ogljika Alternativna definicija (Climate Policy Relevant Sectors - CPRS) upošteva strukturo emisij v EU, položaj dejavnosti v vrednostni verigi ter pomen za podnebne ukrepe.

⁴⁸ Podatki o emisijah po dejavnosti so objavljeni z zamikom, zato se pri izračunu upoštevajo emisije oziroma emisijske intenzitete z enoletnim zamikom.

4.5 Podnebna in okoljska tveganja v bankah

V letu 2022 je Banka Slovenije po zgledu ECB izvedla vajo na temo okoljskih tveganj. Vaja, ki je potekala marca in aprila, je bila primarno namenjena ozaveščanju, razumevanju in ugotavljanju pomanjkljivosti. V izvedbo so bile vključene manj pomembne banke, hčere bank v večinski tuji lasti in SID banka. Pomembne banke so bile vključene v stresne teste na ravni ECB. Skladno z metodologijo ECB je vaja obsegala dva modula. Prvi modul je vseboval vprašalnik, katerega namen je bil pridobivanje podatkov o strukturi internega stresnega testiranja na temo podnebnih tveganj. Drugi modul je vseboval izračun obrestnih prihodkov in prihodkov iz opravnin (provizij), ki izhajajo iz ogljično intenzivnih sektorjev, ter izračun ocene financiranih emisij.

Podobno kot na ravni ECB, so rezultati pokazali, da je vključitev podnebnih tveganj v stresno testiranje šele v zametku. Večina bank bo tovrstna tveganja v interne procese šele začela vključevati. Banke in hranilnice se srečujejo predvsem s pomanjkanjem ustreznih in kakovostnih podatkov ter bodo morale na tem segmentu vzpostaviti ustrezne in kakovostne podatkovne vire oziroma dosledno interno poročanje. Prav tako bodo morale podnebna tveganja začeti upoštevati v internem stresnem testiranju in tudi v drugih relevantnih procesih.

Ob upoštevanju navedenih omejitev dostopnosti podatkov o toplogrednih izpustih na ravni posamezne družbe, v Banki Slovenije ugotavljamo, **da so banke v vzorcu v ogljično intenzivnih sektorjih NACE, kot jih je določila ECB, v letu 2021 ustvarile slabo petino obrestnih prihodkov in prihodkov opravnin (provizij).** Navedeni podatek predstavlja tudi oceno deleža, ki bo dolgoročno najbolj podvržen tveganju tranzicije. Največ ustvarjenih prihodkov je izhajalo iz sektorjev, ki so zadevali oskrbo z električno energijo, trgovino na drobno ter skladiščenje in spremljajoče prometne dejavnosti.

Na področju mikrobonitetnega nadzora smo v okviru ECB sodelovali tudi v številnih drugih nadzorniških aktivnostih na področju podnebnih in okoljskih tveganj. ECB je novembra 2020 objavila Vodnik o podnebnih in okoljskih tveganjih, v katerem navaja nadzorniška pričakovanja glede upravljanja in razkrivanja podnebnih in okoljskih tveganj. V letu 2021 so banke pripravile samooceno skladnosti obstoječih praks z nadzorniškimi pričakovanji in predložile načrte za odpravo vrzeli. Nadzorniška ocena je pokazala, da banke zaznavajo vplive podnebnih in okoljskih tveganj na celotni profil tveganosti, vendar prakse upravljanja še niso skladne z nadzorniškimi pričakovanji. Banke so po opravljeni nadzorniški oceni prejele pisma s priporočili za odpravo pomanjkljivosti.

V letu 2022 smo opravili poglobljen tematski pregled praks in politik bank pri upravljanju podnebnih in okoljskih tveganj na področju poslovne strategije, notranjega upravljanja in celotnega okvira za upravljanje s tveganji. Rezultati so pokazali, da so banke na splošno napredovale pri vključevanju podnebnih in okoljskih tveganj v svoje poslovanje, notranje upravljanje in v okvir upravljanja tveganj. Po drugi strani bo potrebnega več napredka v smeri robustnega ocenjevanja materialnosti izpostavljenosti bank do teh tveganj, pridobivanja relevantnih podatkov, razvoja metod kvantifikacije učinkov in postavljanja podrobnejših kazalnikov tveganj in uspešnosti ter razvoja stresnega testiranja.

Konec leta 2022 smo ocenjevali ustreznost razkritij podnebnih in okoljskih tveganj bank. Ocenjevali smo ustreznost razkritij na področju materialnosti tveganj, poslovnega modela, notranjega upravljanja in upravljanja s tveganji ter kazalnikov in ciljev. Po opravljeni oceni ugotavljamo, da so banke začele razkrivati več informacij v

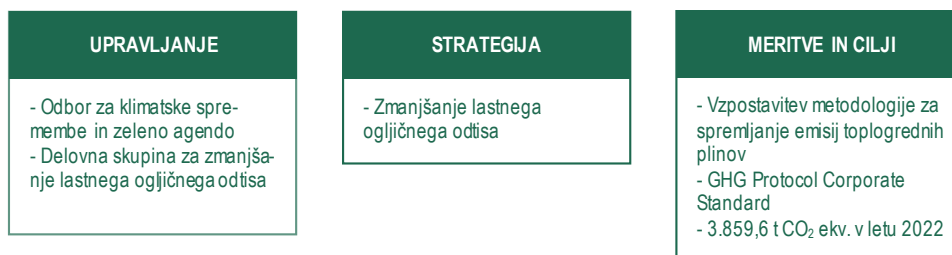
zvezi s podnebnimi in okoljskimi tveganji, vendar razkritja še niso skladna z nadzorniškimi pričakovanji. Razkritja bodo banke morale okrepiti s podrobnejšimi informacijami o svojih politikah, procesih in metodologijah na vseh področjih.

4.6 Merjenje lastnega ogljičnega odtisa

Razkritje informacij, povezanih z merjenjem lastnega ogljičnega odtisa, temelji na treh stebrih: upravljanje, strategija ter meritve in cilji. V Banki Slovenije smo v letu 2022 aktivno pristopili k upravljanju z ustanovitvijo delovne skupine, ki skozi etapne cilje, zastavljene med letoma 2022 in 2024, utira in vodi vse aktivnosti, ki pripomorejo k doseganju nižjega lastnega ogljičnega odtisa. Poleg delovne skupine deluje tudi Odbor za klimatske spremembe in zeleno agendo, ki povezuje in usmerja delo na področju klimatskih sprememb.

V Banki Slovenije sledimo zastavljeni strategiji 2021–2026, v okviru katere dejavno zasledujemo uresničitev strateškega cilja, usmerjenega v trajnostno naravnost našega poslovanja: zmanjšanje lastnega ogljičnega odtisa. V preteklih letih smo postopoma sprejemali ukrepe, za zmanjšanje negativnega vpliva na okolje. Tako smo zmanjšali število odpadkov, omejili čezmerno tiskanje dokumentov, zamenjali svetila za varčnejša in prešli na dobavo elektrike iz obnovljivih virov. Vzpostavili smo metodologijo za spremljanje in poročanje o emisijah toplogrednih plinov, ki bo v prihodnje omogočala ukrepanje v smeri naše ogljične nevtralnosti. Izračun ogljičnega odtisa za leto 2022 temelji na zahtevah standarda GHG protocol Corporate Standard. V meritve smo vključili vse lokacije, kjer potekajo poslovni procesi, izmerili pa smo ogljični odtis neposrednih emisij, ki zajemajo porabo goriva za službena vozila, izpuste agregatov in podobne emisije, posrednih emisij dobaviteljev energentov ter odtis zaposlenih, ki ga povzročajo emisije pri prevozu na delo, emisije službenih potovanj, poraba papirja in odpadki. Skupne emisije so v letu 2022 znašale 3.859,6 t CO₂,ekv.

Shema 2: Upravljanje okoljskih dejavnikov poslovanja Banke Slovenije

4.7 Skrb za varstvo okolja pri izdajanju bankovcev

V okviru Evrosistema se zavedamo občutljivosti okolja in klimatskih sprememb, zato morajo vsi akreditirani proizvajalci, ki sodelujejo v proizvodni verigi bankovcev, izpolnjevati zahteve ISO 14001 o ravnanju z okoljem ter OHSAS 18001 o varnosti in zdravju pri delu. Da bi se zmanjšal negativni vpliv bankovcev na okolje, merjen v skladu z ISO 14040 – Ravnaje z okoljem: ocenjevanje življenjskega cikla, je bil pri proizvodnji bankovcev za leto 2022, ki smo jih naročili pri izbrani tiskarni, uporabljen papir, izdelan izključno iz trajnostno pridelanega bombaža (organska in integrirana proizvodnja, poštena trgovina), ob tem pa se skupaj z drugimi nacionalnimi centralnimi bankami Evrosistema z uporabo novih materialov trudimo podaljšati življenjsko dobo bankovcev. Dlje kot so bankovci v obtoku, manjši je njihov negativni vpliv na okolje.

4.8 Konferenca Evropske investicijske banke in Banke Slovenije

Banka Slovenije in Evropska investicijska banka sta v prostorih Banke Slovenije 29. septembra 2022 organizirali konferenco z naslovom *Zelenemu prehodu naproti: naložbe in gibanje cen*.

Dogodek je bil namenjen ekonomistom, odločevalcem ter predstavnikom finančnih institucij in poslovne skupnosti v Sloveniji in EU, sodelujoči pa so se ukvarjali z vplivi zelenega prehoda na dinamiko naložb in gibanje cen tudi s tveganji in priložnostmi, ki jih prinaša.

Osrednja govorka, profesorica Lučka Kajfež Bogataj, je pojasnila zadnja dogajanja na področju podnebnih sprememb in njihovih širših vplivov na gospodarstvo, Debora Revoltella, glavna ekonomistka Evropske investicijske banke, pa je predstavila najnovejšo raziskavo Evropske investicijske banke o naložbah za Slovenijo s poudarkom na podnebnih spremembah. Sledila je okrogla miza, na kateri so svoja stališča glede zelenega prehoda izmenjali razpravljavci iz Banke Slovenije in drugih institucij.

Fotografija 4: **Dr. Lučka Kajfež Bogataj** na mednarodni konferenci *Zelenemu prehodu naproti: naložbe in gibanje cen*

Sodelovanje Banke Slovenije z drugimi institucijami in strokovnimi skupinami

Poleg institucionalnega okvira, katerega del je Banka Slovenije v skladu z ureditvijo ESCB, SSM in SRM, **je naše delovanje vezano tudi na sodelovanje z drugimi institucijami in strokovnimi skupinami doma in v tujini.**

5.1 Delovanje Banke Slovenije v domačem in mednarodnem okolju

Odbor za finančno stabilnost je tudi v letu 2022 obravnaval sistemska tveganja ter se seznanjal z makrobonitetnimi ukrepi nadzornikov in z izvedenimi ukrepi glede izpolnjevanja priporočil ESRB. V letu 2022 je ESRB izdal novo priporočilo o vseevropskem sistemskem okviru za usklajevanje kibernetških incidentov. Poleg tega je redno spremljal izvajanje že izdanih priporočil. Druge obravnavane tematike odbora, vezane na delo Banke Slovenije, so bile izražene mnenja o uvedbi sektorskega blažilnika sistemskih tveganj in seznanitev z nadgradnjo oziroma spremembami obstoječih makrobonitetnih omejitev kreditiranja prebivalstva ter pismo Vladi RS glede dolgoročnih tveganj trenutne ureditve pokojninskega sistema v Sloveniji za finančno stabilnost.

V okviru Delovne skupine OFS za finteh in kibernetško varnost smo v letu 2022 nadaljevali obravnavo trendov na področju algoritemskih stabilnih kovancev, vpliva kvantnega računalništva na finančne storitve ter evropskih zakonodajnih predlogov in drugih pobud, povezanih s finančnimi tehnologijami. Ob tem smo posebno pozornost namenili razvoju regulativnega okvira za kriptosredstva ter v skladu z aktualnimi geostrateškimi dogodki problematiki kibernetške varnosti. Obravnavali smo teme s področja zagotavljanja kritične infrastrukture in kibernetške varnosti na ravni širšega finančnega sistema ter člane delovne skupine seznanili z aktivnostmi ESRB delovne skupine za kibernetško varnost in med-nadzorniškega projekta za sistemsko kibernetško tveganje.

V letu 2022 smo v okviru Delovne skupine OFS za podnebna tveganja obravnavali ocene tranzicijskih in fizičnih tveganj v bančnem sistemu in zavarovalnicah, ter spremljali razvoj regulative na področju trajnostnega financiranja. Zaradi interdisciplinarnosti tematike, smo v letu 2022 okrepili institucionalno sodelovanje na področju okoljskih podatkov, ki se nanašajo na fizična tveganja. Iz trenutnih ocen podnebnih tveganj izhaja, da so ta v zavarovalnicah oziroma v bančnem sistemu nizka do zmerna.

Komisija za medsebojno sodelovanje nadzornih organov, ki jo je v letu 2022 vodila Banka Slovenije, je tudi v 2022 obravnavala:

- zakonodajne novosti s finančnega področja;
- skupne in pomembnejše posamične preglede Banke Slovenije, Agencije za trg vrednostnih papirjev in Agencije za zavarovalni nadzor v nadzorovanih subjektih;
- najpomembnejše odločitve in tematike iz sej Odbora nadzornikov EBA in SSM, Evropskega nadzornega organa za vrednostne papirje in trge ter Evropskega organa za zavarovanja in poklicne pokojnine;
- tveganja v finančnem sektorju zaradi vojne v Ukrajini ter
- druge teme, pomembne za nadzorne organe, finančni sektor in uporabnike finančnih storitev (npr. tveganja, povezana z inflacijo, uresničevanje pravic zavarovancev iz dodatnega pokojninskega zavarovanja).

V okviru NSP smo v letu 2022 spremljali izvajanje projekta analize trga plačil v Sloveniji, financiranega s sredstvi v okviru razpisa Evropske komisije za podporo reformam iz instrumenta za tehnično podporo državam članicam EU. Deležniki NSP so bili dejavno vključeni v posvetovanja z zunanjim izvajalcem projekta o vsebini končnih dokumentov. Ob upoštevanju izkušenj drugih držav smo z vidikov različnih deležnikov trga plačil obravnavali tudi predlog obveznega sprejemanja elektronskih načinov plačevanja na prodajnih mestih. NSP se je seznanil tudi z aktualnimi dogajanjmi na področju plačil v Sloveniji in EU s poudarkom na uveljavitvi takojšnjih plačil, v zvezi s tem je Evropska komisija oktobra 2022 pripravila zakonodajni predlog, katerega cilj je zagotoviti, da bodo takojšnja plačila v evrih dostopna, tudi cenovno, ter varna in učinkovita.

Predstavniki Banke Slovenije smo se leta 2022 udeleževali zasedanj odborov, delovnih skupin in drugih teles, ki delujejo v okviru institucij EU ter zadevajo področje finančnih in denarnih zadev.

V letu 2022 sta potekali dve zasedanji neformalnega Ecofina (Sveta ministrov EU v sestavi finančnih oziroma gospodarskih ministrov, ki se jim pridružijo tudi guvernerji centralnih bank EU). Prvo zasedanje je bilo februarja 2022 v Parizu, drugo zasedanje pa je potekalo septembra 2022 v Pragi.

Ekonomsko finančni odbor je leta 2022 obravnaval makroekonomska, fiskalna in strukturna gibanja, pri čemer je spremljal tudi vpliv ruske invazije na Ukrajino in s tem povezanih sankcij. Odbor je spremljal še dogajanja na finančnih trgih in tveganja za finančno stabilnost v EU. Obravnaval je tudi aktualne predloge zakonodajnih paketov Evropske komisije (takojšnja plačila, mehanizem za tržno korekcijo za trge s plinom) in vprašanja, povezana z mednarodnimi srečanji na globalni ravni.

Sodelovanje predstavnikov statističnega sistema ESCB in Evropskega statističnega sistema (sestavljenega iz Eurostata in nacionalnih statističnih uradov) poteka v **Odboru za monetarno, finančno in plačilnobilančno statistiko** ter **Evropskem statističnem forumu** s podskupinami. V letu 2022 so med številnimi temami izstopale predvsem obravnave asimetrije tujih neposrednih naložb, revizije statističnih standardov kot so SNA/BPM in NACE, nadaljnjega razvoja LEI, EDP/GFS tem, nove različice priročnika za državni primanjkljaj in dolg ter stanovanj v katerih bivajo njihovi lastniki v harmoniziranem indeksu potrošnih cen.

Predstavniki Banke Slovenije na področju makrobonitetne politike dejavno sodelujemo z ESRB, ECB in makrobonitetnimi organi držav članic. Smo člani delovnih skupin ESRB in ECB, v katerih se oblikujejo izhodišča za izvajanje evropske makrobonitetne politike. V okviru ESRB smo do zdaj izdali 19 priporočil, skozi katera se na nacionalni ravni implementira evropska makrobonitetna politika. Priporočila ESRB, katerih naslovnik je nacionalni makrobonitetni organ so implementirana v skladu z ZBan-3. Učinkovitost makrobonitetne politike je odvisna tudi od omejevanja potencialnih negativnih čezmejnih učinkov nacionalnih ukrepov, zaradi česar predstavniki Banke Slovenije tvorno sodelujemo z makrobonitetnimi organi drugih držav članic.

Na področju mikrobonitetne politike smo predstavniki Banke Slovenije vključeni v aktivnosti Evropskega bančnega organa, kjer s sodelovanjem v odboru nadzornikov, stalnih odborih in številnih delovnih skupinah prispevamo pri pripravi regulativnih in izvedbenih tehničnih standardov, smernic in priporočil, katerih namen je zagotoviti enotni način izvajanja pravil in poenotenje nadzorniških praks. V letu 2022 smo v okviru EBA sodelovali pri uresničevanju naslednjih strateških prioritet: (1) spremljanje in posodabljanje bonitetnega okvira za nadzor in reševanje, (2) nadgradnja okvira za izvajanje stresnih testov po celotni EU, (3) vzpostavljanje integriranega podatkovnega središča EU, (4) razvoj finančne tehnologije in inovacij ter analizi in izmenjavi informacij v zvezi z digitalno odpornostjo finančnega sektorja, (5) vzpostavitev infrastrukture za nadzor nad preprečevanjem pranja denarja in financiranjem terorizma v EU, (6) priprava orodij za upravljanje okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj ter (7) pregled (revizija) besedila Direktive 2015/2366/EU o plačilnih storitvah na notranjem trgu

Leta 2022 se je v okviru **prejete tehnične pomoči Evropske komisije** pod okriljem instrumenta za tehnično pomoč nadaljevalo delo v zvezi z nadgradnjo orodja za analizo poslovnih modelov bank in v zvezi z izvedbo analize trga plačil v Sloveniji. V okviru omenjenega instrumenta za tehnično pomoč je leta 2022 začela delovati nova nadzorniška digitalna finančna akademija EU, na kateri strokovnjaki Banke Slovenije skupaj z drugimi nadzorniki in regulatorji finančnega sektorja pridobivajo nova znanja in spretnosti ter izmenjujejo informacije na področju nadzora inovativnih digitalnih financ.

Zaposleni v Banki Slovenije smo v programih tehnične pomoči drugim centralnim bankam in nadzornim institucijam leta 2022 nudili pomoč centralni banki Črne gore na področju organizacije nadzora bančnega poslovanja, načrtovanja nadzorniških aktivnosti, nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja ter kreditnega registra. Centralni banki Hrvaške smo predstavili nekatere organizacijske vidike, priprave za delovanje v okviru Evrosistema in SSM, elektronski sistem za upravljanje z dokumenti in pravne zadeve. Predstavili smo tudi uravnavanje likvidnosti v Banki Slovenije in zadeve, vezane na prevzem evra, ter aktivnosti v okviru projekta na področju preprečevanja pranja denarja in izmenjave nadzorniških izkušenj na tem področju. Predstavili smo jim notranjo revizijo, skladnost in upravljanje tveganj.

Leta 2022 smo začeli drugi del projekta regionalnega programa za podporo centralnim bankam in bančnim nadzornim agencijam v državah kandidatkah iz držav Zahodnega Balkana (Albanija, Bosna in Hercegovina, Črna gora, Kosovo, Severna Makedonija in Srbija). Program, ki ga izvajamo nacionalne centralne banke Evropskega sistema centralnih bank, bo potekal tri leta pod vodstvom Deutsche Bundesbank, financira pa ga EU.

V letu 2022 smo začeli mednadzorniški projekt, ki se nanaša na področje systemskega kibernetikega tveganja. Pri projektu poleg Banke Slovenije sodelujeta še Agencija za zavarovalni nadzor in Agencija za trg vrednostnih papirjev. Skupaj si prizadevamo po-

večati svoje analitične sposobnosti glede spremljanja in identifikacije systemskega kibernetnega tveganja, zato smo vse tri institucije začele vzpostavljati kibernetno bazo podatkov in razvijati orodja, ki bodo namenjena blažitvi systemskih tveganj. Pri mednadzorniškem projektu sodeluje in zagotavlja tehnično pomoč MDS.

V Banki Slovenije smo pristojni za sodelovanje Republike Slovenije tudi v nekaterih drugih mednarodnih institucijah. **Republika Slovenija je članica MDS, guverner Banke Slovenije pa je član Odbora guvernerjev MDS.** Delež Slovenije v kvoti MDS je konec leta 2022 znašal 586,5 mio SDR⁴⁹ oziroma 0,12 % celotne kvote MDS. Leta 2022 se je delegacija Banke Slovenije udeležila spomladanskega in letnega zasedanja MDS in skupine Svetovne banke v Washingtonu. Glavne teme zasedanj so bile aktualna dogajanja v svetovnem gospodarstvu in na mednarodnih finančnih trgih, podpora MDS pri zagotavljanju finančne pomoči članicam v luči vpliva pandemije in ruske agresije na Ukrajino, gospodarski obeti in možni odzivi politik.

V odziv na krizo, ki jo je povzročila pandemija, je MDS z namenom povečati likvidnost v mednarodnem denarnem sistemu leta 2021 sprejel odločitev o novi splošni alokaciji SDR v višini 650 mrd USD. Slovenija je glede na svoj delež kvote prejela 562,1 mio SDR. Ker splošna alokacija SDR v celoti ni zadostila svojemu namenu oziroma ni bila ciljno usmerjena državam v stiski, je leta 2022 potekala razprava o možnostih kanaliziranja prejetih SDR za pomoč najbolj ranljivim državam. Poleg obstoječega Sklada za zmanjševanje revščine in zagotavljanje rasti je bil leta 2022 na novo vzpostavljen Sklad za odpornost in trajnost, da bi se povečal pozitiven učinek splošne alokacije SDR tako, da bi (dodatno) kanalizirali prejete SDR iz držav z močnim zunanjim položajem v ranljive države, kjer so potrebe največje.

Slovenija je tudi leta 2022 sodelovala v finančnih transakcijah v okviru aranžmaja FTP. Rezervna tranša Slovenije pri MDS se je v primerjavi z letom 2021 povečala in je konec decembra 2022 znašala 163 mio SDR. Leta 2022 je bila Slovenija enkrat pozvana k vplačilu sredstev v vrednosti 6 mio SDR.

Novembra 2022 so potekala redna posvetovanja po IV. členu Statuta MDS. Organizirani so bili sestanki s predstavniki Banke Slovenije, Ministrstva za finance RS, drugih resornih ministrstev, UMAR, Fiskalnega sveta, DUTB, Slovensko-nemške gospodarske zbornice, GZS, ZPIZ, Državnega zbora RS, ZBS, izbranih poslovnih bank in sindikatov ter s predstavniki podjetij v turizmu. Namen posvetovanj je bil pregledati zadnja gospodarska gibanja, razvoj in vpliv pandemije na gospodarstvo, delovanje finančnega sektorja in bančnega sistema ter izzive za prihodnje. Posvetovanja so se zaključila z obravnavo poročila na Odboru izvršnih direktorjev MDS in njegovo objavo na spletni strani MDS.

V letu 2022 je MDS predstavnikom Banke Slovenije in strokovni javnosti predstavil dve posebni poglavji svoje redne publikacije o svetovnih gospodarskih obetih, in sicer na temo pozelenitve trga dela in dinamike plačno-cenovne spirale.

Po krizi, ki jo je povzročila pandemija, se je leta 2022 MDS ukvarjal tudi z odzivom na gospodarske posledice ruske invazije v Ukrajino, ki so jih občutile številne članice. Naraščajoče cene hrane in energije, višja inflacija in zaostrovanje finančnih pogojev so najbolj prizadeli najranjlivejše članice. Na tej podlagi je MDS začel reformo posojilnih instrumentov, predvsem pa je okrepil obseg ugodnega financiranja nizkodohodkovnim državam. MDS je imel v odzivu na svetovne razmere še naprej pomembno vlogo v

⁴⁹ SDR (angl. Special Drawing Rights) so posebne pravice črpanja, katerih vrednost temelji na košarici petih valut – USD, EUR, CNY, JPY in GBP.

globalnem finančnem sistemu. Članicam je zagotovil pravočasno finančno pomoč, svetovanje in tehnično pomoč.

Kljub številnim sočasnim krizam MDS vzporedno obravnava izzive, povezane s podnebnimi spremembami, digitalizacijo, trajnostno in vključujočo rastjo ter enakostjo spolov.

Guverner Banke Slovenije se udeležuje sestankov guvernerjev centralnih bank članic BIS, ki so organizirani vsaka dva meseca. Na sestankih poteka razprava o dogajanjih v svetovnem gospodarstvu in na finančnih trgih. Prav tako so srečanja guvernerjev priložnost za izmenjavo mnenj o različnih centralnobančnih temah, leta 2022 predvsem o prednostnih nalogah in izzivih centralnih bank v povezavi s kibernetскими tveganji, o priložnostih in izzivih decentraliziranih financ, inflacijskih pričakovanjih gospodinjstev, vlogi globalnih vrednostnih verig v svetovni trgovini in dobičkonosnosti centralnih bank. Predstavniki Banke Slovenije se je leta 2022 udeležil tudi rednega srečanja delovne skupine BIS za denarno politiko srednje in vzhodne Evrope. Banka Slovenije je delničar BIS. Guverner Banke Slovenije se je junija 2022 udeležil letne skupščine BIS.

Predstavniki Banke Slovenije smo se udeleževali zasedanj nekaterih odborov in delovnih skupin Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj. Sodelovali so na sestankih Odbora za finančne trge, Delovne skupine za mednarodno naložbeno statistiko, Delovne skupine za finančne statistike, Delovne skupine za blagovno in storitveno menjavo ter zagotavljali podatke za delo Delovne skupine za mala in srednje velika podjetja ter podjetništvo.

5.2 Sodelovanje z domačimi institucijami

V Banki Slovenije smo tudi v letu 2022 dejavno sodelovali z **Ministrstvom za finance** pri pripravi zakonodajnih predlogov z bančno-finančnega področja, predvsem na ravni strokovnega usklajevanja in priprave stališč glede predlogov novih predpisov ali njihovih sprememb in dopolnitev.⁵⁰ Preteklo leto so poleg tega zaznamovale tudi številne aktivnosti, povezane z novimi omejevalnimi ukrepi zoper Rusijo in Belorusijo. Poleg v Stalni koordinacijski skupini za omejevalne ukrepe, ki jo vodi Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve, predstavniki Banke Slovenije sodelujemo tudi v Podskupini za finančne omejevalne ukrepe, ki deluje pod okriljem Ministrstva za finance. Sodelovali pa smo med drugim pri pripravi Zakona o izvajanju Uredbe (EU) o kontroli gotovine, ki se vnaša v Unijo ali iznaša iz nje, in pri pripravi podzakonskih predpisov s področja zasežene gotovine.

⁵⁰ Sodelovali smo med drugim na področju sprememb in priprave Zakona o bančništvu, Zakona o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma, Zakona o centralnem kreditnem registru, Zakona o kupcih in serviserjih kreditov, Zakona o hipotekarni in komunalni obveznici in drugih.

V Banki Slovenije zaznavamo povečan trend vprašanj in pritožb potrošnikov in tudi poslovnih subjektov, povezanih z zapiranjem ali zavračanjem odprtja transakcijskih računov. Zadevne problematike nismo zaznali le v Sloveniji, ampak se pojavlja širše v Evropski uniji in je povezana z upravljanjem s tveganji v bankah (t. i. de-risking). Zaradi njene kompleksnosti problematiko v Banki Slovenije obravnavamo osredotočeno glede na težave posameznih segmentov potrošnikov in poslovnih subjektov ter glede na najpogostejše razloge za zavračanje poslovanja bank z določenimi skupinami strank – na primer subjekti s finančnimi težavami (izvršbe, postopek osebnega stečaja), subjekti z narodnostnimi povezavami z državami, zoper katere so uvedene sankcije ali so na listah oziroma se ukvarjajo z dejavnostmi povečanega tveganja na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, delavski migranti iz tretjih držav, begunci. Odločitve o poslovanju z določeno stranko sprejme banka v skladu s svojo poslovno politiko in pri poslovnih subjektih ni posebej regulirana. Potrošnikom pa morajo banke zagotavljati pravico do osnovnega plačilnega računa, odprtje katerega lahko banka zavrne oziroma zapre samo v ozkih, zakonsko določenih pogojih: kadar bi odprtje osnovnega plačilnega računa povzročilo kršitev določb ZPPDFT; kadar potrošnik že ima plačilni račun, ki mu omogoča uporabo enakega nabora storitev kot osnovni plačilni račun, razen če potrošnik navede, da je bil obveščen, da bo ta plačilni račun zaprt; kadar potrošnik krši ali je v zadnjih treh letih kršil pogodbeno obveznost do banke ter kadar ima banka informacije, da je na plačilnem računu potrošnika, vključno z osnovnim plačilnim računom, zaradi pomanjkanja denarnih sredstev na tem računu na podlagi zakona, ki ureja izvršbo in zavarovanje, ali zakona, ki ureja davčni postopek, vzpostavljena evidenca o neizvršenih sklepih za izvršbo ali prisilno izterjavo. V Banki Slovenije smo z namenom iskanja celovitih rešitev vzpostavili dialog z zadevnimi ministrstvi, državnimi organi in tržnimi deležniki.

V okviru sprejemanja zakonodaje na ravni EU smo bili vključeni v oblikovanje stališč glede t. i. bančnega paketa (zakonodajni predlog uredbe CRR3 in direktive CRD6 za prenos Basla 3 v EU zakonodajo), zakonodajnega paketa za krepitev unije kapitalskih trgov, zakonodajnih predlogov, povezanih z izrednimi razmerami na energetskih trgih v EU ter v zvezi z zakonodajo za področje trajnostnosti in potrošniškega kreditiranja. Prav tako smo sodelovali pri pripravi stališč glede številnih delegiranih in izvedbenih aktov, ki dopolnjujejo primarno bančno in finančno zakonodajo.

Na ravni ESCB med drugim vsako leto sodelujemo pri sprejemanju mnenj Evropske centralne banke glede predlaganih aktov EU in osnutkov pravnih predpisov, ki jih v posvetovanje predložijo pristojni nacionalni organi. Tovrstno mnenje lahko ECB predloži tudi, ko zanj ni neposredno in izrecno zaprosena.

Banka Slovenije pri izvajanju nadzorniških aktivnosti na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma sodeluje z **Uradom RS za preprečevanje pranja denarja**. Skladno z običajno prakso so organizirani sestanki pred začetkom t. i. on-site pregleda z namenom izmenjave pomembnih informacij, ki lahko odločilno vplivajo na vsebino in obseg pregleda. Po opravljenem pregledu redno obveščamo UPPD o ugotovitvah in izdanih ukrepih, kot to izhaja iz ZPPDFT-2. Sodelovanje med Banko Slove-

nije in UPPD je potekalo tudi v okviru uveljavitve novega ZPPDFT-2 in pripravi podzakonskih aktov in poročila o doseženem napredku v okviru ocenjevanja Republike Slovenije s strani odbora Sveta Evrope MONEYVAL.

Agencija za javni nadzor nad revidiranjem je nadzorni organ na področju ocenjevanja vrednosti ter nadzorni in regulatorni organ na področju revidiranja subjektov javnega interesa.

Predstavniki Banke Slovenije in agencije si na skupnem sestanku, ki se praviloma izvede enkrat na leto oziroma po potrebi, ter prek pisne korespondence izmenjajo aktualne informacije na področju revidiranja bank in hranilnic ter novosti na področju regulative na področju bančne industrije z namenom zagotoviti učinkovit nadzor nad bankami in hranilnicami, bistven za urejeno delovanje bank in hranilnic. To posledično prispeva k večji finančni stabilnosti bank in hranilnic ter tako pozitivno vpliva na finančne trge.

Sodelovanje Banke Slovenije z ZBS se je nadaljevalo tudi v letu 2022. Predstavniki Banke Slovenije smo se s prispevki in razpravami udeležili več strokovnih posvetov in sej odborov, organiziranih za strokovne in vodstvene funkcije bank. Bankam so bile med drugim predstavljene novosti s področja bančne zakonodaje in trajnostnega financiranja ter nadzorniška pričakovanja na področju preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma, omejevalnih ukrepov ter potrošniškega kreditiranja in razvoja na področju trga plačil. Poleg tega smo prek ZBS banke obveščali o novostih na področju zakonodaje in pomembnejših posvetovanjih v zvezi s posameznimi regulatornimi produkti, sprejetimi na ravni EBA.

Zaposleni Banke Slovenije smo dejavni v dveh združenjih, katerih namen je povezovati in izobraževati udeležence na finančnih trgih oziroma širše v finančnem sektorju. Aktivnosti **društev ACI Slovenija**, ki povezuje več kot 100 finančnih strokovnjakov iz več kot 20 finančnih institucij, ki v Sloveniji trgujejo s finančnimi instrumenti, in društva **CFA Society Slovenia**, katerega člani so strokovnjaki s področja dejavnosti finančnega investiranja, sta v letu 2022 kot predsedujoča vodila zaposlena iz Banke Slovenije.

V skladu s 26. členom ZBS-1 o svojem delu poročamo Državnemu zboru Republike Slovenije in na vabilo sodelujemo tudi pri sestankih drugih teles DZ. Predstavniki Banke Slovenije smo leta 2022 Odboru za finance poročali v okviru predstavitve *Letnega poročila Banke Slovenije 2021 (Poročilo)* in predstavitve *Letnega poročila Odbora za finančno stabilnost*. Poročilo smo predstavili tudi Komisiji Državnega sveta za gospodarstvo, obrt, turizem in finance. Predstavnik Odbora za finance in monetarno politiko in minister za finance sta v skladu s 33. členom Zakona o Banki Slovenije redno vabljeni na seje Sveta Banke Slovenije, vendar nimata pravice glasovati. Tako se lahko izvršilna in zakonodajna veja oblasti sproti seznanjata z zadevami v pristojnosti Sveta Banke Slovenije. Predsednik oziroma predsednica Odbora za finance se leta 2022 sej ni udeleževal oziroma ni udeleževala, minister za finance pa je bil prisoten enkrat.

Sestavni del poročanja Banke Slovenije državnemu zboru so tudi računovodski izkazi Banke Slovenije, ki jih revidira neodvisni mednarodni revizor, izbran v skladu s prvim odstavkom 27. člena Statuta ESCB in ECB za triletno obdobje (52. člen ZBS-1). Statut določa, da revizijo računovodskih izkazov ECB in nacionalnih centralnih bank opravljajo neodvisni zunanji revizorji, ki jih priporoči Svet ECB, potrdi pa Svet Banke Slovenije. Revizorji so pooblaščen za pregled vseh poslovnih knjig in računov ECB in nacionalnih centralnih bank ter za pridobivanje celovitih informacij o njihovem poslovanju. Svet Banke Slovenije po predhodnem javnem zbiranju ponudb najmanj šest mesecev pred potekom pogodbe, sklenjene z revizorjem, izbere in predlaga kandidata v postopek dokončnega izbora.

7.1 Organa odločanja

Z Zakonom o Banki Slovenije sta kot organa odločanja določena guverner in Svet Banke Slovenije. Svet Banke Slovenije sestavlja pet članov, to so guverner in štiri viceguvernerji. Guverner je predsednik Sveta Banke Slovenije.⁵¹ Guverner Banke Slovenije vodi poslovanje in organizira delo ter zastopa Banko Slovenije, izvršuje odločitve Sveta Banke Slovenije, izdaja posamične in splošne akte Banke Slovenije, ki niso v pristojnosti Sveta Banke Slovenije, ter lahko izdaja tudi navodila za izvajanje sklepov Sveta Banke Slovenije.

V Banki Slovenije sta organa odločanja guverner in Svet Banke Slovenije.

Guverner Banke Slovenije je član Sveta ECB; članstvo v Svetu je *ad personam*.

Člani Sveta Banke Slovenije so neodvisni pri opravljanju nalog, določenih z Zakonom o Banki Slovenije, ter niso vezani na sklepe, stališča in navodila državnih ali katerih koli drugih organov, niti se ne smejo nanje obračati po navodila ali usmeritve. Od uvedbe evra 1. januarja 2007 člani Sveta Banke Slovenije pri uresničevanju nalog upoštevajo določila Statuta ESCB in ECB.

Svet Banke Slovenije so 31. decembra 2022 sestavljali:

- mag. Boštjan Vasle, guverner;
- mag. Tina Žumer, viceguvernerka – namestnica guvernerja;
- mag. Jožef Bradeško, viceguverner;
- mag. Milan Martin Cvikl, viceguverner;
- dr. Primož Dolenc, viceguverner.

7.2 Delovanje Sveta Banke Slovenije leta 2022

Svet Banke Slovenije odloča o zadevah v pristojnosti Banke Slovenije. Te pristojnosti določajo Zakon o Banki Slovenije in drugi zakoni, ki urejajo bančništvo, reševanje in prisilno prenehanje bank, plačilne storitve in plačilne sisteme, makrobonitetni nadzor, sistem jamstva za vloge, preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma, potrošnike kredite in devizno poslovanje.

V tem okviru Svet Banke Slovenije odloča o sprejetju podzakonskih aktov in drugih splošnih predpisov iz svoje pristojnosti. Poleg tega se opredeljuje do predlogov zakonov ter podzakonskih aktov in drugih splošnih predpisov, ki urejajo zadeve v pristojnosti Banke Slovenije, ki jih sam ne sprejema. **Na področju nadzora bank, hranilnic in drugih subjektov Svet Banke Slovenije izdaja in odvzema dovoljenja ter izreka ukrepe.**

Na podlagi Zakona o Banki Slovenije lahko Svet Banke Slovenije odloča tudi o drugih zadevah, ki zadevajo poslovanje Banke Slovenije, in sicer lahko predlaga zunanjega revizorja, ureja pravice in obveznosti iz delovnih razmerij za člane Sveta

⁵¹ Zakon o Banki Slovenije (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 59/11 in 55/17).

Banke Slovenije, ugotavlja nezdržljivost opravljanja funkcij članov Sveta Banke Slovenije in se opredeljuje do notranjih administrativnih vprašanj Banke Slovenije.

S Poslovníkom o delu Sveta Banke Slovenije so opredeljene nekatere druge naloge, pomembne za delovanje Banke Slovenije. Tako Svet Banke Slovenije odloča o strateški alokaciji finančnih naložb Banke Slovenije, povečanju osnovnega kapitala Banke Slovenije iz splošnih rezerv, delitvi presežka prihodkov nad odhodki v mejah in v obsegu, ki jih določa Zakon o Banki Slovenije, in sprejema letno poročilo ter finančni in poslovni načrt. Te odločitve zagotavljajo neodvisnost Banke Slovenije pri vodenju denarne politike.

Svet Banke Slovenije je pristojen tudi za urejanje nekaterih notranjih organizacijskih zadev Banke Slovenije, kot so imenovanja in razrešitve delavcev s posebnimi pooblastili, deluje pa tudi kot pritožbeni organ v ugovorih proti posamičnim pravnim aktom, ki jih je izdal guverner, kadar tako predvideva zakon. Sprejema tudi notranje akte o pravicah, obveznostih in odgovornostih zaposlenih v skladu z Zakonom o Banki Slovenije, podzakonske predpise, ki določajo način in obseg evidentiranja, zbiranja, obdelave, izkazovanja in prenosa podatkov in informacij, potrebnih za delovanje informacijskega sistema Banke Slovenije. Poleg tega se redno seznanja s poročili, ki mu jih pošiljajo delovna telesa oziroma strokovne službe glede izvrševanja pomembnejših nalog.

Svet Banke Slovenije odloča o zadevah s svojega področja na sejah, pri čemer je odločitev sprejeta, če zanjo glasujejo vsaj trije člani. Na seje Sveta Banke Slovenije sta vabljeni tudi minister, pristojen za finance, in predsednik Odbora za finance Državnega zbora Republike Slovenije.

Leta 2022 so se člani Sveta Banke Slovenije sestali na 19 rednih sejah, opravili pa so tudi 15 korespondenčnih sej. Skupno je Svet Banke Slovenije leta 2022 obravnaval 464 točk, od tega, kot vsako leto, največ s področja nadzora bančnega poslovanja in licenciranja, manj pa je bilo tem s področij ekonomske in denarne politike, finančne stabilnosti, reševanja bank, gotovinskega poslovanja ter področja plačilnih in poravnalnih sistemov.

7.3 Odnosi z javnostmi

V Banki Slovenije si prizadevamo za jasno, vsebinsko in učinkovito komuniciranje z vsemi javnostmi. Tako poskrbimo, da naša sporočila dosežejo pravo javnost ob pravem trenutku. S transparentnim komuniciranjem gradimo prepoznavnost Banke Slovenije ter njen ugled v domačem in tujem okolju.

Mediji in pojasnila javnosti

Leta 2022 smo prejeli in odgovorili na skupno več kot 750 novinarskih vprašanj, objavili 98 sporočil za javnost, 63 publikacij Banke Slovenije in štiri ECB publikacije. Naši predstavniki so sodelovali v osmih večjih intervjujih, dali smo 17 izjav za televizijo oziroma radio, organizirali pet novinarskih konferenc in številna neformalna srečanja za novinarje. Organizirali smo tudi štiri razprave, ki so se jih udeležili predstavniki stroke in medijev.

Naše aktivnosti so v letu 2022, poleg epidemije, najbolj zaznamovale razmere v Ukrajini, kar se je odražalo v vprašanjih novinarjev, ki so jih naslovili na nas. Pogosto so spraševali o vplivu ruske vojaške agresije na gospodarstvo, posebej je odmevalo reševanje Sberbank banke. Medije so med drugim zanimale naše napovedi –

predvsem glede inflacije, iskali so tudi informacije o gibanju obrestnih mer in menjavi ukrajinske in hrvaške valute.

Mediji so leta 2022 v povezavi z Banko Slovenije objavili več kot 2.800 medijskih objav. Nekaj več kot 60 % je bilo objav spletnih medijev – med njimi je bilo največ objav na portalih Sta.si, Finance.si, Delo.si. Tiskani mediji so v minulem letu objavili približno 28 % vseh medijskih objav o Banki Slovenije, sledijo elektronski (TV in radio).

Poleg vprašanj medijev smo leta 2022 prejeli in odgovorili še na več kot 1.400 vprašanj splošne javnosti, od posameznikov do pravnih oseb. Med drugim smo obravnavali veliko število pritožb potrošnikov, odgovorili na več vprašanj s področja numizmatike, izdaje dovoljenj in druge bančne regulative.

Publikacije

V letu 2022 smo nekoliko prenovili nabor periodičnih publikacij:

- *Pregled makroekonomskih gibanj* je izšel šestkrat. V njem smo analizirali ključna makroekonomska gibanja in podali kratkoročne modelske napovedi;
- *Polletni pregled gospodarskih in finančnih gibanj* je izhajal namesto nekdanje publikacije *Gospodarska in finančna gibanja*. Publikacija je aprila in oktobra podrobno analizirala mednarodno okolje, slovenski realni sektor, trg dela, javne finance, financiranje podjetij, gospodinjstev in bank ter inflacijo;
- *Poročilo o finančni stabilnosti*, v katerem smo na pol leta prikazali sistemska tveganja v finančnem sistemu;
- *Mesečna informacija o poslovanju bank* je vsebovala ključne podatke poslovanja in strukture bančnega sistema, aktualne mesečne podatke o obrestnih merah in nedonosnih posojilih, četrtno pa tudi podatke o poslovanju lizinških družb.

Redne periodične publikacije so bile tudi *Bilten* (mesečno), *Ekonomski odnosi Slovenije s tujino* (mesečno), *Finančni računi Slovenije* (četrtno) in *Neposredne naložbe* (letno).

Banka Slovenije ima že dolgo tradicijo izdajanja avtorskih raziskovalnih člankov. Lani so tako v zbirki *Delovni zvezki Banke Slovenije* izšli štiri članki in v zbirki *Prikazi in analize* pet člankov. Med občasnimi publikacijami pa smo izdali *Reševanje bank* – sistemska urejenost in ključni izzivi.

Izobraževalna dejavnost

Leta 2022 smo že enajsto leto zapored pod okriljem ECB organizirali tekmovanje Generacija Euro. Tekmovanje poteka v treh krogih in je namenjeno dijakom višjih letnikov srednjih šol. S tekmovanjem želimo spodbuditi mlade k pridobivanju znanj s področja ekonomije in financ ter seznanjanju z vlogo, nalogami in delovanjem ECB in Evrosistema. Tretji krog je potekal virtualno. Tekmovalci vseh finalnih ekip so kljub težjim razmeram pokazali visoko raven znanja in inovativnosti. V šolskem letu 2021/22 je zmagala ekipa Pet cekinov iz Ekonomske gimnazije in srednje šole Radovljica.

Med najboljšimi doktorskimi in magistrskimi deli smo leta 2022 s področij ekonomije, bančništva, zavarovalništva, financ in finančnega prava nagradili štiri zaključna dela.

Izobraževalne vsebine smo lani izvajali hibridno, v drugi polovici leta pa predvsem v živo. V sodelovanju z Ekonomsko fakulteto Univerze v Ljubljani smo izvajali

strokovne seminarje, sicer pa nadaljevali z izobraževalnimi dnevi, ki smo jih nekoliko razširili – ponudili smo možnost kariernega dne za gimnazijce in počitniških dni za osnovnošolce. Programov finančnega opismenjevanja se je tako lani udeležilo približno 1.500 učencev in dijakov. Že drugič zapored smo sodelovali pri dejavnostih v sklopu svetovnega tedna denarja oziroma svetovnega tedna izobraževanja o financah, ki je potekal od 21. do 27. marca 2022. Med drugim smo pripravili likovni natečaj za osnovne šole z naslovom *Moj bankovec za 15 evrov*. Svoje izdelke je poslalo skoraj 500 vrčevskih in osnovnošolskih otrok. Nagradili smo tri najboljše v treh starostnih kategorijah. V sklopu bančnih ur, ki smo jih v tem tednu pripravili za tretjo triado osnovnih šol in srednje šole, je sodelovalo približno 400 učencev in dijakov. Prvič smo pripravili tudi nagradni kviz, ki je zaživel na družabnih omrežjih, in z vodenimi ogledi muzeja v omenjenem tednu ponudili možnost izobraževanja tudi odraslim.

Za strokovno javnost smo 11. maja 2022 pripravili mednarodno konferenco *30 let neodvisnosti Banke Slovenije: Prehojena pot in sodobni izzivi*, ki je potekala spomladi ob koncu praznovanj 30. obletnice Banke Slovenije. Prvi del konference je bil namenjen našim prelomnicam v 30-letni zgodovini, drugi del pa se je osredotočil na ključne sodobne izzive centralnih bank. Spregovorili so številni ugledni domači in tuji govorci, med drugim tudi predsednica Evropske centralne banke Christine Lagarde, ki se je ob robu svojega obiska v Ljubljani na okrogli mizi srečala tudi s perspektivnimi mladimi ekonomisti – nagrajenci Banke Slovenije za najboljša magistrska in doktorska dela ter zmagovalci tekmovanja Generacija Euro.

Fotografija 5: Srečanje predsednice ECB Christine Lagarde z zmagovalno ekipo tekmovanja Generacija Euro (dijaki Ekonomske gimnazije in srednje šole Radovljica z mentorico) v Banki Slovenije

10. novembra 2022 pa smo gostili razpravo z naslovom *Povezave med ekonomskimi politikami in finančno stabilnostjo*, na kateri so spregovorili domači in tuji strokovnjaki, med drugim članica Izvršilnega odbora ECB Isabel Schnabel. Govorci so naslovili eno ključnih vprašanj, in sicer kako lahko denarna in fiskalna politika vplivata na finančno stabilnost in kako naj v procesu sprejemanja odločitev upoštevata finančne ranljivosti.

Fotografija 6: **Mednarodna razprava** Povezave med ekonomskimi politikami in finančno stabilnostjo

Okvir 8: **Krepitev finančnega opismenjevanja z mladinsko TV serijo Mladi mojstri financ**

V Banki Slovenije smo se v letu 2022 poleg posebnih izobraževalnih programov, ki potekajo v naših prostorih, lotili tudi zelo posebnega projekta finančnega opismenjevanja. V sodelovanju z zunanjimi izvajalci smo pripravili mladinsko TV serijo MMF – Mladi mojstri financ, ki je namenjena finančnemu izobraževanju otrok in mladostnikov. V njej se skupina petih najstnikovna sodobne načine spoznava z osnovnimi finančnimi pojmi, kot so inflacija, obrestna mera, kredit, varčevanje, sodobni plačilni sistemi in podobno. Pri tem pa se zapletejo v različne dogodivščine.

Fotografija 7: **Snemanje TV serije Mladi mojstri financ pred glavnim vhom Banke Slovenije**

Oblikovanje serije MMF – Mladi mojstri financ je potekalo v sodelovanju z uredništvom otroškega in mladinskega programoma TV Slovenija, s čimer smo poskrbeli, da serija izpolnjuje najnovejše strokovne standarde na področju programa za otroke in mladostnike. Namenjena je predvsem otrokom in mladostnikom druge in tretje triade osnovne šole. Ima osem med seboj povezanih delov, vsak traja dobrih deset minut in je posvečen enemu izmed finančnih pojmov. Od začetka predvajanja do pomladi 2023 je že dosegla približno 200 tisoč gledalcev. V prihodnje pa bo služila tudi kot podlaga za izobraževalna gradiva, ki jih bomo pripravili za osnovne šole, da bodo lahko učitelji omenjene pojme inovativno vpletli tudi v svoje poučevanje in tako okrepili področje finančne pismenosti.

Knjižnica Banke Slovenije

Knjižnica Banke Slovenije je specialna knjižnica, ki z naborom informacijskih virov in literature podpira strokovne delovne procese matične organizacije. Gradivo je vneseno v bazo Cobiss in tako na voljo za izposajo tudi zunanjim uporabnikom. V letu 2022 je knjižnica znova odprla vrata zunanjim uporabnikom. Naši zunanji uporabniki so večinoma specifični in knjižnico uporabljajo kot vir raziskovanj različnih ekonomskih gradiv, ki jih drugje ni mogoče dobiti. Predvsem so to različna poročila in finančni podatki svetovnih denarnih organizacij in bank (MDS, OECD, Fed).

Knjižnica hrani okoli 16 tisoč bibliografskih enot, predvsem s področij bančništva oziroma centralnega bančništva, financ, gospodarstva, zakonodaje in informacijske tehnologije. V letu 2022 smo objavili 140 elektronskih knjig. Posredovali smo 240 strokovnih elektronskih člankov in poročil različnih finančnih institucij, ki jih spremljamo. Na urejeni intranetni strani smo lansko leto ažurirali 30 elektronskih revij. Kupili smo 30 tiskanih knjig in 145 serijskih publikacij (znanstvene revije s področja financ in tuje dnevno časopisje s področja financ in ekonomije). Za zaposlene smo prek medknjižnične izposoje izposodili 200 knjig. Obnovili smo naročnine na 21 različnih bazah podatkov, ki jih zaposleni uporabljajo za svoje strokovno delo.

Mala galerija Banke Slovenije

Projekt Male galerije Banke Slovenije smo skupaj z Univerzo v Ljubljani zagnali leta 2019, od takrat pa ga redno nadgrajujemo. Tudi leta 2022 smo program galerije nadgradili s sodelovanjem z zunanjimi institucijami ter festivali s področja umetnosti in kulture.

Leta 2022 je tako devet razstav, kolikor smo jih pripravili v skladu z letnim načrtom, obiskalo 4711 obiskovalcev, kar je četrtno več kot leto prej in v letu pred začetkom epidemije.

V sodelovanju z Univerzo v Ljubljani smo v tem letu pripravili pet razstav. Svoja umetniška dela in projekte so tako v Mali galeriji predstavile študentke in študenti Fakultete za računalništvo in informatiko UL, Akademije za likovno umetnost in oblikovanje UL, Fakultete za elektrotehniko UL, Pedagoške fakultete UL, skupno razstavo pa so pripravili študentke in študentje Fakultete za arhitekturo UL in Fakultete za arhitekturo Tehnične univerze na Dunaju.

V sklopu dogodkov in mednarodnih festivalov, ki so v tem letu potekali v prestolnici, smo pripravili tri razstave v sodelovanju z zunanjimi partnerji. Ponovno smo gostili priljubljeni Festival Svetlobna gverila, na katerem so tokrat svoja dela predstavile študentke in študenti Akademije za likovno umetnost in oblikovanje UL. Prvič leto pa smo v

Mali galeriji gostili Zavod Projekt Atol, in sicer z mednarodnim projektom, ki je združil mlade umetnike iz Akademije za likovno umetnost UL, Akademije za umetnost, arhitekturo in oblikovanje v Pragi (UMPRUM) ter Akademije uprizoritvenih umetnosti v Pragi (FAMU). V oktobru pa smo, tako kot lani, gostili Mednarodni festival sodobnih umetnosti – Mesto žensk, tokrat 28. po vrsti.

Ena vidnejših razstav v letu 2022 je bila razstava z naslovom *Srce mesta*, ki smo jo pripravili ob stoletnici naše stavbe.

**Okvir 9: Razstava ob
stoletnici stavbe Banke
Slovenije *Srce mesta***

Razstava *Srce mesta* v osrčje zgodbe rojstva moderne Ljubljane postavlja gradnjo stavbe Banke Slovenije, takratne Ljubljanske kreditne banke, prve monumentalne arhitekture med obema vojnoma, ki je nedvomno nakazala nove smeri mestnega razvoja. Palača Banke izpoveduje modernistične arhitekturne tendence, ki so v naslednjih letih preobrazile ta del mesta v nov center, kaže monumentalnost in progresivnost, ki pričata o samozavesti povojnih generacij Ljubljančanov s pogledom, zazrtim v prihodnost, narokuje pa tudi nove, visoke standarde bivanja v mestu. S tem je ambiciozni projekt gradnje stavbe današnje Banke Slovenije v letih neposredno po prvi svetovni vojni napovedal nagel razvoj današnje Slovenske ceste v nov center mesta, razvoj, ki je včasih neusmiljen do starega, vendar zavezan vsestranskemu razvoju in koristi njegovih prebivalcev.

**Fotografija 8: Osrednji del
razstave *Srce mesta***

Po razstavi nas je popeljala množica starih podob, razglednic, dokumentov in načrtov, ki izpričujejo projekt medvojne modernizacije mestnega središča, njegove arhitekture in urbanistične preobrazbe, pa tudi drobci novega vsakdana, meščanskega življenja, priljubljenih koticikov takratnih Ljubljančanov in točk, ki jih v svoji dnevni rutini obiskujemo še danes. Za razstavo smo posneli tudi dokumentarni film z istim naslovom, ki izčrpno pripoveduje o preteklosti in sedanosti bančne palače. *Srce mesta* je tako zgodba o tem, kako preteklost neposredno živimo danes in kako je vsak korak naprej nemogoč brez pogleda nazaj.

Muzej Banke Slovenije

V Muzeju Banke Slovenije smo v drugem letu delovanja kljub omejitvam zaznali porast obiska in oblikovali več zanimivih dejavnosti za obiskovalce. Muzej Banke Slovenije je namenjen obiskovalcem vseh starostnih obdobij. V njem na didaktičen in tudi igriv način spoznajo zgodovinsko vlogo Banke Slovenije ob osamosvojitvi, kako Banka Slovenije kot centralna banka opravlja nadzor nad bankami, skrbi za stabilnost cen in finančnega sistema ter kako skupaj z drugimi centralnimi bankami Evrosistema odloča v Svetu Evropske centralne banke.

Tudi leta 2022 smo obeležili vse pomembnejše kulturne in muzejske datume. Pripravili smo prilagojeno vodstvo po muzeju za otroke in vodstvo za odrasle ter poseben kratek film o muzeju in vidnejših eksponatih, ki smo ga objavili na družabnih omrežjih, posebne programe za otroke in odrasle smo izvedli tudi 3. decembra, ko v slovenskih kulturnih ustanovah poteka t. i. Ta veseli dan kulture. Ogled muzeja je del vseh izobraževalnih dejavnosti, delovanje muzeja pa smo tudi v letu 2022 predstavili številnim domačim in tujim visokim gostom ter pripravili posebna vodstva za strokovne skupine drugih finančnih institucij v državi.

Delovanje Muzeja Banke Slovenije se je tudi leta 2022 prilagajalo aktualnim epidemiološkim razmeram, zato je bil obisk v zimskem in zgodnje spomladanskem času omejen, obiski so delno omejeni tudi z odpiralnim časom, saj je za nenapovedane obiskovalce odprt le tretji četrtek v mesecu, za najavljene obiskovalce pa smo prilagodljivi. Kljub temu je lani muzej obiskalo približno 300 obiskovalcev oziroma 1800 obiskovalcev, če upoštevamo še udeležence izobraževalnih programov.

Februarja 2022 je zaživel projekt e-novičnik Muzeja Banke Slovenije, ki izide vsak drugi četrtek v mesecu in prinaša zanimive informacije za vse naročnike. V njem objavljamo tako novice iz muzeja kot aktualne novice iz centralnobančnega sveta, didaktične igre in kvize ter zanimive povezave, fotografije in napovedujemo dogodke, na katere vabimo tudi širšo javnost.

**Okvir 10: Koncert
slovenske glasbe kot
sklepni dogodek
praznovanja 30-letnice
Banke Slovenije**

Dogodke, ki so zaznamovali našo 30-letnico delovanja, smo zaključili s koncertom Glasba slovenskih skladateljev, ki je 1. julija 2022 potekal v Slovenski filharmoniji. Na njem je violinistka Tanja Sonc v sodelovanju z ekipo mladih glasbenikov izvedla skladbe slovenskih skladateljev: Lucijana Marije Škerjanca, Alojza Srebotnjaka, Marijana Lipovška, Nenada Firšta, Huga Wolfa, Slavka Osterca in Matije Krečiča. Izbor skladb predstavlja poklon pomembnim slovenskim glasbenim ustvarjalcem, ki skupaj s številnimi drugimi umetniki tvorijo enega najmočnejših stebrov narodne zavesti.

Koncert je bil odprt za splošno javnost, njegov obisk pa brezplačen, s čimer smo omogočili udeležbo vsem ljubiteljem klasične glasbe. Koncert je del projekta Glasba slovenskih skladateljev, ki je v ospredje postavil violino Jean Baptista Vuillauma iz leta 1850. Tako je pod našim pokroviteljstvom izšla tudi zgoščenka z isto vsebino, pravitako lahko skladbam prisluhnete na vseh najbolj priljubljenih digitalnih glasbenih platformah.

**Fotografija 9: Nastopajoči
na koncertu v počastitev
30-letnice Banke Slovenije
v veliki dvorani Slovenske
filharmonije**

7.4 Upravljanje tveganj

Upravljanje tveganj spremljamo in nadziramo na podlagi strukturiranega sistemskega pristopa, ki je določen s krovnim okvirom za upravljanje tveganj. Krovni okvir opredeljuje glavne vrste tveganj, s katerimi se pri opravljanju nalog soočamo in jih upravljamo.

Delovanje sistema za upravljanje tveganj je usmerjeno v podporo organom odločanja Banke Slovenije pri upravljanju tveganj, predvsem z zagotavljanjem strukturirane in celovite informacije o tem, kakšna je v danem trenutku celotna izpostavljenost tveganjem ter kako lahko nenehno dejavno obvladujemo/blazimo prepoznana tveganja v celoti. Upravljanje tveganj v Banki Slovenije ni samostojen poslovni proces, ločen od glavnih dejavnosti in poslovnih procesov Banke Slovenije, temveč je sestavni del odgovornosti poslovođenja in sestavni del vseh poslovnih procesov, vključno s strateškim načrtovanjem ter vsemi projekti in procesi upravljanja sprememb. Dejavnosti, ki zagotavljajo učinkovit proces upravljanja tveganj, so vključene v poslovne načrte vseh naših organizacijskih ravni.

Sistem upravljanja tveganj je zasnovan na trinivojskem modelu obrambnih linij pred tveganji, ki ga opisuje krovni okvir upravljanja tveganj. Delovanje sistema zagotavlja prepoznavanje tveganj, ki bi lahko ogrozila uresničevanje strateških in drugih ciljev banke. Okvir upravljanja opredeljuje glavne strateške elemente sistema za upravljanje tveganj ter predstavlja izhodišče za podrejene akte, politike, metodologije in navodila za upravljanje prepoznanih vrst tveganj.

Prvo obrambno linijo predstavljajo organizacijske enote, ki s svojimi poslovnimi odločitvami dejavno upravljajo konkretna prepoznana tveganja in so predvsem odgovorne za implementacijo področnih politik upravljanja posameznih vrst tveganj.

Shema 3: Trinivojski sistem obrambnih linij pred tveganji v Banki Slovenije

Vir: Krovni okvir upravljanja tveganj v Banki Slovenije.

Druga obrambna linija so odbori Banke Slovenije, služba Upravljanje tveganj in Služba za skladnost. Glavni namen odborov je podpora guvernerju ali Svetu Banke Slovenije pri rednem spremljanju, koordinaciji in informiranju o upravljanju tveganj. Na podlagi enotno definiranega sistema služba Upravljanje tveganj usklajuje delovanje podsistemov za upravljanje finančnega, operativnega, strateškega, informacijskega,

pravnega, projektnega in drugega tveganja ter načine našega odziva na izpade poslovanja zaradi morebitnih izrednih okoliščin (neprekinjeno poslovanje za različno dolga obdobja poslovanja v izrednih razmerah). Služba za skladnost pri ocenjevanju operativnega tveganja zagotavlja splošna mnenja o tveganjih skladnosti ter se po potrebi opredeljuje do samoocen in načrtov za obvladovanje tveganj skladnosti, ki jih pripravijo skrbniki procesov.

S službo Upravljanje tveganj sta povezana dva odbora Banke Slovenije s pristojnostmi pri upravljanju tveganj: Odbor za tveganja in Investicijski odbor. Prvi deluje večinoma na področju nefinančnih tveganj, drugi pa ima na podlagi mandata Sveta Banke Slovenije pristojnosti na področju upravljanja finančnih tveganj finančnih naložb Banke Slovenije. V preteklem letu se je Odbor za tveganja sestel osemkrat in obravnaval 54 točk predvsem s področja operativnih tveganj in tveganj informacijske varnosti, Investicijski odbor pa se je sestel trinajstkrat in obravnaval 109 točk, in sicer predvsem s področja upravljanja finančnih naložb Banke Slovenije.

Tretjo obrambno linijo tvorita Notranja revizija in Revizijski odbor. Služba Upravljanje tveganj poroča Revizijskemu odboru o delovanju integriranega sistema za upravljanje tveganj. Svet Banke Slovenije je zavezan k vzpostavitvi celovitega in učinkovitega sistema upravljanja tveganj, ki zmanjšuje nastanek za Banko Slovenije nepredvidljivih posledic. Svet Banke Slovenije redno letno pregleduje izvajanje krovnega okvira in razpravlja o aktualnih vprašanjih, povezanih z upravljanjem tveganj.

7.5 Skladnost poslovanja

Banka Slovenije prizadeva zgraditi in ohraniti zaupanje državljanov v dobro upravljanje Banke Slovenije pri izvajanju njenih javnih nalog. S tem ciljem je Banka Slovenije vzpostavila funkcijo skladnosti poslovanja. Funkcija skladnosti poslovanja je del sistema upravljanja in vodenja na vseh ravneh upravljanja ter neločljivi del vseh procesov Banke Slovenije, ki jih operativno izvajajo posamezne organizacijske enote oziroma vodstvo.

Služba za skladnost skrbi za uresničevanje učinkovitega sistema upravljanja skladnosti ter dopolnjuje sistem kontrol in ravnovesij na ravni banke za uresničevanje skupnih ciljev, vrednot in strategije banke, z upoštevanjem organizacije ter odgovornosti in pristojnosti na različnih ravneh. Služba za skladnost v tem okviru spremlja skladnosti poslovanja banke in ravnanj zaposlenih s predpisi, internimi akti, kodeksi in standardi, ter skrbi za širitev kulture skladnosti, ki spodbuja zakonito, pošteno, etično in transparentno delovanje banke in zaposlenih.

Služba za skladnost je pri svojem delovanju neodvisna od drugih organizacijskih enot ter poroča neposredno guvernerju. Pooblaščenec za skladnost poslovanja o svojem delu enkrat letno poroča Svetu Banke Slovenije in Revizijskemu odboru.

Kodeks Banke Slovenije določa pravila etičnega ravnanja za zaposlene v Banki Slovenije in druge osebe, ki za Banko Slovenije na podlagi pogodbe, dogovora ali sporazuma opravljajo delo ali storitev ali izvajajo dejavnost. Kodeks Banke Slovenije uveljavlja visoke standarde etičnega ravnanja zaposlenih v skladu s skupnimi smernicami in vrednotami, ki se oblikujejo v okviru ESCB in ECB. V skladu s sprejetimi etičnimi standardi morajo zaposleni pri svojem zasebnem delovanju preprečevati in se izogibati nasprotju interesov v razmerju do Banke Slovenije ter poročati o okoliščinah, ki lahko pomenijo nasprotje interesov. Služba za skladnost v okviru svojega delovanja skrbi za stalno usposabljanje zaposlenih glede zahtevanih ravnanj v skladu z zahtevami in zavezami

na področju skladnosti poslovanja ter svetuje organom in poslovnim enotam pri notranjih ureditvah in procesih.

Zaposleni ali tretje osebe, ki razpolagajo z informacijami o morebitnih kršitvah ali spornih ravnanjih zaposlenih v Banki Slovenije, kadar opravljajo naloge ali izvajajo pooblastila za Banko Slovenije, lahko Banki Slovenije prijavijo sporno ravnanje. Prijavo obravnava posebna komisija, v kateri sodeluje tudi pooblaščenec za skladnost, po postopku, ki je opredeljen z notranjim aktom, ter za notranje prijavitelje zagotavlja zaščito identitete in varstvo pred povračilnimi ukrepi. V letu 2022 je komisija prejela tri prijave, v dveh primerih so bili zoper zaposlene predlagani delovnopравни ukrepi in organizacijski ukrepi za izboljšanje poslovanja.

7.6 Notranja revizija

Notranje revidiranje je neodvisna in nepristranska dejavnost dajanja zagotovil in svetovanja, zasnovana za dodajanje vrednosti in izboljševanje delovanja organizacije. Organizaciji pomaga uresničevati njene cilje s sistematičnim in metodičnim ocenjevanjem in izboljševanjem uspešnosti obvladovanja tveganj, kontrolnih postopkov in upravljanja organizacije.

Cilj delovanja Notranje revizije je pomagati poslovodstvu Banke Slovenije pri izboljševanju kakovosti, gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja v okviru veljavne zakonodaje, sprejete strategije, poslovnih politik in poslovnih načrtov Banke Slovenije. Notranja revizija pri svojem delu namenja posebno pozornost preverjanju in ocenjevanju sistema notranjih kontrol in obvladovanja tveganj Banke Slovenije.

Notranja revizija je pri svojem delovanju neodvisna od drugih organizacijskih enot ter je organizacijsko neposredno podrejena in odgovorna guvernerju.

Notranja revizija izvaja revizijske posle funkcij, procesov, podatkov/informacij, projektov in sistemov na vseh področjih poslovanja Banke Slovenije ter pri vseh elementih poslovanja Evrosistema, ESCB in SSM, prisotnih v Banke Slovenije.

Notranja revizija je odgovorna za:

- pripravo in izvedbo svojega letnega načrta dela;
- poročanje o izidih izvedenih poslov, ki lahko vključuje presojo, ali:
 - so tveganja, povezana z doseganjem strateških ciljev, ustrezno identificirana in obvladovana;
 - so ravnanja zaposlenih in pogodbenikov skladna z zakoni, predpisi, politikami in notranjimi akti;
 - so rezultati aktivnosti skladni s postavljenimi cilji;
 - se aktivnosti izvajajo učinkovito;
- spremljanje in ocenjevanje izvajanja izdanih priporočil ter za poročanje o njihovi realizaciji;
- svetovanje glede dobrih poslovnih praks, korporativnega upravljanja, notranjih kontrol in na področju preprečevanja prevar;
- koordinacijo aktivnosti vzvezi z zunanjim revizorjem računovodskih izkazov Banke Slovenije in skladov, ki so v njenem upravljanju.

Notranja revizija o izidih izvedenih poslov, ugotovitvah, izvrševanju izdanih priporočil, drugih izvedenih aktivnostih in uspešnosti svojega dela periodično poroča Revizijskemu odboru Banke Slovenije, guvernerju in Svetu Banke Slovenije.

7.7 Revizijski odbor

Banka Slovenije ima poleg internih delovnih teles vzpostavljen tudi Revizijski odbor, katerega cilj je izboljševati upravljanje z izvajanjem dodatnega neodvisnega nadzora, ob notranji reviziji in zunanjem revizorju. Revizijski odbor Banke Slovenije, ki ga vodi zunanji strokovnjak, deluje kot posvetovalni organ Sveta Banke Slovenije, in sicer tako, da oblikuje mnenja in nasvete, ki Svetu Banke Slovenije pomagajo pri odločanju glede:

- celovitosti in zanesljivosti finančnih informacij;
- pregleda nad notranjimi kontrolami in obvladovanjem tveganj;
- izvajanja nalog revidiranja Banke Slovenije ter
- zagotavljanja skladnosti z zakoni, predpisi in kodeksi ravnanja.

Revizijski odbor Banke Slovenije deluje kot posvetovalni organ Sveta Banke Slovenije s ciljem izboljševati upravljanje prek izvajanja dodatnega neodvisnega nadzora.

Revizijski odbor se je leta 2022 sestal osemkrat. Med drugim je obravnaval in razpravjal o poročilu zunanjega revizorja o revidiranih računovodskih izkazih in načinu poteka revizije Banke Slovenije, Sklada za reševanje bank, Sklada za jamstvo vlog in Sklada za reševanje in jamstvo vlog za leto 2021. Čeprav Banka Slovenije ni zavezanec na podlagi Uredbe 537/2014/EU in Direktive 2014/56/EU (revizija subjektov v javnem interesu), je zunanji revizor leta 2022 (kot že v letih 2021 in 2020) na zaprosilo Revizijskega odbora poročilo po opravljeni zaključni reviziji prilagodil v skladu z 11. členom navedene uredbe, ki predpisuje obvezne sestavine za dodatno poročilo revizijski komisiji.⁵²

Revizijski odbor se je seznanil tudi s poročili o delu Notranje revizije, podajal mnenja glede izvedenih revizijskih poslov, spremljal izvrševanje priporočil Notranje revizije in aktivnosti zunanjega revizorja ter obravnaval poročila Komisije za preiskavo internih kršitev v Banki Slovenije.

Poleg tega se je Revizijski odbor v letu 2022 seznanil s poročili o tveganjih v Banki Slovenije, ki jih je pripravila služba Upravljanje tveganj ter z načrtom dela Službe za skladnost in njenim poročilom o delu v preteklem letu.

⁵² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0537>.

7.8 Upravljanje podatkov

Podatki so strateškega pomena za Banko Slovenije in ključni sestavni del večine poslovnih procesov, posledično je učinkovito upravljanje podatkov naloga vseh zaposlenih v Banki Slovenije. Upravljanje podatkov (ang. data management) v Banki Slovenije obsega številne vidike: podatkovno arhitekturo, podatkovno modeliranje, podatkovno skladišče in orodja poslovnega obveščanja, metapodatke, šifrante, kakovost podatkov in samo upravljanje podatkov (angl. data governance). Ključno vlogo pri tem procesu ima Služba za upravljanje podatkov, ki predstavlja drugo (koordinativno) raven izmed treh nivojev upravljanja podatkov. Prva (operativna) raven so skrbniki podatkov oddelkov in služb, ki so lastniki podatkov, tretja (strateška) raven pa organa Banke Slovenije. Mandat službe je osredotočen na:

- vzpostavitev in spremljanje procesa upravljanja podatkov;
- vzpostavitev učinkovite infrastrukture upravljanja podatkov in podatkovne arhitekture ter
- koordinacijo procesov, vezanih na nove in spremenjene podatkovne zahteve.

Shema 4: Upravljanje podatkov

Vir: Banka Slovenije.

V letu 2022 so pomembnejše aktivnosti potekale na področju oblikovanja poročevalskega okvirja in ciljne podatkovne arhitekture. V zadnjem letu je prišlo do reaktivacije mešane delovne skupine za poročanje, ki deluje pod okriljem ZBS, v okviru katere sodeluje tudi Banka Slovenije kot zunanji opazovalec. Med poglavitnimi izzivi delovne skupine je potreba po centralnem usklajevanju novih in spremenjenih regulatornih podatkovnih zahtev. Čedalje pomembnejšo vlogo pri oblikovanju poročevalskega okvira imajo tudi evropski projekti integracije poročanja (npr. projekt ESCB Integrated reporting framework, IReF). Interne aktivnosti so se nadaljevale tudi na področju načrtovanja ciljne podatkovne arhitekture in procesov upravljanja podatkov. Prav sodobna podatkovna arhitektura skupaj z agilnimi procesi, ki jo podpirajo, je nujna za prilagoditve na izzive, ki prihajajo.

7.9 Poslovanje Banke Slovenije v letu 2022

Rezultati, predstavljeni v računovodskih izkazih Banke Slovenije, odražajo finančni učinek izvajanja njenih nalog in ciljev.

Gibanja v bilanci stanja leta 2022

Bilančna vsota je na dan 31. decembra 2022 znašala 33,1 mrd EUR in je bila manjša v primerjavi s stanjem ob koncu leta 2021 (33,2 mrd EUR).

Na strani sredstev so se povečali neto nakupi vrednostnih papirjev za izvajanje denarne politike v višini 0,8 mrd EUR in zmanjšalo stanje operacij dolgoročnejšega refinanciranja bank v višini 1,6 mrd EUR. Največjo izpostavljenost v okviru naložb v vrednostne papirje denarne politike predstavljajo obveznice Republike Slovenije (15,0 mrd EUR).

Na strani obveznosti so se znižale vloge poslovnih bank (za 0,9 mrd EUR) ter evrske vloge države in drugih komitentov (za 0,9 mrd EUR). Za 1,7 mrd EUR se je povečala obveznost do Evrosistema iz prilagoditve evrskih bankovcev. Ta obveznost predstavlja razliko med vrednostjo bankovcev, ki pripada Banki Slovenije kot pravni izdajateljici v deležu 0,44 % vseh bankovcev v obtoku v Evrosistemu, in vrednostjo bankovcev, ki jih je Banka Slovenije dejansko dala v obtok.

Navedena gibanja so vplivala na povečanje terjatve Banke Slovenije iz čezmejnih transakcij z drugimi nacionalnimi centralnimi bankami in ECB prek sistema TARGET2 (za 0,7 mrd EUR).

Finančni rezultati leta 2022

Glavni vir naših prihodkov so obresti od instrumentov in portfeljev denarne politike ter od lastnih naložb v vrednostne papirje. Neto obrestni prihodki so v letu 2022 znašali 130,8 mio EUR in so bili za 29,6 mio EUR nižji v primerjavi s predhodnim letom. Glavni razlog je bil dvig ključnih obrestnih mer s ciljem normalizacije denarne politike, kar zaradi obrestno občutljivostne vrzeli negativno vpliva na finančni rezultat. Navedeno pomeni, da na večji del svojih kratkoročnih obveznosti plačujemo višje obresti, medtem ko se večji del naših dolgoročnejših sredstev obrestuje po bistveno nižjih obrestnih merah.

Realiziran prihodek pri prodaji vrednostnih papirjev in valutnih pozicij je znašal 8,9 mio EUR. Pospešena normalizacija denarnih politik je precej vplivala na finančne trge. Kot posledica višjih obrestnih mer so v letu 2022 močno upadle vrednosti obveznic, tako v evrskem kot tudi zunaj evrskega območja. Zaradi povečanja strahu pred recesijo so upadle tudi cene delnic. Tržna vrednost številnih vrednostnih papirjev v lastnih portfeljih Banke Slovenije se je zmanjšala zaradi povečanja zahtevanih donosnosti v letu 2022. Ob koncu leta Banka Slovenije prevrednoti svoje pozicije na tržne cene in tečaje ter negativne učinke vrednotenja izkazuje kot odhodek. V letu 2022 je bilo teh odhodkov za 225,2 mio EUR ter so bili posledica nižjih tržnih cen vrednostnih papirjev in tečajev valut ob koncu leta glede na povprečno ceno pozicij. Glede na izpostavljenost Banke Slovenije finančnim tveganjem se lahko oblikujejo splošne rezervacije za pokrivanje odhodkov iz sprememb obrestnih mer, tečajev in cen ter kreditnih dogodkov. V začetku leta smo imeli na podlagi preteklega poslovanja oblikovanih za 684 mio EUR splošnih rezervacij. Če se uresničijo ocenjena tveganja, za katera so bile predhodno oblikovane splošne rezervacije, in posledično nastane izguba, se ta najprej pokriva iz presežka prihodkov nad odhodki. Če ta ne zadošča, Banka Slovenije koristi splošne rezervacije. V letu 2022 so se tako za kritje odhodkov, ki so bili posledica izpostavljenosti finančnim tveganjem, sprostile rezervacije v neto višini 138,5 mio EUR. Dodatno oblikovanih rezervacij za zaposlene in znana tveganja je bilo za 1,1 mio EUR. Neto provizije (14,3 mio EUR), prihodki od lastniških deležev (6,0 mio EUR), neto rezultat združevanja denarnih prihodkov Evrosistema (-27,4 mio EUR) in drugi prihodki (2,7 mio EUR) so v letu 2022 skupaj znašali -4,4 mio EUR. Stroškov poslovanja je bilo v letu 2022 za 45,9 mio EUR. Banka Slovenije je tako dosegla presežek prihodkov nad odhodki v višini 1,7 mio EUR. Delitev rezultata bo izvedena v skladu z veljavno zakonodajo.

Tabela 5: Vplačila Banke Slovenije v proračun Republike Slovenije (v mio EUR)

Leto	Presežek	Zakonska obveza vplačila v proračun RS	Vplačilo v proračun RS
2018	63,4	15,9	15,9
2019	180,7	45,2	45,2
2020	81,0	20,2	20,2
2021	37,1	9,3	9,3
2022	1,7	0,4	0,4
Skupaj			91,0

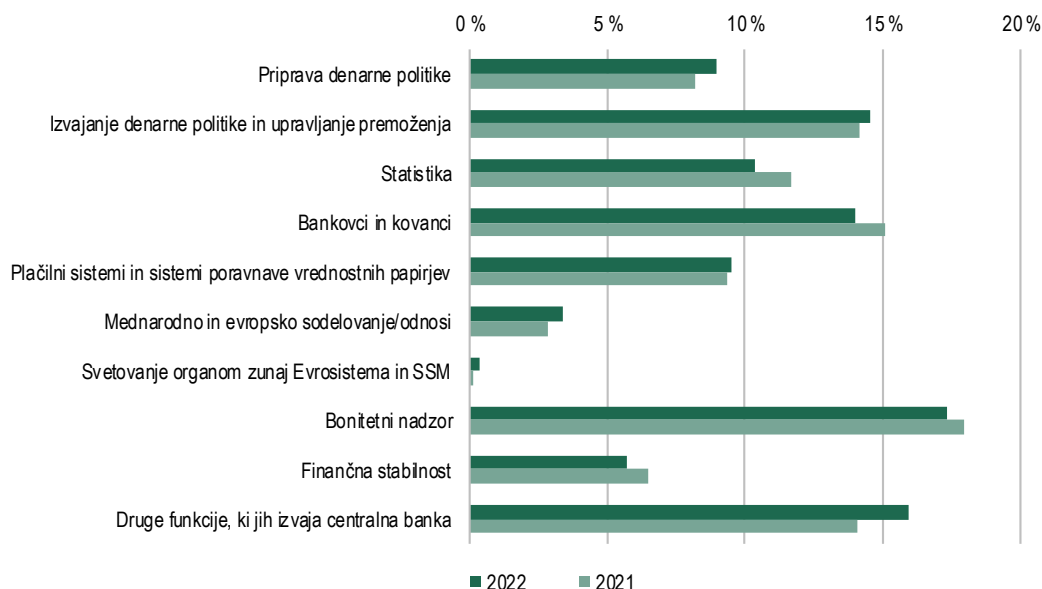
Vir: Banka Slovenije.

Stroški poslovanja

Poslovni stroški so posledica izvajanja naših zakonsko določenih nalog. Slika 29 prikazuje razdelitev stroškov po nalogah, ki poleg neposrednih stroškov vključujejo tudi pripisane posredne stroške podpornih funkcij (informacijske tehnologije, računovodstva, pravne službe in podobnih notranjih storitev).

Stroški poslovanja so v letu 2022 znašali 45,9 mio EUR in so bili za 2,8 mio EUR višji od predhodnega leta. Stroški dela predstavljajo večino stroškov našega poslovanja (66 %). Vključujejo stroške plač in druge stroške dela skupaj s pripadajočimi davki in prispevki. V letu 2022 so znašali 30,1 mio EUR (28,8 mio EUR v letu 2021). Povečanje je posledica zvišanja izhodiščne plače v skladu s Sporazumom o usklajevanju izhodiščne plače, uvedbe organizacijskih sprememb ter spremembe kvalifikacijske strukture zaposlenih prek fluktuacije in napredovanj. Drugi poslovni stroški, stroški tiskanja bankovcev, amortizacija osnovnih sredstev in drugi stroški so v skupni višini znašali 15,7 mio EUR ter so bili za 1,5 mio EUR višji od stroškov iz leta 2021.

Slika 28: Razdelitev stroškov po posameznih nalogah (v %)

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 6: Bilanca stanja za obdobje 2018–2022 na dan 31. decembra (v mio EUR)

Aktiva	2018	2019	2020	2021	2022
1. Zlato in terjatve v zlatu	115	138	158	165	174
2. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v tuji v aluti	699	763	911	1.836	1.955
3. Terjatve do rezidentov evrskega območja v tuji v aluti	94	37	33	25	41
4. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v ev rih	1.224	1.365	1.209	1.079	1.089
5. Posojila kreditnim institucijam evrskega območja iz denarne politike v ev rih	1.102	995	1.377	2.363	771
6. Druge terjatve do kreditnih institucij evrskega območja v ev rih	0	0	0	4	5
7. Vrednostni papirji rezidentov evrskega območja v ev rih	11.290	11.355	14.888	17.782	18.470
8. Javni dolg v ev rih	-	-	-	-	-
9. Terjatve znotraj Evrosistema	1.564	3.748	7.024	9.501	10.163
10. Naporavnane postavke	-	-	-	-	0
11. Druga sredstva	342	412	396	402	467
Skupaj aktiva	16.429	18.815	25.995	33.157	33.136
Pasiva	2018	2019	2020	2021	2022
1. Bankovci v obtoku	5.559	5.740	6.355	6.842	6.964
2. Obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja iz denarne politike v ev rih	3.391	4.348	7.097	9.748	8.877
3. Druge obveznosti do kreditnih institucij v ev rih	-	-	17	582	377
4. Izdani dolžniški certifikati	-	-	-	-	-
5. Obveznosti do drugih rezidentov evrskega območja v ev rih	3.780	3.416	5.735	6.489	5.837
6. Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v ev rih	63	134	34	292	269
7. Obveznosti do rezidentov evrskega območja v tuji v aluti	5	6	6	6	37
8. Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v tuji v aluti	-	-	-	-	-
9. Protipostavka dodeljenih SDR	262	266	254	962	974
10. Obveznosti znotraj Evrosistema	1.502	2.815	4.333	5.909	7.599
11. Naporavnane postavke	-	-	-	4	5
12. Druge obveznosti	137	145	109	125	175
13. Rezervacije	594	573	622	697	559
14. Računi vrednotenja	103	163	189	241	208
15. Kapital in rezerve	970	1.027	1.163	1.224	1.251
16. Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	63	181	81	37	2
Skupaj pasiva	16.429	18.815	25.995	33.157	33.136

Vir: Banka Slovenije.

Tabela 7: **Izkaz poslovnega izida za obdobje 2018–2022 (v mio EUR)**

	2018	2019	2020	2021	2022
1. Neto obrestni prihodki	133	140	150	160	131
2. Neto rezultat iz finančnih sredstev, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja	-84	31	-51	-79	-79
3. Neto prihodki od provizij	10	11	13	13	14
4. Drugi prihodki	42	39	10	-14	-19
5. Stroški poslovanja	-38	-40	-41	-43	-46
Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	63	181	81	37	2

Vir: Banka Slovenije.

Zaposleni

Zaposleni v Banki Slovenije pri opravljanju javnih pooblastil in nalog spoštujejo visoke standarde etičnega ravnanja v skladu s skupnimi smernicami in vrednotami, ki se oblikujejo v okviru ESCB in ECB. Doseganje in izvajanje teh standardov je bistveni pogoj za izgradnjo in ohranitev zaupanja državljanov v dobro in odgovorno upravljanje Banke Slovenije pri izvajanju njenih javnih nalog. Banka Slovenije je s Kodeksom Banke Slovenije določila temeljna pravila ravnanja zaposlenih, s katerimi se zagotavlja in krepi neodvisno, objektivno in strokovno izvajanje nalog.

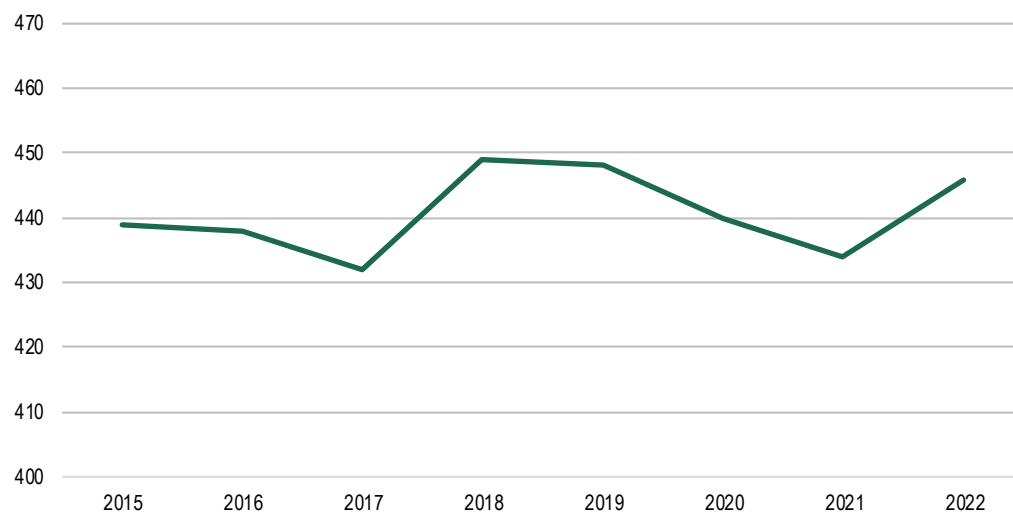
Leta 2022 smo na kadrovske in organizacijske področje nadaljevali dobre prakse delovanja ter uvajanje novih pristopov in sprememb na strateški in operativni ravni. Banka Slovenije je že nekaj let prejemnica naziva Ugledni delodajalec in imetnica polnega certifikata Družini prijazno podjetje. V letu 2022 smo bili še med prejemniki posebne zahvale, ki jo podelijo podjetjem, ki se odločijo za podaljšanje polnega certifikata ter uvajanje novih dodatnih ukrepov za izboljšanje možnosti usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja zaposlenih. Skladno z razmerami v državi smo tudi v Banki Slovenije prilagajali količino dela od doma glede na stanje epidemiološke slike.

Razpisali smo 28 prostih delovnih mest, na katere se je skupaj prijavilo 548 kandidatov. Največ interesa je bilo za področje analitike, kadrov, referentsko delo in področje nadzora. Zaposlili smo 18 novih sodelavcev, šest se jih je vrnilo z mobilnosti iz ECB. V preteklem letu so se upokojili štiri zaposleni, petnajst sodelavcev svojo kariero nadaljuje zunaj Banke Slovenije in ESCB, šest zaposlenih pa se je za krajše ali daljše obdobje odločilo za nabiranje delovnih izkušenj v ECB. Povprečna starost zaposlenih v banki je bila lani 46 let. Povprečna starost zaposlenih se je zvišala za pet mesecev ter je tako ob koncu leta 2022 znašala 46 let in pet mesecev. Med centralnimi bankami Evrope še vedno veljamo za neke vrste posebnice, saj imamo med zaposlenimi več žensk (53 %) kot moških (47 %). Na vodstvenih pozicijah je zaposlenih 41 % žensk. V Banki Slovenije ima 77 % zaposlenih najmanj sedmo stopnjo izobrazbe.

V Banki Slovenije je bilo 31. decembra 2022 efektivno zaposlenih 446 oseb.⁵³

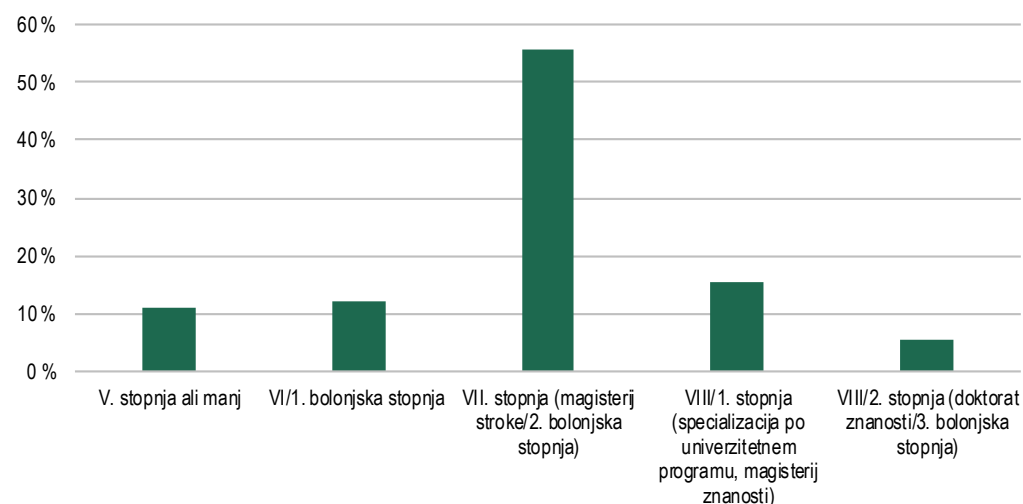
⁵³ Število efektivno zaposlenih: v to število so vključeni vsi, ki so bili na dan poročanja prisotni na delovnem mestu (upoštevajo se tudi vsi, ki so na dan poročanja koristili letni dopust ali so bili kratkoročno bdniško odsotni).

Slika 29: Število efektivno zaposlenih v Banki Slovenije 31. decembra 2022

Vir: Banka Slovenije.

Slika 30: Izobrazbena struktura zaposlenih 31. decembra 2022

Vir: Banka Slovenije.

7.10 Postopki pred sodišči

Konec leta 2022 je bilo odprtih devet upravnih sporov, od tega je Banka Slovenije v treh sporih zoper odločbo Informacijskega pooblaščenca stranska udeleženka, v enem primeru pa kot tožeča stranka v sporu izpodbijanja njegove odločbe. V petih primerih je bila Banka Slovenije tožena v zvezi z izdanimi odločbami v nadzorniških in drugih postopkih.

Banka Slovenije je bila konec leta 2022 kot tožena ali sotožena stranka ali kot stranska udeleženka udeležena v 154 odprtih pravnih postopkih, ki se skoraj vsi nanašajo na odškodninske zahtevke imetnikov kvalificiranih obveznosti bank, ki so bile predmet izrednih ukrepov v letih 2013 in 2014.

Odprt je tudi en delovnopravni spor, v katerem je Banka Slovenije tožena stranka.

Glede izdanih odločb o prekršku sta bili konec leta 2022 odprti dve sodni zadevi, kot stečajna upnica pa je Banka Slovenije udeležena v petih stečajnih postopkih.

V postopku pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije sta bili na dan 31. decembra 2022 odprti dve zadevi.

Pregled odgovornosti Sveta Banke Slovenije

Zakon o Banki Slovenije nalaga Banki Slovenije pripravo računovodskih izkazov, tako da resnično in pošteno prikazujejo finančno stanje Banke Slovenije in presežek ali primanjkljaj v tem obdobju. Računovodske izkaze sprejme Svet Banke Slovenije. Pri pripravi računovodskih izkazov je Banka Slovenije dolžna:

- izbrati primerne računovodske usmeritve in jih dosledno uporabljati;
- jih presojati in ocenjevati z vidika utemeljenosti in previdnosti;
- ugotoviti, ali so bili dosledno uporabljeni veljavni računovodski standardi, to so Smernica Evropske centralne banke z dne 3. novembra 2016 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2016/34) (in kasnejšimi spremembami te smernice)¹ in določbe Zakona o Banki Slovenije, ki se nanašajo na računovodenje in
- pripraviti računovodske izkaze skladno z načelom časovne neomejenosti poslovanja, razen v primeru, ko ni mogoče izhajati iz predpostavke, da bo Banka Slovenije nadaljevala s poslovanjem.

Svet Banke Slovenije je odgovoren za primerno ukrepanje za zaščito sredstev Banke Slovenije.

¹ Uradni list EU, L 347, 20.12.2016, str. 37-86, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

Poročilo neodvisnega revizorja

Svetu Banke Slovenije

Naše mnenje

Po našem mnenju so računovodski izkazi Banke Slovenije (»Banka«) v vseh pomembnih pogledih pripravljeni v skladu s Smernico Evropske centralne banke (EU) 2016/2249 z dne 3. novembra 2016 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2016/34, vključno z naknadnimi spremembami smernice) in v skladu z določbami Zakona o Banki Slovenije, ki se nanaša na računovodenje (skupaj »Okvir poročanja Banke Slovenije«).

Kaj smo revidirali

Računovodski izkazi Banke obsegajo:

- bilanco stanja na dan 31. december 2022,
- izkaz poslovnega izida za tedaj končano leto,
- povzetek bistvenih računovodskih usmeritev in druge pojasnjevalne informacije.

Podlaga za mnenje

Revizijo smo opravili v skladu z Mednarodnimi standardi revidiranja (MSR). Naša odgovornost na podlagi teh standardov je opisana v poročilu v delu *Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov*.

Verjamemo, da so pridobljeni revizijski dokazi zadostna in ustrezna podlaga za naše revizijsko mnenje.

Neodvisnost

V skladu z Mednarodnim kodeksom etike za računovodske strokovnjake (vključno z Mednarodnimi standardi neodvisnosti), ki ga je izdal Odbor za mednarodne standarde etike za računovodske strokovnjake (Kodeks IESBA), ter etičnimi zahtevami, ki se nanašajo na revizijo računovodskih izkazov v Sloveniji, potrjujemo svojo neodvisnost od Banke. Potrjujemo, da smo izpolnili druge etične obveznosti v skladu s temi zahtevami in Kodeksom IESBA.

Odgovornosti posloводства Banke in Revizijskega odbora Banke za računovodske informacije

Posloводство je odgovorno za pripravo računovodskih izkazov v skladu z Okvirom poročanja Banke, in za tako notranje kontroliranje, kot je potrebno v skladu z odločitvijo posloводства, da omogoči pripravo računovodskih izkazov, ki ne vsebujejo pomembno napačnih navedb zaradi prevare ali napake.

Posloводство je pri pripravi računovodskih izkazov odgovorno za oceno sposobnosti Banke, da nadaljuje kot delujoče podjetje, razkritje zadev, povezanih z delujočim podjetjem, in uporabo predpostavke delujočega podjetja, kot podlago za računovodenje, razen če namerava posloводство Banko likvidirati ali zaustaviti poslovanje, ali če nima druge možnosti, kot da napravi eno ali drugo.

Svet Banke Slovenije in Revizijski odbor Banke Slovenije sta odgovorna za nadzorovanje postopka računovodskega poročanja.

Revizorjeva odgovornost za revizijo računovodskih izkazov

Naša cilja sta pridobitev sprejemljivega zagotovila, da računovodski izkazi kot celota ne vsebujejo pomembno napačnih navedb zaradi prevare ali napake, in izdaja poročila neodvisnega revizorja, ki vključuje naše mnenje. Sprejemljivo zagotovilo je visoka stopnja zagotovila, vendar pa ni garancija, da bo revizija, opravljena v skladu z MSR, vedno odkrila pomembno napačno navedbo, kadar ta obstaja. Napačne navedbe lahko nastanejo zaradi prevare ali napake in velja, da so pomembne, če bi lahko posamično ali skupaj razumno pričakovali, da vplivajo na poslovne odločitve uporabnikov, sprejete na podlagi teh računovodskih izkazov.

Kot del revizije v skladu z MSR uporabljamo strokovno presojo in ohranjamo poklicno nezaupljivost med revizijo. Prav tako:

- prepoznamo in ocenimo tveganja pomembno napačnih navedb v računovodskih izkazih zaradi prevare ali napake, oblikujemo in izvajamo revizijske postopke v odziv na taka tveganja in pridobimo revizijske dokaze, ki so zadostni in ustrezni, da zagotavljajo podlago za naše mnenje. Tveganje, da ne bi odkrili pomembno napačne navedbe, ki je posledica prevare, je višje kot tveganje, ki je posledica napake, saj lahko prevara vključuje tajno dogovarjanje, ponarejanje, namerne opustitve, napačne predstavitve ali izogibanje notranjim kontrolam;
- pridobimo razumevanje o notranjem kontroliranju, ki je pomembno za revizijo, da bi oblikovali revizijske postopke, ki so ustrezni v danih okoliščinah, vendar pa ne za izražanje mnenja o učinkovitosti notranjega kontroliranja Banke;
- presodimo ustreznost uporabljenih računovodskih usmeritev in sprejemljivost računovodskih ocen ter z njimi povezanih razkritij, ki jih je pripravilo poslovodstvo;
- ugotovljamo ustreznost uporabe podlage računovodenja za delujoče podjetje s strani poslovodstva in ali na podlagi pridobljenih revizijskih dokazov obstaja pomembna negotovost v povezavi z dogodki ali pogoji, ki lahko vzbudijo bistven dvom glede sposobnosti Banke, da nadaljuje kot delujoče podjetje. Če presodimo, da obstaja pomembna negotovost, moramo v revizorjevem poročilu opozoriti na s tem povezana razkritja v računovodskih izkazih ali prilagoditi mnenje, če so taka razkritja neustrezna. Naši sklepi temeljijo na revizijskih dokazih, ki smo jih pridobili do datuma poročila revizorja. Vendar lahko prihodnji dogodki ali pogoji povzročijo, da Banka preneha delovati kot delujoče podjetje;
- ovrednotimo splošno predstavitev, strukturo in vsebino računovodskih izkazov, vključno z razkritji, in ali računovodski izkazi predstavljajo osnovne posle in dogodke na način, ki dosega pošteno predstavitev.

Svet Banke Slovenije in Revizijski odbor Banke Slovenije med drugimi zadevami obveščamo o načrtovanem obsegu in časovnem načrtu revizije in bistvenih revizijskih ugotovitvah, vključno z bistvenimi pomanjkljivostmi pri notranjem kontroliranju, ki jih ugotovimo med revizijo.

Za in v imenu družbe PricewaterhouseCoopers d.o.o.:

Damjan Ahčin
Direktor, pooblaščen revizor

Ljubljana, Slovenija, 4 April 2023

Ustanovitev

Banka Slovenije je bila ustanovljena z Zakonom o Banki Slovenije z dne 25. junij 1991. Banka Slovenije je pravna oseba javnega prava, ki samostojno razpolaga z lastnim premoženjem. Banka Slovenije je v izključni državni lasti s finančno in upravljalno avtonomijo. Njeno delovanje nadzira Državni zbor Republike Slovenije. Temeljni cilj Banke Slovenije je stabilnost cen. Pri zagotavljanju tega cilja si Banka Slovenije prizadeva za finančno stabilnost, upoštevajoč načeli odprtega tržnega gospodarstva in proste konkurence. V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se z dnem uvedbe eura kot valute Republike Slovenije pri uresničevanju nalog Banke Slovenije v celoti upoštevajo določila Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in Statut ESCB in ECB².

Računovodske politike

Prezem eura

Republika Slovenija je prevzela euro kot novo domačo valuto 1. januarja 2007. Banka Slovenije je postala del Evrosistema in prevzela odgovornost za oblikovanje in uresničevanje denarne politike in izvajanje skupnih strateških ciljev ESCB³.

Računovodska načela in standardi

Banka Slovenije uporablja kot pravno podlago za računovodstvo in poročanje Smernico Evropske centralne banke z dne 3. november 2016 o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (prenovljen) (ECB/2016/34) (Računovodska smernica). V skladu z Zakonom o Banki Slovenije in Statutom ESCB in ECB je to pravno podlago sprejel Svet Banke Slovenije na svoji 342. seji dne 20. decembra 2006.

Računovodski izkazi so izkazani v skladu z zahtevami vrednotenja, kot jih opredeljuje Računovodska smernica.

V primerih, ki niso pokriti z Računovodsko smernico ali le-ta vsebuje določbe v obliki priporočil, se uporabljajo pravila vrednotenja v skladu z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja, veljavnimi v EU, ter Zakonom o Banki Slovenije.

Osnovna načela

Računovodski izkazi so pripravljani v skladu s predpisi, ki urejajo računovodske postopke in postopke poročanja v Evrosistemu, ki upoštevajo računovodska načela, harmonizirana v zakonodaji Evropske skupnosti, ter v skladu s splošno sprejetimi mednarodnimi standardi računovodskega poročanja v EU in Zakonom o Banki Slovenije.

Uporabljena so naslednja osnovna računovodska načela:

- ekonomska realnost in preglednost: računovodske metode in finančno poročanje morajo odražati ekonomsko realnost, morajo biti pregledne in upoštevati kakovostne značilnosti razumljivosti, ustreznosti, zanesljivosti in primerljivosti;
- previdnost: vrednotenje sredstev in obveznosti ter pripoznavanje prihodkov mora biti izvedeno previdno. V skladu z Računovodsko smernico to pomeni, da se nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja ne pripoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, temveč se evidentirajo neposredno na računih vrednotenja, in da se nerealizirani negativni učinki vrednotenja ob koncu leta izkažejo v izkazu poslovnega izida, če presegajo pozitivne učinke vrednotenja, evidentirane na ustreznem računu vrednotenja;
- pomembnost: odstopanja od računovodskih pravil so dovoljena samo, če se lahko zanje utemeljeno šteje, da so v celotnem okviru in predstavitvi računovodskih izkazov nepomembna;
- doslednost in primerljivost: merila za vrednotenje bilance stanja in priznavanje prihodkov se uporabljajo dosledno v smislu enotnosti in kontinuiranosti pristopa, da se zagotovi primerljivost podatkov v računovodskih izkazih;
- načelo časovne neomejenosti delovanja: izkazi se pripravijo na podlagi načela časovne neomejenosti delovanja;

² Protokol (št. 18) (dodatek št. 3) o Statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke (Protokol dodan Pogodbi o ustanovitvi Evropske skupnosti, Uradni list EU, C 191, 29.07.1992).

³ Izraz 'ESCB (Evropski sistem centralnih bank)' se nanaša na 27 nacionalnih centralnih bank (NCB) držav članic Evropske skupnosti na dan 31. december 2022 ter Evropsko centralno banko (ECB). Izraz 'Evrosistem' se nanaša na 19 NCB držav članic Monetarne unije ter ECB na isti datum.

- načelo upoštevanja nastanka poslovnega dogodka: prihodki in stroški se priznajo v obračunskem obdobju, v katerem so zasluženi oziroma povzročeni, in ne v obdobju, v katerem so prejeti oziroma plačani;
- dogodki po datumu bilance stanja: sredstva in obveznosti je potrebno prilagoditi za dogodke, ki se zgodijo med datumom letne bilance stanja in datumom, ko Svet Banke Slovenije potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembno vplivajo na pošteno predstavitev stanja sredstev in obveznosti na datum bilance stanja.

Prepoznavanje sredstev in obveznosti

Sredstvo ali obveznost se pripozna v bilanci stanja, ko je verjetno, da se bodo Banki Slovenije v prihodnosti zaradi njega povečale oziroma zmanjšale gospodarske koristi, da so bila vsa bodoča tveganja in povračila prenesena na Banko Slovenije, ter ko ima sredstvo ali obveznost ceno oziroma vrednost, ki jo je mogoče zanesljivo izmeriti.

Pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla

V skladu z opredelitvijo alternativnega pristopa evidentiranja poslovnih dogodkov v Računovodski smernici se transakcije finančnih sredstev in obveznosti znotraj leta odražajo na računih na dan, na katerega so bile poravnane.

Za transakcije v tuji valuti, ki so sklenjene v enem letu ter zapadejo v naslednjem letu, se uporablja pristop evidentiranja poslovnih dogodkov na datum sklenitve posla. Transakcije se evidentirajo na zabilančnih računih na datum sklenitve posla. Na datum poravnave se zabilančne knjižbe stornirajo in transakcije se evidentirajo v bilanci. Nakupi in prodaje tuje valute vplivajo na neto pozicijo tuje valute na datum sklenitve posla in realiziran rezultat od prodaje se prav tako obračuna na datum sklenitve posla.

Transakcije z vrednostnimi papirji se evidentirajo v skladu s pristopom evidentiranja poslovnih dogodkov na datum poravnave. Razmejene obresti, premija in diskont od finančnih instrumentov v tuji valuti se izračunajo in evidentirajo dnevno od datuma poravnave ter tudi dnevno vplivajo na pozicijo tuje valute.

Preračun tujih valut

Transakcije v tuji valuti, pri katerih tečaj glede na euro ni določen, se evidentirajo v bilanci stanja po tržnih tečajih, veljavnih na dan transakcije. Konec leta se finančna sredstva in obveznosti prevrednotijo po tekočih tržnih tečajih na zadnji dan v letu, ki so razvidni iz dnevne tečajnice referenčnih tečajev ECB. To se uporablja enotno za bilančne in zabilančne transakcije. Prevrednotenje se izvaja po posameznih valutah.

Prihodki in odhodki se preračunajo po tečajih, veljavnih na datum evidentiranja.

Zlato in terjatve v zlatu

Zlato in terjatve v zlatu se vrednotijo po tržni ceni, veljavni konec leta. Razlike vrednotenja pri zlatu zaradi cene in tečaja se ne obravnavajo ločeno, ampak se knjiži skupen učinek vrednotenja zlata na osnovi cene v eurih za unčo zlata, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na dan bilance stanja.

Vrednostni papirji za namene denarne politike

Dolžniški vrednostni papirji za namene denarne politike, ki se izvaja v obravnavanem obdobju, se evidentirajo na podlagi amortizirane nabavne vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev.

Drugi vrednostni papirji

Tržni vrednostni papirji (z izjemo dolžniških vrednostnih papirjev za namene denarne politike, ki se izvaja v obravnavanem obdobju, ter tistih, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti') in podobna sredstva se vrednotijo bodisi po tržnih cenah ali pa na podlagi ustrezne krivulje donosnosti, veljavnih na datum bilance stanja, po posameznih vrednostnih papirjih. Opcije, vgrajene v vrednostne papirje, za namene vrednotenja niso ločene. Na dan 31. december 2022 so bile za vrednotenje uporabljene tržne cene na 30. december 2022.

Tržni dolžniški vrednostni papirji v posesti do dospelosti in netržni vrednostni papirji se vrednotijo po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev. Nelikvidni lastniški deleži in vsi ostali lastniški instrumenti, ki so trajna naložba, se vrednotijo po nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev.

Investicijski skladi se vrednotijo po tržnih cenah na neto osnovi in ne na podlagi osnovnega finančnega premoženja, če izpolnjujejo vnaprej določena merila glede stopnje vpliva Banke Slovenije na tekoče poslovanje sklada, pravnega statusa sklada in načina ocenjevanja naložbe. Med različnimi investicijskimi skladi ni netiranja nerealiziranih učinkov vrednotenja.

Transakcije posojanja vrednostnih papirjev v skladu s pogodbami o posojanju vrednostnih papirjev se izvajajo kot del upravljanja sredstev Banke Slovenije. Transakcije posojanja vrednostnih papirjev so varovane z ustreznim zavarovanjem. Prihodek od posojanja je evidentiran v izkazu poslovnega izida. Postopek posojanja se vrši preko agentskih in skrbniških bank. Nedospele transakcije konec leta so evidentirane zabilančno.

Opredmetena osnovna sredstva

Amortizacija se obračunava linearno s pričetkom v mesecu po nabavi, tako da se odpisuje nabavna vrednost sredstev skozi leta njihove ocenjene življenjske dobe po naslednjih letnih odstotnih stopnjah:

	2022	2021
Zgradbe	1,3 – 1,8%	1,3 – 1,8%
Računalniška oprema	20 – 33%	20 – 33%
Druga oprema	10 – 25%	10 – 25%

Dobiček oziroma izguba pri prodaji osnovnih sredstev sta določena kot razlika med izkupičkom pri prodaji in neodpisano vrednostjo sredstva ter se prikazujeta kot prihodek oziroma odhodek v izkazu poslovnega izida.

Med osnovnimi sredstvi Banka Slovenije izkazuje tudi nepremičnine v Avstriji. Slednje so prikazane v srednjem intervalu ocenjenih poštenih vrednosti in se ne amortizirajo. Poštena vrednost temelji na srednji vrednosti razpona ocenjene vrednosti, ki je bila podana s strani pooblaščenega zunanjega cenilca (Banka Slovenije vrednoti te nepremičnine vsakih pet let; zadnje vrednotenje je bilo izvedeno leta 2019). Tak način vrednotenja podaja bolj primerno in natančno stanje bralcu računovodskih izkazov.

Najemi

Za vse dolgoročne najeme, ki vključujejo opredmeteno osnovno sredstvo, se s tem povezana pravica do uporabe sredstva in obveznost pripoznata v bilanci stanja na datum začetka najema po sedanji vrednosti prihodnjih najemnin in sta vključena v postavko sredstev 'Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva' in postavko obveznosti 'Razno'. Sredstva, ki predstavljajo pravico do uporabe, se vrednotijo po nabavni vrednosti, zmanjšani za amortizacijo, ki se obračunava po linearni metodi.

ECB ključ za vpis kapitala

Ključ za vpis kapitala je merilo relativne velikosti držav članic EU in je sestavljen v razmerju 50:50, upoštevajoč BDP in število prebivalcev. Ključ se uporablja kot osnova za razporeditev deležev posamezne NCB v kapitalu ECB ter ga je potrebno v skladu s Statutom ESCB in ECB prilagoditi vsakih pet let oziroma ob vsakokratni spremembi sestave nacionalnih centralnih bank ESCB.

Ključ za vpis kapitala v okviru Evrosistema je delež posamezne NCB v skupnem ključu članic Evrosistema in se uporablja kot osnova za razporeditev denarnega prihodka, prihodka ECB od euro bankovcev v obtoku, neto prihodka ECB iz naslova vrednostnih papirjev za namene denarne politike ter dobička/izgube ECB.

Bankovci v obtoku

ECB in NCB članic evrskega območja, ki skupaj sestavljajo Evrosistem, izdajajo euro bankovce^{4,5}. Skupna vrednost euro bankovcev v obtoku se razporedi centralnim bankam Evrosistema na zadnji delovni dan vsakega meseca v skladu s ključem za razdelitev bankovcev⁶.

ECB je dodeljen 8-odstotni delež celotne vrednosti euro bankovcev v obtoku, ostalih 92% pa je dodeljenih NCB glede na njihove deleže v ključu za vpis kapitala ECB. Delež bankovcev, dodeljen vsaki NCB, je prikazan v postavki obveznosti bilance stanja 'Bankovci v obtoku'.

⁴ Sklep Evropske centralne banke z dne 13. december 2010 o izdajanju eurobankovcev (prenovljen) (ECB/2010/29), Uradni list EU, L 35, 09.02.2011, str. 26-30, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

⁵ Hrvatska narodna banka je članica Evrosistema šele od 1. januarja 2023 dalje.

⁶ Ključ za razdelitev bankovcev predstavlja odstotke, ki izhajajo iz upoštevanja deleža ECB v celotni količini izdanih euro bankovcev in z uporabo ključa posamezne NCB za vpis kapitala ECB.

Razlika med vrednostjo euro bankovcev, dodeljenih posamezni NCB v skladu s ključem za razdelitev bankovcev, ter vrednostjo euro bankovcev, ki jih NCB dejansko emitira v obtok, povzroča obrestovane⁷ salde znotraj Evrosistema. Te terjatve ali obveznosti so prikazane v bilančni postavki 'Terjatve/obveznosti znotraj Evrosistema: Neto terjatve/obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Saldi znotraj ESCB/Evrosistema' v pojasnilih računovodske politike).

V obdobju petih let po letu uvedbe eura⁸ se saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razdelitve euro bankovcev, ustrezno prilagajajo z namenom izognitve pomembnejšim spremembam v relativnem prihodkovnem položaju NCB v primerjavi s preteklimi leti. Prilagoditev se izvede z upoštevanjem razlik med povprečno vrednostjo bankovcev v obtoku posamezne NCB v referenčnem obdobju⁹ in povprečno vrednostjo bankovcev, ki bi bili dodeljeni tej NCB v skladu s ključem za vpis kapitala ECB. Prilagoditev se bo sorazmerno zniževala letno do prvega dneva šestega leta po letu uvedbe eura, ko se bodo prihodki iz naslova bankovcev dodelili v celoti sorazmerno z vplačanim deležem NCB v kapitalu ECB. V obravnavanem letu takih prilagoditev ni bilo.

Obrestni prihodki in odhodki na te salde so poravnani preko računov ECB ter so prikazani pod postavko 'Neto obrestni prihodki' v izkazu poslovnega izida.

Saldi znotraj ESCB/Evrosistema

Saldi znotraj Evrosistema so prvenstveno posledica čezmejnih transakcij v EU, ki se poravnavajo v centralnobančnem denarju v eurih. Te transakcije se praviloma poravnavajo preko sistema TARGET2¹⁰ in imajo za posledico bilateralne pozicije na TARGET2 računih centralnih bank EU. Te bilateralne pozicije se dnevno netirajo in dodelijo ECB, posledično vsaka NCB v poslovnih knjigah izkazuje neto terjatev ali obveznost do ECB.

Saldo znotraj Evrosistema Banke Slovenije do ECB, ki izhaja iz TARGET2 transakcij, ter ostali saldi znotraj Evrosistema, denominirani v eurih (npr. začasne razdelitve dobička ECB nacionalnim centralnim bankam, rezultat prerazporeditve denarnega prihodka), so prikazani v bilanci stanja Banke Slovenije kot neto stanje sredstva ali obveznosti pod 'Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)' ali 'Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)'. Saldi znotraj ESCB do nacionalnih centralnih bank izven Evrosistema, ki ne izhajajo iz TARGET2 transakcij, so vključeni v postavko sredstev 'Terjatve do nerezidentov evrskega območja v eurih' ali postavko obveznosti 'Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih'.

Terjatev znotraj Evrosistema, ki izhaja iz udeležbe Banke Slovenije v ECB, se izkazuje v postavki sredstev 'Udeležba v ECB' in vključuje (i) vplačani delež NCB v vpisanem kapitalu ECB, (ii) neto znesek, ki so ga NCB plačale zaradi povečanja njihovih deležev v vrednosti lastnega kapitala ECB¹¹, ki izhaja iz vseh preteklih prilagoditev ECB ključev za vpis kapitala, in (iii) prispevek v skladu s členom 48.2 Statuta ESCB in ECB v zvezi s centralnimi bankami držav članic, katerih odstopanja so bila odpravljena.

Terjatev znotraj Evrosistema, ki je posledica prenesenih deviznih rezerv Banke Slovenije na ECB ob vstopu v Evrosistem, je denominirana v eurih in se izkazuje v postavki sredstev 'Prenesene devizne rezerve'.

Saldi znotraj Evrosistema, ki izhajajo iz razporeditve euro bankovcev znotraj Evrosistema, so vključeni v neto znesku v postavko sredstev/obveznosti 'Neto terjatve/neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema' (glej 'Bankovci v obtoku' v računovodskih politikah).

⁷ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. november 2016 o razdelitvi denarnega prihodka nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (prenovljen) (ECB/2016/36), Uradni list EU, L 347, 20.12.2016, str. 26-36, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

⁸ Leto uvedbe eura se nanaša na leto, v katerem pričnejo euro bankovci veljati kot zakonito plačilno sredstvo v državi članici. Za Banko Slovenije to pomeni leto 2007.

⁹ Referenčno obdobje se nanaša na 24 mesecev ter se prične 30 mesecev pred dnevom, ko euro bankovci postanejo zakonito plačilno sredstvo v državi članici, za Banko Slovenije je to obdobje od julija 2004 do junija 2006.

¹⁰ Transevropski avtomatizirani sistem bruto poravnave v realnem času 2 (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system 2).

¹¹ Vrednost lastnega kapitala pomeni vsoto rezerv ECB, računov vrednotenja in rezervacij, enakovrednih rezervam, zmanjšano za vse prenesene izgube iz preteklih obdobj. V primeru prilagoditev ključa za vpis kapitala ECB tekom poslovnega leta, vrednost lastnega kapitala vključuje tudi akumulirani čisti dobiček ali čisto izgubo ECB do datuma prilagoditve.

Razdelitev dobička ECB

Svet ECB je odločil, da se prihodki ECB od izdaje bankovcev, ki izhajajo iz njenega 8% deleža v celotni količini euro bankovcev, kakor tudi prihodki ECB iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih (a) po programu v zvezi s trgi vrednostnih papirjev (SMP), (b) po tretjem programu nakupa kritih obveznic (CBPP3), (c) po programu nakupa listinjenih vrednostnih papirjev (ABSPP), (d) po programu nakupa vrednostnih papirjev javnega sektorja na sekundarnih trgih (PSPP) in (e) po izrednem programu nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji (PEPP), v kolikor Svet ECB ne odloči drugače, razdelijo v januarju sledečega leta v obliki začasne delitve dobička¹². Taka odločitev se sprejme, kadar Svet ECB na podlagi utemeljene ocene, ki jo pripravi Izvršilni odbor, pričakuje, da bo ECB imela skupno letno izgubo ali da bo ustvarila letni čisti dobiček, ki bo manjši od tega prihodka. Prav tako lahko Svet ECB tudi odloči, da se ta prihodek v celoti ali delno prenese v rezervacije za finančna tveganja. Nadalje lahko Svet ECB tudi odloči, da zmanjša znesek prihodkov od izdaje euro bankovcev v obtoku, ki se razdeli v januarju, za stroške ECB v povezavi z izdajo in distribucijo euro bankovcev.

Znesek, razdeljen NCB, je vključen v postavko 'Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb' v izkazu poslovnega izida.

Rezervacije

Rezervacije so oblikovane v primeru, da za Banko Slovenije obstaja zakonska ali druga obveznost kot rezultat preteklih dogodkov, ter v primeru, da obstaja verjetnost odtoka sredstev za poravnavo obveznosti, in ko je znesek ocenljiv.

V skladu z 49. a členom Zakona o Banki Slovenije lahko Svet Banke Slovenije po uvedbi eura kot valute Republike Slovenije z namenom ohranitve realne vrednosti premoženja sprejme odločitev o oblikovanju splošnih rezervacij za pričakovana tečajna, obrestna in cenovna tveganja. Rezervacije se ne morejo oblikovati, če bi le-te skupaj z nerealiziranimi tečajnimi razlikami, učinki vrednotenja vrednostnih papirjev in učinki vrednotenja zlata presegle 20% ugotovljenega presežka prihodkov nad odhodki. Z dopolnitvijo Računovodske smernice, ki je pričela veljati konec leta 2012, je bila podana pravna podlaga tudi za oblikovanje rezervacij za kreditna tveganja. S spremembo Računovodske smernice konec leta 2019¹³, ki razširja področje oblikovanja rezervacij na vsa finančna tveganja, je Banka Slovenije v letu 2019 prvič oblikovala tudi rezervacije za delniška tveganja. Ustrezen znesek rezervacij za vsa navedena finančna tveganja se ugotavlja letno z uporabo mere tveganja 1-letni Expected Shortfall (ES) pri 99% stopnji zaupanja. ES je opredeljen kot pričakovana oz. povprečna izguba v izbranem obdobju za tiste dogodke, ki so slabši od VaR¹⁴ pri isti stopnji zaupanja in istem časovnem obdobju, pri čemer je privzeta nespremenjena sestava naložb. Banka Slovenije oblikuje tudi rezervacije na podlagi izračuna obrestno občutljivostne vrzeli. To tveganje izhaja iz rastočega bilančnega neravnovesja med kratkoročnimi obveznostmi in dolgoročnimi naložbami, ki nastaja kot posledica izvajanja denarne politike Evrosistema.

Prepoznavanje prihodkov

Prihodki in odhodki so prepoznani v poslovnem letu, v katerem so zasluženi oziroma povzročeni. Realizirani prihodki in odhodki se evidentirajo v izkazu poslovnega izida.

Od pričetka leta 2007 se tečajno in cenovno vrednotenje v skladu z Računovodsko smernico izvaja četrtletno. Neto nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja, ki izvirajo iz obdobja pred prevzemom eura, so ločeni od nerealiziranih pozitivnih učinkov vrednotenja po tem datumu. Obravnavajo se kot revalorizacijske rezerve 'iz obdobja pred prevzemom eura' ter so vključeni v postavko obveznosti 'Rezerve'.

Ob koncu leta se nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja ne prepoznajo kot prihodki v izkazu poslovnega izida, ampak se evidentirajo na računih vrednotenja na strani obveznosti bilance stanja.

Nerealizirani negativni učinki vrednotenja se prenašajo v izkaz poslovnega izida v primeru, če presežejo predhodno evidentirane pozitivne učinke vrednotenja, izkazane na pripadajočih računih vrednotenja. Ti odhodki se ne stornirajo zoper prihodnje nerealizirane pozitivne učinke vrednotenja v naslednjih letih. Nerealizirani učinki

¹² Sklep Evropske centralne banke z dne 15. december 2014 o vmesni razdelitvi prihodka Evropske centralne banke (prenovljen) (ECB/2014/57), Uradni list EU, L 53, 25.02.2015, str. 24-26, s spremembami. Neuradno prečiščeno besedilo s seznamom sprememb je dostopno [tukaj](#).

¹³ Smernica Evropske centralne banke z dne 28. novembra 2019 o spremembi Smernice o pravnem okviru za računovodstvo in finančno poročanje v Evropskem sistemu centralnih bank (ECB/2019/34), Uradni list EU, L 332, 23.12.2019, str. 184-203.

¹⁴ VaR je opredeljen kot največja možna izguba iz naslova portfelja z določeno verjetnostjo (99%) ter v določenem obdobju (eno leto) pri dani diverzifikaciji tega portfelja.

vrednotenja od vrednostnih papirjev in pozicij v tuji valuti se evidentirajo po posameznih vrednostnih papirjih in po posameznih valutah. Netiranje ni dovoljeno.

Premije in diskonti od kupljenih vrednostnih papirjev se izračunavajo in prikazujejo kot del obrestnega prihodka in se amortizirajo preko preostalega obdobja do dospelosti vrednostnega papirja z uporabo metode notranje stopnje donosa.

Stroški transakcij

Pri zlatu, tujih valutah in vrednostnih papirjih se z namenom ugotavljanja nabavne vrednosti prodanih pozicij ter izračuna učinkov tečajev in cen dnevno uporablja metoda povprečnega stroška, kot je opredeljena v Računovodski smernici.

V primeru neto nakupa valute (ali zlata) se povprečni nabavni strošek dnevnega nakupa po posameznih valutah doda poziciji preteklega dneva, da se pridobi novo tehtano povprečje posameznega tečaja (ali cene zlata). V primeru neto prodaje se izračuna realizirani rezultat na podlagi povprečnega nabavnega stroška predhodnega dne za posamezno pozicijo tuje valute.

Prihodki in odhodki od prodaje vrednostnih papirjev se izračunajo na podlagi tehtane povprečne cene posameznega vrednostnega papirja.

Tržne cene in tečaji, uporabljeni v otvoritveni bilanci stanja na dan 1. januar 2007, so predstavljali začetne povprečne stroške sredstev in obveznosti Banke Slovenije. V primeru pozicij v tuji valuti in zlata so se kot začetni stroški upoštevali tečaji, veljavni 1. januarja 2007, kot jih je sporočila ECB. Začetne povprečne cene portfelja vrednostnih papirjev so predstavljale cene vrednostnih papirjev na dan 31. december 2006, ki so služile kot izhodišče za amortizacijo premije in diskonta ter izračun realiziranih prihodkov in odhodkov v primeru njihove prodaje.

Izvedeni finančni instrumenti

Terminski deli valutnih zamenjav se izkazujejo v zabilančni evidenci in so vključeni v neto pozicijo tuje valute z namenom izračuna povprečnega stroška valut ter pozitivnih in negativnih tečajnih razlik. Prihodki in odhodki od terminskih delov se prepoznajo in obravnavajo podobno kot pri bilančnih instrumentih. Nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja se ne prepoznajo kot prihodek, ampak se prenesejo na račune vrednotenja. Nerealizirani negativni učinki vrednotenja se izkažejo v izkazu poslovnega izida, če presežejo predhodno ugotovljene pozitivne učinke vrednotenja, evidentirane na računih vrednotenja. Nerealizirani učinki vrednotenja terminskih delov valutnih zamenjav se evidentirajo od datuma sklenitve posla do datuma poravnave med 'Druga sredstva/obveznosti'.

Zaradi preračuna promptnih in terminskih zneskov v tujih valutah v euro po enakem tečaju valutne zamenjave ne vplivajo na izkaz poslovnega izida oziroma na račune vrednotenja na strani obveznosti.

Izkaz denarnih tokov

Ob upoštevanju vloge Banke Slovenije kot centralne banke objava izkaza denarnih tokov uporabnikom računovodskih izkazov ne bi zagotovila ustrezne dodatne informacije. Posledično izkaz denarnih tokov ni vključen v računovodske izkaze.

Obdavčitev

Banka Slovenije ni zavezana plačilu davka od dohodka pravnih oseb v Sloveniji.

Razdelitev presežka / pokrivanje primanjkljaja

V skladu z Zakonom o Banki Slovenije se presežek prihodkov nad odhodki razporedi v splošne rezerve in proračun Republike Slovenije. Nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja iz naslova sprememb tečajev in cen se v celoti prenesejo na račune vrednotenja in niso vključeni v neto finančni rezultat, ki je namenjen delitvi. Računi vrednotenja se lahko uporabijo izključno za pokrivanje primanjkljaja, ki je posledica nerealiziranih negativnih učinkov iz naslova tečajnih in cenovnih gibanj.

Primanjkljaj prihodkov nad odhodki pokriva Banka Slovenije iz splošnih rezerv. V kolikor je primanjkljaj posledica nerealiziranih tečajnih in cenovnih sprememb, se za kritje primanjkljaja uporabijo za te namene oblikovane posebne rezerve. Sredstva za pokrivanje primanjkljaja prihodkov nad odhodki, ki ga ni mogoče pokriti iz splošnih rezerv, se zagotovijo iz proračuna Republike Slovenije.

Dogodki po datumu bilance stanja

Sredstva in obveznosti so prilagojeni za dogodke, ki se pojavijo med datumom letne bilance stanja in datumom, na katerega Svet Banke Slovenije potrdi računovodske izkaze, če ti dogodki pomembneje vplivajo na stanje sredstev in obveznosti na datum bilance stanja.

V skladu s Sklepom Sveta 2022/1211/EU z dne 12. julija 2022, sprejetim v skladu s členom 140(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije, je Hrvaška 1. januarja 2023 prevzela skupno valuto. V skladu s členom 48.1 Statuta ESCB in pravnimi akti, ki jih je Svet ECB sprejel 30. decembra 2022, je Hrvatska narodna banka vplačala preostanek svojega vpisanega kapitala v ECB. V skladu s členom 48.1 v povezavi s členom 30.1 Statuta ESCB je Hrvatska Narodna Banka na ECB prenesla devizne rezerve v višini, ki ustreza njenemu deležu vpisanega kapitala. Zaradi spremembe kapitalskega ključa po vstopu Hrvatske narodne banke v Evrosistem se je delež Banke Slovenije v vplačanem kapitalu ECB zmanjšal z 0,4815% na 0,4776%. Delež Banke Slovenije v vpisanem kapitalu ECB znaša 0,3916%.

V času do 4. aprila 2023, ko so bili računovodski izkazi potrjeni s strani Sveta Banke Slovenije, so nasprotne stranke od nezapadlih operacij na dan 31. Decembar 2022 predčasno vrnilo 200 mio EUR TLTRO-III operacij (glej 'Operacije dolgoročnejšega refinanciranja' v pojasnilih bilance stanja).

Ocenjujemo, da ni bilo drugih pomembnih poslovnih dogodkov po datumu bilance stanja, ki bi vplivali na predstavljene računovodske izkaze, upoštevajoč tudi vpliv trenutne geopolitične situacije, vključno s posledicami sankcij proti Rusiji.

Spremembe računovodskih politik

V letu 2022 ni bilo sprememb računovodskih politik Banke Slovenije.

Revidiranje računovodskih izkazov

Računovodske izkaze je revidiralo podjetje PricewaterhouseCoopers d.o.o., ki je bilo imenovano za zunanjega revizorja Banke Slovenije za poslovna leta 2021 do 2023.

Bilanca stanja na dan 31. december 2022 in 31. december 2021

AKTIVA (v tisoč EUR)	Pojasnilo	31.12.2022	31.12.2021
1 Zlato in terjatve v zlatu	1	174.388	164.515
2 Terjatve do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti	2	1.954.716	1.836.066
2.1 Terjatve do Mednarodnega denarnega sklada (MDS)		1.199.616	1.192.136
2.2 Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine		755.099	643.930
3 Terjatve do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	3	41.097	25.383
4 Terjatve do nerezidentov evrskega območja v eurih	4	1.089.070	1.079.226
4.1 Računi pri bankah, naložbe v vrednostne papirje in posojila		1.089.070	1.079.226
4.2 Terjatve iz naslova posojil v skladu z ERM II		-	-
5 Posojila kreditnim institucijam evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih	5	771.320	2.363.320
5.1 Operacije glavnega refinanciranja		-	-
5.2 Operacije dolgoročnejšega refinanciranja		771.320	2.363.320
5.3 Povratne operacije finega uravnavanja		-	-
5.4 Strukturne povratne operacije		-	-
5.5 Odprta ponudba mejnega posojanja		-	-
5.6 Posojila povezana s pozivi h kritju		-	-
6 Druge terjatve do kreditnih institucij evrskega območja v eurih	6	5.422	4.185
7 Vrednostni papirji rezidentov evrskega območja v eurih	7	18.469.857	17.782.300
7.1 Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike		17.261.612	16.426.351
7.2 Drugi vrednostni papirji		1.208.245	1.355.950
8 Javni dolg v eurih		-	-
9 Terjatve znotraj Evrosistema	8	10.163.265	9.500.806
9.1 Udeležba v ECB		84.067	81.130
9.2 Prenesene devizne rezerve		194.257	194.257
9.3 Terjatve v povezavi z izdajo dolžniških certifikatov ECB*		-	-
9.4 Neto terjatve iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema		-	-
9.5 Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)		9.884.941	9.225.419
10 Neporavnane postavke	9	25	-
11 Druga sredstva	10	466.690	401.530
11.1 Kovanci evrskega območja		3.747	1.842
11.2 Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva		53.352	53.941
11.3 Ostala finančna sredstva		52.651	52.222
11.4 Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov		7.344	1.255
11.5 Aktivne časovne razmejitve		199.912	169.499
11.6 Razno		149.684	122.770
12 Primanjkljaj prihodkov nad odhodki tekočega leta		-	-
Skupaj aktiva		33.135.849	33.157.331

* Samo postavka bilance stanja ECB

PASIVA (v tisoč EUR)	Pojasnilo	31.12.2022	31.12.2021
1 Bankovci v obtoku	11	6.964.106	6.841.630
2 Obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih	12	8.876.635	9.747.814
2.1 Tekoči računi (pokrivanje sistema obveznih rezerv)		470.539	9.745.814
2.2 Odprta ponudba mejnega deponiranja		8.371.096	-
2.3 Operacije za vezane vloge		-	-
2.4 Povratne operacije finega uravnavanja		-	-
2.5 Vloge povezane s pozivi h kritju		35.000	2.000
3 Druge obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja v eurih	13	377.244	581.891
4 Izdani dolžniški certifikati		-	-
5 Obveznosti do drugih rezidentov evrskega območja v eurih	14	5.837.335	6.489.166
5.1 Obveznosti do države		5.225.946	6.086.072
5.2 Ostale obveznosti		611.389	403.094
6 Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih	15	268.723	292.230
7 Obveznosti do rezidentov evrskega območja v tuji valuti	16	37.261	6.196
8 Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti		-	-
8.1 Vpogledne in vezane vloge		-	-
8.2 Obveznosti iz naslova posojil v skladu z ERM II		-	-
9 Protipostavka dodeljenih SDR	17	973.842	961.549
10 Obveznosti znotraj Evrosistema	18	7.599.374	5.909.116
10.1 Obveznosti, ustrezne prenesenim deviznim rezervam*		-	-
10.2 Obveznosti v povezavi z izdajo dolžniških certifikatov ECB		-	-
10.3 Neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema		7.599.374	5.909.116
10.4 Druge obveznosti znotraj Evrosistema (neto)		-	-
11 Neporavnane postavke	19	5.130	3.857
12 Druge obveznosti	20	175.258	125.247
12.1 Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov		4	-
12.2 Pasivne časovne razmejitev		76.384	35.551
12.3 Razno		98.871	89.696
13 Rezervacije	21	559.342	696.739
14 Računi vrednotenja	22	208.367	241.158
15 Kapital in rezerve	23	1.251.481	1.223.607
15.1 Kapital		8.346	8.346
15.2 Rezerve		1.243.135	1.215.262
16 Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta		1.749	37.129
Skupaj pasiva		33.135.849	33.157.331

* Samo postavka bilance stanja ECB

Izkaz poslovnega izida za leti, ki sta se končali 31. decembra 2022 in 2021

(v tisoč EUR)	Pojasnilo	2022	2021
1.1	Obrestni prihodki	249.436	178.314
1.2	Obrestni odhodki	-118.665	-17.912
1	Neto obrestni prihodki	27	130.772
2.1	Realizirani prihodki / odhodki iz finančnih operacij	8.898	10.831
2.2	Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij	-225.169	-14.949
2.3	Prenos v / sprostitve rezervacij za finančna in druga tveganja	137.455	-75.176
2	Neto rezultat iz finančnih operacij, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja	28	-78.816
3.1	Prihodki od provizij	17.202	15.520
3.2	Odhodki od provizij	-2.863	-2.604
3	Neto prihodki od provizij	29	14.338
4	Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb	30	6.038
5	Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov	31	-27.434
6	Drugi prihodki	32	2.707
	Skupaj neto prihodki		47.604
7.1	Stroški dela	-30.123	-28.825
7.2	Drugi poslovni stroški	-9.177	-8.186
7.3	Amortizacija	-2.704	-2.849
7.4	Stroški tiskanja bankovcev	-2.110	-2.311
7.5	Drugi stroški	-1.741	-874
7	Skupaj stroški poslovanja	33	-45.855
8	Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta	34	1.749

Pojasnila na straneh 15 do 36 so sestavni del računovodskih izkazov.

Nerevidirani računovodski izkazi so bili 7. marca 2023 potrjeni s strani Sveta Banke Slovenije, končni računovodski izkazi pa so bili s strani Sveta Banke Slovenije potrjeni 4. aprila 2023 in podpisani s strani predsednika Sveta Banke Slovenije:

Mag. Boštjan Vasle
predsednik Sveta Banke
guverner Banke Slovenije

V skladu z 49. členom Zakona o Banki Slovenije, Banka Slovenije z računovodskimi izkazi seznanila Državni zbor Republike Slovenije.

Pojasnila k bilanci stanja

1. Zlato in terjatve v zlatu

Z izjemo zaloge zlata v Banki Slovenije, imetje Banke Slovenije v zlatu predstavlja zlato na računu pri tujih bankah. V letnem obračunu je zlato vrednoteno na osnovi cene unče zlata (ozf) v eurih, ki izhaja iz cene zlata v ameriških dolarjih na londonski borzi na dan 30. december 2022. Ta cena, ki jo je sporočila ECB, znaša 1.706,075 EUR za unčo zlata, v primerjavi z 1.609,483 na 31. december 2021. Nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja v višini 125,0 mio EUR so izkazani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	000 EUR	V unčah zlata
Stanje na dan 31. december 2020	157.809	102.216
Vrednotenje zlata ob koncu leta 2021	6.705	-
Stanje na dan 31. december 2021	164.515	102.216
Vrednotenje zlata ob koncu leta 2022	9.873	-
Stanje na dan 31. december 2022	174.388	102.216

2. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v tuji valuti

Ta postavka vključuje imetja SDR, dodeljena s strani MDS, ter terjatve v tuji valuti do nerezidentov evrskega območja, vključene v devizne rezerve Banke Slovenije.

Podpostavka 2.1 'Terjatve do Mednarodnega denarnega sklada (MDS)' sestavljajo pravice črpanja v okviru rezervne tranše in posebne pravice črpanja. Terjatve MDS obrestuje po obrestni meri, ki se izračunava tedensko.

Rezervna tranša predstavlja razliko med kvoto Slovenije v MDS in imetji MDS v eurih pri Banki Slovenije. Posebne pravice črpanja so sredstva rezerv, ki jih je kreiral MDS in razdelil svojim članicam z namenom povečanja mednarodne likvidnosti. Uporabljajo se za transakcije med uradnimi denarnimi oblastmi. SDR je opredeljen kot košarica valut. Njegova vrednost je določena kot tehtano povprečje tečajev petih valut (USD, GBP, JPY, EUR in CNY).

Vse terjatve so izkazane v bilanci stanja po tržnem tečaju 1 SDR = 1,2517 EUR (31. december 2021: 1 SDR = 1,2359 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema. Na datum bilance stanja je bil tržni tečaj SDR nad povprečnim stroškom te valute, zato so bili pozitivni učinki vrednotenja v skladu z računovodskimi pravili prepoznani v postavki obveznosti bilance stanja 'Računi vrednotenja'.

	31.12.2022		31.12.2021		Sprememba	
	000 SDR	000 EUR	000 SDR	000 EUR	000 SDR	000 EUR
Kvota	586.500	734.122	586.500	724.855	-	9.267
manj EUR imetja MDS	-423.539	-530.143	-429.539	-530.867	6.000	723
Rezervna tranša pri MDS	162.961	203.979	156.961	193.988	6.000	9.990
SDR	795.428	995.638	807.628	998.147	-12.200	-2.510
Skupaj	958.390	1.199.616	964.589	1.192.136	-6.200	7.481

Podpostavka 2.2 'Računi pri bankah in naložbe v vrednostne papirje, tuja posojila in druge terjatve do tujine' vključuje sredstva v tuji valuti, naložena pri nerezidentih evrskega območja. Sredstva v tuji valuti so v tej podpostavki izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 30. december 2022.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	1.466	4.690	-3.224
Dolžniški vrednostni papirji	412.825	369.829	42.995
Investicijski skladi	340.809	269.411	71.398
Skupaj	755.099	643.930	111.169

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
USD	676.520	615.461	61.059
CNY	77.971	28.024	49.947
Druge valute	608	445	163
Skupaj	755.099	643.930	111.169

Delitev dolžniških vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	46.841	46.763	77
Od 1 do 5 let	224.854	151.838	73.016
Več kot 5 let	141.130	171.229	-30.099
Skupaj	412.825	369.829	42.995

3. Terjatve do rezidentov evrskega območja v tuji valuti

Sredstva v tuji valuti, naložena pri rezidentih evrskega območja, so naložena v vpogledne vloge ter dolžniške vrednostne papirje v tuji valuti.

Sredstva v tuji valuti so izkazana v evrski protivrednosti, izračunani na podlagi tržnih tečajev na dan 30. december 2022.

Sestava sredstev v tuji valuti glede na vrsto naložbe:

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	8	23	-15
Dolžniški vrednostni papirji	41.088	25.360	15.728
Skupaj	41.097	25.383	15.713

Valutna struktura sredstev v tuji valuti:

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
USD	41.097	25.383	15.713
Skupaj	41.097	25.383	15.713

Delitev dolžniških vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	13.151	2.329	10.822
Od 1 do 5 let	27.938	23.031	4.907
Skupaj	41.088	25.360	15.728

4. Terjatve do nerezidentov evrskega območja v eurih

Sredstva v eurih, naložena pri nerezidentih evrskega območja, ki so vključena v to bilančno postavko, so naložena v vpogledne vloge in dolžniške vrednostne papirje.

Sestava sredstev v EUR glede na vrsto naložbe:

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne vloge	0	0	-
Dolžniški vrednostni papirji	1.089.070	1.079.226	9.844
Skupaj	1.089.070	1.079.226	9.844

Delitev dolžniških vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	171.950	465.154	-293.204
Od 1 do 5 let	703.604	450.415	253.189
Več kot 5 let	213.516	163.657	49.859
Skupaj	1.089.070	1.079.226	9.844

5. Posojila kreditnim institucijam evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih

Ta postavka izkazuje operacije, ki jih izvaja Banka Slovenije v okviru enotne denarne politike Evrosistema in odraža obseg in strukturo refinanciranja slovenskih kreditnih institucij s strani Banke Slovenije.

Celotno imetje sredstev iz naslova denarne politike v Evrosistemu znaša 1.324.347 mio EUR (2021: 2.201.882 mio EUR), od tega Banka Slovenije izkazuje 771 mio EUR (2021: 2.363 mio EUR). V skladu s 32.4 členom Statuta ESCB in ECB se izgube pri izvajanju denarne politike, v kolikor bi se realizirale, na podlagi odločitve Sveta ECB v celoti porazdelijo med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v ključu za vpis kapitala ECB (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

Izgube se lahko realizirajo samo v primeru neplačila nasprotne stranke ter hkratne nezadostne povrnitve sredstev iz prodaje zavarovanja, ki ga je zagotovila nasprotna stranka. Za posebej določena zavarovanja, ki jih NCB lahko sprejme po lastnem preudarku, je bila na podlagi odločitve Sveta ECB delitev tveganj izključena.

Operacije dolgoročnejšega refinanciranja so namenjene zagotavljanju dodatnega dolgoročnejšega refinanciranja nasprotnim strankam. Izvajale so se po fiksni obrestni meri s polno dodelitvijo.

Poleg serije sedmih ciljno usmerjenih operacij dolgoročnejšega refinanciranja (TLTRO-III), ki je bila uvedena v 2019, je Svet ECB decembra 2020 tej seriji dodal tri dodatne operacije, ki so bile izvedene med junijem in decembrom 2021. Ročnost operacij je tri leta. Na prvih sedmih TLTRO-III operacijah imajo udeleženci po 12 mesecih po poravnavi posamezne TLTRO-III operacije, od septembra 2021, možnost na četrletni ravni predčasno prekiniti ali zmanjšati obseg operacije. Za osmo in naslednje TLTRO-III operacije imajo udeleženci opcijo predčasnega povračila na četrletni ravni, začeti junija 2022. Skladno s prvotno odločitvijo Sveta ECB je lahko kot najnižja končna možna obrestna mera za vsako TLTRO-III operacijo uporabljena povprečna obrestna mera mejnega depozita, veljavna v času trajanja operacije. Poleg tega je Svet ECB leta 2020¹⁵ kot odgovor na COVID-19 šok sklenil, da lahko obrestna mera za obdobje med 24. junijem 2020 in 23. junijem 2021 in za obdobje med 24. junijem 2021 in 23. junijem 2022 – tako imenovano posebno obdobje obrestovanja in dodatno posebno obdobje obrestovanja – znaša 50 bazičnih točk pod povprečno obrestno mero mejnega depozita, ki je veljala v istem obdobju, vendar v nobenem primeru ne sme biti višja od -1%. Nadalje je Svet ECB 27. oktobra 2022 sklenil, da bo od 23. novembra 2022 do datuma dospelosti ali datuma predčasnega vračila vsake nepravilne operacije TLTRO-III, obrestna mera za te operacije indeksirana na povprečno uporabljeno ključno obrestno mero ECB v tem obdobju. Istega dne je Svet ECB sklenil, da se uvedejo trije dodatni datumi prostovoljnega predčasnega vračila, da se udeležencem v operacijah TLTRO-III zagotovi dodatne možnosti za delno ali celotno vračilo zadevnih TLTRO-III operacij pred njihovo dospelostjo.

Dejanske obrestne mere bodo znane šele ob dospelosti ali predčasnem poplačilu posamezne operacije, pred tem je zanesljiva ocena možna le v primeru, da so bili podatki o obrestnih merah za posebno obdobje obrestovanja in dodatno posebno obdobje obrestovanja že posredovani nasprotnim strankam. To pomeni, da je bil za računovodske izkaze 2022 za izračun TLTRO-III razmejenih obresti uporabljen naslednji pristop: (i) do 23. junija 2022 obrestne mere, veljavne v dodatnem posebnem obdobju obrestovanja, ki so bile sporočene nasprotnim strankam 10. junija 2022, (ii) za obdobje od 24. junija 2022 do 22. novembra 2022 obrestna mera, vezana na povprečno uporabljeno

¹⁵ Odločitev Sveta ECB 30. aprila 2020 in 10. decembra 2020.

ključno obrestno mero ECB od dneva poravnave do 22. novembra 2022, in (iii) za obdobje od 23. novembra 2022 do 31. decembra 2022 obrestna mera, indeksirana glede na povprečno uporabljeno ključno obrestno mero ECB v tem obdobju. Poleg tega se v letu 2022 upošteva tudi vpliv sprememb obrestnih mer v letu 2022 na obresti v obdobju pred posebnim obdobjem obrestovanja.

Nadalje so od štirih izrednih nepogojevanih operacij dolgoročnejšega refinanciranja ob pandemiji (PELTRO), dodeljenih četrletno v letu 2021, vsaka z ročnostjo približno enega leta, tri zapadle tekom leta 2022. Te operacije so zagotovile likvidnostno varovalo bančnemu sistemu evrskega območja in prispevale k ohranjanju nemotene delovanja denarnega trga v podaljšanem obdobju pandemije. PELTRO so se izvajale v obliki avkcij s fiksno obrestno mero in polno dodelitvijo. Obrestna mera je za 25 bazičnih točk nižja od povprečne obrestne mere, ki se je uporabljala v operacijah glavnega refinanciranja Evrosistema v času trajanja posamezne PELTRO operacije. Slovenske nasprotne stranke pri avkcijah PELTRO niso sodelovale.

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Operacije dolgoročnejšega refinanciranja	771.320	2.363.320	-1.592.000
Skupaj	771.320	2.363.320	-1.592.000

6. Druge terjatve do kreditnih institucij evrskega območja v eurih

Ta postavka v višini 5,4 mio EUR obsega terjatve do kreditnih institucij, ki niso povezane z operacijami denarne politike. Sredstva so naložena v vpogledne vloge.

7. Vrednostni papirji rezidentov evrskega območja v eurih

Ta postavka obsega vrednostne papirje za namene izvajanja denarne politike in druge vrednostne papirje izdajateljev evrskega območja, denominirane v eurih.

Podpostavka 7.1 'Vrednostni papirji za namene izvajanja denarne politike' na dan 31. december 2022 zajema vrednostne papirje, ki jih je Banka Slovenije pridobila v okviru tretjega programa nakupa kritih obveznic (CBPP3)¹⁶, programa nakupa vrednostnih papirjev javnega sektorja na sekundarnih trgih (PSPP)¹⁷ in programa nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji (PEPP)¹⁸.

Tekom prvega četrtertja 2022 je Evrosistem nadaljeval z neto nakupi vrednostnih papirjev v okviru programa nakupov vrednostnih papirjev (APP)¹⁹, mesečni neto nakupi so v povprečju znašali 20 milijard EUR. V marcu 2022 je Svet ECB sprejel odločitev²⁰ o prilagoditvi neto nakupov na 40 milijard EUR v aprilu, 30 milijard EUR v

¹⁶ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. februarja 2020 o izvajanju tretjega programa nakupa kritih obveznic (prenovljen) (ECB/2020/8), Uradni list EU, L 39, 12.02.2020, str. 6-11, s spremembami.

¹⁷ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. februarja 2020 o programu nakupa vrednostnih papirjev javnega sektorja na sekundarnih trgih (prenovljen) (ECB/2020/9), Uradni list EU, L 39, 12.02.2020, str. 12-18.

¹⁸ Sklep Evropske centralne banke z dne 24. marca 2020 o začasnem izrednem programu nakupa vrednostnih papirjev ob pandemiji (ECB/2020/17), Uradni list EU, L 91, 25.03.2020, str. 1-4, s spremembami.

¹⁹ Program nakupov vrednostnih papirjev zajema CBPP3, program nakupa listinjenih vrednostnih papirjev (ABSPP), PSPP in program nakupa vrednostnih papirjev podjetniškega sektorja (CSPP). Dodatne podrobnosti glede APP so na voljo na spletni strani ECB: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/omt/html/index.en.html>

²⁰ Sporočilo za javnost z dne 10. marec 2022 o odločitvah Sveta ECB.

maju in 20 milijard EUR v juniju, medtem ko je junija 2022 Svet ECB sklenil²¹, da bo 1. julija 2022 prenehal izvajati neto nakupe v okviru programa nakupa vrednostnih papirjev. Svet ECB namerava do konca februarja 2023 še naprej v celoti reinvestirati glavnice dospelih vrednostnih papirjev. V nadaljevanju se bo portfelj APP zmanjševal premišljeno in predvidljivo, saj Eurosistem ne bo v celoti reinvestiral glavnice iz dospelih vrednostnih papirjev. Zmanjšanje bo v povprečju znašalo 15 milijard EUR mesečno do konca drugega četrletja 2023, nadaljnje zmanjševanje pa bo določeno postopno. Svet ECB bo redno ocenjeval hitrost zmanjševanja portfelja APP, da bi zagotovil, da ostaja skladen s splošno strategijo in naravnostjo denarne politike, da bi ohranil delovanje trga in ohranil trden nadzor nad kratkoročnimi razmerami na denarnem trgu.

Poleg tega je v prvem četrletju 2022 Evrosistem nadaljeval z neto nakupi v okviru program PEPP²², vendar v skladu z odločitvijo Sveta ECB iz decembra 2021 počasneje kot v prejšnjem četrletju.²³ Na podlagi istega sklepa so bili konec marca 2022 ukinjeni neto nakupi PEPP. Svet ECB namerava reinvestirati glavnice dospelih vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru PEPP, najmanj do konca leta 2024. Svet ECB bo še naprej fleksibilno reinvestiral, da bi preprečil tveganja, povezana s pandemijo, ki bi lahko ogrozila transmisijski mehanizem denarne politike. Prihodnje zmanjšanje portfelja v okviru programa PEPP se bo upravljalo tako, da se prepreči poseganje v ustrezno naravnost denarne politike.

Vrednostni papirji, kupljeni v okviru navedenih programov, se vrednotijo po amortizirani nabavni vrednosti in so predmet morebitnih oslabitev (glej 'Vrednostni papirji za namene denarne politike' v računovodskih politikah).

Amortizirane nabavne vrednosti vrednostnih papirjev v lasti Banke Slovenije, kot tudi njihove tržne vrednosti²⁴ (slednje se ne pripoznajo v bilanci stanja ali izkazu poslovnega izida, temveč prikazujejo le zaradi namena primerjave), so sledeče:

	31.12.2022		31.12.2021		Sprememba	
	Amortiz. nabavna vrednost	Tržna vrednost	Amortiz. nabavna vrednost	Tržna vrednost	Amortiz. nabavna vrednost	Tržna vrednost
	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR	000 EUR
CBPP3 vrednostni papirji	398.428	380.260	586.884	599.921	-188.456	-219.661
PSPP vrednostni papirji	11.242.520	9.379.641	10.593.794	11.256.158	648.727	-1.876.517
PEPP vrednostni papirji	5.620.663	4.383.136	5.245.673	5.139.700	374.990	-756.564
Skupaj	17.261.612	14.143.038	16.426.351	16.995.780	835.261	-2.852.742

²¹ Sporočilo za javnost z dne 9. junij 2022 o odločitvah Sveta ECB.

²² Dodatne podrobnosti glede PEPP so na voljo na spletni strani ECB: <https://www.ecb.europa.eu/mopo/implement/pepp/html/index.en.html>

²³ Sporočilo za javnost z dne 16. december 2021 o odločitvah Sveta ECB.

²⁴ Tržne vrednosti so indikativne in temeljijo na tržnih kotacijah. V primerih, kjer tržne kotacije niso bile razpoložljive, so bile tržne cene ocenjene z uporabo internih modelov Evrosistema.

Delitev vrednostnih papirjev za namene izvajanja denarne politike po preostali dospelosti:

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	988.347	640.636	347.711
Od 1 do 5 let	4.750.369	3.731.797	1.018.573
Več kot 5 let	11.522.896	12.053.918	-531.023
Skupaj	17.261.612	16.426.351	835.261

Svet ECB redno ocenjuje finančna tveganja, povezana z vrednostnimi papirji, pridobljenimi v okviru teh programov. V tem okviru se testi oslabilne izvajajo letno na podlagi podatkov ob koncu leta in so potrjeni s strani Sveta ECB. Pri teh testih se indikatorji oslabilne ocenijo ločeno za vsak posamezen program. V primerih, ko so identificirani indikatorji oslabilne, se izvede nadaljnja analiza z namenom potrditve, da neugoden dogodek ni vplival na denarne tokove iz naslova vrednostnih papirjev.

Celotno imetje vrednostnih papirjev, pridobljenih v okviru programov CBPP, SMP, ABSPP, PSPP, CSPP in PEPP, v Evrosistemu znaša 4.937.179 mio EUR (2021: 4.713.403 mio EUR), od tega Banka Slovenije izkazuje 17.262 mio EUR (2021: 16.426 mio EUR). V skladu s sklepom Sveta ECB, sprejetim na podlagi 32.4 člena Statuta ESCB in ECB, se izgube pri vrednostnih papirjih, pridobljenih v okviru programov SMP, CBPP3, ABSPP in CSPP ter vrednostnih papirjih, pridobljenih v okviru programov PSPP in PEPP, izdanih s strani mednarodne organizacije ali multilateralne razvojne banke, v kolikor bi se realizirale, v celoti porazdelijo med NCB Evrosistema v sorazmerju z njihovimi veljavnimi deleži v ključu za vpis kapitala ECB.

Na podlagi testa oslabilne vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programov CBPP3, SMP, ABSPP, PSPP, CSPP in PEPP, izvedenim na dan 31. decembra 2022, je Svet ECB sklenil, da se pričakuje, da bodo vsi prihodnji denarni tokovi iz teh vrednostnih papirjev prejeti.

Podpostavka 7.2 'Drugi vrednostni papirji' obsega portfelj vrednostnih papirjev državnih, bančnih in podjetniških izdajateljev evrskega območja.

Delitev vrednostnih papirjev po portfeljih:

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Tržni vrednostni papirji razen tistih, ki so razvrščeni kot 'v posesti do dospelosti'	1.205.986	1.334.575	-128.589
Vrednostni papirji v posesti do dospelosti	2.259	21.375	-19.115
Skupaj	1.208.245	1.355.950	-147.704

Vrednostni papirji v posesti do dospelosti so vrednostni papirji s fiksnimi ali določljivimi plačili in določeno dospelostjo ter jih Banka Slovenije namerava imeti v posesti do njihove dospelosti.

Delitev drugih vrednostnih papirjev po preostali dospelosti:

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Do 1 leta	111.893	77.189	34.705
Od 1 do 5 let	749.321	676.338	72.983
Več kot 5 let	347.031	602.422	-255.391
Skupaj	1.208.245	1.355.950	-147.704

8. Terjatve znotraj Evrosistema

Podpostavka 9.1 izkazuje udeležbo Banke Slovenije v ECB in vključuje (i) vplačani delež Banke Slovenije v vpisanem kapitalu ECB, (ii) neto znesek, ki ga je Banka Slovenije plačala zaradi povečanja njenega deleža v vrednosti lastnega kapitala ECB, ki izhaja iz vseh preteklih prilagoditev ključev za vpis kapitala ECB, in (iii) prispevek v skladu s členom 48.2 Statuta ESCB in ECB.

V skladu z 28. členom Statuta ESCB in ECB so nacionalne centralne banke ESCB edini vpisniki kapitala ECB. Vpisovanje kapitala se izvede po deležih, določenih v skladu z 29. členom Statuta ESCB in ECB, ter se prilagaja vsakih pet let ali ob vsakokratni spremembi sestave nacionalnih centralnih bank ESCB.

Vpisani kapital ECB znaša 10.825 mio EUR. ECB je po izstopu Bank of England iz ESCB dne 31. januarja 2020 svoj vpisani kapital ohranila nespremenjen, delež Bank of England v vpisanem kapitalu ECB je bil prerazporejen med NCB evrskega območja in preostale NCB izven evrskega območja.

Vplačani kapital ECB je v letu 2020 prav tako ostal nespremenjen v višini 7.659 mio EUR, saj so preostale NCB krile vplačani kapital Bank of England v višini 58 mio EUR. Nadalje je Svet ECB odločil, da bodo NCB evrskega območja v celoti poravnale razliko do vpisanega kapitala ECB v dveh zaporednih obrokih v 2021 in 2022.²⁵ Posledično je Banka Slovenije dne 29. decembra 2021 vplačala prvi obrok v višini 2,9 mio EUR, s čimer se je njen delež v vplačanem kapitalu ECB povečal s 36,5 mio EUR v letu 2020 na 39,5 mio EUR v letu 2021. Podobno je Banka Slovenije dne 28. decembra 2022 vplačala drugi obrok v višini 2,9 mio EUR, s čimer se je njen delež v vplačanem kapitalu ECB povečal z 39,5 milijonov EUR v letu 2021 na 42,4 mio EUR v letu 2022.

²⁵ Zlasti Sklep Evropske centralne banke z dne 22. januarja 2020 o vplačilu kapitala Evropske centralne banke s strani nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro, in o razveljavitvi Sklepa (EU) 2019/44 (ECB/2020/4), Uradni list EU, L 271, 01.02.2020, str. 6-8.

Vpisani in vplačani kapital sedemindvajsetih centralnih bank Evropske skupnosti v kapitalu ECB na dan 31.12.2022 znaša:

	Ključ za vpis kapitala ECB (%)	Vpisani kapital ECB v EUR	Vplačani kapital ECB v EUR	Ključ v okviru Evrosistema (%)
Nationale Bank van België/ Banque Nationale de Belgique	2,9630	320.744.959	320.744.959	3,6432
Deutsche Bundesbank	21,4394	2.320.816.566	2.320.816.566	26,3615
Eesti Pank	0,2291	24.800.091	24.800.091	0,2817
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	1,3772	149.081.997	149.081.997	1,6934
Bank of Greece	2,0117	217.766.667	217.766.667	2,4735
Banco de España	9,6981	1.049.820.011	1.049.820.011	11,9246
Banque de France	16,6108	1.798.120.274	1.798.120.274	20,4243
Banca d'Italia	13,8165	1.495.637.102	1.495.637.102	16,9885
Central Bank of Cyprus	0,175	18.943.762	18.943.762	0,2152
Latvijas Banka	0,3169	34.304.447	34.304.447	0,3897
Lietuvos bankas	0,4707	50.953.308	50.953.308	0,5788
Banque centrale du Luxembourg	0,2679	29.000.194	29.000.194	0,3294
Central Bank of Malta/Bank Ċentrali ta' Malta	0,0853	9.233.731	9.233.731	0,1049
De Nederlandsche Bank	4,7662	515.941.487	515.941.487	5,8604
Oesterreichische Nationalbank	2,3804	257.678.468	257.678.468	2,9269
Banco de Portugal	1,9035	206.054.010	206.054.010	2,3405
Banka Slovenije	0,3916	42.390.728	42.390.728	0,4815
Národná banka Slovenska	0,9314	100.824.116	100.824.116	1,1452
Suomen Pankki-Finlands Bank	1,4939	161.714.781	161.714.781	1,8369
Skupaj centralne banke evrskega območja	81,3286	8.803.826.700	8.803.826.700	100,0000
Bulgarian National Bank	0,9832	106.431.470	3.991.180	
Česká národní banka	1,8794	203.445.183	7.629.194	
Danmarks Nationalbank	1,7591	190.422.699	7.140.851	
Hrvatska narodna banka	0,6595	71.390.922	2.677.160	
Magyar Nemzeti Bank	1,5488	167.657.709	6.287.164	
Narodowy Bank Polski	6,0335	653.126.802	24.492.255	
Banca Națională a României	2,8289	306.228.625	11.483.573	
Sveriges Riksbank	2,979	322.476.961	12.092.886	
Skupaj centralne banke izven evrskega območja	18,6714	2.021.180.370	75.794.264	
Skupaj centralne banke evrskega in izven evrskega območja	100,0000	10.825.007.070	8.879.620.963	

V skladu z 48.2 členom Statuta ESCB in ECB in pravnimi predpisi, ki jih je sprejel Svet ECB, je Banka Slovenije v letu 2007 vplačala 36,7 mio EUR kot prispevek na račune vrednotenja tuje valute, zlata in vrednostnih papirjev ECB ter v rezervacije ECB za finančna tveganja. Plačilo je bilo izvedeno v dveh delih. Kot rezultat razlike med evrsko protivrednostjo prenesenih deviznih rezerv na ECB po tekočih tečajih in terjatvijo Banke Slovenije iz tega naslova v skladu z njenim ključem za vpis kapitala (izkazano v podpostavki aktive 9.2) se je 3. januarja 2007 znesek v višini 7,6 mio EUR uporabil kot vnaprejšnji prispevek v rezerve, rezervacije in račune vrednotenja ECB.

Preostali prispevek je Banka Slovenije vplačala po potrditvi Računovodskih izkazov ECB za leto 2006 s strani Sveta ECB v marcu 2007.

Banka Slovenije je 9. marca 2009, 12. julija 2013 in 21. februarja 2014 vplačala dodatni prispevek v rezerve in rezervacije ECB zaradi spremembe ključa za vpis kapitala ECB 1. januarja 2009, 1. julija 2013 in 1. januarja 2014. Kot rezultat prilagoditve ključa za vpis kapitala ECB na 1. januarja 2019 in 1. februarja 2020 se je relativni delež Banke Slovenije v vrednosti lastnega kapitala ECB zmanjšal.

	31.12.2022
	000 EUR
Prispevek k računom vrednotenja	
- vplačilo 3. januarja 2007	7.647
- vplačilo 12. marca 2007	18.105
Prispevek k rezervam in rezervacijam	
- vplačilo 12. marca 2007	10.947
Prispevek plačan 9. marca 2009	2.700
Prispevek plačan 12. julija 2013	50
Prispevek plačan 21. februarja 2014	5.350
Prispevek prejet 22. februarja 2019	-2.618
Prispevek prejet 28. februarja 2020	-504
Skupaj	41.677

Podpostavka 9.2 predstavlja terjatev Banke Slovenije v višini 194,3 mio EUR, ki izhaja iz prenesenih deviznih rezerv na ECB ob vstopu v Evrosistem. V skladu s členom 30.2 Statuta ESCB in ECB so ti prispevki določeni v sorazmerju z deležem NCB v vpisanem kapitalu ECB. Obresti na te terjatve se izračunavajo dnevno po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja, prilagojeni tako, da odraža ničelni donos na del rezerv, prenesenih v zlatu.

Podpostavka 9.5 'Druge terjatve znotraj Evrosistema (neto)' predstavlja vsoto treh komponent: 1) pozicije Banke Slovenije nasproti ECB iz naslova danih in prejetih plačil preko sistema TARGET2 iz transakcij z drugimi nacionalnimi centralnimi bankami ESCB, vključno z ECB; 2) pozicije nasproti ECB iz naslova združevanja in razdelitve denarnega prihodka znotraj Evrosistema, dokler ni poravnana; in 3) pozicije Banke Slovenije nasproti ECB v zvezi z drugimi morebitnimi terjatvami ali obveznostmi, vključno s terjatvijo Banke Slovenije do ECB iz naslova predhodne razdelitve dobička ECB.

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Terjatev do ECB iz naslova TARGET2 saldo	9.912.375	9.248.196	664.179
Obveznost do ECB iz naslova denarnega prihodka	-27.434	-23.500	-3.935
Terjatev do ECB iz naslova predhodne razdelitve dobička ECB	-	722	-722
Skupaj	9.884.941	9.225.419	659.522

Neto transfer preko TARGET2 ob koncu leta izkazuje debetno stanje v višini 9.912,4 mio EUR. Obračun obresti na to pozicijo se izvaja dnevno po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja.

Druga komponenta, tj. pozicija nasproti ECB iz naslova letnega združevanja in razporeditve denarnega prihodka med NCB Evrosistema, ob koncu leta izkazuje kreditno stanje v višini 27,4 mio EUR (glej 'Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov' v pojasnilih izkaza poslovnega izida).

V letu 2021 je ta postavka vključevala tudi terjatev Banke Slovenije iz naslova predhodne razdelitve dobička ECB. Kar zadeva leto 2022, je Svet ECB glede na skupni finančni rezultat ECB v tem letu sklenil, da zadrži celoten znesek prihodkov iz naslova bankovcev v obtoku in prihodkov iz naslova vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru programov SMP, APP in PEPP (glej 'Razdelitev dobička ECB' v računovodski politiki). Posledično Banka Slovenije ob koncu leta 2022 te terjatve ni izkazovala.

9. Naporavnane postavke

Te terjatve zajemajo transakcije, ki ob koncu poslovnega leta še niso bile poravnane (2021: ni bilo nepravilnih transakcij).

10. Druga sredstva

Banka Slovenije izkazuje v podpostavki 11.1 'Kovanci evrskega območja' v višini 3,7 mio EUR imetja kovancev, ki jih izdaja Republika Slovenija.

Podpostavka 11.2 'Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva' vsebuje zemljišča in zgradbe, strojno in programsko opremo, pohištvo in drugo opremo.

	Zemljišča in zgradbe	Računalniki in oprema	Skupaj
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Nabavna ali ocenjena vrednost			
31. december 2021	50.224	32.414	82.637
Nabave	276	1.880	2.156
Prodaje	16	469	485
31. december 2022	50.484	33.825	84.308
Odpisana vrednost			
31. december 2021	2.467	26.230	28.696
Prodaje	3	469	472
Strošek amortizacije	420	2.312	2.732
31. december 2022	2.883	28.073	30.956
Neodpisana vrednost			
31. december 2021	47.757	6.184	53.941
31. december 2022	47.601	5.752	53.352

V stanje zemljišč in zgradb na dan 31. december 2022 so vključene tudi naložbe v nepremičnine v Republiki Avstriji v višini 21,9 mio EUR (2021: 21,9 mio EUR). Nadalje Banka Slovenije od leta 2019 dalje med osnovnimi sredstvi pripoznava dolgoročne najeme kot pravico do uporabe sredstev.

Podpostavka 11.3 'Ostala finančna sredstva' v višini 52,7 mio EUR vsebuje udeležbo Banke Slovenije v mednarodnih finančnih institucijah in druga finančna sredstva.

Podpostavka 11.4 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' v višini 7,3 mio EUR zajema pozitivne učinke vrednotenja, ki se nanašajo na terminski del valutnih zamenjav, evidentiranih na zabilančnih računih, ter učinke vrednotenja transakcij kupoprodaje tuje valute, sklenjenih v letu 2022, ki bodo poravnane v naslednjem letu.

Podpostavka 11.5 'Aktivne časovne razmejitev' v višini 199,9 mio EUR obsega razmejene prihodke na dan 31. december 2022. Ti se v glavnem nanašajo na obresti, natečene v obravnavanem letu in zapadle v plačilo v prihodnjem poslovnem letu.

Podpostavka 11.6 'Razno' v višini 149,7 mio EUR vključuje skrbniška in druga sredstva.

11. Bankovci v obtoku

Ta postavka predstavlja delež Banke Slovenije v celotni vrednosti euro bankovcev v obtoku (glej 'Bankovci v obtoku' v računovodskih politikah).

Tekom leta 2022 je skupna vrednost bankovcev v obtoku v Evrosistemu porasla za 1,8%. Po ključu za razdelitev bankovcev izkazuje Banka Slovenije ob koncu leta bankovce v obtoku v vrednosti 6.964,1 mio EUR, v primerjavi s 6.841,6 mio EUR ob koncu leta 2021. Vrednost euro bankovcev, ki jih je Banka Slovenije dejansko dala v obtok v letu 2022, se je povečala za 14,2% z 12.750,7 EUR na 14.563,5 mio EUR. Glede na to, da je ta vrednost večja od dodeljenega zneska, se razlika v višini 7.599,4 mio EUR (v primerjavi z 5.909,1 mio EUR ob koncu leta 2021) izkazuje v podpostavki obveznosti bilance stanja 10.3 'Neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema'.

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Skupna vrednost euro bankovcev, ki jih je dala v obtok Banka Slovenije	14.563.480	12.750.746	1.812.734
Obveznosti iz ECB deleža euro bankovcev v obtoku	-605.551	-594.902	-10.650
Obveznosti iz deleža Banke Slovenije v ključu za vpis kapitala ECB	-6.993.823	-5.314.214	-1.679.608
Skupaj bankovci v obtoku	6.964.106	6.841.630	122.476

Apoenska struktura euro bankovcev, ki jih je dala v obtok Banka Slovenije, je sledeča:

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
EUR 5	-138.204	-124.544	-13.660
EUR 10	1.183.425	1.124.384	59.041
EUR 20	6.104.662	5.874.561	230.101
EUR 50	5.756.125	4.535.625	1.220.500
EUR 100	-638.726	-518.381	-120.345
EUR 200	2.160.192	1.543.664	616.528
EUR 500	136.006	315.437	-179.431
Skupna vrednost euro bankovcev, ki jih je dala v obtok Banka Slovenije	14.563.480	12.750.746	1.812.734

12. Obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja iz naslova denarne politike v eurih

Vpogledne vloge zajemajo kreditna stanja na računih rezerv kreditnih institucij, ki so obvezniki za obvezne rezerve, brez sredstev kreditnih institucij, ki niso prosto razpoložljiva in računov kreditnih institucij, izvzetih iz zahtev obveznih rezerv, ki so razkriti v sklopu pasivne bilančne postavke 3 'Druge obveznosti do kreditnih institucij v eurih'.

Rezerve do višine izračunanih obveznih rezerv kreditnih institucij so se do 20. decembra 2022 obrestovale po povprečni mejni obrestni meri v zadevnem obdobju izpolnjevanja obveznih rezerv, ki jo je Evrosistem uporabljal pri avkcijah operacij glavnega refinanciranja. Dne 27. oktobra 2022 je Svet ECB sklenil, da se bodo ta stanja od 21. decembra 2022 dalje obrestovala po obrestni meri mejnega depozita.

Od junija 2014 dalje so se presežne rezerve obrestovale po nižji od bodisi ničelne obrestne mere ali obrestne mere mejnega depozita. Svet ECB je s 30. oktobrom 2019 uvedel dvostopenjsko obrestovanje presežnih rezerv, s katerim se je del presežnih rezerv kreditnih institucij (stanja, ki presegajo izračunane obvezne rezerve) izvzel iz negativnega obrestovanja po obrestni meri mejnega depozita. Ta ti. izvzeti del presežnih rezerv, ki se je določil kot 6-kratnik obveznih rezerv kreditne institucije²⁶, se je obrestoval po 0 %. Preostale presežne rezerve (ti. neizvzeti del presežnih rezerv) se je obrestoval po nižji od bodisi ničelne obrestne mere ali obrestne mere mejnega depozita. Po dvigu obrestne mere mejnega depozita nad 0 % s 14. septembrom 2022 je Svet ECB ukinil dvostopenjski sistem s postavitvijo multiplikatorja na 0, saj dvostopenjsko obrestovanje presežnih rezerv ni bilo več potrebno.

Mejni depozit se nanaša na depozite čez noč, ki jih slovenske banke plasirajo v okviru instrumenta odprte ponudbe mejnega depozita Evrosistema, ki je namenjen dnevni likvidnosti po vnaprej znani obrestni meri.

Vloge, povezane s pozivi h kritju, se nanašajo na depozite nasprotnih strank v primerih, ko tržna vrednost zastavljenega finančnega premoženja nasprotne stranke pade pod vsoto terjatev Banke Slovenije do te stranke.

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Tekoči računi (pokrivanje sistema obveznih rezerv)	470.539	9.745.814	-9.275.275
Odprta ponudba mejnega deponiranja	8.371.096	-	8.371.096
Vloge povezane s pozivi h kritju	35.000	2.000	33.000
Skupaj	8.876.635	9.747.814	-871.179

13. Druge obveznosti do kreditnih institucij evrskega območja v eurih

Postavka 3 'Druge obveznosti do kreditnih institucij v eurih' v višini 377,2 mio EUR (2021: 581,9 mio) zajema sredstva iz naslova denarnega zavarovanja pri posojanju vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru APP v višini 359,3 mio EUR, in sredstva kreditnih institucij, ki niso prosto razpoložljiva, v višini 18,0 mio EUR.

14. Obveznosti do drugih rezidentov evrskega območja v eurih

Podpostavka 5.1 'Obveznosti do države' vsebuje vpogledne vloge države v eurih. Vloge drugih javnih institucij obsegajo stanja na računih občin ter sredstva sklada za reševanje bank in sklada za jamstvo vlog.

²⁶ Večkratnik lahko Svet ECB sčasoma prilagodi v skladu s spremembo nivoja presežne likvidnosti.

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne in posebne vloge države	4.799.445	5.614.128	-814.683
Vloge drugih javnih institucij	426.501	471.945	-45.444
Skupaj	5.225.946	6.086.072	-860.126

Podpostavka 5.2 'Ostale obveznosti' v višini 611,4 mio EUR vključuje račune KDD in Bankarta.

15. Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih

Bilančna postavka 'Obveznosti do nerezidentov evrskega območja v eurih' v višini 268,7 mio EUR vsebuje sredstva iz naslova denarnega zavarovanja pri posojanju vrednostnih papirjev, kupljenih v okviru APP, ter evrske vloge mednarodnih in nadnacionalnih organizacij. V to bilančno postavko je vključen tudi račun MDS št. 2.

16. Obveznosti do rezidentov evrskega območja v tuji valuti

Ta postavka v višini 37,3 mio EUR zajema vpogledne vloge ter posebna sredstva države v tuji valuti.

17. Protipostavka dodeljenih SDR

Postavka v višini 973,8 mio predstavlja obveznost Banke Slovenije do MDS iz naslova dodeljenih SDR Republiki Sloveniji kot posledica njenega članstva v MDS. Obveznost konec leta 2022 je prikazana v bilanci stanja na osnovi tržnega tečaja 1 SDR = 1,2517 EUR (31. december 2021: 1 SDR = 1,2359 EUR), ki ga je izračunala ECB konec leta za vse centralne banke Evrosistema.

18. Obveznosti znotraj Evrosistema

Podpostavka 10.3 'Neto obveznosti iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema' v višini 7.599,4 mio EUR izkazuje terjatve in obveznosti Banke Slovenije do Evrosistema iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema (glej 'Bankovci v obtoku' in 'Saldi znotraj ESCB/Evrosistema' v računovodskih politikah)²⁷. Povečanje neto obveznosti v primerjavi z letom 2021 (za 1.690 mio EUR) je bilo posledica povečanja zneska bankovcev, ki jih je v obtok v letu 2022 dala Banka Slovenije (za 14,2% v primerjavi s koncem leta 2021) in povečanja vrednosti euro bankovcev v obtoku v Evrosistemu (za 1,8% v primerjavi s koncem leta 2021). Obračun obresti na te obveznosti se izvaja dnevno po zadnji razpoložljivi mejni obrestni meri, ki jo Evrosistem uporablja pri ponudbah operacij glavnega refinanciranja.

²⁷ V skladu z računovodskimi predpisi v Evrosistemu glede izdajanja evro bankovcev je 8% celotne vrednosti euro bankovcev v obtoku dodeljenih ECB na mesečni osnovi. Preostalih 92% vrednosti euro bankovcev v obtoku se prav tako mesečno razporedi med NCB, s čimer vsaka NCB izkazuje v svoji bilanci stanja delež euro bankovcev, ki ustreza njenemu vplačanemu deležu v kapitalu ECB. Razlika med vrednostjo euro bankovcev, dodeljenih NCB v skladu z omenjenim računovodskim predpisom, ter vrednostjo euro bankovcev, danih v obtok, se evidentira kot 'Neto terjatev/obveznost iz naslova razdelitve euro bankovcev znotraj Evrosistema'.

19. Nepravilne postavke

Te obveznosti v višini 5,1 mio EUR zajemajo transakcije, ki ob koncu poslovnega leta še niso bile poravnane (2021: 3,9 mio EUR).

20. Druge obveznosti

Podpostavka 12.1 'Učinki vrednotenja zabilančnih instrumentov' zajema učinke vrednotenja transakcij kupoprodaje tuje valute, sklenjenih v letu 2022, ki bodo poravnane v naslednjem letu.

Podpostavka 12.2 'Pasivne časovne razmejitve' v višini 76,4 mio EUR vključuje razmejene obrestne in druge odhodke na dan 31. december 2022, natečene v obravnavanem letu, ki dospejo v plačilo v naslednjem poslovnem letu ali kasneje.

Podpostavka 12.3 'Razno' v višini 98,9 mio EUR se nanaša v glavnem na obveznosti iz naslova skrbniških poslov ter znesek nevrnjenih tolarških bankovcev.

21. Rezervacije

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja	14.183	13.039	1.144
Rezervacije za splošna tveganja	545.159	683.700	-138.541
Skupaj	559.342	696.739	-137.397

Rezervacije za zaposlene in za znana tveganja

Rezervacije za zaposlene vključujejo rezervacije za odpravnine in jubilejne nagrade in so izračunane v skladu z MRS 19 – Zasluži zaposlencev. Slednje povzemajo določbe Kolektivne pogodbe Banke Slovenije, predvideno rast plač, fluktuacijo ter obrestno mero za diskontiranje prihodnjih obveznosti. Rezervacije so izračunane na podlagi aktuarskih predpostavk po stanju na dan 31. december 2022.

Rezervacije za znana tveganja se nanašajo na potencialne obveznosti Banke Slovenije iz bilančnih postavk in potencialne obveznosti, ki so posledica izvajanja nalog Banke Slovenije.

Rezervacije za splošna tveganja

Glede na izpostavljenost Banke Slovenije finančnim tveganjem se lahko oblikujejo splošne rezervacije za pokrivanje odhodkov iz naslova sprememb obrestnih mer, tečajev in cen ter kreditnih dogodkov. V kolikor se realizirajo ocenjena tveganja, za katera so bile predhodno oblikovane splošne rezervacije, in posledično nastane izguba, se ta najprej pokriva iz presežka prihodkov nad odhodki BS. V primeru, da ta ne zadošča, Banka Slovenije koristi splošne rezervacije. V letu 2022 so se tako za kritje odhodkov, ki so bili posledica izpostavljenosti finančnim tveganjem, sprostile rezervacije v neto višini 138,5 mio EUR.

22. Računi vrednotenja

V tej bilančni postavki je izkazana pozitivna razlika med tržno ceno in povprečnim nabavnim stroškom pri zlatu, neto pozicijah tujih valut in portfelju vrednostnih papirjev.

V primeru vrednotenja vrednostnih papirjev so pozitivni učinki vrednotenja v višini 1,8 mio EUR posledica vrednotenja portfelja, denominiranega v EUR (2021: 18,9 mio EUR), 3,3 mio EUR iz naslova vrednotenja portfelja v USD (2021: 57,9 mio EUR) in 2,7 mio EUR iz naslova vrednotenja portfelja v CNY (2021: 1,0 mio EUR).

V primeru valutnih pozicij so pozitivne tečajne razlike konec leta 2022 v višini 64,1 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v USD in 11,1 mio EUR posledica vrednotenja valutne pozicije v SDR. Povprečna nabavna cena valut je konec leta 2022 znašala 1,1635 USD za EUR in 1,1981 EUR za SDR (2021: 1,2075 USD za EUR in 1,1949 EUR za SDR), medtem ko je tržni tečaj znašal 1,0666 USD za EUR in 1,2517 EUR za SDR (2021: 1,1326 USD za EUR in 1,2359 EUR za SDR).

Povprečna nabavna vrednost zlata je konec leta 2022 znašala 482,700 EUR za unčo (2021: 482,700 EUR), medtem ko je bila tržna cena enaka 1.706,075 EUR za unčo (2021: 1.609,483 EUR). Tržna cena zlata je presegala njegovo nabavno ceno, kar je imelo za posledico pozitivne učinke vrednotenja v višini 125,0 mio EUR (2021: 115,2 mio EUR).

	31.12.2022	31.12.2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vrednotenje vrednostnih papirjev	7.896	77.847	-69.951
- vrednostni papirji v tuji valuti (postavka aktive 2 in 3)	6.059	58.964	-52.905
- vrednostni papirji v eurih (postavka aktive 4 in 7)	1.837	18.883	-17.046
Tečajne razlike	75.424	48.136	27.288
Vrednotenje zlata	125.048	115.175	9.873
Skupaj	208.367	241.158	-32.790

23. Kapital in rezerve

V skladu s 5. členom Zakona o Banki Slovenije je bil osnovni kapital Banke Slovenije oblikovan iz dela splošnih rezerv v višini 8,3 mio EUR v letu 2002. Osnovni kapital Banke Slovenije se lahko poveča iz oblikovanih splošnih rezerv v višini, ki jo določi Svet Banke Slovenije.

Rezerve Banke Slovenije so sestavljene iz splošnih rezerv in posebnih rezerv. Splošne rezerve služijo pokrivanju splošnih tveganj, povezanih z delovanjem Banke Slovenije. Oblikujejo se iz dela vsakoletnega presežka prihodkov nad odhodki Banke Slovenije. Posebne rezerve so namenjene pokrivanju tečajnih in cenovnih tveganj. Valorizacijske rezerve so oblikovane iz nerealiziranih valorizacijskih prihodkov, ki izhajajo pretežno iz cenitve nepremičnin v Avstriji, ki jo izvede neodvisni zunanji licencirani cenilec.

Sestava rezerv je naslednja:

	31.12.2022		31.12.2021		Sprememba	
	000 EUR		000 EUR		000 EUR	
Osnovni kapital BS	8.346		8.346		-	
Splošne rezerve	1.027.111		999.264		27.847	
Posebne rezerve za tečajne razlike	174.214		174.214		-	
Posebne rezerve za cenovna tveganja (zlato)	19.736		19.736		-	
Valorizacijske rezerve	22.075		22.048		27	
Skupaj	1.251.481		1.223.607		27.874	

Pojasnila k zabilančnim postavkam

24. Valutne zamenjave

Na dan 31. december 2022 je termimska valutna pozicija, ki izhaja iz transakcij valutnih zamenjav EUR/tuje valute, znašala 83,3 mio EUR (2021: 19,9 mio EUR).

Termimske terjatve v tuji valuti so bile prevrednotene po enakih tečajih, kot so bili uporabljeni za promptna imetja v tujih valutah.

	31.12.2022		31.12.2021		Sprememba	
	000 USD	000 EUR	000 USD	000 EUR	000 USD	000 EUR
Valutne zamenjave v USD - terjatev	88.800	83.255	22.500	19.866	66.300	63.389
Skupaj	88.800	83.255	22.500	19.866	66.300	63.389

25. Posojanje vrednostnih papirjev

Na dan 31. december 2022 je bilo po pogodbah o posojanju vrednostnih papirjev, sklenjenih z agenti, posojenih vrednostnih papirjev po tržni vrednosti v višini 585,2 mio EUR (31. december 2021: 737,4 mio EUR). Prejeto zavarovanje je bilo reinvestirano v obratne repo transakcije ali pa so bila sredstva deponirana na računu pri Banki Slovenije.

26. Druge zabilančne postavke

Na dan 31. december 2022 je Banka Slovenije izkazovala v zabilančni evidenci še naslednje finančne terjatve in obveznosti:

- obveznost v skladu s statutom MDS o zagotovitvi valute z zamenjavo v SDR na zahtevo do višine, pri kateri so imetja Banke Slovenije v SDR trikratna vrednost zneska, ki ga je prejela od MDS, kar v evrski protivrednosti na dan 31. december 2022 znaša 1.925,9 mio EUR (31. december 2021: 1.886,5 mio EUR);
- obveznost v skladu s posojilnim dogovorom med Banko Slovenije in MDS, da posodi MDS znesek, denominiran v SDR, do višini 392,0 mio EUR (31. december 2021: 392,0 mio EUR);
- potencialna obveznost v znesku 195,8 mio EUR, kar ustreza deležu Banke Slovenije v najvišjem znesku deviznih rezerv v višini 50 mrd EUR, ki ga lahko ECB od NCB dodatno zahteva za prenos v skladu s 30.1 členom Statuta ESCB in ECB (31. december 2021: 195,8 mio EUR);
- potencialno koriščenje kreditnih linij v višini 270,0 mio EUR kot instrument zagotavljanja dnevne likvidnosti v sistemu TARGET2, ki udeležencem sistema (ob zastavi primerne premoženja) tekom delovnega dne omogoča negativno stanje na poravnalnih računih (31. december 2021: 185,0 mio EUR).

Pojasnila k izkazu poslovnega izida

27. Neto obrestni prihodki

Obrestni prihodki

Obrestni prihodki se nanašajo na obrestne prihodke od sredstev v tuji valuti in sredstev v eurih, obrestne prihodke od terjatev znotraj Evrosistema in vlog pri MDS ter druge obresti. Med obrestne prihodke se vključujejo tudi negativne obresti od obveznosti iz naslova računov in vlog kreditnih institucij, države in drugih komitentov.

	2022	2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne in vezane vloge	34	1	34
- v tuji valuti	34	1	34
Vrednostni papirji	122.879	105.304	17.576
- v tuji valuti	8.640	6.232	2.408
- v eurih	114.239	99.072	15.167
Vloge pri MDS	16.376	352	16.024
Terjatve znotraj Evrosistema	56.269	-	56.269
Valutne zamenjave	1.136	380	756
Drugi obrestni prihodki	519	61	458
Negativne obresti	52.223	72.217	-19.994
- vpogledne vloge kreditnih institucij	19.044	30.258	-11.213
- računi in vloge države in drugih komitentov	33.178	41.959	-8.781
Skupaj	249.436	178.314	71.122

Obrestni odhodki

Obrestni odhodki se nanašajo na obveznosti iz naslova računov in vlog kreditnih institucij, države in drugih komitentov, obveznosti do MDS, obveznosti znotraj Evrosistema ter valutnih zamenjav. Med obrestne odhodke se vključujejo tudi negativne obresti od operacij dolgoročnejšega refinanciranja ter od vpoglednih in vezanih vlog.

	2022	2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Vpogledne in vezane vloge	24.273	0	24.273
- v tuji valuti	262	0	262
- v eurih	24.011	-	24.011
MDS	11.630	254	11.377
Vloge kreditnih institucij iz naslova denarne politike	29.588	-	29.588
Obveznosti znotraj Evrosistema	42.754	-	42.754
Valutne zamenjave	21	633	-612
Drugi obrestni odhodki			
Negativne obresti	10.398	17.025	-6.627
- operacije dolgoročnejšega refinanciranja	10.056	16.592	-6.537
- vpogledne in vezane vloge	342	432	-90
Skupaj	118.665	17.912	100.753

28. Neto rezultat iz finančnih operacij, zmanjšanja knjigovodske vrednosti in rezervacij za tveganja

Neto prihodek, izkazan v podpostavki 'Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih operacij', izhaja iz prodaje valutnih pozicij in vrednostnih papirjev.

Zmanjšanja knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij odražajo znižanje tržnih cen le-teh na dan 31. december 2022 pod povprečni strošek posameznih valut oziroma vrednostnih papirjev. Odhodek vrednotenja v letu 2022 se nanaša predvsem na vrednostne papirje v eurih in USD (2021: vrednostni papirji v eurih). Tržna vrednost številnih vrednostnih papirjev v lastnih portfeljih Banke Slovenije se je zmanjšala zaradi povečanja zahtevanih donosov v letu 2022, kar je imelo za posledico nerealizirane negativne učinke vrednotenja ob koncu leta.

Rezervacije za zaposlene in znana tveganja iz bilančnih postavk so bile v letu 2022 oblikovane v višini 1,1 mio EUR. Oblikovana je bila rezervacija za zaposlene v višini 0,8 mio EUR v skladu z MRS 19 (Zasluzki zaposlencev). V skladu z odločitvijo Sveta Banke Slovenije so bile zaradi potencialnih stroškov, povezanih s postopkom urejanja statusa imetnikov podrejenih bančnih obveznic, oblikovane rezervacije v višini 0,2 mio EUR in rezervacije za predvidene stroške poravnave delovno pravnih sporov v višini 0,1 mio EUR.

Zmanjšanje rezervacij za splošna tveganja v višini 138,5 mio EUR predstavlja neto znesek sproščanja rezervacij, oblikovanih za potencialne odhodke iz naslova finančnih tveganj ter obrestno občutljivostne vrzeli (glej postavko obveznosti bilance stanja 'Rezervacije').

	2022	2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Realizirani prihodki/odhodki iz finančnih operacij			
Valutna pozicija	12.813	2.680	10.133
Vrednostni papirji	-3.915	8.152	-12.067
Skupaj	8.898	10.831	-1.934
Zmanjšanje knjigovodske vrednosti finančnih sredstev in pozicij			
Valutna pozicija	-3	-126	123
Vrednostni papirji	-225.166	-14.822	-210.344
Skupaj	-225.169	-14.949	-210.221
Prenos v / sprostitvev rezervacij finančna in druga tveganja			
Rezervacije za zaposlene in znana tveganja	-1.086	1.724	-2.810
Rezervacije za splošna tveganja	138.541	-76.900	215.441
Skupaj	137.455	-75.176	212.631
Skupaj	-78.816	-79.293	477

29. Neto prihodki od provizij

Neto prihodki od provizij znašajo 14,3 mio EUR. Provizije so večinoma prejete iz naslova nadzorne in regulatorne funkcije, opravljanja plačilnih storitev in storitev poravnave, vodenja centralnega kreditnega registra, upravljanja skladov, obdelave gotovine in transakcij posojanja vrednostnih papirjev.

30. Prihodki od lastniških vrednostnih papirjev in udeležb

Ta postavka v višini 6,0 mio EUR predstavlja prihodke, ki jih je Banka Slovenije prejela od udeležbe v mednarodnih finančnih institucijah in ECB, ter od naložb v investicijske sklade.

Med te prihodke je bil v letu 2021 vključen tudi znesek, ki je pripadal Banki Slovenije izčasne razdelitve dobička ECB, v višini 0,7 mio (glej 'Razdelitev dobička ECB' v računovodskih politikah).

31. Neto rezultat združevanja denarnih prihodkov

Ta postavka vključuje neto rezultat združevanja denarnega prihodka, ki v letu 2022 predstavlja odhodek v višini 27,4 mio EUR v primerjavi z odhodkom 23,5 mio EUR v predhodnem letu.

	2022	2021	Sprememba
	000 EUR	000 EUR	000 EUR
Prenesen neto denarni prihodek Banke Slovenije	61.460	28.579	32.881
Dodeljen neto denarni prihodek Banki Slovenije	34.360	5.634	28.726
Prerazporeditev denarnega prihodka v letu	-27.099	-22.945	-4.155
Uskladitve denarnega prihodka za predhodna leta	-335	-555	220
Skupaj	-27.434	-23.500	-3.935

Denarni prihodek NCB Evrosistema se razporedi v skladu s sklepom, ki ga je sprejel Svet ECB²⁸. Znesek denarnega prihodka, ki je dodeljen posamezni NCB, je odmerjen na podlagi letnega prihodka na označena sredstva, ki jih ima centralna banka nasproti svoji obveznostni osnovi.

Denarni prihodek, ki se prenese, se zmanjša za vse obresti, plačane na postavke obveznostne osnove.

V primeru, da vrednost označenih sredstev centralne banke presega ali je manjša od vrednosti njene obveznostne osnove, se znesek razlike obrestuje z zadnjo razpoložljivo mejno obrestno mero operacij glavnega refinanciranja v Evrosistemu.

Denarni prihodek, ki so ga prenesle vse centralne banke, se razdeli med NCB v skladu z njihovimi vplačanimi deleži v kapitalu ECB. Združevanje in dodeljevanje denarnega prihodka NCB ima za posledico učinek prerazporeditve. En razlog za ta učinek je v razlikah med doseženimi donosi na nekatera označena sredstva in različnih obrestnih odhodkih, plačanih na določeno obveznostno osnovo, med NCB Evrosistema. Nadalje, običajno delež NCB Evrosistema v označenih sredstvih in obveznostni osnovi odstopa od njenega deleža v vpisanem kapitalu ECB. Razlika med prenesenim denarnim prihodkom Banke Slovenije v višini 61,5 mio EUR in dodeljenim denarnim prihodkom Banki Slovenije v višini 34,4 mio EUR predstavlja neto rezultat iz naslova združevanja denarnih prihodkov.

32. Drugi prihodki

Drugi prihodki v višini 2,7 mio EUR vsebujejo prihodke od nebančnih storitev kot so najemnine, vračila, numizmatika in drugi prihodki.

33. Stroški poslovanja

Stroški dela

Stroški dela v višini 30,1 mio EUR vključujejo stroške plač in druge stroške dela skupaj s pripadajočimi davki in prispevki.

V Banki Slovenije je bilo 31. decembra 2022 zaposlenih 457 ljudi (31. december 2021: 458 zaposlenih). Povprečno število zaposlenih, izračunano iz opravljenih delovnih ur, je znašalo 431 zaposlenih (2021: 438 zaposlenih).

Zaposleni so na podlagi pogodbe med Banko Slovenije in Sindikatom od marca 2002 vključeni v dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje (DPPZ), ki je program z določenimi prispevki. V okviru stroškov dela je izkazan prispevek Banke Slovenije za DPPZ v znesku 0,8 mio EUR (2021: 0,8 mio EUR).

²⁸ Sklep Evropske centralne banke z dne 3. novembra 2016 o razporeditvi denarnih prihodkov nacionalnih centralnih bank držav članic, katerih valuta je euro (prenovljen) (ECB/2016/36), Uradni list EU, L 347, 20.12.2016, str. 26-36, s spremembami.

Prejemki članov Sveta Banke Slovenije so v letu 2022 znašali skupaj 1,0 mio EUR (2021: 0,9 mio EUR).

Drugi poslovni stroški

Ta postavka v višini 9,2 mio EUR vključuje večinoma stroške v povezavi z vzdrževanjem zgradb in opreme, stroške komunikacij in energije, stroške povezane z informacijsko tehnologijo (vzdrževanje programske opreme, podpora informacijskega sistema), stroške za storitve zunanjih izvajalcev, stroške najemnin, stroške službenih potovanj in izobraževanj ter stroške za material in druge pisarniške stroške.

Amortizacija

Amortizacija zgradb, pohištva in pisarniške opreme ter računalniške strojne in programske opreme v višini 2,7 mio EUR je izvedena po sprejetih amortizacijskih stopnjah.

Stroški tiskanja bankovcev

Stroški tiskanja bankovcev v višini 2,1 mio EUR večinoma vključujejo stroške proizvodnje in transporta. Količine dotiska so določene na podlagi ocenjenih potreb bankovcev za obtok in za vzdrževanje primernega obsega zalog na ravni Evrosistema, razdeljene na posamezno NCB po ključu za vpis kapitala ECB in strukturi apoenov.

Drugi stroški

Drugi stroški v višini 1,7 mio EUR zajemajo prispevke, članarine, davke in druge stroške poslovanja Banke Slovenije.

34. Presežek prihodkov nad odhodki tekočega leta

Banka Slovenije izkazuje po Računovodski smernici, v skladu s katero se nerealizirani negativni učinki vrednotenja krijejo v breme finančnega rezultata, nerealizirani pozitivni učinki vrednotenja pa prenašajo neposredno na račune vrednotenja, presežek prihodkov nad odhodki v znesku 1,7 mio EUR (2021: 37,1 mio EUR). Delitev rezultata bo izvedena v skladu z veljavno zakonodajo.

Podzakonski predpisi

Makrobonitetni nadzor

1. Sklep o makrobonitetnih omejitvah kreditiranja potrošnikov
Uradni list RS št. 60, 6. 5. 2022

Bonitetni nadzor bank in hranilnic

2. Sklep o uporabi Smemic o poročanju in razkritju izpostavljenosti, za katere veljajo ukrepi, uporabljeni kot odziv na pandemijo COVID-19
Uradni list RS št. 20, 18. 2. 2022
3. Navodilo o spremembah in dopolnitvah Navodila za izvajanje Sklepa o poročanju monetarnih finančnih institucij
Uradni list RS št. 38, 18. 3. 2022
4. Sklep o uporabi Smemic o sodelovanju in izmenjavi informacij med bonitetnimi nadzorniki, nadzorniki za preprečevanje pranja denarja/financiranja terorizma in finančnoobveščevalnimi enotami v skladu z Direktivo 2013/36/EU
Uradni list RS št. 49, 8. 4. 2022
5. Sklep o uporabi Smemic o skupni metodologiji ocenjevanja za izdajo dovoljenja kot kreditni instituciji v skladu s členom 8(5) Direktive 2013/36/EU
Uradni list RS št. 49, 8. 4. 2022
6. Sklep o določitvi zahteve po vzdrževanju blažilnika sistemskih tveganj za banke in hranilnice
Uradni list RS št. 60, 6. 5. 2022
7. Sklep o dopolnitvah Sklepa o izvajanju opcij in diskrecijskih pravic iz prava Unije
Uradni list RS št. 67, 13. 5. 2022
8. Smemice o oceni tveganja pranja denarja in financiranja terorizma
Uradni list RS št. 67, 13. 5. 2022
9. Sklep o uporabi Smemic o značilnostih pristopa na podlagi tveganja k nadzoru preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma ter ukrepih, ki jih je treba sprejeti pri izvajanju nadzora z upoštevanjem tveganja v skladu s členom 48(10) Direktive (EU) 2015/849 (o spremembi skupnih smemic ESAs/2016/72)
Uradni list RS št. 79, 3. 6. 2022
10. Sklep o dokumentaciji za dokazovanje izpolnjevanja pogojev za imenovanje člana upravljalnega organa banke in hranilnice
Uradni list RS št. 82, 15. 6. 2022
11. Sklep o uporabi Smemic o enakovrednosti ureditev zaupnosti
Uradni list RS št. 103, 29. 7. 2022
12. Navodilo o spremembah in dopolnitvah Navodila za izvajanje Sklepa o poročanju monetarnih finančnih institucij
Uradni list RS št. 112, 26. 8. 2022
13. Sklep o uporabi Smemic o politikah in postopkih za zagotavljanje skladnosti s predpisi ter vlogi in odgovornostih pooblaščenca za PP DFT v skladu s členom 8 in poglavjem VI Direktive (EU) 2015/849
Uradni list RS št. 142, 11. 11. 2022
14. Sklep o razveljavitvi Sklepa o uporabi Smemic o zahtevah po razkritju informacij iz dela 8 Uredbe (EU) št. 575/2013, Sklepa o uporabi Smemic o razkritju količnika likvidnostnega kritja (LCR) kot dopolnitev k razkritju upravljanja likvidnostnega tveganja iz člena 435 Uredbe (EU) št. 575/2013 ter Sklepa o uporabi Smemic o razkritju obremenjenih in neobremenjenih sredstev
Uradni list RS št. 146, 25. 11. 2022
15. Sklep o uporabi Smemic o skupnih postopkih in metodologijah za proces nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (SREP) ter nadzorniškem stresnem testiranju
Uradni list RS št. 146, 25. 11. 2022
16. Sklep o uporabi Smemic o razkritju nedonosnih in restrukturiranih izpostavljenosti
Uradni list RS št. 146, 25. 11. 2022
17. Sklep o uporabi Smemic o zbiranju podatkov o zaposlenih z visokimi prejemki v skladu z Direktivo 2013/36/EU in Direktivo (EU) 2019/2034
Uradni list RS št. 146, 25. 11. 2022
18. Sklep o uporabi Smemic o primerjavi praks v zvezi s prejemki, razlik v prejemkih med spoloma in odobrenih višjih razmerjih v skladu z Direktivo 2013/36/EU
Uradni list RS št. 155, 9. 12. 2022
19. Sklep o določitvi stopnje proticikličnega blažilnika za Republiko Slovenijo
Uradni list RS št. 157, 16. 12. 2022
20. Navodilo o poročanju storitvene in dela blagovne menjave, transferov, poslovnih in finančnih terjatev in obveznosti ter kapitalskih naložb z nerezidenti
Uradni list RS št. 157, 16. 12. 2022
21. Sklep o spremembah Sklepa o poročanju posameznih dejstev in okoliščin bank in hranilnic
Uradni list RS št. 161, 23. 12. 2022

Plačilne storitve

22. Sklep o uporabi Smemic o izvzetju omejene mreže na podlagi PSD2
Uradni list RS št. 79, 3. 6. 2022
23. Sklep o spremembi Sklepa o vsebini zahteve za izdajo dovoljenja za opravljanje plačilnih storitev kot plačilna institucija, za opravljanje storitev izdajanja elektronskega denarja kot družba za izdajo elektronskega denarja ter za pridobitev kvalificiranega deleža v plačilni instituciji ali družbi za izdajo elektronskega denarja
Uradni list RS št. 103, 29. 7. 2022
24. Sklep o prenehanju veljavnosti Sklepa o poročanju o medbančnih depozitih
Uradni list RS št. 146, 25. 11. 2022
25. Navodilo o poročanju plačilnega prometa stujino
Uradni list RS št. 157, 16. 12. 2022

Hipotekarne in komunalne obveznice

26. Sklep o zahtevah za vključevanje izvedenih finančnih instrumentov v kritno premoženje hipotekarnih oziroma komunalnih obveznic
Uradni list RS št. 11, 28. 1. 2022
27. Sklep o usklajevanju kritja v kritnih sredstvih z obveznostmi iz hipotekarnih oziroma komunalnih obveznic
Uradni list RS št. 11, 28. 1. 2022
28. Sklep o dokumentaciji glede pogojev za pridobitev dovoljenja za izdajo programa hipotekarnih oziroma komunalnih obveznic
Uradni list RS št. 11, 28. 1. 2022
29. Sklep o dokumentaciji glede pogojev za imenovanje skrbnika kritnega premoženja
Uradni list RS št. 11, 28. 1. 2022

Reševanje bank in sistem jamstva za v loge

30. Sklep o uporabi Smemic o kazalnikih načrta sanacije
Uradni list RS št. 11, 28. 1. 2022
31. Sklep o uporabi Smemic o stresnih testih sistemov jamstva za vloge v skladu z Direktivo 2014/49/EU (revidirane)
Uradni list RS št. 17, 11. 2. 2022
32. Sklep o uporabi Smemic o razmejitvi razpoložljivih finančnih sredstev sistemov jamstva za vloge in poročanju o njih
Uradni list RS št. 35, 11. 3. 2022
33. Sklep o uporabi Smemic o izboljšanju rešljivosti za institucije in organe za reševanje
Uradni list RS št. 79, 3. 6. 2022
34. Sklep o likvidnih naložbah za namen sklada za reševanje
Uradni list RS št. 87, 24. 6. 2022

Varstvo potrošnikov

35. Povprečne efektivne obrestne mere iz sklenjenih potrošniških kreditnih pogodb bank in hranilnic v obdobju od 1. 7. 2021 do 31. 12. 2021
Uradni list RS št. 11, 28. 1. 2022
36. Povprečne efektivne obrestne mere iz sklenjenih potrošniških kreditnih pogodb bank in hranilnic v obdobju od 1. 1. 2022 do 30. 6. 2022
Uradni list RS št. 107, 9. 8. 2022

Gotovinsko poslovanje

37. Sklep o dajanju zbirateljskih kovancev ob 150. obletnici rojstva slikarja Matije Jame v prodajo in obtok
Uradni list RS št. 15, 4. 2. 2022
38. Sklep o spremembi prodajne cene zlatnikov
Uradni list RS št. 39, 21. 3. 2022

Drugi predpisi Banke Slovenije

39. Sklep o spremembi Sklepa o tarifi za zaračunavanje nadomestil za storitve Banke Slovenije
Uradni list RS št. 11, 28. 1. 2022
40. Sklep o določitvi višine obrestnih mer, po katerih Banka Slovenije obrestuje sredstva javnih subjektov
Uradni list RS št. 119, 14. 9. 2022
41. Sklep o spremembah in dopolnitvah Sklepa o višini zneskov letnih nadomestil za nadzor in taks v zvezi s postopki odločanja Banke Slovenije po Zakonu o plačilnih storitvah, storitvah izdajanja elektronskega denarja in plačilnih sistemih
Uradni list RS št. 155, 9. 12. 2022
42. Sklep o spremembi Sklepa o tarifi za zaračunavanje nadomestil za storitve Banke Slovenije
Uradni list RS št. 161, 23. 12. 2022

Seznam kratic

ACC	dodatna bančna posojila (iz angl. additional credit claim)
AIS	alternativni investicijski skladi
AJPES	Agencija RS za javnopravne evidence in storitve
APP	program nakupov vrednostnih papirjev (iz angl. Asset Purchase Programme)
ATVP	Agencija za trg vrednostnih papirjev
BDP	bruto domači proizvod
BIS	Banka za mednarodne poravnave (iz angl. Bank for International Settlements)
BLS	anketa o bančnih posojilih za evrsko območje (iz angl. Bank Lending Survey)
CET1	količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala (iz angl. common equity tier 1)
CPI	indeks cen življenjskih potrebščin (iz angl. consumer price index)
CSDB	centralne baze vrednostnih papirjev (iz angl. centralized securities database)
DSPB	druge sistemsko pomembne banke
DSTI	razmerje med stroški servisiranja dolga in dohodkom krediti tojemalca ob sklenitvi kreditne pogodbe (iz angl. Debt Service-To-Income)
DUTB	Družba za upravljanje terjatev bank
DZ	Državni zbor Republike Slovenije
EA	evrsko območje (iz angl. euro area)
EBA	Evropski bančni organ (iz angl. European Banking Authority)
ECB	Evropska centralna banka
EDIS	Evropska shema za jamstvo vlog (iz angl. European Deposit Insurance Scheme)
EFC	Ekonomsko-finančni odbor EU (iz angl. Economic and Financial Committee)
EFDI	Evropsko združenje jamstvenih shem (iz angl. European Forum of Deposit Insurers)
EGP	evropski gospodarski prostor
ELA	posojilo v skrajni sili (iz angl. emergency liquidity assistance)
ESCB	Evropski sistem centralnih bank
ESRB	Evropski odbor za sistemska tveganja (iz angl. European Systemic Risk Board)
ESRS	evropski standardi trajnostnega poročanja (iz angl. European Sustainability Reporting Standards)
€STR	evrska obrestna mera za denar čez noč (iz angl. Euro short-term rate)
ETF	kotirajoči indeksi skladi (iz angl. Exchange Traded Funds)
Fed	ameriška centralna banka (iz angl. Federal Reserve System)
FTP	mehanizem financiranja Mednarodnega denarnega sklada (iz angl. Financial Transaction Plan)
FURS	Finančna uprava RS
GLTDF	razmerje med spremembami stanja kreditov nebančnemu sektorju pred upoštevanjem oslabitev in stanja vlog nebančnega sektorja (iz angl. Gross Loans to Deposits Flows ratio)
GURS	Geodetska uprava Republike Slovenije
GZS	Gospodarska zbornica Slovenije
HFCN	skupina za spremljanje financiranja in potrošnje gospodinjstev (iz angl. Household Finance and Consumption Network)
HICP	harmonizirani indeks cen življenjskih potrebščin (iz angl. Harmonised Index of Consumer Prices)
IReF	okvir integriranega poročanja (iz angl. Integrated Reporting Framework)
JST	skupna nadzorniška skupina (iz angl. Joint Supervisory Team)
KDD	Centralna klirinško depotna družba, d. d.
LCR	količnik likvidnostnega kritja (iz angl. liquidity coverage ratio)
LSI	manj pomembne banke in hranilnice (iz angl. Less Significant Institutions)
LVT	razmerje med zneskom stanovanjskega posojila in vrednostjo nepremičnine, skatere je posojilo zavarovano (iz angl. Loan-To-Value)
MDS	Mednarodni denarni sklad
MFI	monetarne finančne institucije
MREL	minimalne zahteve glede kapitala in kvalificiranih obveznosti (iz angl. minimum requirement for own funds and eligible liabilities)
MSRP	Mednarodni standard računovodskega poročanja
MZEZ	Ministrstvo RS za zunanje in evropske zadeve
NFD	nefinančne družbe
NGFS	Mreža za ozelenitev finančnega sistema (iz angl. Network for Greening the Financial System)
NPE	nedonosne izpostavljenosti (iz angl. Non-performing Exposures)
NPL	nedonosne terjatve (iz angl. Non-performing Loan)
NSFR	zahteva glede neto stabilnega financiranja (iz angl. net stable funding ratio)
NSP	Nacionalni svet za plačila
OECD	Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (iz angl. Organisation for Economic Co-operation and Development)
OFS	Odbor za finančno stabilnost
OGR	operacije glavnega refinanciranja (iz angl. Main refinancing operations, MRO)
ODR	operacije dolgoročnejšega refinanciranja (iz angl. Longer-term refinancing operations, LTRO)
OMT	dokončne denarne transakcije (iz angl. outright monetary transactions)
PELTRO	izredne operacije dolgoročnejšega refinanciranja ob pandemiji (iz angl. Pandemic emergency longer-term refinancing operations)
PEPP	izredni program nakupa vrednostnih papirjev (iz angl. Temporary pandemic emergency purchase programme)
PPDFT	preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma
ROE	donosnost na kapital (iz angl. return on equity)

SC	strateški cilj
SDR	posebne pravice črpanja oziroma finančni instrument, ki ga uporablja in njegovo vrednost objavlja Mednarodni denarni sklad (iz angl. special drawing rights)
SEPA	enotno območje plačil v evrih (iz angl. Single Euro Payments Area)
SI	pomembne banke (iz angl. Significant Institutions)
SISBIZ	sistem izmenjave informacij o zadolženosti poslovnih subjektov in kreditnih tveganjih
SISBON	sistem izmenjave informacij o zadolženosti fizičnih oseb iz naslova kreditnih poslov
SPACE	študija o plačilnih navadah potrošnikov v evrskem območju (iz angl. Study on the payment attitudes of consumers in the euro area)
SRB	Enotni odbor za reševanje (iz angl. Single Resolution Board)
SREP	proces nadzorniškega pregledovanja in ovrednotenja (iz angl. Supervisory Review and Evaluation Process)
SRF	Enotni sklad za reševanje (iz angl. Single Resolution Fund)
SRM	Enotni mehanizem za reševanja (iz angl. Single resolution mechanism)
SSM	Enotni mehanizem nadzora (iz angl. Single Supervisory Mechanism)
STEP2-T	vseevropski plačilni sistem za izvrševanje kreditnih plačil SEPA in direktnih obremenitev SEPA
SUCH	študija o rabi gotovine v gospodinjstvih evrskega območja (iz angl. Study on the use of cash by households in the euro area)
SURS	Statistični urad Republike Slovenije
TARGET2	Securities (T2S)
TARGET2	enotna tehnična platforma Evrosistema za poravnavo poslov z vrednostnimi papirji
TARGET2	vseevropski sistem bruto poravnave v realnem času za plačila v evrih (iz angl. Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer System)
TCFD	projektna skupina za finančna razkritja v zvezi s podnebjem (iz angl. Task Force on Climate-Related Financial Disclosures)
TIPS	vseevropska infrastruktura za izvrševanje takojšnjih plačil v evrih (iz angl. TARGET Instant Payment Settlement)
TLPT	penetracijsko testiranje na podlagi analize groženj (iz angl. Threat led penetration testing)
TLTRO in TLTRO-II in TLTRO-III	ciljno usmerjene operacije dolgoročnejšega refinanciranja (iz angl. Targeted Longer-Term Refinancing Operations)
TPI	instrument zaščitne transmisije (iz angl. Transmission Protection Instrument)
tveganja ESG	okoljska, družbena in upravljalna tveganja (iz angl. environmental, social and governance)
UMAR	Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj
UPPD	Urad za preprečevanje pranja denarja
ZBS	Združenje bank Slovenije
ZPIZ	Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije